

PREDICATIËN

De laatste 16 preken van de serie van 48 lijdenspreken

OVER HET

LIJDEN VAN ONZE HEERE JEZUS CHRISTUS

DOOR

THEODORUS VAN DER GROE

Laatst predikant te Kralingen

**Eerste uitgave:
J. van der Vliet
Rotterdam, 1842**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD 16 LIJDENSPREKEN

De laatste 16 preken van de serie van 48 Lijdenspreken

Nr. 33. Als Pilatus dan dit woord hoorde, bracht hij Jezus uit en zat neder op de Rechterstoel, in de plaats genoemd Lithostrotos en in het Hebreeuws Gabbatha. En het was de voorbereiding van Pascha en omtrent de zesde ure. En hij zeide tot de Joden: ziet uw Koning! Maar zij riepen neem weg! neem weg! kruis Hem! Pilatus zeide tot hen: zal ik uw Koning kruisigen? De Overpriesters antwoordden: wij hebben geen Koning, dan de Keizer. Toen gaf hij Hem aan hen over, opdat Hij gekruist zou worden. JOHANNES : 13 16.

34. Toen gaf hij Hem aan hun over, op dat Hij gekruist zou worden. En zij namen Jezus en leidden Hem weg.

En Hij dragende Zijn kruis, ging uit naar de plaats genoemd Hoofdschedelplaats, die in het Hebreeuws genoemd wordt Golgótha. JOHANNES 19: 16, 17.

35. En als zij Hem wegleidden, namen zij een Simon van Cyréne, komende van de akker en legden hem het kruis op, opdat Hij het achter Jezus droeg. LUKAS 23:26.

36. En een grote menigte van volk en van vrouwen volgden Hem, die ook weenden en Hem beklagden. En Jezus zich tot haar kerende zeide: u dochters van Jeruzalem! Weent niet over mij; maar weent over zelf en over uw kinderen! Want zie, daar komen dagen in welke men zeggen zal: zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken die niet gebaard hebben en de borsten, die niet gezoogd hebben! Alsdan zullen ze beginnen te zeggen tot de bergen: valt op ons! En tot de heuvelen, bedekt ons! Want indien ze dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden? LUKAS 23:27-31. **BIDDAGSPREEK**

37. En ze brachten Hem tot de plaats Golgótha, hetwelk is, overgezet zijnde, Hoofdschedelplaats. En ze gaven Hem gemirreden wijn te drinken. Maar Hij nam dien niet. MARKUS 5: 22, 23.

38. En het was de derde ure en ze kruisigden Hem. En ze kruisigden met Hem twee moordenaars, één aan Zijn rechter en een aan Zijn linkerzijde. En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: en Hij is met de misdadigen gerekend. MARKUS 15: 25, 27, 28.

39. En Pilatus schreef ook een opschrift en zette dat op het kruis; en daar was geschreven: Jezus DE NAZARENER, DE KONING DER JODEN. Dit opschrift dan lazen velen van de Joden. want de plaats daar Jezus gekruist werd, was nabij de stad. En het was geschreven in het Hebreeuws, in het Grieks en in het Latijn.

De Overpriesters dan van de Joden zeiden tot Pilatus: schrijft niet, de Koning der Joden. Maar dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden.

Pilatus antwoordde, dat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven. JOHANNES 19: 19-22.

40. De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen (en maakten vier delen, voor elken krijgsknecht een deel) en de rok. De rok nu was zonder naad, van boven af geheel geweven. Zij dan zeiden tot elkaar: laat ons die niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens die zijn zal.

Opdat de Schrift vervuld worde die zegt: ze hebben Mijn klederen onder zich verdeeld en over Mijn kleding hebben ze het lot geworpen; dit hebben dan de krijgsknechten gedaan. JOHANNES 19: 23, 24.

41. En Jezus zeide: Vader, vergeeft het hun! Want zij weten niet wat zij doen. LUKAS 23: 34.

42. En die voorbij gingen lasterden Hem, schuddende hun hoofden en zeggende: Gij die de Tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos Uzelf. Indien Gij de Zoon van God zijt, zo kom af van het kruis. En desgelijks ook de overpriesters, met de Schriftgeleerden en

Ouderlingen en Farizeeën Hem bescpottende zeiden: anderen heeft Hij verlost, hij kan Zichzelf niet verlossen! Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis en wij zullen Hem geloven. Hij heeft op God betrouwd, dat Hij Hem, nu verlosse, indien Hij Hem wel wil; want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon! MATTHEÛS 27:39.

43. Maar de andere antwoordende, bestrafte hem zeggende: en vreest gij ook God niet, daar gij ook in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben. Maar Deze heeft niets onbekoorlijks gedaan. En hij zeide tot Jezus: Heere! gedenk mijner, als Gij in Uw Koningrijk zult gekomen zijn! En Jezus zeide tot hem: voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn. LUKAS 23: 40 -43.

44. En van de zesde uur aan, werd er duisternis over de gehele aarde tot de negende ure toe. En omtrent de negende ure riep Jezus met een grote stem, zeggende: Eli, Eli, lama sabachthani? Dat is: Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij mij verlaten? En sommigen van die daar stonden, dat horende zeiden: deze roept Elia. MATTHEÛS 27: 45-47.

45. Hierna Jezus wetende dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden zeide: Mij dorst. Daar stond dan een vat vol ediks en zij vulden een spons met edik en omleidden ze met hysop en brachten ze aan Zijn mond. Toen Jezus dan de edik genomen had, zeide Hij: het is volbracht; en het hoofd buigende gaf de geest. JOHANNES 19: 28-30.

46. En ziet, het voorhangsel van de tempel scheurde in tweeën, van boven tot beneden en de aarde beefde en de steenrotsen scheurden. En de graven werden geopend en veel lichamen der heiligen, die ontslapen weten, werden opgewekt. En uit de graven uitgegaan zijnde, na Zijn opstanding, kwamen zij in de heilige stad en zijn velen verschenen. En de Hoofdman over honderd en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving en de dingen die geschied waren, werd zeer bevreesd zeggende: waarlijk, deze Mens was Gods Zoon. En daar waren veel vrouwen van verre aanschouwende, die Jezus gevolgd waren van Galiléa, om Hem te dienen. Onder die was Maria Magdalena en Maria de moeder van Jakobus en Joses en de moeder der zonen Zebedeüs. MATTHEÛS 27: 51-56.

47. De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de Sabbat, omdat het voorbereiding was, (want die dag van de Sabbats was groot,) baden Pilatus, dat hun benen zouden gebroken en zij weggenomen worden.

De krijgsknechten dan kwamen en braken wel de benen van de eersten en van de anderen, die met Hem gekruist was. Maar komende tot Jezus, als zij zagen dat Hij nu gestorven was, zo braken zij Zijn benen niet. Maar een der krijgsknechten, doorstak Zijn zijde met een speer en terstond kwam daar bloed en water uit. En die het gezien heeft, die heeft het getuigd. En zijn getuigenis is waarachtig en hij weet dat hij zegt, hetgeen dat waarachtig is, opdat ook gij geloven moogt. Want deze dingen zijn geschied, opdat de Schrift vervuld worde, geen been van Hem zal verbroken worden. En weer zegt een andere Schrift: zij zullen zien in wien zij gestoken hebben. JOHANNES 19: 31-37.

48. En als het avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was. Deze kwam tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus, dat hem het lichaam gegeven zou worden. En Jozef het lichaam nemende, wond dit in een zuiver fijn lijnwaad en legde dat in zijn nieuw graf, wat hij in een steenrots uitgehouwen had. En een grote steen tegen de deur des grafs gewenteld hebbende, ging hij weg. En daar was Maria Magdalena en de andere Maria, zittende tegenover het graf. Des andere daags, die is na de voorbereiding, vergaderden de Overpriesters en de Farizeeën tot Pilatus zeggende: Heer! Wij zijn indachtig, dat deze verleider nog levende gezegd heeft, na drie dagen zal ik opstaan. Beveel dan, dat het graf verzekerd worde, tot de derden dag toe, opdat Zijn discipelen misschien niet komen bij nacht en Hem stelen en zeggen tot het volk: Hij is opgestaan van de doden! En zo zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste. Enz. MATTHEÛS 27: 57-66. **VOORBEREIDING VOOR HET AVONDMAAL**

Toelichting over de persoonlijke ervaring van ds. Van der Groe tijdens het preken over de Lijdensstoffen van Christus.

Overgenomen uit het Kerkblad HHK, door ds. A.C. Rijken, Gamenen,

In het vorige artikel hebben we verwezen naar de ommekeer in het hart en leven van ds. Th. van der Groe. Zijn zuster, Eva van der Groe, mocht hiervan getuigen. Terwijl dit wonder voor haarzelf plaatsvond op zaterdagavond 25 september 1735, gold dit naar haar eigen zeggen een korte tijd later ook voor haar broer. Met andere woorden: ds. Van der Groe is al ruim vijf jaar predikant als hij met zondag 7 kan zeggen: 'niet alleen anderen, maar ook mij' (zie vr. en antw. 21).

Het is zeer leerzaam om na te gaan of deze verandering terug te zien is in zijn Achtenveertig Lijdenspredikatiën. In de 23e preek over Matthéüs 26:57 en 58 legt ds. Van der Groe uit, dat de gehele lijdensstof in drie delen verdeeld kan worden. Het eerste deel omvat alles over het lijden van Christus tot aan het moment dat Hij voor Kájafas, Pilatus en Herodes wordt gesteld. Het tweede deel gaat over deze rechtszittingen, terwijl het derde deel de uitvoering van het doodvonnis behandelt (zie Achtenveertig Lijdenspredikatiën I blz. 313). Elk jaar opnieuw kondigt hij aan, dat hij overeenkomstig een 'aloude en zeer prijselijke gewoonte in de kerken van Nederland enig weken over het lijden en sterven van Christus zal spreken.

Reeds een week vóór zijn bevestiging als predikant van Rijnsaterwoude maakt hij een aanvang met deze overdenkingen aan de hand van Matthéüs 26:30-35, om vervolgens aan het einde van de lijdensweken af te breken met een prediking over Markus 14:48-52. In het jaar daarop wordt dan de stof weer vervolgd bij waar men gebleven was.

Zo kunnen we nagaan dat het ongeveer zeven jaar geduurd heeft voordat, na 48 keer erover gesproken te hebben, de lijdensgeschiedenis beëindigd wordt met een preek over Matthéüs 28:57-66.

In de 40e preek over Johannes 19:23, 24 kondigt ds. Van der Groe dit einde reeds aan om eraan toe te voegen, dat hij 'in een ander jaar, zo God wil en wij leven' het lijden en sterven van Christus weer van voren af wil gaan overdenken (a.w. II, blz. 297).

Als we de uitgegeven lijdenspreken nalopen, dan zien we dat ze zo ongeveer de jaren 1730-1736 omvatten. Ds. Van der Groe geeft in totaal zes keer heel duidelijk aan dat hij weer met de lijdenstof begint: 1730, 1731, 1732, 1733, 1734, 1736.

Een probleem vormt jaar 1735. Het is mij niet helemaal duidelijk waar de lijdensgeschiedenis afgebroken werd in 1734. Wel zegt hij in de 33e preek over Johannes 19:13-16: 'Nu komen wij eindelijk tot het besluit, van de gehele gerechtshandel van Pilatus omtrent onze Zaligmaker. We hebben in een goed deel predicatiën, nu en in het voorleden jaar, die gehele gerichtshandel omstandig overwogen' (a.w. II, blz. 137).

Daar we gezien hebben dat ds. Van der Groe volgens Eva van der Groe na september 1735 tot een bewuste toe-eigening van Christus mocht komen, betekent dit dat het gaat om preken, die gehouden zijn gedurende de jaren 1734 tot en met 1736. Ik neem het met opzet wat ruimer, omdat in de gewone weg aan dit wonder van vrije genade **werkzaamheden voorafgaan**. Al zijn deze werkzaamheden geheel in de lijn van ds. Van der Groe tekort voor de eeuwigheid, toch kan men ze niet ontkennen.

Toch mag daar een verandering in komen. Al lezen we in zijn lijdenspreken niets over de grote ommekeer zelf die in zijn leven mocht plaatsvinden, toch zien we dat Van der Groe vanaf 1734 in zijn toepassingen breder en dieper op de geestelijke zaken ingaat. Zie bijv. de 27e preek over het loslaten van Barábbas, de 28e preek over onder andere

de doornenkroon, de 29e preek over de rietstok in de hand van Christus. Om met wijlen ds. Wijnmaalen te spreken: 'Het is de toon die de muziek maakt.'

Ernstig spreekt hij de onbekeerden aan, ook hun die verachtelijk over Gods volk spreken als fijnen, femelaars, enz. (zoals bijv. Betje Wolff en Aagje Deken in hun boeken en brieven en daarbij ook ds. Van der Groe op het oog hadden). Eerlijk maakt hij het onderscheid tussen een letterlijke en een geestelijke betekenis inzake de lijdensgeschiedenis, ja! tussen een uitwendige en inwendige kennis. Ook waarschuwt hij ervoor dat men van een 'toegekeerdheid tot de ware Godzaligen' geen grond zal maken voor de eeuwigheid. Het is alles nog tekort.

Daarentegen komt hij op lieflijke wijze Gods volk te troosten en hun in deze lijdensstoffen veelvuldig te wijzen op hetgeen Christus voor hun heeft volbracht. Dit alles zien we ook terug in zijn laatste lijdensstof over de begrafenis van Christus. Met name in de toepassing wanneer hij de lijnen doortrekt naar het Heilig Avondmaal dat 'overmorgen' dat wil zeggen: aanstaande Paasdag staat gehouden te worden. Terwijl hij aan de ene kant waarschuwt dat men God niet kan bedriegen, komt hij aan de andere kant dat volk te bemoedigen dat met Christus gestorven én opgestaan is. Zij en alleen zij worden genodigd aan te zitten aan Zijn heilig en hoogwaardig Avondmaal. 'Hij wil hun wederom de onderpanden van Zijn gadeloze mensenliefde doen smaken; Hij wil Zichzelf wederom, als het was Paas-Lam laten eten en de zijn doen drinken, de zuivere specerij en wijn van Zijn genade.'

Kortom, afgezien van het zoeken naar een antwoord op onze vraagstelling inzake de ommekeer in het hart en leven van ds. Van der Groe, bieden deze 'Achtenveertig Lijdenspredikatiën' veel onderwijs ten aanzien van het geestelijk leven. Al ligt bij het uitkomen van dit Kerkblad de lijdensstijd weer achter ons, ze mochten desondanks nog een nalezing met zich meebrengen, ja! een nalezing meerder dan de oogst.

Maar wat nu, als deze preken, of althans een deel daarvan, niet uit deze periode stammen? Per slot van rekening zijn ze pas 100 jaar (!) na zijn overlijden uitgegeven. Het is mij niet bekend hoe deze preken in de handen gekomen zijn van de Rotterdamse uitgever J. van der Vliet Cz. En hij ze vervolgens heeft gereedgemaakt om ze te drukken en uit te geven. Dat dit alles niet zonder problemen is gegaan, blijkt wel uit zijn opmerking over Johannes 19:25-27. Hij kon over deze tekstwoorden geen geschikte leerrede vinden. (zie aan het einde van de 42e preek, a.w. II, blz. 353). Het is bekend, dat Van der Groe zijn preken uitschreef en ze later opnieuw gebruikte. Zie bijvoorbeeld in zijn zeventien preken over *de bekering*. Daar blijkt dat hij de preken uit de tijd van Rijnsaterwoude ook weer in Kralingen heeft gehouden, zelfs verschillende keren tot zelfs in 1781 toe. Vergelijkenderwijs blijkt dat hij zijn preken qua opzet weinig of niets veranderde. Dit geldt ook voor zijn lijdenspreken. Wel kunnen we zien, dat de preken zich meer gaan richten op het innerlijk leven. Terwijl in de eerste jaren de preken zich kenmerkten door uitvoerige beschrijvingen van de gebeurtenissen rondom het lijden en sterven van Christus alsook door het oplossen van allerlei uitlegkundige problemen, later gaan ze meer in op hetgeen de lijdensstof aanreikt voor het geestelijk leven.

Aanvankelijk waren de toepassingen kort tot zeer kort, waarbij het ook voorkwam dat de gemeente het zonder moest doen. Zo lezen we aan het einde van de 26e preek, d.w.z. aan het einde van een serie (!), om over een jaar weer verder te gaan: 'Om de verlopen tijd, zullen we heden, zonder nadere toepassing eindigen' (a.w. II, blz. 69).

DWS 9.11.1979 door Ds F. Mallan

Deze 48 lijdenspredicaties zijn in twee delen uitgegeven. Wat de uitvoering betreft, die laat niets te wensen over. En wat de inhoud betreft, heeft een schrijver als v.d. Groe ons niet te doen vrezen dat we door zijn geschriften op een dwaalspoor worden gebracht.

Hij volgt in deze preken de lijdensgeschiedenis van de Middelaar op de voet. En worden we bij de lijdensgeschiedenis bepaald, zoals we die in de Evangeliën beschreven kunnen vinden, dan is het te begrijpen dat veel van die geschiedenis onze opmerking verdient, waardoor echter ook juist weer een licht geworpen wordt op de diepte van het borgtochtelijk lijden en sterven van de Middelaar. Wat ons dienaangaande beschreven staat, zal voor ons meer waarde moeten krijgen dan wat wij beleefd hebben en kunnen bespreken van de diepte van onze zielsangsten en benauwdheden, al kunnen we daarbuiten nooit iets van de diepten in het lijden des Middelaars In het oog krijgen. Hartelijk aanbevolen.

Slot van de eerste lijdenspreek, 1730

... En daarom, eer wij eindigen, willen wij u vanwege de verlopen tijd slechts dit alleen op de ernstigste wijze vermaand hebben, dat gij toch wel met al uw vermogen tracht deel en gemeenschap te krijgen aan het dierbare lijden en sterven van 's werelds gezegende Zaligmaker. Gebruikt daartoe toch alle genademiddelen die God u in deze welaangename dag der zaligheid nog zo overvloedig schenkt. U bent nog in de klauwen van een listige vijand, die u met de Joodse Raad op een bedrieglijke wijze zoekt te vangen en voor eeuwig te doden. En daarom rust toch niet voordat u uit zijn handen gerukt zijt en door middel van het geloof met de Heere Jezus zijt verenigd. God weet hoe kort mogelijk de genadedeur voor u zal openstaan! En daarom, hebt u uw eeuwige zaligheid en kostelijke behoudenis lief, wel blijf dan niet langer in uw zorgeloosheid, maar gaat uit naar de Zoon des mensen! Zoekt Hem als het grote en ware Paaslam, dat eenmaal voor der gelovigen zonden op het Joodse Paasfeest is geslacht en geofferd! Laat daaromtrent al uw bezigheid en zorg zijn!

Bent u daar ongerust en bekommerd over. Beraadslaagt daarover met uzelf en met elkaar, welk middel u best zult gebruiken om de Heere te zoeken en te vinden. Hoort of spreekt niets liever dan van Zijn kruisdood! Laat dat de enige stof zijn van uw roem en overpeinzing! Zo zoekende zult u Hem dan ook eens vinden en ook in Hem gevonden worden. En na een korte tijd hier op aarde met Hem geleden te hebben eens boven in de hemel met Hem verheerlijkt worden. ***Die genade ik de Heere Jezus Christus bid, dat Hij aan u en ook aan mij doen wil!***

Amen.

Slot van de 32^e preek van de lijdensstoffen

... Merkt wijders aan:

(1) Zij leggen tot een grondslag: een iegelijk die zichzelf Koning maakt, wederspreekt de Keizer. De Romeinse Keizer was nu de Overheid van het Joodse land; hij die zich nu in hetzelfde tot Koning opwierp, die stelde zich tegen de Keizer en zijn gezag aan en bedreef dus de hoogste misdaad des doods waardig.

(2) Van die misdaad beschuldigden zij Jezus en hielden dat voor klaar en overvloedig bewezen; dus moest Hem Pilatus als des Keizers Stadhouders, dan ook straffen met de dood.

(3) Daaruit nu besluiten zij, indien hij dat niet deed maar Hem losliet, dat hij dan des Keizers vriend niet was. Zij willen zeggen met deze burgerlijke beschuldiging,

(a) Dat Pilatus dan geen goed Stadhouders was, dat hij dan voor de belangen en het recht des Keizers niet zorgde; maar

(b) integendeel, dat hij wel kwade voornemens, tegen de Keizer kon in de zin hebben, en met de oproerige Jezus een algemene zaak maken, enz.

(4) Hoe Pilatus hierdoor allermeeft bevreesd en in het nauw gebracht moest worden, enz.

Twee zaken zijn hier voor ons op te merken, namelijk

(1) Hoe de satan elk een op die plaats weet aan te tasten, daar hij het zwakste is.

(2) Dat zo lang men niet komt tot een rechtschapene verloochening van de wereld en al het aardse, men tegen de aanvallen des Satans niet zeker is. Amen.

33. HOE PILATUS EINDELIJK ZICH OP DE RECHTERSTOEL ZET EN NA VORIGE PROTESTATIE EN AFWASSING ZIJNER HANDEN, JEZUS TER DOOD VEROORDEELT. Johannes 19: 13 16.

Als Pilatus dan dit woord hoorde, bracht hij Jezus uit en zat neder op de Rechterstoel, in de plaats genoemd Lithostrotos en in het Hebreeuws Gabbatha. En het was de voorbereiding van Pascha en omtrent de zesde ure. En hij zeide tot de Joden: ziet uw Koning! Maar zij riepen neem weg! neem weg! kruis Hem! Pilatus zeide tot hen: zal ik uw Koning kruisigen? De Overpriesters antwoordden: wij hebben geen Koning, dan de Keizer. Toen gaf hij Hem aan hen over, opdat Hij gekruist zou worden.

Nu komen wij eindelijk tot het besluit van de ganse gerechtshandel van Pilatus omtrent onze Zaligmaker. Wij hebben in een goed deel prediciën, nu en in het voorleden jaar, dien gehele gerechtshandel omstandig overwogen; en van tijd tot tijd telkens gezien, hoe krachtig Pilatus al van het begin af in zijn gemoed, van de onschuld van de Heiland overtuigd was en daarom alle wegen en middelen, goede en kwade in het werk stelde, die hij maar bedenken kon, om onze Zaligmaker los te laten; maar hoe hij wegens de onverzettelijke tegenstand van de Joden, dit zijn goed oogmerk niet heeft kunnen bereiken. Bijzonder zagen wij de laatste maal, welk een geweldige storm van de Oversten der Joden, eindelijk tegen de rampzalige Pilatus aanvoerden, als zij gewaar werden, dat hij niettegenstaande al hun bewegingen en sterke beschuldigingen evenwel bij zijn voornemen bleef om de Heere Jezus los te laten en dat nu ook dadelijk meende in het werk te gaan stellen; hoe zij toen aanvingen Hem met de ongenade van zijn heer, de Romeinse Keizer te bedreigen, indien hij deze Jezus, die zich tegen de Keizer gesteld en zich tot een Koning van de Joden opgeworpen had, niet met de dood strafte, maar durfde onderstaan Hem los te laten.

Hier troffen zij de ellendige Pilatus recht aan zijn zwakke zijde, daar het hem meest zeer deed en daar hij de allerminste tegenstand kon bieden. Want zo spoedig had hij die bedreiging van der Joden Oversten niet gehoord, *indien gij deze los laat zo zijt gij des Keizers vriend niet*, of hij begreep aanstonds waar zij daarmee heen wilden, te weten, om Hem te verdenken als of hij des Keizers zaken, niet als een getrouw Stadhouder waarnam en niet voor zijn gezag en belang waakte als een goed dienaar. Aanstonds viel hem een grote schrik op het lijf en hij dacht bij zichzelf: hoe! zou ik om dezes Mans wil, ook in kwade verdenking en ongenade bij mijn Heer de Keizer. raken, alsof ik voor zijn rechten en gezag, niet naar behoren gewaakt, maar een openlijken rebel en muiterijmaker, tegen de aanklacht en het geroep van ál het volk had beschermd en voorgestaan en Hem ongestraft had laten heengaan! Dit zou mij voorzeker wel zuur kunnen opbreken en mij een zwaar onweer op mijn hoofd halen, dat ik en mijn gehele huis daardoor licht geheel konden geruïneerd worden. Ik weet hoe achterdochtig en jaloers mijn heer de Keizer Tiberius op dit stuk van zijn gezag valt en hoe licht men daardoor in een kwaad vermoeden bij hem kan geraken en hoe streng hij gewoonlijk hier omtrent, ook op de minste achterdocht met Zijn bedienden handelt. Ik hoop daar evenwel zorg voor te dragen, om mezelf en de mijnen om deze mens niet te bederven; ik heb alles voor Hem gedaan, om Hem te behouden wat ik kon; nu moet ik het opgeven, want ik zie er anders geen raad in, enz.

Ziet Geliefden! zo zal de rampzalige Pilatus zich dan nu eindelijk van de zaak afmaken en zichzelf uit deze verworden strik redden, op grond van deze ondeugende stokregel, dat men uit twee onvermijdelijke kwaden, het lichtste moet kiezen en liever, als het toch niet anders wezen kan, een onschuldige moet opofferen en aan een vergramd en

muitziek volk ten beste geven, dan de gehele Staat in oproer stellen en zichzelf met alle de zijnen ongelukkig te maken.

Laat ons deze ongelukkige zaken dan nu zelf wat nader gaan inzien. Daar komen vier dingen voor

1. Hoe Pilatus zich ten laatste op zijn rechterstoel zette, om Jezus op de begeerte van het volk te veroordelen.
2. Hoe hij nog eerst voor het laatst enige zwakke, doch vergeefse pogingen deed tot Zijn loslating.
3. Welk middel hij toen nog verder in het werk stelde, om zijn geweten in het openbaar, van de schuld van Jezus dood te bevrijden; doch hoe dit van het Joodse volk veracht werd, naar de aantekening van Mattheüs.
4. Hoe hij na dit alles ten laatste, het doodvonnis tegen Jezus uitsprak en Hem overgaf om gekruist te worden.

1. Als Pilatus nu dit woord hoorde, te weten dat bedreigend woord van de Joden, **indien gij deze loslaat**, enz. En daarover zulk een vrees kreeg en zodanige beraadslaging in zijn gemoed nam, gelijk wij gezien hebben, bracht hij Jezus uit. Merk aan:

(1) Hoe hij Jezus eerst weer naar binnen, in het rechthuis gebracht had en daar dat laatste gesprek met Hem gehouden had, enz.

(2) Maar hoe hij geresolveerd zijnde door de vrees, hem ter dood te veroordelen, Hem nu weer uitbracht buiten het rechthuis, om in de tegenwoordigheid van al het volk Hem ter dood te veroordelen.

(3) Hoe de Heiland hier nu nog naakt in dat bespottelijk gewaad was, met die oude purperen mantel om en de pijnlijke doornenkroon op Zijn hoofd.

(4) Hoe Hij hier nu voor het laatst naar buiten geleid wordt, om Zijn doodvonnis te horen, doch zonder de minste schrik of vreze, omdat Hij niet anders verwacht had en gewillig was voor ons te lijden en te sterven.

En zat neder op de rechterstoel. Merkt aan:

(1) Hoe het gebruikelijk was, als de Rechters oudtijds het doodvonnis over iemand uitspraken, dat zij dan in het openbaar voor al het volk, op hun rechterstoel gezeten waren, gelijk ook nog bij ons geschiedt in de wereldlijke vierscharen.

(2) Hoe Pilatus hier ook zo deed en zo zijn staatsie en aanzien, die door deze handel zozeer gekrenkt was voor het volk, nog weer dacht op te binden.

(3) Doch hoe ellendig een rechter is, die op deze wijze de Rechterstoel beklimt, met zo'n bevreesd gemoed, om een onschuldigen ter dood te veroordelen; hoeveel beter Pilatus gedaan had, met liever voor altijd deze rampzalige rechterstoel te verlaten, dan er zo op te gaan zitten.

In de plaats genoemd Litostrotos en in het Hebreeuws Gabbatha. Zo werd die plaats, daar Pilatus rechterstoel stond en daar hij als rechter voor het volk verscheen, om de vonnissen in het openbaar over de misdadigers uit te spreken genoemd, beide in het Grieks en in het Hebreeuws. Merkt aan:

(1) Dat het betekent een plaats, die met gladde en verheven stenen geplaveid is, die voor aan het rechthuis was, in het gezicht van al het volk.

(2) Maar hoe schoon en sierlijk geplaveid deze plaats ook al wezen mocht, zo was het toch een zeer vuile en schandelijke plaats, om de gruwelijke goddeloosheid en onrechtvaardigheid die daar nu in geschiedde, de duivel heerste daar nu in, door het onrechtvaardig gericht van Pilatus.

Johannes maakt ook melding van de nette tijd, van 's Heilands veroordeling, wanneer die aller-gruwelijkste ongerechtigheid gepleegd is, schrijvende: **en het was de voorbereiding van Pascha**. Merkt aan:

- (1) Dat dit zo niet moet verstaan worden, als of er stond, dat het was de voorbereiding voor het Pascha, dat is, de dag voor het Pascha, waarop alle dingen voor het Paasfeest en het eten van het Paas-Lam bereid werden, gelijk velen het zo nemen die willen, dat onze Zaligmaker Zijn Pascha een dag vroeger dan de Joden gegeten heeft; en die dat wel meest uit deze plaats van Johannes besluiten.
- (2) Nee, dit geschiedde op de Vrijdag, die dag van der Joden voorbereiding voor de Sabbat was, die altijd op Zaterdag inviel, gelijk wij zo dikwijls van de voorbereiding van de Sabbat lezen; maar deze voorbereiding wordt de voorbereiding van het Pascha geheten, omdat zij inviel op het Paasfeest en dus de voorbereiding was van de Paas-sabbat, die een grote Sabbat was, wegens de godsdienst van het feest. Immers zo verklaart het Markus duidelijk, die van dezelfde dag zo spreekt hfd. XV: 42 dat het de voorbereiding was, namelijk de voor-sabbat.

Ook meldt Johannes van de nette tijd des daags, wanneer Jezus veroordeling door Pilatus geschiedde, zeggende dat het was **omtrent de zesde ure**. Merkt aan:

- (1) Dat dit naar onze rekening omtrent 's middags 12 uren is.
- (2) Hoe de Joden de uren des daags rekenden, met het opgaan der zon, 's morgens ten 6 ure, tot haar ondergang 's avonds ten 6 ure, zodat zij net twaalf uren in de dag hadden, ziet Joh. 1: 9 daar zegt Jezus: *zijn er niet twaalf uren in de dag?* Op die tijd is de Zaligmaker van Pilatus veroordeeld.

Daar zat dan nu deze ongelukkige rechter op zijn rechterstoel met een voornemen, om nu met de zaken door te gaan, omdat het toch niet anders wezen kon. O, hoe naar en beangstigd heeft hij daar niet gezeten! Hoe zal zijn geweten hem toch geslagen hebben, dat hij hier zo'n in het bijzonder Persoon, wiens onschuld Hem zo wel bewust was, alleen ten gevalle van anderen, die uit nijdigheid tegen Hem vergramd waren, moest ter dood veroordelen! Het is zeker dat Heere dit zeer bang gevallen heeft. En voor Pilatus heidens gemoed nochtans een harde brok geweest is om te verteren, dat blijkt genoegzaam uit die laatste machteloze tegensparteling, die hij hier nog deed. Want hij wilde het voor het laatst door een slecht kunstje nog eens proberen, of hij Jezus ook nop vrij mocht krijgen. Zó node kwam hij tot Zijn veroordeling; hij zei, zegt de tekst, tot de Joden: **ziet uw Koning!** *Ziet Hem toch nog eens aan, wil hij zeggen, die dan uw Koning zou genoemd zijn! Hoe ellendig Hij toegericht is; hebt toch medelijden met Hem en houdt u tevreden, met de straf en mishandeling, die Hem al aangedaan is. Gij kunt Hem nu nog bij het leven behouden, eer ik het vonnis tegen Hem uitspreek, enz.* Maar zulke ijdele dingen mogen hier geenszins helpen, bij een zo verbitterde menigte, wier gemoederen nu zozeer aan het gisten waren en die Pilatus nu al genoegzaam overhoop zagen liggen; zij riepen hem opnieuw toe: **neem weg! neem weg! kruis Hem!** Merkt aan:

- (1) Hoe geheel verbitterd zij tegen Jezus waren, zodat zij Hem niet langer voor hun ogen verdragen konden, maar wilden dat Pilatus Hem maar aanstonds zou wegnemen en kruisigen.
- (2) Hoe Pilatus met al zijn tegenspartelen, maar te meer olie in het vuur goot en hun maar te meer sarde en verbitterde, hoe langer hij de zaak uitstelde, gelijk men aan een boze hond doet. Zo verschrikkelijk is de haat, die de wereld heeft tegen CHRISTUS.

Pilatus antwoordde de Joden nogmaals en hield bij hen aan zeggende: **zal ik uw**

Koning kruisigen? Merkt aan:

- (1) Dat Pilatus hier de Joden wilde voor ogen stellen, de schandelijkheid van deze zaak dat een, die voor hun Koning was gehouden geworden, van hem gekruist werd, enz.
- (2) Maar hoe zulke zwakke beweegredenen, bij een zo verbitterd en razend volk, niets met al konden uitvoeren, enz.
- (3) Hoe de mensen wel in andere gevallen, ten hoogste op hun eer en goede naam staan; maar hoe zij aan de haat tegen CHRISTUS, hun goede naam of reputatie gewillig opofferen en dan niet vragen naar smaad of schande, enz.

Maar hierop kwamen weer de Overpriesters en antwoordden Pilatus: ***wij hebben geen Koning dan den Keizer.*** Merkt aan:

- (1) Hoe de Overpriesters tot de einde toe hier het meeste spel gespeeld hebben en de zaak hebben doorgedreven, enz.
- (2) Hoe zij zich hier nu behielpen, met hun gehoorzaamheid en onderdanigheid aan de Keizer te betuigen; daar zij anders niet deden dan morren en zeer ongemakkelijk des Keizers regering verdroegen. Zo worden zij hier nu, uit haat tegen Christus, in een ogenblik de toegenegenste, getrouwste en gehoorzaamste onderdanen van de Keizer!
- (3) Hoe zij veel liever slaven en knechten wilden zijn, van de aller-wreedste en goddeloosste heidense Keizer Tiberius dan Jezus voor hun Koning erkennen en Zijn zalig vredejuk op zich nemen, enz.
- (4) Hoe zij daarmee weer een nieuw dreigement deden aan Pilatus, hem bedreigende met de ongenade van de Keizer; dat zij als zijn getrouwe en gehoorzame onderdanen, niet zouden kunnen nalaten aan de Keizer over hem te klagen, indien hij deze rebel niet kwam te straffen, enz.

1. Zie hieruit hoe ook de kleinste omstandigheden van Christus' lijden, hebben gestaan onder het bestuur van de Goddelijke wijsheid.

(1) Waarom Pilatus op zo'n verheven rechterstoel, in het openbaar Christus heeft moeten veroordelen; omdat Hij in het openbaar moest worden opgericht, tot een Banier der volkeren.

(2) Waarom ook het uur van Zijn lijden wordt aangemerkt; omdat God ook de uren van het lijden van Zijn Zoon en van Zijn kinderen telt, enz.

(3) Hoe Gods voorzienigheid ook gaat over de plaats en tijd van ons lijden.

2. Omdat wij ons zo dikwijls onbevoegd en stout op de rechterstoel gezet hebben, om onze onschuldigen naasten, in het openbaar te veroordelen; daarom moet deze veroordeling van Jezus hier ook alsoo door Pilatus geschieden. Merkt aan:

(1) Hoe de Heere Jezus ons verboden heeft: oordeelt niet, veroordeelt niet, enz.

(2) Maar hoe schandelijk Zijn gebod, van een ieder overtreden wordt; hoe dikwijls men zijn onschuldige naasten veroordeelt, in de onderlinge gesprekken en gezelschappen, enz.

(3) Daarom moet Jezus hier zo onrechtvaardig veroordeeld worden, om voor die zware zonden te boeten.

3. Hoe God zo grondeloos barmhartig is dat Hij de mens, Christus en Zijn genade, bij aanhoudendheid, als zoekt op te dringen. Merkt aan:

(1) Hoe Pilatus hier Jezus keer op keer, als zoekt op te dringen aan de Joden, dat zij Hem toch in ontferming wilden aannemen en Hem in het leven behouden; maar hoe deze Hem met handen en voeten van zich stootten en verwierpen.

(2) Hoe God ook eveneens handelt met de zondaar en Hem Christus tot een

Zaligmaker aanbiedt en menigvuldig als opdringt en nadraagt.

- (a) Door een aanhoudende prediking van het Evangelie.
- (b) Door een menigte van allerhande tijdelijke zegeningen.
- (c) Door een roede van bezoeken, tegenspoeden, ziekbedden, enz.

(3) Maar hoe velen hier nochtans handelen, als de Joden en Christus blijven haten en verwerpen, zeggende: **weg met Dezen!**, enz. Hoe de mensen die Goddelijke overtuigingen, die hun tot Christus moesten brengen tegenstaan en van zich werpen en liefst maar gerust in de zonden blijven leven, enz.

(4) Hoe Jezus daarom Zijn lijden ook heeft moeten ondergaan.

Laat ons nu wederkeren tot Pilatus en bezien hoe hij eindelijk de zaak heeft opgegeven en tot Jezus veroordeling is gekomen. Wij moeten hier nu eerst Mattheüs' verhaal aanhoren hfd. 27: 24, enz. **Als nu Pilatus zag dat hij niet vorderde, maar veel meer dat er oproer werd.** Merkt aan:

(1) Dat de redenen van Jezus veroordeling en kruisiging, niet waren enige misdaad, enz., want daarvan had Hem Zijn Rechter zelf dikwijls vrij gesproken.

(2) Maar andere redenen van Staat als

(a) Dat Pilatus zag, dat hij met al zijn pogingen niets vorderde of uitrichtte; maar dat het alles geheel tevergeefs was, dat de Joden toch volstrekt Jezus dood en kruisiging begeerden.

(b) Dat het er zó voorstond dat deze zaak, zo hij die nog langer wilde voortdrijven, nog eindelijk tot een algemene muiterij en oproer zou over slaan, enz.

(c) Dat hij daarvan dan een zware verantwoording voor de Romeinse Keizer, zijn meester zou hebben en veellicht het verlies van zijn ambt en de ondergang van zichzelf en van zijn familie zou veroorzaken, enz.

Daarom treedt hij dan eindelijk, hoe ongaarne en tegen zijn gemoed in, tot de veroordeling zelf. Maar niet dan na te voren tot voldoening en ontlasting van zijn gemoed, nog eerst een plechtige handeling of bedrijf van onschuld, openlijk aan te stellen, hier in bestaande, dat hij water nam en de handen waste voor de schare, enz. Merkt aan:

(1) Dat die plechtigheid van de handen, ten teken van onschuld, te wassen, bij de Joden en heidenen al vanouds gebruikelijk was. God had die zelfs onder de Joden ingesteld, Deuter. 21: 6. Daarop ziet David Psalm 26: 6, *ik was mijn handen in onschuld*, enz.

(2) Hoe die plechtigheid bij de Joden maar alleen zinnebeeldiger wijze werd waargenomen, om te betuigen, dat zij zuiver en rein van schuld waren.

(3) Hoe de heidenen dit veel hoger trokken en meenden dat zij zich door het water van reeds begane zonden konden afwassen en reinigen.

(4) Hoe Pilatus dit hier zinnebeeldig gedaan heeft, om te betuigen voor de Joden, dat hij aan die zonde van Jezus dood geheel onschuldig wilde zijn; zo zuiver en rein, als hij hier zijn handen waste met water. Dit betuigt hij zelf wanneer hij daarbij zei: *ik ben onschuldig van het bloed dezes Rechtvaardigen! gijlieden moogt toezien.* Merkt aan:

(1) Hoe hij hier nogmaals openlijk voor geheel de wereld, voor het laatste de onschuld van de Heere Jezus betuigt, Hem noemende die rechtvaardigen, gelijk zijn huisvrouw al tevoren gedaan had.

(2) Hoe hij de schuld van Zijn dood hier geheel op de consciënties van de Joden legt en die van zich afwerpt, zodat Hij Hem gans gedwongen en door hun geweld veroordeelde.

(3) Maar hoe Pilatus hier voor God geenszins zo onschuldig zal zijn, als hij wel waande bij zichzelf.

- (a) Eensdeels wegens die onrechtvaardige pijnen en mishandelingen, dewelke hij Hem heeft laten aandoen.
- (b) Anderdeels, wegens dat hij zich tot deze gruwelijke handel van Christus' dood, door geweld van anderen heeft laten gebruiken, daar hij liever alles daaraan gehangen en om verzaakt moest hebben, enz.

Maar wat deden hier de Joden? Zij blijven even onverzettelijk en ongevoelig; zij spotten met die plechtige betuiging van Pilatus; **en al het volk antwoordende zeide**, enz. Zij waren allen samen eenparig in deze goddeloosheid en riepen uit één mond: **Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!** Merkt aan:

- (1) Hoe zij hier zichzelf verzekerd hielden, dat Jezus dood een goede zaak was; dat Hij als een verleider des volks en een godslasteraar de dood des kruises wel verdiend had; en zij daarom Pilatus van alle verantwoording graag vrijspreken wilden.
- (2) Hoe zij alle schuld en verantwoording daardoor graag op zich namen en die op zich en hun kinderen wilden gelegd hebben; dat alle schuld en schade van Zijn bloed, op hun hoofden mocht te huis komen.
- (3) Welk een verschrikkelijke boosheid, verstoktheid en blindheid dit was en hoe de satan hun geheel in zijn macht had.
- (4) Hoe dit bloed ook waarlijk op hen en hun kinderen gekomen is; en wat verschrikkelijke oordelen hun daardoor zijn te huis gekomen en nog heden sinds 17 eeuwen lang op hun leggen.

Nu volgt Pilatus' veroordeling zelf bij Johannes: **toen gaf hij Hem aan hun over opdat Hij gekruist zou worden.** Hij sprak het doodvonnis over Hem uit, enz. Dat is nu het einde van de zaak. Zo heeft de satan dan nu dit proces met kosten en al gewonnen! Hier hielp noch Jezus onschuld, noch al de pogingen van zijn Rechter Pilatus. Zo zien wij hoe de beste zaken aller-slimst en onrechtvaardigst uitgewezen worden. Dit strekt de Christenen in dergelijke gevallen, tot grote vertroosting, enz. Twee zaken zijn hier voor ons uit te leren:

- (1) De zonde van het Joodse volk, in het verwerpen van Jezus begaan, wordt van de mensen in de wereld nog dagelijks bedreven.
 - (1) Van de gierigaards.
 - (2) Van de hovaardigen.
 - (3) Van de wellustige wereldling.
 - (4) Van alle naam-Christenen en werkheiligen.
- (2) Christus' bloed heeft niet alleen een verzoenende, maar ook een wrekende kracht. Mij komt in wrake over alle goddelozen; en tot verzoening en heiligmaking over alle gelovigen, enz. Amen.

35. PREDICATIE, OVER HET KRUIS DRAGEN VAN SIMON VAN CYRENE.

LUKAS 23:26. *En als zij Hem wegleidden, namen zij een Simon van Cyrene, komende van de akker en legden hem het kruis op, opdat Hij het achter Jezus droeg.*

De vorige reis zagen wij, hoe de gezegende Zaligmaker, in Zijn eigen klederen, met de doornenkroon op Zijn hoofd, van de krijgsknechten werd weg geleid, uit de stad Jeruzalem, naar de berg Golgótha, om daar gekruist te worden. En hoe Hij naar de gewoonte van de Romeinen, Zijn kruis zelf moest dragen. Met de armen en handen daaraan vast gebonden. En welk een verschrikkelijk, schandelijk en smartelijk lijden dit voor Hem was.

Nu zouden wij heden twee dingen overwegen:

- (1) Het droevig gezelschap, dat de Zaligmaker had bij deze Zijn schandelijke wegleiding ter dood;
- (2) Zijn onmacht om Zijn kruis langer zelf te dragen en op die wijze Hij daarvan op de weg verlost of bevrijd werd.

Betreffende het gezelschap dat Hem op de weg volgde, dit was van drieërlei soort.

1. Van de gewapende soldaten of krijgsknechten van Pilatus, allen samen zeer wrede goddeloze en woeste mensen, die Hem van alle kanten omringden en besloten: van voren, van ter zijden en van achteren; teneinde Hij van de zijn of van het volk, niet met geweld mocht ontzet en verlost worden. Want Hij werd zeer nauw bewaakt en meer dan naar gewoonte, omdat Hij zo'n bijzonder persoon was, zulk een grote aanhang onder het volk had en er om Zijnentwil een zo grote beweging gemaakt werd. Hij ging dan in het midden van al dit gewapend krijgsvolk en was aan alle kanten zeer nauw van hen bezet en omringd, zodat er, naar mensen berekening gans geen ontkoming voor Hem was.

Merkt aan:

(1) Hoe hier nu aan Jezus vervuld werd hetgeen de Psalmist reeds tevoren, in zijn persoon had uitgeroepen Psalm 88: 9 *Mijn bekenden hebt Gij verre van mij gedaan, Gij hebt mij hun tot een groten gruwel gesteld; ik ben besloten en kan niet uitkomen.*

(2) Hoe Hij wel had kunnen ontkomen, als Hij maar gewild had; want Hij was dezelfde, die oudtijds honderd vijf en tachtig duizend soldaten van het leger van Sanherib voor Jeruzalem, door één Engel in een nacht verslagen had, alleen om Zijn volk te redden! Wat had Hij dan hier niet kunnen doen om zichzelf te redden, indien Hij maar gewild bad! Maar Zijn getrouwheid aan God, Zijn Vader en Zijn liefde voor onze zaligheid hielden Hem tegen, dat Hij om Zijn verlossing geen land of vinger heeft willen verroeren. Het uur van Zijn lijden en sterven voor ons was nu gekomen; Hij zou nu zelfs gewillig alleen naar de strafplaats gegaan zijn, al was er ook niet een krijgsknecht, om Hem te geleiden of te bewaren hij Hem geweest.

(3) Hierdoor heeft Hij zijn gelovigen, de vrijheid en eeuwige verlossing verdiend van de satan en alle boze geesten, die helse krijgsknechten die hun anders ten jongsten dage, gebonden zouden geleid hebben naar de verschrikkelijke strafplaats van de hel en de eeuwige verdoemenis. En heeft voor hen dat grote voorrecht verworven, dat zij eens van een troep van heilige Engelen, die krachtige helden en hemelse krijgsknechten, in die grote dag zullen omringd en naar de hemel zullen gevoerd worden, enz.

(4) Ook heeft Hij daarmee het lijden Zijner arme kinderen en dienaren geheiligd en voor hun gezegend, wanneer die in tijden van vervolging ook naar de strafplaats worden heengeleid, door een menigte van gewapende dienaars en soldaten, om hun leven op te offeren voor Zijn Naam; gelijk dat zo vroeg en laat, de heiligen martelaren dikwijls gebeurd is. Zodat dit lijden hun in het minste niet kan strekken tot schande, noch zij reden hebben zich daarvoor te verschrikken, omdat hun dierbare Zaligmaker hen in die weg vooruit is gegaan en zij Hem op Zijn bevel daarin nu trouw als Zijn goede kinderen en dienaren navolgen. O, hoe menige arme ziel heeft zich in zodanig droevig lijden, met dit heerlijke voorbeeld van Christus niet getroost!

2. Dan was hier ook nog een ander gezelschap, namelijk een grote en talrijke menigte van mensen, die van alle kanten toegeschoten waren, zo het in zulke gevallen doorgaans gaat, om deze merkwaardige terechtstelling te aanschouwen, gelijk dit te zien is, Luk. 23: 27.

(1) Velen dreef de blote nieuwsgierigheid daartoe aan.

(2) Anderen de bittere haat en boosheid, om hun ogen met dit aangename schouwspel, van die gehate Jezus te zien kruisigen, te verlustigen.

(3) Anderen de liefde en het medelijden, gelijk als Zijn aanhangers en getrouwe discipelen en discipelinnen, of zulken die tevoren grote weldaden van Hem ontvangen hadden. Die Hem voor een heilig man en ook wel voor de Christus, de Zoon van God in hun hart hielden. En die over deze Zijn kruisiging ten hoogsten droevig en ontsteld waren.

(4) Anderen uit andere inzichten, verwachtende mogelijk dat er grote en wonderlijke dingen van Hem, nu op het laatst geschieden zouden, daar Hij steeds zoveel wonderlijke dingen in Zijn leven gedaan had. Daar was hier dan een onbedenkelijke schare of menigte, van allerlei soort volk, zodat er naauwelijks doorheen te komen was, door al het gedrang van de mensen en deze droevige uitleiding niet anders, dan zeer langzaam zal voortgegaan zijn. Merkt aan:

(a) Dat het allemaal blind, onwetend volk was, die niet wisten wat zij hier voor hun ogen zagen geschieden. God weet of er wel een enige was, behalve Maria Zijn moeder en een ander enkel mens van Zijn aanhang, die in het minste wist wat hier gebeurde en tot wat einde Jezus hier ging sterven.

(b) Dat God door Zijn grote liefde en barmhartigheid, op deze samenloping van het arme volk nog een zegen heeft gelegd, omdat zij geheel anders weer thuis kwamen, dan zij uitgegaan waren. Want toen zij al die wonderen die bij Christus dood geschied waren gezien hadden, ziet in welk een grote ontroering en verslagenheid zij weer terug keerden, volgens Luk. 23: 48.

(c) Leert, hoe er nog altijd enige zegen van Christus op ons afkomt, als wij nabij Hem zijn, ook in Zijn bevelen, enz. Al heeft men in het eerst ook al onzuivere oogmerken, waarom men daar gekomen is; het is dikwijls gebeurd dat zij, die maar uit blote nieuwsgierigheid,= of uit boosheid en geveinsdheid, in de Kerk zijn gekomen, of in het gezelschap der godzaligen, of hij de heilige martelaren in hun gevangenissen, enz., daar nog met een zegen Gods weer vandaan gingen.

(d) Merkt ook, hoezeer al dat geloop en rumoer, van zo'n geweldige menigte volk, de Zaligmaker in Zijn laatste uur verveeld heeft, daar Hij zozeer verzwakt en met zulke ernstige gedachten en gepeins, van het grote werk van Zijn sterven vervuld was. Maar daarmee heeft al het lijden Zijner kinderen ook willen heiligen, die ook, óf op een zodanige wijze in het openbaar, voor de Naam van Jezus moeten sterven op een schavot, voor het oog van duizenden

aanschouwers; óf die wel sterven op hun bed, maar die in hun dodelijke zwakheid zeer verveeld worden en naar en bang zijn over zoveel omstanders, als er dan voor hun bed en in het vertrek zijn, van vrienden, magen of bloedverwanten, kennissen, geburen, enz., om hen in hun laatste nog te helpen, hun uiteinde te aanschouwen. Daar dikwijls dan ook al zulke onderlopen, die er maar alleen komen uit enkele nieuwsgierigheid. O, al dat gewemel en heen en weer lopen van zoveel arme mensen, kan die arme zwakke kinderen Gods, in hun laatste uren, dan wel zeer vervelen en benaauwen en hun stille ernst en aandacht in de zaken Gods niet weinig storen. Want men kan een stervend mensen geen groter dienst doen, dan dat men hem zo stil als maar enigszins doenlijk is laat sterven en dat er maar weinige mensen tot nodige behulpzaamheid bij hem zijn. Maar zie, dan brengt God Zijn arme stervende kinderen in gedachten door Zijn Geest, in welk een verschrikkelijk rumoer, geloop en beweging van allerlei volk, hun lieve Zaligmaker naar Zijn dood geleid en gestorven is. Dan werden zij stil en geduldig. Dit vertroost en ondersteunt hun, enz.

3. Maar nu volgt, nog het slimste of ergste gezelschap, namelijk twee ondeugende moordenaars of kwaaddoeners, die hier ook ter kruisstraf, nevens Hem uitgeleid werden, zie Luk. 23: 32. Merkt aan:

(1) Dat naar het verhaal der andere Evangelisten, deze kwaaddoeners moordenaars of rovers waren en wel van de slechtste soort van schelmen en schurken. Naar alle gedachten zullen zij uit die miltzuchtige en oproerige koppen geweest zijn, waarvan het Joodse land te van deze tijd vol was, die die zich aan de Romeinse heerschappij niet wilden onderwerpen, daarom met elkaar alle schadelijke zamenrottingen maakten en zich begaven naar het platteland, op de bergen en afgelegen plaatsen, daar zij zich dan voorts met stelen, roven en moorden bezig hielden en dus aller-schadelijkste mensen waren, die als zij gevat werden, volgens de Romeinse wetten, altijd zonder genade gekruist werden. Misschien zijn dit van die mensen geweest, die met Barabbas in de oproer kort tevoren gevangen waren. Zie Markus 15: 7, hoewel dit niet zeker is.

(2) Deze kwaaddoeners schijnt Pilatus te hebben bewaard tot het Joodse Paasfeest dat tegenwoordig was, om hun dan voor een te groter menigte volk te laten berechten. En nu werd hij te rade om hen samen, op deze dag met onze Zaligmaker te laten kruisigen.

(3) Hij handelde daarin wel uit gewone zaken en menselijk beleid. Maar waarin hij nochtans Gods eeuwige raad diende, als die zulk een schandelijk lijden over Zijn Zoon bestemd had. Ziet Jes. 53: 12, daar geprofeteerd wordt, *dat hij met de overtredders is geteld geweest*. Ziehier dan

(a) De verschrikkelijke schande van dit lijden van Jezus! Hij wordt hier tegelijk ter dood geleid, met twee openbare kwaaddoeners, moordenaars en snode fielten of schelmen, alsof Hij van een soort met hun was. O, hoe kon Hem ooit een verschrikkelijker schande en smaad aangedaan worden!

(b) Daar door heeft Hij moeten boeten, voor onze gemeenschap met zondaars en ondeugende mensen, daar wij in **onze onbekeerde staat** dikwijls mee gelopen en kwade dingen mede gedaan hebben. O, hoe velen begeven zich niet tot kwaad gezelschap, tot dieven, hoereerders en overspeelders, vloekers en zweerders, dronkaards, sabbatschenders en andere ergerlijke mensen en schandvlekken van Christus' Naam en doen met hun alle kwaad. Die zonde kon nooit anders dan door deze weg van God aan ons vergeven worden, enz.

(c) Daar door heeft Jezus ons het gezelschap der goede en heilige mensen, hier op de wereld verdiend. En hierna het gezelschap der gelukzaligen en de heilige

engelen in de hemel.

(d) Ook heeft Hij daarmee het lijden van Zijn kinderen geheiligd, die ook dikwijls in de wereld met kwade mensen, ketters en verleiders, enz., worden gelijkgesteld en soms ook wel met de zodanigen worden ter dood gebracht gelijk de heiligen martelaren dikwijls gebeurd is.

(e) Hij heeft ons daarmee ook willen leren en vermanen, hoe wij onze oude mens met Hem, ter kruisiging moeten wegleiden. Wij hebben in ons twee grote kwaaddoeners, die zich aan alle mouterij tegen God, enz. schuldig hebben gemaakt: de hoogmoed van ons opgeblazen, vleselijk vernuft en onze eigen wil, die in alles tegen God gekant is. Die moeten wij ter dood leiden. Zonder dit kunnen wij geen rust hebben en in oprechtheid voor Gods aangezicht wandelen. De Zaligmaker zo in zodanig gezelschap naar de strafplaats geleid wordende, gebeurde het voorval dat wij nu een weinig nader, met uw aandacht zouden overwegen; hierin bestaande, dat als de krijgsknechten de Heiland zo wegleidden, naar de strafplaats buiten Jeruzalem, zij een Simon van Cyréne namen, komende van de akker, enz.

In deze geschiedenis komt ons voor:

1. Voor de persoon en de omstandigheid, waarin hij was.
2. Hetgeen hem geschiedde.

1. De persoon betreffende, deze wordt ons van de Evangelist Lukas zo beschreven, als zijnde geweest een **Simon van Cyréne, komende van de akker**. Hier vinden wij 's mans naam; hij was geheten Simon van Cyréne. Simon was een algemene naam bij de Joden, zijnde dezelfde met die van Simeon. Hierom vinden wij in het Nieuwe Testament van verscheiden personen, die deze naam droegen, als: Simon Petrus, Simon Zelotes, Simon de Farizeeër, Simon de melaatsen, Simon Magus, Simon de lederbereider en anderen meer van die naam. Die naam droeg nu deze man ook. En om hem van anderen, die deze zelfde naam droegen te onderscheiden, werd hij met een bijnaam genoemd Simon van Cyréne. Cyréne was een stad in Afrika, in het landschap Lybië, dat tegenwoordig Barbarije genoemd wordt. Van dit Cyréne was deze man geboortig en was van daar getrokken naar het Joodse Land. En dus werd hij, naar van de Joden gewoonte van deze Zijn geboortestad genoemd, met de bijnaam van Simon van Cyréne. Lukas geeft ons van deze man geen nader of verder bericht, wat zijn staat of hoedanigheid aangaat. Maar Markus beschrijft hem ons nader, hfd. 15: 21, hem noemende *de vader van Alexander en Rufus*. Deze twee mannen Alexander en Rufus, zonen van Simon van Cyréne, moeten bekende en beroemde mannen geweest zijn in de Apostolische Kerk en discipelen van de Zaligmaker, of anders zou de Evangelist Markus van hun in zijn verhaal, zo geen bijzondere melding maken gelijk bij doet. Nu lezen wij onder de eerste Christenen wel van een Alexander, Hand. 19: 33. En van een Rufus Rom. 16: 13. Maar of deze dezelfde zonen van Simon van Cyréne geweest zijn, kan met geen volkom zekerheid worden vastgesteld. Wat er van zij, deze Alexander en Rufus, zijn zeker beide geachte mannen geweest, onder de gelovigen van hun tijd, strekkende hun vader Simon tot sieraad; gelijk vrome en geachte kinderen toch altijd hun ouders tot in het bijzondere sieraad en eer zijn. Ja tot een kroon op hun grijze hoofd volgens Spreuken 17: 6. Zo was het met deze Simon van Cyréne ook, wie de Evangelist Markus eershalve noemt de vader van Alexander en Rufus.

Wat was er nu verder van dezen man? Lukas schrijft dat hij kwam van de akker. Markus voegt er bij, dat hij daar voorbij ging. En Matthéüs zegt, dat de krijgsknechten haat vonden. Al deze aantekeningen komen volkomen met elkaar overeen. De akker

daar Simon van Cyréne vandaan kwam, lag buiten Jeruzalem niet ver van de stad. En waarschijnlijk heeft hij daar buiten op die akker gewoond en kwam daar nu van daar naar Jeruzalem, volgens een waarschijnlijke gissing, om zijn Godsdienst daar in de tempel, of in de Synagoge te verrichten, omdat het thans niet alleen het uur van gebed, maar ook een plechtige feestdag was. Komende daar nu zo aan in of naar de stad, ontmoette hij de Zaligmaker met de krijgsknechten, gaande naar de strafplaats Golgótha. Maar in plaats dat hem de krijgsknechten zijn weg ongemoeid zouden hebben laten vorderen, hielden zij Hem aan, en legden Hem volgens Lukas het kruis op, dat hij het achter Jezus droeg. Beide Matthéüs en Markus schrijven, *dat de krijgsknechten Simon van Cyréne dwongen om van de Heiland kruis te dragen*. De krijgsknechten weten wij, zijn gewoonlijk baldadige mensen, zeer stout en onbescheiden, daar zij de teugel ruim hebben. En zeer genegen om de burgers alle overlast en geweld aan te doen, zich weinig bekommerden over de wetten. Zo was het hier met de Romeinse krijgsknechten te Jeruzalem ook, waarvan wij hier in dit geval een klare bewijs zien.

Leidende de Heiland om gekruist te worden buiten Jeruzalem, ontmoeten zij deze Simon van Cyréne en doen hem geweld aan, hem dwingende dat hij het kruis van de Heiland achter Hem droeg. Hieruit zien wij, dat deze Simon van Cyréne in het eerst niet gewillig moet geweest zijn, zich tot dit werk te laten gebruiken. Maar dat hij er met geweld van de krijgsknechten toe werd gedwongen. Het is zeker dat de krijgsknechten redenen hebben gehad, waarom zij deze daad kwamen te doen en wel in opzicht van de Zaligmaker. Deze zijnde door de zwakheid Zijns ligehaams en de geleden mishandelingen zeer afgemat, zal met het zware kruis op Zijn schouders niet langer hebben kunnen voortkomen. Maar zodanig vermoeid zijn geweest, dat hij ieder ogenblik onder deze zware last scheen te zullen bezwijken; ja mogelijk al op de grond neergevallen zijn. Zodat de krijgsknechten Hem niet langer kunnende voort krijgen en vrezende dat Hij al zijn krachten zou verliezen, namen zij daarom het kruis van Zijn schouders, maakten hetzelfde van Zijn handen en armen los en legden het Simon van Cyréne op om te dragen. Waardoor de Heiland dan wel een weinig verlicht werd en wat adem kon scheppen. Maar tot geen ander einde, dan om Zijn krachten weer tot een veel groter, zwaarder en smartelijker lijden te vergaderen.

Ten anderen, in opzicht van Simon van Cyréne, hebben de krijgsknechten ook hun redenen gehad, waarom zij juist hem tot deze vreemde last dwongen en geen ander, daar er nochtans volk genoeg was, zoals uit het vervolg van Lukas verhaal blijkt. Maar wat deze bijzondere redenen eigenlijk waren vinden wij niet aangetekend. De uitleggers geven hier wel verscheiden gissingen op. Maar wij willen deze niet eens voorstellen, omdat het slechts louter gissingen zijn zonder enige zekerheid. Het komt ons wel het eenvoudigst en waarschijnlijkst voor, dat Simon van Cyrene een ongeacht en gering man op het uiterlijk aanzien geweest zijnde, aan wie niet veel verbeurd kon worden, de krijgsknechten hem zo maar, als eerst voorkomende zullen aangegrepen en tot dit werk gedwongen hebben, omdat er toch iemand zijn moest die het deed. Mogelijk is hij ook een heimelijk discipel van Jezus geweest, die hem hier ziende aankomen met Zijn kruis, in een zo aller-ellendigsten staat, met woorden of gebaren zijn innig medelijden omtrent Hem getoond heeft. Merkt aan:

(1) Als deze man een goddeloos vijand van de Heere Jezus was geweest, die Hem vaak gescholden en gelasterd had, zou hij van deze schande en moeite zeker wel vrij gebleven zijn. Zij zouden zo'n braaf en eerlijk man dan wel hebben laten gaan! Maar nu moest hij er aan, omdat hij maar enig medelijden toonde. Zij hebben mogelijk aan zijn betrokken gelaat en wezen wel aanstonds kunnen zien, dat hij een fijn man was en

dat hem de ketterij van Jezus heimelijk in zijn hart zat, enz.

(2) Het is waar, hij kon er licht in het eerst zich niet wel in schikken, dat hij hier zo voor geheel de wereld geschandvlekt werd. Maar hij zal door het voorbeeld van de zachtmoedige en lijdende Jezus, die hem vooruitging, wel wat gewilliger en handelbaarder geworden zijn.

(3) Zoveel troost mocht de Heere Jezus niet hebben, dat er een enige was, zelfs onder de Zijnen, die Zijn kruis slechts een weinig gewillig voor Hem droeg, daar Hij er zo bloedig aan moest sterven voor anderen.

(4) Hoe deze Simon hier de plaats bekleedde van Simon Petrus, die aangenomen en beloofd had, met de Heere Jezus in de dood te gaan.

Simon van Cyréne dan wordt hier gedwongen, de zwakke Heiland tot hulp te zijn en Zijn kruis achter Hem naar de strafplaats te dragen. Daar werd niemand gevonden die gewilg was de lijdende Zaligmaker deze kleine dienst te bewijzen en daarom moest er hier iemand met geweld tegen zijn zin toe gedwongen worden. ***De krijgsknechten legden onze Simon dan het kruis op, dat hij het achter Jezus droeg.***

Dit moet met sommige oude en nieuwe uitleggers zo niet verstaan worden, alsof Simon van Cyréne de Heiland maar alleen Zijn kruis, voor een gedeelte achter Hem heeft helpen nadragen, zodat de Heiland het kruis van voren en Simon het van achteren of het onderste daarvan droeg. Nee geliefden, dit zou Jezus weinig of geen verlichting hebben kunnen aanbrengen, gelijk uit de wijze van het dragen van het kruis kan worden afgenomen. Veel geloofelijker is het, zo niet genoegzaam klaar en zeker, dat Simon van Cyréne het hele kruis op zijn schouders, alleen gedragen heeft achter de Heere Jezus, gelijk onze tekst zegt. Dat is op zodanige wijze dat Jezus van de krijgsknechten vooruitgeleid werd en Simon met het kruis op zijn schouders, kort achter Hem aan kwam, gaande zo samen tot aan de strafplaats toe, waar Simon van zijn last ontheven werd en de Zaligmaker aan het kruis genageld en gedood.

Ziedaar, dit oordelen wij genoeg gezegd te zijn tot verklaring van de letter der geschiedenis. Nu blijft er overig dit voorval wat nader te beschouwen met een geestelijk oog, tot onze troost en nuttigheid in het geloof.

Om nu van de letter der verhandelde geschiedenis wat hoger op te klimmen, tot de geestelijke verborgenheid die daarin ligt opgesloten, zo wil de Heere ons verstand daartoe verlichten, door zijn Heilige Geest!

Merkt dan aan toehoorders, dat hoewel dit verhandelde voorval zo maar eenvoudig en als het was bij een bloot toeval schijnt gebeurd te zijn, in opzicht van de mens. Dat nochtans aan de zijde van God geenszins zo geweest is. Maar dat de Heere door Zijn Goddelijk beleid en Voorzienigheid, daarin wel degelijk werkzaam geweest is.

In opzicht van de Heere Jezus, heeft Zijn hemelse Vader die voor Hem in Zijn lijden een nauwe zorg droeg Hem deze gelegenheid doen voorkomen, dat Hem het zware kruis, dat Hij niet langer dragen kon, maar onder stond te bezwijken werd afgenomen en een ander opgelegd, teneinde de Heiland daardoor een weinig verkwikking en verademing zou ontvangen. Waaruit wij dan zien van de Vaders liefde en goedertierenheid voor Zijn lijdende Zoon, die Hij door deze kleine verlichting enigszins heeft willen ondersteunen, opdat Hij op de weg niet mocht bezwijken, maar Zijn krachten, als het ware weer een weinig mocht verzamelen tot het dragen van het zware lijden van de dood, dat Hij nu stond te ondergaan. Op deze wijze had de Vader ook met Hem gehandeld in de hof Gethsemane, Hem tot Zijn ondersteuning een Engel toe te zenden uit de hemel, wanneer Hij in de uiterste angst en benaauwdheid van Zijn ziel scheen te bezwijken en de last van van Zijn Vaders toorn en grimmige

verbolgenheid niet langer kon dragen.

Op dezelfde wijze handelt de Heere ook met Zijn kinderen de gelovigen; als zij ook in zwaar lijden zijn en de last daarvan wegens hun zwakheid niet langer kunnen uitstaan, dan komt Hij hun ook op een liefelijke en genadige wijze ondersteunen, hun kruis een weinig verlichtende en geeft hun bij tussenpozen enige verademing. Opdat zij onder het kruis niet zouden bezwijken, maar dat met te meer gemoedigheid en standvastigheid zouden dragen en zij zich van van de Heeren verdere hulp en een zalige uitkomst zouden verzekerd houden.

Wat de Heere Jezus aangaat, er is niet aan te twifelen of Hij, die onder al Zijn lijden, Zijn hart altijd hemelwaarts tot zijn hemelse Vader gewend heeft, voelende deze kleine verlichting in Zijn lijden, zal ook daarin de goede hand en Voorzienigheid van zijn Vader, tot Hem erkend hebben en Hem voor die verkwikking grotelijks hebben gedankt. Ja, Hij zal daardoor niet weinig versterkt en bemoedigd zijn geworden, om met alle blijdschap en hartelijke gewilligheid, Zijn aanstaande zware en smartelijke Borglijden te ondergaan, tot verwerving van de zaligheid voor Zijn volk en uitverkorenen en tot verheerlijking van Zijn grote God en Vader; lerende daarmee Zijn gelovigen, de minste verlichting in hun kruis, die zij van hun hemelse Vader mogen ontvangen, ook met alle ootmoedige dankbaarheid te erkennen en tot bemoediging en versterking in hun verder lijden en kruis te gebruiken.

Daarbij, in dit voorval heeft de Heere ook *de gemeenschap der gelovigen*, aan het kruis van Christus op het levendigste aan de wereld, als een grote verborgenheid willen afbeelden. Simon van Cyréne komt ons hier voor, als een levendig afbeeldsel van alle ware Christenen, zoals blijken kan uit de volgende overeenstemmingen.

(1) Simon van Cyréne was een ongeacht en gering man en ging van het veld of de akker naar Jeruzalem toe, waarschijnlijk om zijn godsdienst daar te verrichten. Maar zo zijn de vrome mensen en ware Christenen ook gewoonlijk geringe, arme en verachte mensen hier op de wereld, aan die geen uitwendige gedaante of heerlijkheid is. Zij zijn niet veel wijzen, niet veel machtigen, niet veel edelen. Maar God heeft de armen van deze wereld uitverkoren, om rijk te zijn in het geloof, enz. Deze gaan ook van het veld of de akker van deze lage wereld, naar het hemelse Jeruzalem toe, om de Drieenige God daar eeuwig volnaakt te dienen.

(2) De Zaligmaker kwam met Zijn kruis Simon op de weg tegen en deze moest het kruis van Hem overnemen en het achter Hem na dragen tot Golgótha toe, eer hij naar Jeruzalem kon gaan. Maar zo komt Christus met Zijn kruis, de gelovigen ook op hun weg tegen en geeft hun het kruis, opdat zij het Hem achterna dragen en Hem van achteren op Zijn voetstappen volgen. Want toch deze is de eerste regel van Christus Koningrijk, die al de gelovigen als zij in het zelf komen moeten omhelzen, *zo iemand achter mij wil kanen, die verloochene zichzelf en neme Zijn kruis op*, enz.

Daar zijn verscheidene orden in de wereld, welker Ridder tot een teken dat zij van die Ridderorde zijn, een kruis voor op hun borst, of elders op hun kleed moeten dragen. Maar zo is het met de ware Christenen, deze zijn allen samen geestelijke Ridder van die heilige en hemelse orde, daar Christus Jezus, de Zoon van de levende God de Groot-Meester, of het Hoofd van is. En als zodanigen moeten zij allen samen ook kruisdragers zijn, dragende het kruis van hun Heere achterna tot aan het treurige Golgótha, eer zij in het hemelse Jeruzalem kunnen komen.

(3) De baldadige krijgsknechten legden Simon van Cyréne het kruis met geweld op, hem onrechtvaardig handelende en dwingende hem hetzelfde de Heiland achterna te

dragen. Maar zo gaat het met alle ware Christenen ook; het is de goddeloze en baldadige wereld, die hen het heilig kruis huns Heeren opleggen; het zijn de onbekeerden, de vijanden van Christus en Zijn dagelijkse kruisigers, die er steeds op uit zijn, om Gods volk veel kruisen op te leggen en hun te dwingen die te dragen. Want gelijk zij de Heere Jezus haten, haten zij ook Zijn getrouwe en vrome aanhangers en zijn daarop uit om hun te verdrukken, te vervolgen, te smaden, te lasteren, te bespotten en alle verdriet aan te doen zoveel zij kunnen. Zodat Gods kinderen hun kruis dan gewoonlijk, voor een groot gedeelte ontvangen van de wereld, die in het boze ligt en van de vijanden en kruisigers van hun Heere en Zaligmaker.

(4) De baldadige en wrede krijgsknechten, menende Simon van Cyréne, door hem het kruis van de Heiland te doen dragen, grote smaadheid en verachting aan te doen, deden hem ondertussen de grootste eer aan, die zij konden. Want wat was er heerlijker voor deze geringe en zondige mens, dan de grote Heere Jezus de Zoon van de levende God, gaande om voor Zijn volk te lijden en te sterven, Zijn kruis Hem achterna te mogen dragen en Hem enige kleine verlichting en verademing toe te brengen? O, geen onwaardeerlijk kostbare Keizers- of Koningskroon, wordt met zoveel luister en heerlijkheid, op het hoofd van de wereldse Vorsten gedragen, als dit schandelijke en verachte kruis van de Heiland werd gedragen, op de schouders van Simon van Cyréne! Maar zo is het met Gods volk, de geestelijke kruisdragers hier op de wereld ook gelegen. De onbekeerde wereldlingen, de vijanden van de Heere Christus, leggende de vromen alle kruisen op en hen wredelijk vervolgende en verdrukkende, menen hun daarmee alle schade, schande, verachting en oneer aan te doen. En ondertussen doen zij hun de grootste eer, heerlijkheid en voordeel aan. Want er is geen heerlijker, noch gelukzaliger staat in de wereld, dan om en met Christus te mogen lijden en alle kruisen, smaadheden en verdrukkingen te dragen. De Apostelen roemden daarom grotelijks in hun heilige verdrukkingen en waren over geen ding zozeer verblijd, dan omdat zij verwaardigd waren geworden, om de Naam van de Heere Jezus smaadheid te lijden. Mozes had ook Christus' kruis veel liever, dan de koninklijke kroon van Farao en al de schatten van Egypte Hebr. 11. Paulus stelt het ons als een grote genadegift voor, Filip. 1: 29. *Want u is uit genade gegeven in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor Hem te lijden.* Zodat, hoe meer de goddeloze en onbekeerde wereldse mensen, de vromen haten en verdrukken en hen zware kruisen van droefheid en vervolging opleggen; hoe meer zij de vromen met heerlijkheid en zaligheid overladen en hun aangenaam maken in de ogen van God en Zijn heilige Engelen.

(5) Simon van Cyréne het kruis van de Heiland Hem achterna dragende, had weinig bevattning van de grote eer en heerlijkheid, die hem daarmee werd aangedaan, maar droeg dat kruis onwillig en moest er van de krijgsknechten toe gedwongen worden. Maar zo gaat het met Gods kinderen hier op de wereld dikwijls ook; in het eerst, als Christus' kruis wat zwaar op hun schouders komt, wil hun zwak en verdorven vlees er niet goed aan om dat te dragen. Zij zouden als het mogelijk was, het wel ontgaan en van zich willen werpen; *want alle kastijding als die tegenwoordig is, schijnt geen zaak van vreugde, maar van droefheid te zijn.* Hebr. 12: 11. Dan zien Gods kinderen meer op hun vleselijk gemak, op de schande en smarten van het kruis, dan op de zaligheid en uitnemende heerlijkheid, die daarmee vergezeld is. Maar omdat zij gedwongen worden het kruis te moeten dragen, gewennen zij er al van langzamerhand aan; hun schouders worden er tegen gehard. De gewillige Geest van de Heere komt hen ondersteunen en maakt hun het kruis zo gemakkelijk, licht en vermakelijk, dat zij zelfs

daaronder roemen en van vreugde opspringen, gaande als de man Gods Luther eens zeide, *dan eerst recht op de rozen, als zij midden onder het kruis staan.*

(6) Simon van Cyréne droeg het kruis in het gezelschap van de Zaligmaker en achter Hem heen. Maar zo dragen Gods kinderen hun kruis ook in de tegenwoordigheid van de Heere. De Heere is niet ver van Zijn arm en ellendig volk in hun lijden. Maar Hij is zeer nabij hen en doet hun soms Zijn tegenwoordigheid tot hun verkwikking ondervinden. De Heere Jezus gaat Zijn geestelijke kruisdragers in alles, als de Overste Leidsman huns geloofs vooruit en wijst hun de weg die zij gaan moeten, zodat zij maar op Zijn voetstappen hebben te letten en dat Lam te volgen overal waar het heengaat. Openb. 14: 4.

(7) Simon van Cyréne droeg hier niet zijn eigen kruis, maar het kruis van de Heere Jezus, daar Hij aan gekruist zou worden. Maar zo moeten ook Gods kinderen, de ware Christenen wel zorgvuldig acht geven en er naar staan, om niet hun eigen kruis dat zij zichzelf, door hun schuld en zonde op de hals halen, maar alleen Christus' kruis. Dat is, dat hun om de goede belijdenis en de Naam van Christus wordt opgelegd te dragen. Het eerste kruis baart niets dan droefheid en smart, maar het, laatste brengt alle troosten heerlijkheid met zich. Hierom vermaant Petrus de gelovigen. 1 Petrus 4: 15, 16. *Maar dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een die zich met eens anders doen bemoeit. Maar indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet, maar verheerlijke God in dezen dele.*

(8) Eindelijk, Simon van Cyréne droeg wel Jezus' kruis. Maar het was slechts voor een korte tijd, tot dat zij aan de strafplaats, die even buiten Jeruzalem was, kwamen. Maar zo is het ook met Gods kinderen; hun kruisdragen hier op de wereld is maar van korte duur; het is maar voor dat ogenblikke leven, dat zij hier beneden hebben. Met de dood wordt alle kruis voor eeuwig van hun afgenomen en de tranen afgewist van hun ogen. Hoor hoe de heilige Apostel hier van spreekt, 2 Cor. 4: 17, *want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht der heerlijkheid.*

1. Ziedaar aandachtigen, zoveel leerzame, nuttige en troostrijke bedenkingen zijn er te vinden, in dit kruisdragen van Simon van Cyréne. O, dat het maar tot onze nutte en voordeel mocht zijn en dat elk hier zichzelf met ernst bij mocht neerleggen en onderzoeken of hij wel een geestelijk aanhanger, navolger en kruisdrager van de Heere Jezus is! Verre de meesten zouden kunnen weten en gewaar worden, dat zij zulke kruisdragers nog niet zijn en nog geen deel hebben aan het kruis van Christus. Want laat maar ieders geweten er over oordelen! Waar dragen de mensen hier ter plaats het kruis van Christus? Waar lijden zij om de Naam van de Heere allerlei smaadheden en verdrukkingen van de boze wereld? Waar worden zij vervolgd om de goede belijdenis van hun geloof? Ik ken maar een soort van volk, van wie men in der waarheid kan zeggen, dat zij het kruis van de Heere Jezus dragen en het geluk en de eer genieten om Zijns Naams wil te mogen lijden. En dat zijn die mensen, die men verachtelijk de naam geeft van fijnen, femelaars, enz. Onder deze zijn de rechte en ware kruisdragers van de Heere Jezus. Want dit volk, hoe een klein hoopje er maar van in de wereld is, wordt van de boze wereld bitterlijk gehaat, veracht, bespot, gescholden, gelasterd, belogen en op alle wijzen vervolgd en onderdrukt. Dit volk is de onnozele duif van de Heere Jezus, daar de haviken en roofvogels van alle kanten, in grote menigte om heenvliegen en op aanvallen. Dit volk is met de Apostel een schouwspel geworden voor Engelen en

mensen en zij dragen het kruis van Christus op hun schouders en Zijn lidtekenen in hun vlees. Och! Was er veel van dat gehate en verachte fijne volk op deze plaats! Wat zou onze blijdschap daarover overvloedig zijn in de Heere!

2. Wat u dan aangaat, onbekeerde wereldse mensen in het algemeen! Och was u zo gelukkig, dat u verwaardigd mocht worden, om ook het gezegend kruis van de Heeren Jezus te mogen dragen! Bidt Hem toch om deze genade! Roept Hem aan, dat Hij zich toch eens over u ontferme, zichzelf aan u openbare en van het kruis van uw zondige onbekeerlijkheid en blindheid genadig verlosse.

In het bijzonder onbekeerde wereldse mensen, die uw werk maakt dagelijks het kruis te leggen op de schouders van Gods kinderen, de ware vromen. Die met een bittere haat tegen hen bent aangedaan en niet kunt noch wilt laten, hen daar u kunt te bespotten, te smaden, te lasteren, te beliegen en alleszins te onderdrukken, gelijk er zulke bittere vijanden van Gods volk, hier ter plaats ook al enigen gevonden worden! Gaat voort gelijk u begonnen hebt, met uw vijandelijk gemoed tegen de vromen te betonen! Verzwaart hun lijden en kruis zoveel, als de Heere u zal toelaten! O, u doet hun daarmee de grootste zaligheid en heerlijkheid aan, die op de wereld zijn kan! Was u geen openbare lasteraars en bittere vijanden van Gods volk; en woelde u niet met alle macht, om de ware vromen te onderdrukken, menige zaligheid en vreedzame vrucht der gerechtigheid zouden zij moeten missen, die zij nu om uwentwil van de Heere genieten. U leert hun lijdzaamheid. Door u verkrijgen zij bevinding en hoop; u maakt dat zij meer en meer van de wereld en al het ondermaanse gespeend worden. Dat zij staan en uitzien naar gemeenschap door het geloof, met de Drieenige God en dat zij hoe langer hoe begeriger worden, om van dit lichaam uit te wonen en bij de Heere in te wonen. O, vijanden van God, van Zijn zaak en volk! Gaat dan verder en ontziet de vromen niet! Lastert, scheld, smaadt, bespot, verdrukt ze zoveel u immers kunt; het is onze zaligheid en heerlijkheid in God, dat wij dit alles van u mogen lijden en ondergaan. Onze Heere Jezus Christus heeft dat zelfde kruis gedragen. En zo worden wij dan door uw toedoen, Hem hoe langer hoe meer gelijkvormig gemaakt. Maar weet onbekeerde wereldlingen en vijanden van Gods volk!

(1) Dat u van zo'n heerlijke zaligheid als daar is, in het dragen van Christus kruis nog geheel verstoken bent.

(2) Dat de vromen voor de kruisen, die u hun oplegt, u zegeningen willen opleggen en gedurig voor u bidden, dat u de bekering ten leven nog eens mag geworden.

(3) Dat er reeds eeuwige kruisen van Gods vloek en toorn, voor u worden gereed gemaakt, indien gij u niet bekeert.

3. En gij kinderen van God, geestelijke kruisdragers! Ik wens u van ganser hart alle geluk in de Heere, met het kruis van uw dierbare Heiland en Zaligmaker! O, u zou het immers voor geen Keizers- noch Koningskroon willen ruilen? Wel

(1) Draagt het dan toch gewillig, omdat het zo'n zalig, heilzaam kruis is! Laat het u niet gedwongen worden opgelegd, maar neemt dat jok zelf op u!

(2) Draagt het in onschuld! Laat het niet uw eigen, maar alleen Christus' kruis zijn.

(3) Draagt het dapper en edelmoedig, als goede dienstknechten van Christus hier op de wereld verdrukkingen lijdende.

(4) Draagt het standvastig zonder te bezwijken, tot het einde toe.

(5) Draagt het steeds achter Christus en in Zijn tegenwoordigheid! Laat Christus het u helpen dragen! Legt het zwaarste eind van het kruis op Hém! Zo zal het andere u uitnemend licht en gemakkelijk vallen.

- (6) Draagt samen het kruis met elkaar! Draagt elkaars lasten! Zet er tegelijk uw schouders onder: want veel handen maken licht werk.
- (7) Eindelijk, draagt het kruis in hoop, van een spoedige heerlijke verlossing! Houdt steeds deze onwankelbare hoop vast dat gij, die hier met Christus hebt geleden, eens hierna voor eeuwig, met Hem zult verheerlijkt worden. De Heere schenke u daartoe Zijn genade! Amen.

36. PREDICATIE, LUKAS 23:27-31

En een grote menigte van volk en van vrouwen volgden Hem, die ook weenden en Hem beklagden. En Jezus zich tot haar kerende zeide: u dochters van Jeruzalem! Weent niet over mij; maar weent over zelf en over uw kinderen! Want zie, daar komen dagen in welke men zeggen zal: zalig zijn de onvruchtbaren en de buiken die niet gebaard hebben en de borsten, die niet gezoogd hebben! Alsdan zullen ze beginnen te zeggen tot de bergen: valt op ons! En tot de heuvelen, bedekt ons! Want indien ze dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?

In de twee voorgaande predicaties hebben wij uw aandacht vertoond, de uitleiding van de Zaligmaker Christus uit Jeruzalem, naar de strafplaats Golgótha, om daar tot zaligheid van Zijn volk te lijden en te sterven. Wij zagen hoe de Heiland naar de gewoonte der Romeinen, zelf Zijn kruis moest dragen, totdat Hij, wegens de zwakheid en vermoeidheid van Zijn lichaam niet verder kon, maar onder zo'n zware last zou neergezonken zijn. Hoe de krijgsknechten die Hem wegleidden, dit gewaar werden, de Heiland ter verlichting het kruis afnamen en het Simon van Cyrene oplegden, hem dwingende dit de Heiland achterna te dragen, tot aan de strafplaats. Hierop laat Lukas nu een andere, zeer merkwaardige omstandigheid van het lijden van de Heiland volgen, die Hij alleen maar heeft aangetekend, zijnde een zeker voorval, dat de Zaligmaker in deze Zijn uitleiding naar de strafplaats op de weg ontmoette, hoe namelijk een grote menigte van volk en van vrouwen Hem volgden, die Hem over Zijn ongeluk beweenden en beklagden. Maar hoe de Zaligmaker dat gewaar werd en Zich tot haar keerde en een zeer heerlijke redevoering tot hen deed. Dienende eensdeels om die wenende vrouwen te vertroosten, en anderdeels om haar de droevige ellenden bekend te maken, die na Zijn dood over hen en het Joods volk komen zouden.

Om deze geschiedenis met des Heeren hulp en genade, wat nader te overwegen zullen wij

1. Beschouwen de grote menigte volk en bijzonder van vrouwen, die de Zaligmaker naar de strafplaats volgden en Hem beweenden en beklagden.
2. Het gedrag van de Heiland omtrent dezelve en Zijn zielsroerende boetprediking tot hen.

1. Wat het eerste aangaat, het is bekend toehoorders, dat wanneer er misdadigers openlijk gestraft en gedood worden, men gewoonlijk een grote menigte volk daarbij tegenwoordig vindt, die de nieuwsgierigheid daarheen drijft, om zodanige strafoefeningen te aanschouwen. Er zijn geen vertoningen daar voornamelijk het algemene volk zo gretig naar toeloopt om die te zien, als deze droevige schouwspelen. De reden daarvan is wel meest een losse nieuwsgierigheid van de mensen om die rampzaligen eens te zien, die moeten berecht worden; om te zien hoe ze zich zullen houden en hoe de dood of lijfstraf aan hun zal uitgevoerd worden. Daar is zeker geen verschrikkelijker of naarder vertoning in de wereld, dan dat sommigen om hun gruwelijke daden in het openbaar, als uitvaagsels van de wereld moeten worden gestraft en ter dood gebracht door beulshanden. En nochtans zijn er geen vertoningen, die de wereld liever aanschouwt. Onbeschrijfelijk is een ieders begeerte en nieuwsgierigheid daar naar uitgaande. De mensen kunnen er zeer naar verlange, dat er maar misdadigers mogen berecht worden. En van alle kanten lopen ze daarheen om het

te zien bij duizenden. Stokoude mensen, jonge mensen, kinderen, mannen en vrouwen, alles is daar even zeer begerig naar. Ze ontzien noch regen, noch wind, noch koude en gaan uren ver om zulke nare en ijselijke vertoningen. Wat mag toch wel de aanleidende grond en reden van zulk een geweldige en zondige nieuwsgierigheid zijn? Dit zou men best hieruit kunnen afnemen, dat er in de harten van de mensen gebrek is aan genade en licht van de Heilige Geest om zulke dingen recht in haar ware aard en natuur te bezien. Want indien de mensen eens recht in hun harten verlicht waren, om de nare en ellendige staat van zulke ongelukkige misdadigers te kunnen inzien

- (1) Hoe ze mensen zijn als alle andere, uit een bloede met ons geschapen.
- (2) Hoe God hun Zijn Geest en genade rechtvaardig onttrokken heeft.
- (3) Hoe Hij hen in de macht en handen van Satan geheel heeft overgegeven.
- (4) Hoe die hun tot alle boosheid verleid. En in zulke verschrikkelijke zondewegen hier in de wereld heeft doen omdolen.
- (5) En hoe verschrikkelijk ze daarvoor nu door een rechtvaardig oordeel Gods moeten gestraft worden, in het openbaar, op de aller-schandelijkste wijze, als uitvaagsels der wereld.
- (6) Met welke zware pijnen en benauwdheden ze nu door beulshanden moeten ter dood gebracht worden.
- (7) En hoe ze dan langs zulk een weg gewoonlijk ter hel varen en storten in die eeuwige ijselijke pijnen en ellenden.

En indien ze dan ook eens recht zagen, hoe het alleen Gods vrije genade is, die hun voor zulke verschrikkelijke ellenden tot hiertoe bewaard heeft en dat ze anders door hun boze en gruwelijke natuur al in dezelfde verschrikkelijkste en rampzalige weg zouden gekomen zijn. Indien de mensen maar eens al deze dingen recht konden inzien en overdenken, ze zouden dan zodanige begeerte niet in zich behouden, om het lijden van die ongelukkige mensen, met zulk een grote genoegen te gaan bezien. Maar ze zouden er dan al wat minder zin voor hebben eer ze daar heengingen.

Hieruit zien wij dan nu dat zodanige geweldige begeerte en nieuwsgierigheid van de mensen eigenlijk spruit:

- (a) Uit een diepe blindheid en onopmerkzaamheid omtrent dit alles.
- (b) Uit een hoogmoedige inbeelding en verwaandheid, alsof zij in hun natuur beter en frommer mensen waren dan die ongelukkige.
- (c) Uit die natuurlijke haat en liefdeloosheid tegen de naasten, die er in het hart gevonden wordt. Waardoor ze met de ellenden van anderen geen ontferming hebben en hen niet aanzien als hun eigen vlees.
- (d) Uit een aangeboren wreedheid en onbarmhartigheid, die er in ieders hart zit, waardoor men eens anders lijden en verschrikkelijke benauwdheid met vermaak en verlustiging kan aanschouwen. Indien deze snode ongestalte en vuile deugden niet zeer diep in het hart van mensen zaten, men zou op de gerechtsplaatsen, waar de ellendige misdadigers moeten lijden en sterven, buiten en behalve de bedienden van het gerecht, zeer weinig ander volk zien. Elk zou op zo'n tijd in zijn huis lopen en in zijn binnenkamer gaan, dankend en biddende God.

Intussen laat de Heere dit nochtans zo toe en beschikt daar nog dit goed door, dat er een vrees voor de straf van het kwaad wordt verwekt in de harten van de mensen, door het aanschouwen van zulke verschrikkelijke executies, waardoor veel anderen dan nog van het kwaad teruggehouden worden. Maar het zijn echter geenszins de beste mensen, die door een vrees voor de straf alleen van het kwaad, dat ze met hun harten beminnen, moeten teruggehouden worden.

Leert hier ook uit geliefden,

- (a) Hoe de wereld in al haar doen zondig is en steeds in alles moet bestraft en veroordeeld worden.
- (b) Hoe men alles moet verdacht houden, wat geschiedt van een grote menigte, want het ware goed wordt altijd maar van weinig mensen in de wereld gedaan.
- (c) Hoe een godzalige zich altijd van de grote menigte moet afzonderen en nooit met haar samenlopen. Dan alleen hier in de Kerk. Daar moeten wij allen gezamenlijk bijeenkomen.

Maar merkt hier ook, hoe de Heere Jezus hier boete doet voor al die zonden, die de mensen bedrijven, als ze dus uit enkele nieuwsgierigheid de ellendige misdadigers zien ter dood, brengen. Daarom moest zulk een zondige en kwade nieuwsgierigheid hier ook op Hem in Zijn lijden aanlopen. De Heiland Jezus met twee kwaaddoeners naar Golgótha geleid wordende, om daar gekruist te worden, **was er ook volgens de Evangelist, een grote menigte volk die Hem volgde.** De Zaligmaker was het gehele Joodse land door zeer bekend, wegens Zijn leer en wonderwerken. Daarbij waren er thans vele duizenden Joden te Jeruzalem gekomen wegens het Paasfeest; het een en ander veroorzaakte dat er zeer velen, ja een grote menigte volk de Zaligmaker volgde, om Zijn kruising te zien. Deze uit nieuwsgierigheid, gene uit haat, anderen uit medelijden. Zodat de Heiland dan onder een groot gedrang, van allerlei slag van volk ter kruisiging geleid werd.

Onder deze grote menigte was nu ook **een groot getal van vrouwen**, van welke Lukas getuigt, niet alleen dat ze tegelijk met de menigte de Heiland volgden, maar in het bijzonder, **dat ze ook weenden en Hem beklagden.** De woorden die Lukas hier gebruikt van wenen en beklagen, betekenen eigenlijk grote rouw en droefheid, die met allerlei uiterlijke gebaren bedreven wordt. Het eerste woord zegt zoveel als op de borst slaan en allerlei droevig misbaar maken, het andere woord betekent zoveel als huilen, snikken, tranen storten, enz. En wordt gebruikt *van het bewenen van doden*, dat met groot misbaar pleegde te geschieden. Zodat Lukas dan wil te kennen geven: niet slechts dat deze vrouwen de Heiland gaande naar Zijn kruisiging, uiterlijk beweenden en beklagden. Maar ook dat ze groot misbaar en rouw over Hem bedreven, slaande op haar borsten, huilende, kermende en op allerlei wijzen, haar grote droefheid en smart over des Heilands ongeluk betuigende. Het is bekend aandachtigen, dat de vrouwelijke sekse gewoonlijk van een zwakker en weemoediger inborst is dan de mannelijke en daarom over ellendige en droevige voorwerpen lichter aangedaan en tot barmhartigheid en medelijden bewogen wordt. Het wenen en misbaar maken is toch de vrouwen bijzonder eigen, wanneer zich droevige en beklaglijke vertoningen voor haar ogen opdoen. Zo was het hier nu ook. Hoewel een grote menigte volk de Heiland naar de strafplaats volgde, vinden wij nochtans maar alleen in het bijzonder van de vrouwen aangetekend, dat die weenden en Hem beklagden. Er is niet aan te twifelen of onder deze vrouwen zullen er velen geweest zijn, niet alleen van de aanhang van de Heiland die Hem uit Galiléa gevolgd waren, maar ook veel andere Jodinnen, die de Zaligmaker tevoren zullen gekend hebben, door Zijn leer en wonderwerken, waardoor Hij zich overal, voornamelijk bij het gewone volk zeer bemind en geacht had gemaakt en velen Hem in hun hart toegedaan waren, hem houdende: voor een groot profeet en een heilig man. Ja, dit ging zo ver, dat de Joodse Farizeeën en Oversten bevreesd waren, dat Hij al het volk tot Zich trekken en achter Zich verleiden zou en daarom niet konden rusten voor dat ze Hem van kant hadden geholpen.

Zo was het met deze vrouwen nu ook. Ze hadden in haar gemoed grote liefde en achting voor de Zaligmaker, hem houdende voor rechtvaardig en onschuldig; ja voor een zeer heilig Man en groot Profeet, die niemand immer enig kwaad, maar

integendeel het volk overal zeer veel goed had gedaan, hebbende overal met grote beweging geleerd en gepredikt en ontelbare mensen van hun kwalen genezen en gezond gemaakt, op een wonderbare wijze. Hier vandaan nu ontstond in het gemoed van deze Joodse vrouwen, een innig medelijden met de onschuldige Heere Jezus, wanneer ze deze grote Profeet en Leraar, zo wreed en onrechtvaardig ter dood zagen leiden. Daar kwam bij, dat ze Hem ook zo deerlijk gehavend en toegetakeld zagen.

(1) Zijn heilig hoofd was erbarmelijk gehavend, door zeer veel vuist- en kinnebakslagen, waarvan Zijn aangezicht zeer gezwollen en met builen opgelopen was. Het vuile speeksel dat er op Hem gespogen was, zat daar nog zeer lelijk op, zodat elk zien kon, hoe verschrikkelijk Hij in het rechthuis van Pilatus mishandeld was. Ook zagen ze die scherpe doornenkroon, zo erbarmelijk in Zijn hoofd steken en Zijn hoofd en aangezicht daarvan allerwege bebloed en ontstoken.

(2) Ze wisten ook hoe verschrikkelijk en bloedig Zijn lichaam kort, tevoren was geseld en aan stuk geslagen en welk een zware pijn Hij van dit alles leed.

(3) Ze zagen Hem dodelijk afgemat Zijn kruis gebonden voort slepen, tot dat hij niet een voet meer voor de andere kon verzetten.

(4) En bij dit alles zullen mogelijk de krijgsknechten Hem alle wrede mishandelingen over de weg hebben aangedaan, die verschrikkelijk waren om aan te zien. Want het was niet ongewoon bij de Romeinen, dat de wrede krijgsknechten de ellendige misdadigers, die naar de kruisstraf geleid werden, onderweg allerlei mishandelingen en pijnigingen aandeden. Met hun te schoppen en hier en daarheen te stoten. Met vuisten en knodsen te slaan, als ze niet spoedig genoeg naar hun zin voortgingen. En hun scherpe stenen, nagels en andere zulke dingen voor hun voeten op de grond te stroien en hun daar dan met de blote voeten over heen te drijven, zodat ze zeer verwond en gepijnigd werden.

Dit konden de vrouwen onmogelijk met goede ogen aanzien, maar Zijn ongeluk trof haar zeer diep in het harte, zodat ze haar droefheid niet kunnende verbergen, die luidkeels voor de wereld openbaarden, volgende de Heiland met de grote menigte van de volk achterna en betonnende haar liefde, achting en medelijden, die ze met en voor Hem hadden, door rondom Hem zware rouw te bedrijven en allerlei tekenen van misbaar te tonen, slaande op haar borsten, wenende, kermende, hem beklagende, enz. Ja, het is gelooflijk, dat deze vrouwen de Zaligmaker, ook met woorden zullen beklagd hebben, verheffende Zijn onschuld, rechtvaardigheid en grote verdiensten aan het Joodse volk en bitter roepende en klagende, dat men zo'n groot Man, zo'n Heilig profeet en Leraar, die nooit iemand beledigd, maar elk veel goed gedaan had, zo smadelijk ging ter dood brengen, en Hem zo onrechtvaardig van het leven beroven; vergezellende deze haar klaagliederen met bittere tranen en geweën.

Ziehier geliefden, welk een wonderlijke vertoning en schielijke omkering van zaken! Dezelfde Jezus, die voor weinige dagen met zeer groot gejuich en vreugde, rijdende op een ezelin, ter stad werd ingehaald, wordt hier nu met het droevigste geweën en misbaar, weer ter stad uitgeleid, om als een snood misdadiger gedood en gekruist te worden. Het leert ons klaar, hoe onbestendig 's mensen gunst en geluk hier op aarde zijn hoe gauw dikwijls de grootste vreugde verandert in de grootste droefheid. Zalig zijn zij, die in blijdschap en in droefheid de Heere voor ogen hebben, zijn raad gewillig dienen en zich, noch door het een noch door het ander van Hem laten vervreemden; gelijk het zo was met de Zaligmaker, die in een effenbare en godvruchtige gemoedsgestalte, zijn Hemelse Vader bleef aanhangen en dienen, zowel toen Hij werd ingehaald met vreugdegescal, als nu Hij werd uitgeleid met rouw en droefheid.

Ondertussen, geef ook acht op Jeruzalems vrouwen en op haar liefde voor de Heiland en innig medelijden met Zijn ongeluk, waarvan ze hier zulke klare blijken vertonen voor heel de wereld, vergezellende de Zaligmaker naar Zijn kruisiging met zo grote rouw en geweene. Een luisterrijk teken voorwaar, van zeer grote onversaagdheid en standvastigheid van gemoed, niet weinig dienende tot vertoning en bevestiging van 's Heilands onschuld en rechtvaardigheid! Want u moet wel weten aandachtigen, dat het geheel aanliep tegen de gewoonte en instelling van de Joden, om degenen, die als kwaaddoeners openlijk ter straf of ter dood geleid werden, te beklagen en te bewenen, omdat men daarmee het recht scheen ongelijk aan te doen en zich over haar uitvoering te beklagen. Zeker was dit openlijk bewenen en beklagen van de Zaligmaker, niet zonder gevaar voor deze vrouwen, omdat ze daardoor van de Joden, voor openbare aanhangeressen van Jezus hadden mogen gehouden worden, die Zijn zaak toegedaan waren en zich dus lichtelijk van de Oversten van de Joden, groot onheil en vervolging hadden kunnen op de hals halen. Zoals juist daarom de dapperste Apostelen van de Zaligmaker Hem nu in Zijn lijden gelijk als verlieten, hem niet durvende volgen, maar zich aan een zijde houdende.

Maar nee, daar mocht van komen wat het wilde, een grote menigte vrouwen stond hier openlijk voor heel de wereld, het innige medelijden dat ze met de Heiland hadden en haar grote genegenheid voor Hem, strekkende daarin de bevreesde mannen tot beschaming, die niet durfden openlijk een traan over de Heiland te storten, noch Hem naar de strafplaats volgen.

Waaruit wij dan zien, hoe de Heere soms de grootste en zwaarste dingen wil uitvoeren, door de zwakste vaten en werktuigen, opdat *de uitnemendheid der kracht ze Godes en niet uit ons*. 2 Cor. 4: 7.

Eer wij ter verdere overweging van deze stof overgaan, laat ons uit het verhandelde enige toepasselijke aanmerkingen afleiden.

1. Uit het verhandelde blijkt ons, geliefden, de grote onwetendheid en ongelovigheid van deze vrouwen en hoe zij niets verstonden van de raad Gods; in het lijden van Zijn Zoon, hoe klaar dit ook door de profeten voorzeggd was en hoe nodig dit Zijn lijden en sterven was voor de zaligheid van de wereld. Maar zo is het ook tegenwoordig onder ons. Vleselijk onwetende en ongelovig oordelende, beklaagt men al spoedig menig een in zijn lijden, zonder op de oorzaken van hetzelfde te zien en op de hand en raad Gods daarin en daarbij op de vrucht en het voordeel, dat de Heere daarmee zoekt uit te werken. In alle lijden moet voornamelijk gelet worden op Gods hand en raad, om zich niet te bezondigen, door een vleselijk medelijden of kleinhartigheid.

2. Zie hier ook, hoe in dit geweene en misbaar van de vrouwen, een hand en raad Gods was, die dit zodanig hier bestelde. Want

(1) Zo strekte het tot een klaar bewijs van de Heeren Jezus rechtvaardigheid en onschuld. Waarvan Pilatus zulk een heerlijk en doorluchtig getuigenis gegeven had, in het gerechthuis en daarbuiten in het openbaar voor al de Joden. Door deze tranen van de vrouwen werd de onrechtvaardigheid van Jezus doodvonnis openlijk bevestigd.

(2) Deze tranen behoorden tot droefheid over de menigvuldigheid, gruwelijkheid, walgelijkheid en doemwaardigheid van uw zonden. Hier moet nu een hartelijke droefheid meest en alleen uit ontstaan, dat u door uw moedwillige en gruwelijke zonden, de eeuwige en onschuldige Zoon van God, zo uit de hemel hebt doen komen hier op aarde en zo geheel bitter en schandelijk hebt

doen lijden en sterven. Daar moet uw hart in ware rouw, schaamte en droefheid geheel over verslagen en van een gescheurd zijn. Hier moet ge u voor de hoge God zeer diep over vernederen en uitroepen, in een boetvaardige belijdenis: O, mijn God! Wat ben ik ten hoogste gruwelijk, goddeloos, walgelijk en strafwaardig voor U, dat ik door mijn vervloekte zonden, al dit geheel zware lijden en deze bittere dood, zo gebracht heb, over Uw heilige Zoon! Och, ik kan niet uitspreken, hoezeer dit mij aan mijn hart nu berouwt en bedroeft! O, ik was waardig om eeuwig alle straffen en pijnen daarvoor in de hel te lijden, enz.

Zie, zo moet u uit zulk een grond met die boetvaardige zondares in het Evangelie, een gehele vloed van tranen over uw gruwelijke zonden storten voor Jezus' voeten. Dan zult u eerst recht wenen over Jezus lijden. Dan zult u niet zozeer over Hem wenen, als wel over uzelf; want een traan van, die boetvaardige zondares in het Evangelie, was de Heere Jezus veel dierbaarder en aangenamer, dan al die tranen en al dat groot misbaar van deze Jeruzalems vrouwen; wat maar alleen of meest geschiedde uit een vleselijk medelijden over Hem.

3. Eindelijk, uw droefheid moet ook geestelijk en heilig zijn. Zulk een droefheid als Paulus ons voorstelt, 2 Cor. 7: 10, *die naar God is en die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt*. Wanneer u ziet, dat het uw snode zonden zijn, die de Heere Jezus zo'n bittere drinkbeker hebben doen drinken, dan moet dat u, uit een ware liefde voor Hem ook uw liefste boezemzonden zo grotelijks doen haten, dat u er een aller-innigste walg en afkeer van bekomt en dat gij, al was het ook om uw leven te doen, in geen een zonde nu meer, met hartelijke lust en genoegen, kon blijven leven. O, dit heilig lijden en sterven van de Heere Jezus moet u de zonde, en wel alle zonden zonder onderscheid, geheel doen haten en er u de wapenen van de Geest tegen doen opvatten en dagelijks met Gods genade doen gebruiken. U moet dan ook geen kruis of lijden hierin ooit ontzien en uw oude zondemens in het minst niet sparen of verschonen. Maar de oude mens uit een oprechte en heilige liefde voor de Heere Jezus, ook weer alle kruis en lijden en de dood zelf zoeken aan te doen. En zeggen tot hem: o mijn zondig en goddeloos vlees! U bent het die mijn beminde Heere Jezus zo droevig en schandelijk gekruist hebt. Maar ik zal u daarvoor door de hulp en genade Gods ook kruisigen. Gij zonde, die in mij zijt en woont, u zult zo wel sterven en pijnlijk omkomen, zoals mijn Heere Jezus om uwentwil gestorven en pijnlijk omgekomen is. Ik wil u dag noch nacht voortaan geen rust laten behouden, enz.

Ziedaar mijn lieve vrienden! is uw droefheid, zijn uw tranen om Jezus' bitter lijden en sterven van zulk een aard en natuur, dan kan ik u verzekeren, dat het blijken zijn van oprechte zielsgenade in uw harten. Weent, weent dan

(a) Vrij maar dagelijks zulke tranen.

(b) Zoekt er een overvloed en gehele beken van te storten. Want u kunt dat nooit teveel doen.

(c) Hoe meer zulke tranen, hoe meer geloof en heiligheid u zult hebben en hoe nauwer u met Jezus zult verenigd worden.

(d) Ja ontziet het niet, om zelfs openlijk rouw en misbaar voor heel de wereld te bedrijven. Slaat op uw borst; klopt op de heup en roept uit: en weent bitter met Petrus. O, mijn vrienden! Zulk een droefheid, zulke tranen moeten er in de wereld komen, indien de wereld zal kunnen behouden worden. Zulke tranen moeten er in Nederland komen; indien God ons nog langer zal dragen en verschonen. Bij gebrek van zulk een rouw en tranen

(1) Wachten wij tevergeefs op onze hulp en verlossing. Wij verblijden ons tevergeefs met een deel leugenachtige tijdingen van grote voordelen, op de Fransen onze vijanden en willen dat men God daarvoor in de predicatie danken en loven zal. Wij spreken tevergeefs van Gods almacht en dat Hij ons kan verlossen en dat Hij wonderen kan doen en dat Zijn weg in de diepte is, enz. Dat zijn allemaal maar verschrikkelijke listen van de Satan, om onze ware schuld, nood en ellende voor ons te verbergen en te maken dat al horen wij schoon duizend en meer predicaties, wij nochtans in der eeuwigheid niet recht boetvaardig zullen worden. Een oprechte rouw en tranen over onze zonden, zoals wij u gezegd hebben, zouden in deze tijd de enigste wapenen zijn, om ons met Gods genade, tegen onze vijanden te beschermen. Die zouden veel meer zijn, dan een nietige afgod, van een vorst van Waldeck, die nog niets met al tot onze verlossing heeft gedaan of kan doen; ja dan al onze krijgsheren en wapenen. Maar helaas! Daar wil het volk niet aan. Niemand wil die goede weg inslaan. Daarom zullen ook onze dregoden, die wij ons gedurig maken en die de Heere gedurig voor onze voeten in stukken werpt, ons ook niet behouden. Wil Nederland niet geloven aan zijn boetpredikers. Maar die al gedurig bespotten en zeggen dat die mensen veel te zwaarhoofdig over de dingen zijn. Dat het er nog zo slim en slecht met ons niet uit ziet, dan zal dit ellendige en dwaze land het op zijn tijd nog al nader ondervinden, dat de roede is voor de rug der zotten.

(2) Ja, zonder zulke oprechte rouw en tranen over onze zonden, als wij genoemd hebben, zal alles wat wij hebben en daar wij door hopen behouden en zalig te worden, allemaal geheel tevergeefs zijn. Hebben wij

(a) kennis, dat wij de gehele Bijbel verstaan en alle dingen weten, oude en nieuwe, van de hele religie?

(b) Hebben wij veel deugd, eerlijkheid en goede werken. Meer dan de Farizeeën ooit gehad hebben?

(c) Hebben wij een toegekeerdheid tot de ware Godzaligen; voegen wij ons en houden wij ons bij hun en zonderen wij ons in vele dingen van de wereld af?

(d) Ja, hebben wij de naam en geven wij ons, in de wereld daarvoor uit, dat wij wedergeborene en bekeerde Christenen zijn. En doen wij veel dingen van het Christendom? Ach, het zal ons alles zonder zulk een hartelijke rouw en tranen over onze zonder niets kunnen helpen. Maar

(3) Zo waar als de Heere leeft, die in de eeuwigheid woont: wij zullen, met dat alles eens in de hel moeten verzinken. Daar is geen andere offerande, die de Heere van ons zal aannemen of ontvangen, indien wij niet hebben een oprecht verbroken en berouwhebbend hart over onze zonden. Ach, mijn vrienden! Laat ons dan toch allen met Gods genade daar ernstig naar staan, daarom bidden en dat in geloof bij de Heere Jezus zoeken, enz.

2. Maar laat ons nu verder gaan overwegen hoe de Heere Jezus zich omtrent deze grote hoop van wenende vrouwen gedroeg. Liet Hij haar maar ongemoeid haar gang gaan, zonder Zich aan haar te laten gelegen liggen? Nee, geenszins! Dat was 's Heiland leer en handelwijze niet. Nimmer het Hij een bekwame gelegenheid, om de wereld te leren van wat nuttig was, vruchteloos voorbijgaan. Nimmer zond Hij een treurige en wenende ziel, die in liefde tot Hem uitging, ongetroost van zich. Dit bleek hier in dit geval nu ook. Want ziende welk groot medelijden al deze vrouwen met Hem hadden, ziende haar bittere droefheid, rouw en beweën over Hem en Zijn lijden, keerde Hij Zich, volgens het verhaal van onze Evangelist tot haar en deed aan haar deze heerlijke

aanspraak: *Gij dochters van Jeruzalem!*, enz.

Ziet uit deze aanspraak de heilige toestand van de Heere Jezus.

- (1) Hij was door schrik en ontsteltenis voor de dood, geenszins verstomd, maar Hij was geheel bedaard en onbevreesd en zeer tegenwoordig van geest.
- (2) Hij zal buiten twijfel veel in stilte met Zijn hart tot zijn Hemelse Vader gesproken hebben en maar weinig tot de mensen. Nochtans opende Hij ook tijdig Zijn mond tot hen, als wij aanstonds horen zullen.
- (3) Hij murmureerde in het minste niet tegen Zijn Hemelse Vaders weg of wil; Hij vloekte, hij schold in het minste niet op Zijn vijanden. Ach nee, hij was dat stille en onnozel Lam Gods, dat stomme schaap, dat zijn mond niet open deed.
- (4) Die weinige en korte ogenblikken, dat Hem Zijn kruis werd afgenomen en dat Hij een weinig ademhaling bekwam, gebruikte Hij zeer nuttig in de dienst van Zijn Hemelse Vader, om het volk te vermanen tot boetvaardigheid, en hen voor te houden, wat tot hun vrede diende.

Jezus keerde Zich tot de wenende vrouwen, door Zijn gelaat en aangezicht naar haar toe te wenden, met innige aandoening, van liefde en medelijden over haar; hetzij dat Hij op de weg stil bleef staan, terwijl Hij haar aansprak; hetzij dat Hem dat van de krijgsknechten niet vergund werd, maar dat Hij zich tot de vrouwen keerde en haar aansprak al voortgaande, en ze Hem volgende, welk laatste mogelijk zo zal geweest zijn.

Zich dus gekeerd hebbend met Zijn aangezicht naar de wenende vrouwen, sprak de Heiland haar zo aan: *Gij dochters!*, enz. Merkt hier aan geliefden,

- (1) Dat Jezus deze boetpredicatie wel deed tot de bedroefde Joodse vrouwen en Zijn rede of aanspraak tot haar richtte. Maar Hij deed die nochtans ook
- (2) Voor de oren van al het volk zonder onderscheid; en zal daartoe zeker Zijn zwakke stem zo luid verheven hebben als Hem doenlijk was, opdat ze Hem allen horen konden; wat des te meer noodzakelijk was, vanwege al het geraas, rumoer en beweging van zulk een grote menigte volk, zodat de "Heere Jezus hier zeker al Zijn krachten, die Hij nog had aanhoudend zal in het werk gesteld hebben. Ons daarmee lerende, dat als wij Gods Woord tot stichting zullen spreken voor anderen, wij dan ook altijd onze stem zo luid moeten verheffen als doenlijk is, om van allen te kunnen gehoord en verstaan worden. Want wat vrucht kan de Gemeente van ons woord toch trekken, als wij met zulk een zachte en flauwe stem prediken, dat de helft van de toehoorders ons niet verstaan kan?

1. De Zaligmaker gaf deze vrouwen de naam van *dochters van Jeruzalem*; niet alsof ze allen samen inwoners of burgeressen van de stad Jeruzalem waren. Want daar waren er hier velen van Galiléa van andere plaatsen van het Joodse land, die wegens het Paasfeest te Jeruzalem waren opgekomen. Maar de Heiland noemt deze vrouwen zo, omdat alle Joodse vrouwen in een algemene zin dochters van Jeruzalem waren, omdat Jeruzalem de Hoofd- en Moederstad was, van het hele Joodse land, daar ze wegens de godsdienst, driemaal 's jaars gezamenlijk voor des Heeren aangezicht moesten verschijnen. Zodat Jeruzalem dan gelijk als de moeder van het hele Joodse volk en de Joden allen samen kinderen en dochters waren van Jeruzalem, gelijk ons het Joodse volk dan gewoonlijk in de Heilige Schrift zo wordt voorgesteld, onder de benaming van kinderen of dochters van Jeruzalem. Hierom noemt de Zaligmaker deze vrouwen nu ook zo, zeggende: *Gij dochters van Jeruzalem*.

Daarmee leert ons de Heere dan de verbintenis, die ieder volk en natie heeft tot zijn

eigen land of plaats, waar ze wonen en aan de staat- en lotgevallen van dat land. Deze vrouwen waren dochters van Jeruzalem en dus hadden ze dan ook een noodzakelijke aandeel tot de oordelen Gods, die eens zouden komen over Jeruzalem, omdat ze door hun zonden daarmee schuldig waren.

Dus zijn wij het volk of de inwoners van Nederland, maar daarom zullen wij ook deel hebben aan al de onheilen en oordelen Gods, die eens over Nederland in Gods toorn komen. Omdat wij die door onze zonden en onbekeerlijkheid daarover gebracht en veroorzaakt hebben. Voorzeker, gelijk het van deze Joodse vrouwen tot geen eer strekte, dat ze dochters waren, van zulk een rampzalig en goddeloos Jeruzalem, dat God eerlang met Zijn oordelen zo zwaar zou komen bezoeken en verderven. Zo strekt het ons ook geenszins tot eer, dat wij inwoners en het volk van Nederland zijn, dat zo zwaar tegen de Heere gezondigd heeft, dat door Zijn oordelen nu zo geslagen wordt en daar eerlang, bij onze aanhoudende onbekeerlijkheid, zulke zware ellenden over komen zullen.

2. En wat was de inhoud van Zijn gesprek tot haar? Hij zei volgens Lukas: ***weent niet over Mij***, enz. In deze redevoering tot de Joodse vrouwen heeft de Heiland twee bijzondere dingen bedoeld

- (1) Heeft Hij de bedroefde en wenende vrouwen willen vertroosten en haar verhinderen over Hem enige rouw te bedrijven.
- (2) Heeft Hij hen willen wijzen op Zichzelf en haar bekend maken als profeet de zware ellenden, die eerlang na Zijn dood over haar en het hele Joodse volk komen zouden, teneinde de vrouwen die liever zouden ter harte nemen en daarover wenen en rouw bedrijven.

(1) De Heiland doet dan eerst een vermaning tot de bedroefde Joodse vrouwen om haar te vertroosten. Hij zegt: *weent niet over Mij*. Hij wil dat de Joodse vrouwen alle droefheid, rouw en geweend over Hem zullen nalaten en haar tranen zullen afwissen. Waarmee Hij haar dan leert, dat zo'n vleselijke droefheid, als ze over Hem hadden wegens Zijn smadelijk lijden en sterven, noch noodzakelijk, noch nuttig, noch betamelijk was. En waarlijk, al dit wenen, klagen en kermen was niet anders dan een vleselijke zwakheid in deze vrouwen; het waren maar hartstochtelijke driften en bewegingen, aan die de vrouwelijke sekse bijzonderlijk onderhevig is. Deze zwakke vrouwen zagen maar alleen op het uiterlijke lijden van de Heiland, zonder de verborgen oorzaken en einden, met een oog van de geloofs te beschouwen. Daarom was al haar droefheid maar een uitwerksel van vleselijke liefde en medelijden, die ze met en voor de Heiland hadden. Maar hoe onnodig en verkeerd deze was blijkt:

(a) De Zaligmaker Jezus was geen voorwerp, dat wegens Zijn ellenden behoefde beweend te worden. O nee! Hij was de Zoon van de levende God; ja God Zelf, die hier naar Zijn mensheid een lijden en sterven onderging, daar Hij van alle eeuwigheid, zijn lust en vermaak toe gehad had. Hij onderging het met de uiterste bereidwilligheid. Hij was brandende van begeerte om de bittere kruisdood te sterven, ter uitvoering van het eeuwig verbond der verlossing, waarvan Hij de Borg en Middelaar was. Hoewel het lijden zelf Hem ten hoogste zwaar en smartelijk moest vallen. Zo werd Hij door Zijn Goddelijke kracht daarin ondersteund en was van de goede uitkomst geheel verzekerd, wetende dat het maar een kort ogenblik zou duren en dat Hij daarop dan terstond, met eeuwige eer en heerlijkheid zou gekroond worden. Zodat de Zaligmaker dan wel bemoedigd en met blijdschap naar Zijn kruisdood ging, brandende van liefde voor de eer Van Zijn Vader en voor de zaligheid van Zijn uitverkorenen.

(b) Ten anderen, leert van het lijden en sterven van de Heiland zelf, hoe uitermate schandelijk, zwaar en smartelijk het Hem ook moest vallen, was het nochtans in Zichzelf ook geenszins een stof van droefheid en geweent. Maar integendeel van, onuitsprekelijke blijdschap voor alle ware gelovigen; want dit lijden, dit smadelijksterven van de Heere Jezus was het, daar de eeuwige zaligheid van al de uitverkorenen alleen door moest verkregen en teweeg gebracht worden. O, door dit lijden en sterven moest de allerhoogste God, voor eeuwig, uitermate zeer verheerlijkt worden en de uitverkoren zondaren van hun zonden en rampzaligheid worden verlost en in de gunst, de gemeenschap en de genieting van de Drie-enige God, die ze door hun zonden geheel hadden verloren, weer voor eeuwig worden hersteld. Deze smadelijke en smartelijke kruisdood van de Heiland Christus Jezus, moest geheel en enig het middel zijn, waardoor het leven en de onsterfelijkheid, voor al de uitverkorenen en gelovigen moest worden aan de dag gebracht, gelijk dat alles nader en breedvoeriger zou kunnen worden aangetoond.

Terecht dan vermaant de Zaligmaker hier de vrouwen, die Hem uit een innige liefde en medelijden, zo beweenden en beklagden, dat ze haar droefheid over Hem als onnut en onnodig zouden staken, zeggende: *weent niet over Mij*. Merkt hier aan toehoorders,

1. De grootmoedigheid en dapperheid van de Heiland, in het midden van Zijn lijden, waardoor Hij zelfs niet wilde, dat men enig medelijden met Hem zou hebben of tranen storten, omdat Hij wel bemoedigd was en niemands tranen, beklag of medelijden, van node had. Hij leerde daarmee Zijn gelovigen in hun droefheden en tegenspoeden, hun toevlucht niet te nemen tot anderer medelijden en pijnen en zich daarmee te vertroosten. Maar hun sterkte geheel alleen in de Heere te zoeken en op Hem te vertrouwen, bereid zijnde in die sterkte alles te lijden en te ondergaan. Zo het was met de Apostel Paulus, hand. 212: 13, die met tranen van de gelovigen gebeden werd dat hij toch niet wilde opgaan naar Jeruzalem, om zijns levens wil. Maar hen antwoordde: *wat doet gij dat u weent en mijn hart week maakt. Want ik ben bereid niet alleen gebonden te worden, maar ook te sterven te Jeruzalem voor de Naam van de Heere Jezus*. Het is waarlijk een teken van kleine genade, of van gans geen genade, als wij in enig kruis of lijden zo graag daar naar uitzien, dat anderen ons beklagen en een vleselijk medelijden met ons hebben. Want dat is altijd een teken

(1) Dat wij het kruis niet van hart gewillig, maar alleen gedwongen dragen en dat wij onze staat als zeer ellendig en beklaglijke aanmerken, enz.

(2) Dat wij onze sterkte en ondersteuning, tot het dragen van het kruis niet bij de Heere alleen zoeken en ons met Zijn genade alleen begeren te troosten. Maar dat wij onze hulp en troost trachten te zoeken bij de ijdele schepsels en in hun medelijden en ontferming over ons.

(3) Dat wij ons kruis in tegenspoed ook niet ootmoedig en boetvaardig dragen. Want met zozeer te hunkeren naar beklag en medelijden van anderen, geven wij klare blijken, dat wij onze eigen zondigheid en onwaarde niet recht kennen, want anders zouden wij zien hoe waardig wij Gods kastijdingen en het kruis zijn. En dat wij geen medelijden of ontferming van enig schepsel waardig zijn. En dat zij, die ons dus bejammeren en beklagen, daarin ook maar meest vleselijk en buiten God handelen. Dat zij, beide onze en hun eigen zondigheid en onwaarde, niet zien of kennen, enz.

(4) Maar anders is het met de zaak gelegen, als wij een heilig en christelijk medelijden zoeken bij anderen, waardoor God kan verheerlijkt worden, enz. Want hoewel de Zaligmaker hier de vrouwen verbiedt over Hem te wenen, meent niet dat Hij daarmee alle aandoening, droefheid en medelijden van de

harten, over Zijn bitter lijden en sterven, in Zijn gelovigen geheel afkeurt en verwerpt. Nee, de Zaligmaker wil hier maar verhinderen, een onverstandige en vleselijke droefheid en medelijden over Hem en Zijn lijden en sterven; een droefheid, die maar alleen uit vleselijke en hartstochtelijke bewegingen voortkomt, gelijk het met het grootste gedeelte van deze vrouwen was.

Er is een andere droefheid over de Heere Jezus en Zijn smadelijk lijden en sterven, die geestelijk en Hem ten hoogste aangenaam is, namelijk wanneer Zijn gelovigen, bepeinzende het lijden en sterven van hun Heere en Zaligmaker, over Hem met een heilige droefheid en medelijden worden aangedaan, ziende en erkennende de gruwel van hun zonden en goddeloosheden, waardoor ze de Heere Jezus dit bittere lijden en sterven hebben aangebracht. Doordat de toorn Gods tegen zonden zo groot was, dat die niet anders dan door de kruisdood van Zijn eniggeboren Zoon kon gestild en van de gelovigen afgeweerd worden.

O, als Gods kinderen hierover in ware boetvaardigheid en ootmoed heilige tranen storten en zo in tere liefde en geloof hun Heer en Zaligmaker, Christus Jezus en Zijn bitter lijden en sterven bewenen, uitroepende: *O, mijn lieve Heiland is om onze overtredingen verwond; Hij is om onze ongerechtigheden verbrijzeld*, enz. Onze snode gruwelen en vuile hartsverdorvenheden, hebben Hem zo gekruist en gedood! - Zie, als er zo over de Heere Jezus wordt geweend en rouw bedreven, dan is Hem dat ten hoogste aangenaam. Dan vergadert Hij die heilige tranen van Zijn kinderen, als in een fles en maakt er een heilzame balsem van, daar Hij de wonden van hun zielen zoetlijk mee geneest.

Het is dan maar alleen het vleselijk wenen over Hem en Zijn lijden, dat de Zaligmaker hier aan de vrouwen verbiedt en waarvan Hij haar zoekt af te trekken zeggende: *weent niet over Mij*, enz.

(2) Maar hierbij laat het de Heiland nu nog niet blijven. Maar Hij gaat in Zijn gesprek tot de vrouwen voort en vermaant haar, ***dat ze zouden wenen over zichzelf en hun kinderen***, enz. Hier vangt de Zaligmaker aan, de Joodse vrouwen bekend te maken, haar eigen ellenden en beklaglijke rampspoeden, ook die van haar kinderen en nakomelingen, die eerlang na Zijn dood over haar komen zouden, willende dat ze die zouden ter hart nemen en daar rouw en droefheid over bedrijven. Waarmee Jezus haar dan vermaant

1. Te kennen en te wenen en van ganser hart bedroefd te zijn over hun zonden, daar ze en al het volk zolang in hadden geleefd. En dat ze van Hem en Zijn predicates geen gebruik hadden gemaakt; over hun blindheid, ongelovigheid, verstoktheid, onbekeerlijkheid, enz.

2. Over de verschrikkelijke straffen en oordelen Gods, die nu eerlang letterlijk over haar en over al het volk en het hele land zouden komen, als een rechtvaardige wraak en vergelding Gods, gelijk wij aanstonds horen zullen

3. Over *haar kinderen*, die ook in dat oordeel van blindheid en verharding waren gevallen, door Gods rechtvaardige toorn en in die verschrikkelijke ellenden van Jeruzalems aanstaand verderf en verwoesting zouden omkomen. Alsof de Zaligmaker zeggen wil: O, dochters van Jeruzalem! Wist u hoe verschrikkelijk u en al het Joodse volk uzelf tegen God de Heere bezondigd hebt en welk een vreselijke wraak en vergelding en oordelen er haast over u komen zullen en over uw kinderen, u zou dan deze tranen over Mij wel sparen en die maar alleen over uzelf en over uw kinderen vergieten, enz.

Waaruit wij dan zien dat deze vrouwen, van haar eigen en harer kinderen aanstaande

ellenden geheel onwetende waren en zich daarom over deze niet bekommerden. Zo gaat het gewoonlijk aandachtigen, met de mensen en ook met Gods kinderen. Wat wordt er niet dikwijls zeer geweend over de dood of het ongeluk van anderen! Wat beklagt men niet, dikwijls onzes naastens ongeval, terwijl men geheel onkundig is van Zijn eigen ellenden en het kwaad dat ons boven het hoofd hangt! Sterft er eens iemand van onze goede vrienden of naastbestaanden, hoe gereed is men hem met tranen te bewenen; terwijl men zijn eigen dood en sterven, of het gevaar zijner ziel, daar men vooral over wenen moest, niet eens ter hart neemt! Het is de onbekeerden zondaren toch eigen, hun eigen ellenden geheel over het hoofd te zien en zich meest over eens anders ongeval te bekommeren. Zo was het nu met deze Joodse vrouwen ook. Ze beweenden de Zaligmaker en Zijn ongeluk, hoewel Hij dat geenszins van node had. En ze waren geheel onwetende van haar eigen aller-droevigste ellenden, die over haar en haar kinderen komen zouden; en die ze niet genoeg bewenen konden, al waren ook haar ogen springaders van tranen.

Hieruit blijkt de grote dwaasheid van de mensen en hun verschrikkelijke zorgeloosheid. Ze wenen en zijn droevig over dingen, die hun weinig aangaan en ze weten niets met allen van hun eigen ongelukkige en rampzalige staat die hun aanstaande is. Wat kunnen de mensen soms niet wenen over geringe voorvallen, waarin ze maar iets van hun lusten en begeerlijkheden moeten missen; terwijl ze intussen niet een traan kunnen storten over hun zonden en rampzalige ellenden, die op zijn tijd over hen staan te komen. Dit komt, omdat zij zich maar alleen ophouden met het tegenwoordige. En zich niet het minste laten gelegen liggen aan hun toekomstige staat. Menigeen onder ons lacht en weent over kleine dingen en leeft geheel zorgeloos. Die, als hij wist het oordeel Gods dat hem naderde alleen daarover wenen en treuren zou. Maar zo weet de satan de mensen alleszins te leiden, door een weg van blindheid en sluit hun ogen toe. Dat ze hun toekomstige eeuwige ellenden, niet het minste kunnen zien, of ter hart nemen.

Want hoort eens hoe droevig die van de Heiland nu vervolgens voorgesteld worden. ***Want zie, daar komen dagen in welke men zeggen zal: zalig zijn de onvruchtbaren,*** enz.

De verlopen tijd laat geen brede verklaring van deze woorden van de Heiland toe. Waarom wij er dan nu maar met weinig de hoofdzakelijke zin en inhoud van voorstellen. De Heere Jezus voorzegt hier aan de Joodse vrouwen het vreselijke oordeel Gods dat enige tijd na Zijn dood, over de stad Jeruzalem en het gehele Joodse land stond te komen en dat haar door de Romeinen zou worden aangedaan, die de allerhoogste God als uitvoerders van Zijn wraak en gramschap zou gebruiken, om het Joodse volk, wegens hun onbekeerlijkheid en goddeloosheid, op de vreselijkste wijze te straffen en tenonder te brengen. Een oordeel mijn toehoorders, dat zo verschrikkelijk geweest is, als God ooit voor of na, aan enig land of volk heeft uitgevoerd. Waarin de grote stad Jeruzalem met haar heerlijke Tempel van de Romeinen zo danig is verwoest geworden, dat niet een steen op de anderen gebleven is. Wij hebben twee geloofwaardige historieschrijvers van die tijd, die ons deze vreselijke verwoesting van Jeruzalem, van de Tempel en van het hele Joodse land, zeer nauwkeurig beschreven hebben, zijnde Jozefus en Egesippus, wier aantekeningen niet zonder grote schrik en ontroering van gemoed kunnen lezen.

Om er mijn toehoorders maar een klein denkbeeld van te geven, hoe het in die tijd is toegegaan. En op wat wijze de Allerhoogste Zijn oordelen over het goddeloze Joodse volk heeft uitgevoerd, zal ik maar alleen zeggen, dat er toenmaals in de stad Jeruzalem door deze vier hoofdplagen: zwaard, vuur, pestilentie en hongersnood, over de elfmaal

honderdduizend mensen jammerlijk zijn omgekomen en gesneuveld. Waarop na de verwoesting van de stad en Tempel en van het hele land, nog omtrent zevenennegentig duizend Joden uit hun land werden uitgedreven en gevankelijk van de Romeinen weggevoerd, wordende als honden aan elkander vastgekoppeld. En geboeid en zo in de ellendigste slavernij, naar alle plaatsen en landen der heidenen heen gedreven. Zie, uit dit weinige kan men oordelen, welk een verschrikkelijke ellende en verwoesting, het Joodse volk toen in Gods toorn en grimmigheid is overgekomen.

O, wat moest ons dit Gods heilige rechtvaardigheid doen aanmerken, in de zonden op Zijn tijd streng te straffen. Het Joodse volk had niet willen luisteren naar Gods raad en vermaningen, die Hij zolang tevoren aan hun tot van hun behoud en bekering had laten doen, door Zijn dienaars en gezanten en laatst door Zijn eigen Zoon, die Hij tot hen gezonden had. Maar ze waren alle zonder ophouden in hun zondige boosheid en goddeloosheid voortgegaan en hadden hun nek tegen de Heere verhard. Nu, als Gods lankmoedigheid en geduld over hun teneinde was, o, wat strafte God de Heere hun toen zwaar! Wat deed Hij een vreselijk oordeel van tijdelijke en eeuwige verwoesting over hun komen, zonder hun meer te verschonen, of naar hun geroep en geweën, dat ze deden tot Hem, in hun grote benauwdheid enigszins te willen horen.

Hoe moeten wij hier ook zien en opmerken voor onszelf, dat dit zware oordeel Gods, dat Hij over het Joodse volk heeft uitgevoerd, van Hem geschied is, tot onze vermaning en waarschuwing. En dat God met ons ook eveneens zal handelen, als Hij met het Joodse volk gedaan heeft. Gewis daartoe staan deze dingen zo voor ons in de Bijbel geschreven; opdat wij er met Gods genade uit mochten leren, wat tot onze vrede dient. Hij spiegelt zich zacht, die zich aan een ander spiegelt.

Nu op dat vreselijk oordeel van de Allerhoogste God, heeft de Zaligmaker Christus. Jezus hier het oog. Dat stelt Hij hier zo aan deze Joodse vrouwen en aan al het tegenwoordig zijnde volk voor zeggende: *Zie, de dagen komen*, enz. Deze zouden die verschrikkelijke dagen zijn van Jeruzalem en Kanaäns grote verwoesting, waarin men zou zeggen, gelijk de Zaligmaker hier profeteert, **zalig zijn de onvruchtbaren**.

De vruchtbaarheid van de vrouwen was een grote zegen van God. En het wordt aan de godvruchtige bondgenoten van de Heere beloofd, Psalm 144 als een zeer grote en heerlijke weldaad, *dat hun zonen zouden zijn als planten, die groot geworden zijn in hun jeugd. En dat hun dochters zouden zijn als hoekstenen, uitgehouwen naar de gelijkenis van een paleis*.

Maar inde rampzalige dagen van Jeruzalems en Kanaäns verwoesting, zou deze genadige zegen van de Heere in een vloek veranderd worden. Dan zou men de onvruchtbare en kinderloze vrouwen zalig noemen; omdat ze het verderf van haar kinderen en onnozele wichten voor hun ogen niet zouden aanschouwen, gelijk de andere hebben moeten doen. Want wij vinden van de verwoesting van Jeruzalem aangetekend dat de kinderen en zuigelingen toen in grote menigte van haar moeders borsten werden afgerukt en voor hun ogen op de wreedste en onmenselijkste wijze, van de Romeinse krijgsknechten werden omgebracht. Sommige onnozele wichten werden tegen de wanden en posten van de deuren doodgesmeten; anderen werden op de straten en rotsstenen vermorzeld; anderen werden op der soldaten pieken gestoken en aan zwaarden en spietsen geregen en in stukken gehouwen. Ja, de vreselijkste hongersnood dwong een moeder tot die onmenselijke daad dat ze haar eigen zuigeling moest slachten, koken en eten.

Wat dunkt u vrienden! mochten in zulke tijd de buiken niet zalig genoemd worden, die niet gebaard hadden?

Intussen moest ons dit ook leren, dat als God een land of Volk met Zijn oordelen straft

en verwoest, hij ook zelfs de kleine en eerstgeboren kinderen, dan zo weinig spaart, als de ouden; gelijk ook gebleken is in de zondvloed en de verwoesting van Sodom, En nog dagelijks als God Zijn oordelen en verwoestingen over landen en volkeren uitvoert. Hetwelk ons dan immers klaar doet zien

(1) Welk een vreselijk. Heilig en grimmig God de Heere is, als Hij vertoornd is, hoe Hij dan niets spaart of ontziet, ook niet de tederste jeugd.

(2) Hoe zelfs de mens al aanstonds van zijn zondige geboorte af aan, strafwaardig en verdoemelijk voor God is; hoe de heilige God zelfs de kleinste kinderen, omdat ze in zonden ontvangen en geboren zijn, al terstond op de wreedste wijze laat doden en vernielen en hun dan door die weg zo voor eeuwig in de hel werpt, om van hun zonden en goddeloosheid wil! O, hoe zullen wij dan voor God de Heere kunnen bestaan, die zo verschrikkelijk en zolang tegen Hem gezondigd hebben! Wee, wee onzer, als Zijn toorn eens tegen ons zal ontstoken zijn! O, ik roep hier uit voor u allen: *kust, kust toch haastig Christus, de Zoon, opdat Hij niet en toorne en gij op de weg vergaat. Wanneer Zijn toorn. Maar een weinig zonde ontbranden.*

(3) Och, hoe moest dit oordeel Gods ook niet vallen en komen op het hart van onze jeugd en van onze kinderen, die door in zoveel zondige ijdelheid leven en van hun ouders groot gebracht worden. Hier kunnen ze immers klaar zien en bemerken, dat God hun om hun jeugd of jonkheid geenszins zal verschonen, als Hij tegen hun ten oordeel zal uittrekken. O nee, kinderen, zullen al zo weinig Gods slaande hand ontkomen, als de ouden en volwassenen.

De Heiland voegt er nog meer bij zeggende: ***alsdan zullen ze beginnen te zeggen tot de bergen valt op ons***, enz. Met deze woorden vertoont de Heiland de aller-uiteerste vreze, angsten benauwdheid van de Joden in die rampzalige tijd, die zo geweldig groot zou zijn. Dat velen zich niet alleen hier en daar in holen en spelonken, onder heuvelen en bergen zouden versteken voor de woede der vijanden, zoals in Jeruzalems verwoesting ook zo is bewaarheid geworden. Maar dat velen, om de ellenden niet langer te aanschouwen en te lijden, zouden wensen dat ze maar van kant mochten zijn. Dat heuvelen en bergen op hun mochten neerstorten en ze onder dezelve verpletterd en begraven mochten worden.

Zie, zo vreselijk zou Gods wraakoordeel, over het goddeloze en onbekeerlijke Joodse volk dan zijn, dat zolang van de Heere tot geloof en bekering geroepen, nochtans tot het uiterste toe ongehoorzaam was gebleven. O, dat het alle onbekeerde zondaren onder ons, eens tot een voorbeeld mocht strekken om hun uit hun zorgeloze zondenslaap wakker te maken! Want gewis, de Heere laat Zich niet bespotten! Maar hoewel Hij de zondaars lange tijd in grote lankmoedigheid kan verdragen, zal Hij nochtans op het einde een eeuwig, aller-rampzaligst verderf over hen brengen, dat ze geenszins zullen kunnen ontvlieden.

O, ten jongsten dage zal God onder alle onbekeerde zondaars, ook een verschrikkelijke verwoesting aanrichten. Dan zullen ze ook in hun uiterste benauwdheid roepen: *bergen valt op ons en heuvelen bedekt ons*, enz. Openb. 6: 15.

Dit gedeelte van 's Heilands redevoering, moet ons al weer leren

(1) Dat als God de zondaars om hun onbekeerlijkheid straft, hij hun dan straft met de aller-verschrikkelijkste angst en benauwdheid, zodat ze voor Hem willen wegkruipen, tot in de afgrond der aarde.

(2) Dat God een alwetend en overalteenwoordig God is, voor wie wij ons niet kunnen verbergen, al vielen ook de bergen op ons en al bedekten ons ook de heuvelen. Dat Zijn oog ons overal zien en Zijn hand ons overal vinden kan. Hier moeten wij

uitroepen: *waar zouden wij heengaan voor Uw Geest!*

(3) Dat God ons nu nog een Schuilplaats en rotssteen opent en aanwijst om naar toe te lopen en ons in te verbergen voor zijn toorn, met onze zonden: namelijk Christus, zijn Zoon. Maar zo wij die Schuilplaats nu willen blijven verachten en ons daarheen niet begeven willen, dat wij dan ten dage Zijns toorns, tevergeefs een schuilplaats zoeken en roepen: *berge! valt op ons en heuvelen, bedekt ons!* Dan zal het eveneens met ons zijn, als de profeet Jeremia van de eerste verwoesting van Jeruzalem, door de Chaldeeën heeft voorzien: *Zij zullen in de spelonken der rotsstenen gaan en in de holen der aarde, vanwege de schrik van de Heeren en vanwege de heerlijkheid Zijner Majesteit.*

Ondertussen, om deze Joodse vrouwen en allen die het hoorden, nader van de waarheid van dit aanstaande vreselijke wraakoordeel Gods te overtuigen, voegt Jezus erbij: ***Indien zij dit doen aan, het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?***

Hier vergelijkt de Heere Jezus Zichzelf bij een groen en het Joodse volk bij een dor hout, naar de gewone spreekmanier van de Joden, die vrome, godzalige en vruchtbare mannen groene houten en goddeloze en onvruchtbare mensen dorre houten of dorre bomen noemden. En terecht, want de Heere Jezus was dat groene hout; Hij was die was Boom des levens, vol sappen van Geest en genade en beladen met zeer dierbare en heerlijke vruchten van gerechtigheid, heiligheid en zaligheid voor Zijn gelovigen. Het Joodse volk daarentegen, was een geheel dood, dor en onvruchtbaar hout, dat nergens toe diende, dan om uitgeroeid en op het eeuwige helse vuur geworpen en verbrand te worden. Deden nu de Romeinen, de heidenen zodanige dingen aan het groene hout, de Heere Jezus; brachten ze Hem, die geheel heilig en rechtvaardig was, door zo'n vervloekte kruisdood om het leven; durfden ze dit aan Hem doen? - O, wat zouden ze dan niet doen aan het dorre, dode, onvruchtbare Joodse volk als God hun tegen hen als werktuigen van Zijn grimmige wraak en toorn zou gebruiken? Gewis, het dorre en goddeloze Jodendom had niet anders dan de aller-vreselijkste verwoesting van hen te verwachten.

O, mocht elk van ons dit ook voor zichzelf nemen en bedenken! Heeft God Zijn eigen Zoon Jezus niet gespaard, dat vruchtbare, dat groene hout. Maar wegens de zonden van Zijn volk al zo vreselijk op Hem getoornd en Hem zo zwaarlijk doen lijden en schandelijksterven; - o, hoeveel te minder zal Hij mij, dorre en onvruchtbare zondaar dan sparen! Hoe vreselijk zal Hij dan op mij toornen voor eeuwig, indien ik mij niet haastig van mijn zondige wegen tot Hem bekere en mij in de groenen olijfboom Christus Jezus, door het geloof laat inenten; opdat ik in Hem leve, wasse en vruchten drage! Ja, wat moest dat elk onzer toch aanzetten om zichzelf met ernst te onderzoeken, hoedanig een hout hij is voor de Heere; een dor of een groen hout! De meesten zouden dan gewaar worden, als de Heere hun licht van zijn Geest gaf, dat ze nog geheel dorre houten waren.

(1) Dorre houten zonder geloof en vereniging met het groene hout Jezus, die onze dorheid moet wegnemen en maken ons, groen hout en planten ons als groene en vruchtbare bomen in de voorhoven van Gods huis.

(2) Dorre houten zonder enig waar, geestelijk leven, die nog geheel en al dood zijn door de misdaden en zonden. Daar nog niet het minste was leven en genade, in of aan gevonden wordt; die nog niet zijn opgestaan uit den dood der zonden en met Christus opgewekt en overgezet in een nieuw leven.

(3) Dorre houten zonder enige liefde Gods of van de naasten. Die door de stralen van de zon, van Gods licht en liefde, niet het minste aangedaan of bewogen worden.

(4) Dorre houten zonder waar en geestelijke vruchten van gelovige bekering en

heiligmaking, daar niet dan boze en stinkende vruchten van wereldsgezindheid, ijdelheid, onwetendheid en allerlei goddeloosheid aangroeien.

O, werden velen onzer hier nog eens recht door des Heeren Geest overtuigd! Zagen ze nog eens deze hun jammerlijke en rampzalige staat en hoe ze

(1) Als dor hout nergens toe deugen en noch voor God, noch voor hun naasten nuttig en profijtelijk zijn.

(2) Hoe ze als dor hout geheel afgescheiden zijn, van de groenen en levende boom Christus en niet het minste van zijn Hemelse Geest waarlijk bezield worden.

(3) Hoe ze als dor hout, ook wel staan in en aan de boom der ware kerk. Maar hoe God hem op zijn tijd daarvan eens zal afsnoeien en hun afbreken met Zijn hand, als Hij de boom Zijner Kerk zal komen reinigen en zuiveren.

(4) Hoe Hij al het dorre hout zal werpen in het helse vuur, opdat het daar eeuwig brande en van de vlammen der hel verteerd worde.

(5) Hoe dit vreselijke oordeel Gods hun zeker te wachten is. Want heeft God Zijn eigen Zoon, dat groene hout niet willen sparen, als Zijn toorn tegen de zonden ontstoken was, o, hoe zou Hij dan het dorre, dode hout toch kunnen of willen sparen!

1. Och, of de mensen hier nog eens medelijden met zichzelf en hun kostelijke eeuwige zielen mochten krijgen. En nog eens met Jeruzalems dochters mochten wenen en rouw bedrijven bij zichzelf!
2. Och, of ze niet langer mochten kunnen, in zulke rampzalige en allergevaarlijkste staat blijven leven!
3. Och, of ze nog eens mochten begeren met ware ernst, groen hout te mogen worden en met God verzoend en verenigd te worden!
4. Och, of ze nog eens mochten van de Heeren Geest bewerkt worden, om uit zichzelf uit te gaan en zich door een waar geloof, met het groene hout Jezus te laten verenigen, opdat ze Zijn gerechtigheid en levendmakende Geest, uit genade van Hem mochten verkrijgen en zo van Hem zelf groen hout gemaakt worden!

En wat Gods kinderen aangaat; o, of deze ook nog eens recht mochten zien, hoedanig dor, droog en dood hout ze nog zijn in zichzelf! Och, zagen en bekenden ze recht hoe geheel dor ze nog zijn

(1) in geloof en in de levendige en werkzame oefening van hetzelve!

(2) In liefde tot God en hun naasten!

(3) In ootmoedigheid, nederigheid, lijdzaamheid en was zelfverloochening.

(4) Hoe dor en dood in gemeenschapsoefening met de Heere!

(5) In plichten en alle heilige verrichtingen!

(6) In allerlei vruchten van ware Godzaligheid; hoe dor in voor Gods Naam uit te komen; te arbeiden en te ijveren!

(7) Hoe dor in het vermanen, opwekken en stichten van hun naasten! Hoe dor in voorbeeldig leven tot uitlokking, overwinning en beschaming van de wereld! Hoe dor in hun ganse wandel in hemelsgezindheid, in verlangen naar de hemel, in strijd en waken; kortom, in alles wat een Christen uitmaakt!

Och, of ze dit alles eens recht mochten zien, door de genade van des Heeren Geest. En dat het hun eens mocht brengen

(1) tot een heilige droefheid, beschaamdheid, verslagenheid, innige zielsverlegenheid voor de Heere!

(2) Dat ze ook eens recht, bij het licht van des Heeren Geest, mochten ingeleid worden in de was en rechte oorzaken, daar hun al deze droevige dorheid, dodigheid, geesteloosheid en onvruchtbaarheid vandaan komen! Dat ze daar niet langer over heen mochten kunnen lopen. Maar dat de Heere hun daarbij eens zelf recht wilde bepaald houden!

(3) Dat Gods kinderen hier ook eens recht mochten worden ingeleid, door een gedurige bewerking van de Heeren Geest, in hun zeer diepe ellendigheid en machteloosheid, hoe ze in zichzelf niet anders dan geheel dor en dood hout zijn; hoe al hun levenssap en kracht, hier geheel is in het groene hout Christus, hun Hoofd, stam en wortel, in Wie ze geplant en ingeënt zijn; hoe gedurig alle hun gerechtigheid, licht en kracht, alleen van Hem moeten afkomen uit vrije genade! Hoe de rank hier generlei vrucht kan dragen van zich zelf, zo ze niet onophoudelijk in haar wijnstok blijft!

(4) Och, of het groene hout, de Heere Jezus, Zichzelf eens nauwer, met kracht wilde komen verenigen met ons dorre hout en dat dorre hout meer tot Zich mocht trekken en dat meer en bestendiger in en aan Hem zelf vastmaken! Dit zou de enige weg zijn, om ons van alle onze dorheid allengskens te genezen en ons ook zelf een groen, levendig en vruchtbaar hout uit Hem te maken.

Och, of wij onszelf dan maar gaven aan Jezus.

Och, of Jezus zelf ons dan maar name en tot Zich bracht!

Och, legt toch allen samen, deze **boetpredicatie** van de Heere Jezus op uw harten en past het toch alles toe, door Gods genade op uw eigen staat en op die van ons gehele land!

Want voorzeker daar hangen ook droevige oordelen Gods over ons aller hoofd. Wanneer wij zo verder voortgaan in onze onbekeerlijkheid, dan zal er ook een tijd komen, dat God een verschrikkelijk verderf en verwoesting over ons zal brengen, waar

1. men de onvruchtbare vrouwen ook zalig zal noemen.
2. Waarin wij ook uit onze huizen vluchteis, naar de holen en eenzame plaatsen. Maar daar zullen wij ook niet veilig zijn. Daar zal de schrik en de toorn Gods ons ook vinden, enz.
3. Indien wij dit verderf al niet mochten beleven, het zal dan gewis onze kinderen treffen. Die kinderen die nu zo ijdel, stout en losbandig worden opgevoed. Die zo geheel zonder de kennis en vreze Gods daarheen leven. O, hoe zal God die zonden in hun thuis zoeken! Wat nare dagen zullen er over hun komen! Laten ze nu dagelijks maar ijdel en vrolijk zijn en springen, kwinkeleren en ravotten, van de ochtend tot de avond. Maar ach, hoe zal God hun dit vergelden met verschrikkelijke droefheid en benauwdheid! Wisten en verstonden en geloofden het die dartele en ellendige wichten eens, die er nu het minste denkbeeld niet eens van hebben! O, hoe zouden ze dan wenen en tranen storten, in plaats van zo verschrikkelijke weelde, vrolijkheid en dartelheid, als waarin ze nu opgroeien. *De Heere storte die Geest der bekering eens uit over ons allen!* Amen.

37. PREDICATIE, MARKUS 5: 22, 23.

En ze brachten Hem tot de plaats Golgótha, hetwelk is, overgezet zijnde, Hoofdschedelplaats. En ze gaven Hem gemirreden wijn te drinken. Maar Hij nam dien niet.

Wij lezen van de Zaligmaker, de Heere Jezus Jes. 53: 3, *dat Hij veracht en de onwaardigste onder de mensen was*. De profeet ziet daar, op de uitnemende en allerdiepste vernedering van de Zaligmaker en tot welk een grote verachting en schandelijke oneer en versmading Hij hier op de wereld onder ons werd gebracht, opdat Hij Zijn uitverkorenen en gelovigen, van hun rampzalige schandelijkheid en verachting, waarin ze door de zonde gekomen waren, voor eeuwig zou verlossen en hun tot de hoogste en zaligste staat van heerlijkheid en luister zou verheffen. En waarlijk! Hiertoe is de Heere Jezus, op het aller-diepst en laagst, als onze Borg en Verlosser vernederd geworden, zodat Hij zelfs alleszins veracht en de onwaardigste onder de mensen is geworden.

Dit is duidelijk gebleken, wanneer Hij van de Joden werd gevangen genomen en als een groot en hoogst schuldig misdadiger, voor Pilatus werd terecht gesteld en eindelijk van hem op de begeerte van de Joden, ter kruisiging veroordeeld werd; toen werd Hij ten uiterste smadelijk en verachtelijk gehandeld, evenals de ergste boosdoener en ondeugendste mens. Hij werd van de Romeinse krijgsknechten hard aangegrepen, naakt uitgetkleed, schandelijk en smartelijk gegeseld, op allerlei wijze mishandeld en bespot; vervolgens werd Hem het ondragelijk en verachte kruis opgelegd en Hij daarmee als een snood misdadiger, met twee moordenaars uitgeleid naar Golgótha. Daar komende behandelde men Hem, evenals de andere moordenaars en de aller-verachtste en ondeugendste boosdoeners: men gaf Hem gemirreden wijn te drinken. Maar die de Zaligmaker weigerde te nemen. Vervolgens bracht men Hem daar wreed en smadelijk ter dood, gelijk wij dat nu wat nader moeten overwegen. Zie, zo was de Heere Jezus dan waarlijk veracht en de onwaardigste onder de mensen! En dat was Hij alles voor ons, die met een waar hart in Hem en in Zijn heilig lijden en sterven, met volkomen verzaking van alles, geloven en in Hem en Zijn smadelijk en bitter lijden, alleen onze zaligheid zoeken uit vrije genade.

Laat ons deze zaken dan nu wat nader gaan bezien en tot onze stichting overwegen, met des Heeren genadige zegen en Goddelijke bijstand! Twee zaken stelt de Evangelist Markus hier neer:

1. Tekent hij aan, hoe ze Jezus uitleidden en brachten tot de plaats Golgótha, vs. 22.
2. Hoe ze Hem daar gemirreden wijn te drinken gaven, maar die Hij niet wilde nemen.

1. Eerst dan schrijft de Evangelist, ***dat ze Jezus brachten tot de plaats Golgótha.***

Dit was de plaats daar men te Jeruzalem gewoon was, de misdadigers ter dood te brengen, die van de Rechter veroordeeld waren om te sterven. En zo was het dan de openbare gerichtsplaats en uit dien hoofde een plaats die ten hoogste eerloos en schandelijk was, wat een ieder licht bij zichzelf kan oordoen. Merkt hier aan:

(1) Dat onze Heere Jezus naar geen vervloekter en schandelijker plaats kon gebracht worden, om voor ons de dood te lijden en te sterven, dan juist naar deze verfoeilijke

gerichtsplaats, waar voor deze zo menig kwaaddoener, eerloze guit en schelm, om zijn boosheden en verachting van alle Goddelijke en menselijke wetten, openlijk met de dood gestraft was. O, naar een gruwelijker en schandelijker plaats kon dan immers dat Heilig en onnozel Lam Gods niet gebracht worden, om Zijn dierbaar leven voor ons af te leggen!

(2) Maar zie, het moest met Heere zo gaan, opdat Hij ons de verlossing van de eeuwige straf en toorn Gods en de zaligheid teweeg bracht. Gedenkt hier toch ernstig bij mensen! Hoe wij allen samen door onze zonden verdiend hebben, om gesleept te worden naar de hel, die verfoeilijke en gruwelijke plaats, daar alle duivelen, goddeloze en vervloekte mensen, voor eeuwig gestraft te worden en op de schrikkelijkste wijze gepijnigd! Maar om alle ware gelovigen en boetvaardigen daarvan te bevrijden. En voor hen te verwerven, dat ze eens voor eeuwig naar die heilige en heerlijke plaats, de hemel mogen geleid worden bij God en al de Engelen. Daarom heeft onze Heere Jezus hier nu naar zo'n schandelijke en aller-schrikkelijkste plaats als een goddeloze kwaaddoener en snode booswicht moeten geleid worden, om daar Zijn leven voor ons te eindigen.

(3) Laten nu Gods kinderen zich nooit schamen of daarvoor verschrikt zijn, indien ze in tijden van vervolging om het getuigenis van Jezus, ook naar zulke schandelijke strafplaatsen en schavotten heengeleid worden, om daar pijnlijk ter dood gebracht te worden. Want hun gezegende Zaligmaker, wiens eer en onschuld oneindig groter waren, dan de hunne ooit konden zijn, is hun daarin met Zijn eigen voorbeeld voorgegaan en heeft dit lijden en deze grote schande nu voor hun geheiligd. O, hoe menig arme bloedgetuige heeft zich daarmee in zijn laatste uur wonderlijk versterkt en getroost!

(4) Maar laten alle Gods kinderen ook hun groot voorrecht voor de Heere erkennen, als ze op een zacht en gemakkelijk bed mogen sterven! Laten ze dat aanmerken als een vrucht van Jezus' verdiensten! Want dat heeft Hem niet mogen gebeuren. En laten ze zich daarmee, in al hun pijnen en doodsbenauwdheden liefelijk vertroosten!

Deze plaats werd Golgótha genoemd, wat volgens onze Evangelist, ***overgezet zijnde is Hoofdschedelplaats***.

De reden waarom die strafplaats zo genoemd werd, wordt van de geleerden verscheiden gegist. Sommigen menen, dat die plaats zo genoemd werd, wegens de bekkenelen of doodshoofden, die daarin menigte verspreid lagen van de misdadigers, die daar voorheen gestraft en ter dood gebracht waren. Maar andere menen met meer waarschijnlijkheid, dat die plaats zo genoemd werd omdat die een soort heuvel was, welkers kruin of opperste hoogte, de gelijkenis had van eens mensenhoofd of hoofdschedel. Ondertussen behoeven wij ons over deze zaak en benaming niet veel te bekommeren.

Merkt dan aan

(1) Dat de ouden gewoon waren tot de gerichtsplaatsen, daar de misdadigers en kwaaddoeners op gestraft werden, doorgaans hoge en verheven plaatsen te verkiezen, teneinde hun strafoefening des te beter van iedereen, tot een afschrik kon aanschouwd worden, gelijk men bij ons tot dat zelfde einde om dezelfde reden, hedendaags ook nog verheven plaatsen verkiest en hoge stellages of schavotten opricht. Zo was deze gerichtsplaats Golgótha dan daarom ook een verheven plaats, een berg of heuvel, daar men het straffen der misdadigers al van ver kon aanzien.

(2) Ziehier ook met aandacht het grote onderscheid dat er was, tussen de staat van onze Heere Jezus, hier op deze schandelijk berg Golgótha. En tussen zijn staat oudtijds op de berg Sinaï, daar Hij op zo'n vreselijke en ontzagelijke wijze als de grote Gezant of

Engel van de Verbonds van de hemel, om ons de heilige Wet Gods in twee stenen tafelen te komen brengen, gelijk ook toen Hij in Zijn omwandeling hier op aarde, eens zodanig verheerlijkt was geworden op de berg, daar Hij was met Mozes en Elias en met drie van Zijn discipelen, wanneer Zijn aangezicht blonk gelijk de zon en Zijn klederen wit werden gelijk het licht. Wanneer daar een stem van God uit de wolk gehoord werd, die zei: *Deze is Mijn geliefde Zoon in Wien Ik Mijn welbehagen heb!* Ziet Mattheüs 17. O, hoe grotelijks verschilt Zijn staat hier, op de berg Golgótha daar nu niet van! Zo hoog verheven als Hij eerst was in Goddelijke eer en heerlijkheid. Zo hoog en verheven was Hij hier nu in de uiterste smaadheid en schande! En nochtans was Hij dezelfde persoon en dezelfde Zoon van God. Het kan ons zeer klaar en levendig deze twee dingen afbeelden:

(a) Dat het zeer wel samen kan bestaan, dat Gods kinderen beide de hoogste eer in God genieten naar de geest. En nochtans ook tevens de hoogste oneer en schande, hier op de wereld onder de mensen. Een Christen legt door zijn verdorven vlees steeds voor die dwaze inbeelding en kwade praktijk open. Dat hij om zijn enige staat, die hij door genade in Christus geniet, ook eer en achting moet hebben onder de mensen hier in de wereld. Maar zo is het immers onze Heere Jezus niet gegaan. Die genoot als de eniggeboren Zoon van God, ook de allerhoogste eer en heerlijkheid, gelijk dat alleszins ook van Hem is openbaar geworden. En nochtans is Hij hier op Golgótha immers ook geweest, in de allerhoogste schande onder de mensen. Hoe zal dan nu een discipel van Hem, nog langer enig aanzien of eer onder de mensen zoeken en weigeren met zijn eer in God alleen vergenoegd en tevreden te zijn? Voorzeker! Hoewel wij door genade, waarlijk Gods heiligen en enig zijn hier op aarde Psalm 16 en onze eer die van de grootste vorsten van deze wereld zeer ver overtreft. Zo zullen wij nochtans nooit met recht, over enige oneer of schande hier op de aarde mogen klagen, dan alleen in dit een geval, namelijk, wanneer onze oneer en schande groter zal zijn, dan die van ons gezegend Hoofd Christus. Maar voor welk geval onze getrouwe Zaligmaker al reeds Borg gebleven is, dat het ons nooit hier in de wereld zal kunnen overkomen, omdat Hij de aller-grootste smaad en schande reeds voor zich genomen heeft en ons zelfs nooit de honderdste part van Zijn oneer en schande niet zal kunnen overkomen. Wanneer wij maar alleen recht aanmerken, welk een schande en oneer Hem wedervaren is en hoe Hij de eniggeborene Zoon van de levende God was. Dan is het allermiste kruimeltje van Zijn schande oneindig groter dan wij arme, nietige en zondige aardwormen ooit hier op de wereld ontvangen of ondergaan kunnen.

(b) De andere zaak, die ons hier ook ook zeer klaar en levendig afgeschilderd wordt, is gelegen, dat het de Heere wel eens behaagt, sommigen van Zijn kinderen op een hoge berg, of verheven plaats van eer, hier in de wereld te stellen. Maar daar Hij hen niet altijd bestendig, tot hun dood toe op laat blijven. Maar daar Hij hen voor hun dood nog eerst weer van doet aftreden, dat ze komen op een andere berg en verheven plaats van hoge uiterlijke schande, smaadheid, kruis en oneer onder de mensen. Immers, onder de heilige martelaren en bloedgetuigen van onze Heere Jezus zijn ten allen tijde ook aanzienlijke mannen en personen geweest, die voor deze in hoge staten en eerambten, hier op de wereld geleefd hadden. En nochtans naderhand, om het getuigenis van Jezus, daaruit gestoten zijn geworden en ten laatste nog hun leven op een schandelijk schavot geëindigd hebben. Deze hebben zich in deze zware post grotelijks vertroost, met dit voorbeeld van hun dierbare Zaligmaker, die ook van de berg van de hoogste eer, om de zaligheid van de wereld te verkrijgen was afgetreden en weer geklommen op een andere berg van de hoogste schande, smaad en oneer. Dit maakte hen zeer gewillig tot deze hun droevige staatsverwisseling, en deed hun die

met blijdschap, om huns lieve Zaligmakers wil ondergaan. Zie, zo is het heilig lijden van de Heere, een algemeen gezegend middel voor alle Christenen, in allerlei staten en gevallen, die immer kunnen voorvallen of van ons bedacht worden.

(3) Maar laat ons bij dit droevige Golgótha, deze schandelijke plaats van onze Heere Jezus bitter lijden en sterven, nog een weinig nader met onze aandacht en geloof stilstaan, om nog al meer wonderen van Gods ondoorgrondige wijsheid, daarin op te merken. Want dat de gezegende Zaligmaker juist op deze berg Golgótha gestorven is, dat is geenszins hij een louter toeval. Maar door Gods bijzondere hand en raad geschied, want

(a) omdat het naar alle waarschijnlijkheid de gewone gerechtsplaats der misdadigers was, heeft de Heere Jezus dan juist bepaald daar, op die plaats moeten lijden en nergens anders, omdat hoe heilig en onschuldig Hij ook was, hij nochtans voor onze zonden, als een snode misdadiger en boosdoener, die niet waardig was langer ouder de mensen te leven, heeft moeten gestraft en gedood worden, opdat Hij aan Gods heilige toorn en gerechtigheid voor ons genoeg deed. Daarom moest Hij in alle dingen de overtreders gelijk gesteld en met hun gesteld worden, Jes. 53: 12. En zo moest Hij hier dan ook sterven met de kwaaddoeners en overtreders, op de gerechtsplaats Golgótha.

(b) Dit Golgótha, omdat het ook de gewone gerechtsplaats van schelmen en misdadigers was, was daarom ook een zeer vuile en onreine plaats. Het heeft kunnen zijn, dat daar de bekkenelen of doodshoofden en de doodsbeenderen der gestrafte misdadigers op de grond, hier en daar verspreid lagen, evenals men hier bij ons ziet op de galgenvelden. En dat er hier ter plaats ook veel lijken van zulke gerichte misdadigers begraven lagen, waardoor deze plaats dan zeer onrein en afschuwelijk was, wegens de onreinheid van de dood. Maar zie, in zo'n plaats heeft de Heere Jezus moeten lijden en sterven, omdat Hij de dood daar zou aantasten, daar dezelve zijn troon en voorname zetel gevestigd had. Daar, in die onreine en afschuwelijke plaats van de dood, moest Jezus de dood voor ons aantasten, overwinnen en door Zijn dood teniet doen, degenen die het geweld van de doods had, Hebr. 2: 14, teneinde ons van de dood te verlossen en het eeuwige leven te verwerven.

(c) Deze heuvel Golgótha behoort tot dat gebergte van Moria, waarop Izaak, dat heerlijk voorbeeld van Christus, oudtijds door Abraham, moest geofferd worden en een ram in Izaaks plaats ook geofferd werd. Daarom moest nu onze Heere Jezus, de ware Izaak en het was Lam Gods hier ook geslacht en geofferd worden op dezelfde plaats, waaromtrent Abraham zolang tevoren zijn offerande geofferd had.

(d) Dit Golgótha was ook een verheven plaats, zoals wij gehoord hebben. Maar op zo'n verheven plaats moest de Heere Jezus sterven, in het gezicht van de gehele menigte aanschouwers, opdat ook in Hem naar de letter zou vervuld worden het voorbeeld der koperen slang, die door Mozes in de woestijn op een verheven plaats en op een hoge staak of stang, voor de ogen van al het volk van Israël moest verhoogd en opgericht worden; zo moest hier op Golgótha de Zoon des mensen ook verhoogd worden, Joh. 3: 14.

(e) Eindelijk, de Heere Jezus moest hier ook, op deze verheven berg of heuvel sterven, in navolging van Zijn voorbeelden Mozes en Aaron, die ook beide op hoge en verheven bergen gestorven zijn.

Wij kunnen hieruit leren, dat gelijk Christus op de plaats, door Gods raad bestemd gestorven is, wij ook zo in navolging van Hem onze sterfplaats niet moeten verkiezen, maar altijd gewillig moeten zijn daar ter plaats te sterven, daar de Heere in Zijn raad en

voorzienigheid onze sterfplaats voor ons bescheiden heeft. Wij moeten ons daar niet over bekommeren, want de Heere weet best waar wij, tot Zijn meeste eer zullen sterven. En voor al zulke eigenwillige, zondige schikkingen en bepalingen der mensen over hun sterfplaatsen te boeten en verzoening te doen. Zo lijdt de Heere Jezus hier met een heilig en stil geduld, dat Zijn hemelse Vader Hem heenvoert naar zo'n schandelijke plaats om daar te sterven. En daarmee heiligt en zegent Hij ook de sterfplaatsen der gelovigen, dat het al even goed en wel is waar die ook mogen vallen, op een bed of op een schavot, binnen 's lands of buiten 's lands, op straat of in huis, in het vuur of in het water, ter zee of te land. De Heere Jezus verdient hier voor hun, dat ze op alle plaatsen van de wijde wereld mogen sterven in een verzoende staat met God en dat er geen plaats voor hun te afschuwelijk of te schandelijk, te eenzaam of te naar kan zijn, enz. O, wat een heiligende en vertroostende kracht ligt er in het gezegend lijden van onze Heere, voor alle dingen en belangen van een Christen, die oprecht gelooft! Hier mede oordelen wij genoeg overwogen te hebben, het eerste stuk van onze tekst, laat ons nu tot het tweede overgaan.

2. De Evangelist hebbende ons voorgesteld, hoe ze onze Heere Jezus brachten tot de plaats Golgótha, laat daarop nu verder volgen, wat ze daar eerst aan Hem deden, zeggende: **en ze gaven Hem gemyrrheden wijn**, enz. Dit was een zeer zure en wrange wijn, die daarenboven nog met myrrhe, of het sap van myrrhe, zijnde een zeer bitter kruid gemengd was. Zodat daardoor de wijn, beide zeer zuur en zeer bitter was, waarom Mattheüs deze door een oneigenlijke of figuurlijke manier van spreken noemt edik met gal gemengd, om daardoor tevens de zuurheid en de bitterheid van deze wijn aan te duiden. Want die woorden van Mattheüs moeten van ons niet eigenlijk naar de letter genomen en verstaan worden, alsof zij de Heere Jezus waarlijk, zuivere edik met gal gemengd te drinken hadden gegeven. Maar het wil alleen zeggen, dat de wijn van zichzelf zo oud, kwaad, zuur en bedorven was, alsof het wrange edik zelf was. En dat ze daar, naar de gewoonte nog bittere dingen, gelijk als gal in gedaan hadden, hoedanig de mirre was, die een bittere smaak had. Uit alles blijkt genoegzaam, dat het een zeer wrange en onsmakelijke drank geweest is die, wel ver van te verkwikken of de dorst te lessen, die integendeel grotelijks moest vermeerderen en die nauwelijks kon gedronken worden. Deze gemirreden of zure en bittere wijn gaven ze nu de Zaligmaker, hier op Golgótha te drinken. Dat geschiedde niet

(a) om Hem door die drank te verkwikken, of Hem enige lavenis toe te brengen. Want de Heere Jezus leed als Borg in onze plaats, daarom moest Hij zelfs in Zijn uiterste ook niet de allermiste verkwikking of lavenis ontvangen, omdat wij door onze zonden hadden verdiend, eeuwig in de helse pijnen te leggen, zonder het minste dropje lavenis, voor onze gloeiende tong te ontvangen, gelijk wij dat kunnen zien in de rijke man, als hij in de hel lag. Maar

(b) Het geschiedde buiten twijfel, naar de algemene en oude gewoonte, onder de Joden gebruikelijk, die aan de misdadigers, die een pijnlijke dood sterven moesten, zo'n drank of gemirreden wijn, kort voor hun dood, in grote overvloed te drinken gaven, teneinde daardoor

- (1) Hun hersenen enigszins te bedwelmen,
- (2) En zo hun gevoel daardoor te verminderen en hen
- (3) moediger en onversaagder tegen de dood te maken en ook zelfs
- (4) hun dood daardoor te verhaasten, waartoe deze gemirreden wijn zeer dienstig was, naar het getuigenis der ouden. Zo tekenen de Joden in hun Talmud aan: die uitgaat om gedood te worden, wordt te drinken gegeven een

kan wierook in een beker met wijn, opdat zijn verstand bedwelmd worde. En de uitlegger van die plaats voegt erbij: opdat hij niet droevig zij, maar ongevoelig worde, als hij gedood wordt. Wij lezen bij de oude schrijvers, dat sommige mensen tevoren mirre ingenomen hebben, om zichzelf tegen de slagen, kwetsuren en pijnigingen te verharderen en gelijk als ongevoelig te maken. Een zeker geleerd Spaans schrijver, tekent over deze plaats van des Zaligmakers lijden aan, dat de misdadigers in Spanje, wanneer ze gepijnigd staan te worden, zich door het innemen van mirre en wierook, van tevoren verharderen, om de pijniging te kunnen uitstaan en dus hun Rechters teleur te stellen. Nu om dezelfde reden gaven ze hier de Zaligmaker ook, volgens gewoonte, deze gemirreden wijn en daarmee is toen de Schrift vervuld geworden, die wij vinden Psalm 69: 22, daar David zo spreekt: *ze hebben mij gal tot mijn spijsje gegeven en in mijn dorst hebben ze mij edik te drinken gegeven*. Het is zeer waarschijnlijk, dat ze voor onze Heere Jezus de zuurste, wrangste en meest bedorven wijn genomen hebben, die men ergens kon bekomen. En dat ze die verder zodanig zuur, bitter en onsmakelijk zullen gemaakt hebben, als hun maar doenlijk was. Want ze hebben niet verzuimd, om Hem meer verdriet en smart aan te doen, enz. Wij vinden ook niet, dat ze de twee andere kwaaddoeners, die met Hem gekruist werden, van deze drank te drinken hebben gegeven. En het schijnt ook dat Mattheüs daar het oog op heeft, als hij ons deze drank zo lelijk afmaakt, die noemende, *edik met gal gemengd*.

Merkt aan:

(1) De verschrikkelijke bitterheid en onverzadelijke wreedheid van Jezus' vijanden, die al hun verstand daar aan te koste gelegd hebben, om maar middelen uit te denken, waarmee ze Hem konden kwellen en verdriet aan doen. Die gezegende mond van de Zaligmaker, waaruit altijd zoveel dierbare leringen heilige vermaningen en vertroostingën voortgekomen waren, komen ze hier in Zijn laatste uur nog zodanig kwellen en pijnigen, met zodanige walgelijke en bittere drank, die niet onsmakelijker noch lelijker kon bedacht worden.

(2) Dit moet ons indachtig maken, hoe wij alle verstand en onze zinnen, daaraan steeds te koste gelegd hebben, om maar middelen uit te denken, om tegen de heilige God te zondigen en Zijn Wet op duizenderlei wijze te overtreden. Want daar is nooit een einde aan de praktijken der goddeloosheid; hoe ouder de wereld wordt, hoe meer soorten zonden en allerlei goddeloosheden er steeds uitgedacht worden. Nu daarom heeft onze Heere Jezus Christus dit bitter lijden ondergaan, dat Zijn vijanden al hun verstand en hun zinnen hebben moeten in het werk stellen, om maar middelen van pijniging uit te denken, waarmee ze Hem bittere kwellingen en allerlei verdriet konden aandoen. Want er is geen de minste bijzonderheid in de aard of het wezen van de zonde en in haar dadelijke bedrijven, waartegen niet juist een bijzondere remedie of geneesmiddel, in het gezegend lijden van onze Zaligmaker wordt gevonden, wanneer hetzelfde maar aandachaig bij het licht van de Geest, in haar ganse uitgebreidheid, van ons wordt overwogen en beschouwend.

En waarlijk! Daar was nooit een zoeter, zaliger en veordeliger werk voor een teder Christelijk gemoed, dan zo in stille afzondering van de wereld, bij het licht van de Geest, het heilig lijden en sterven van onze Heere Jezus Christus te bestuderen! Men zou nooit een einde kunnen vinden, om al gedurig nieuwe boeken te schrijven, met de veelvuldige wijsheid Gods, die in de gemeenten verkondigd wordt.

Maar wat deed de Heiland hier? Nam Hij die gemirreden wijn? Nee, de Evangelist zegt, **dat Hij die niet nam**. Wij kunnen licht vermoeden, dat de Zaligmaker deze wijn

niet heeft willen nemen, niet zozeer vanwege haar onaangename en bittere smaak, als wèl omdat Hij zal geweten hebben, tot hoedanig einde Hem die wijn gegeven werd, Maar waartoe Hij niet goed vond deze te gebruiken, want

(1) Hij behoefde die wijn niet, om Zijn hersenen en zinnen daardoor te bedwelmen. Want Hij wilde tot zulk een einde, dit schepsel Gods niet misbruiken. Maar Hij wilde met Zijn gezond verstand sterven en Zijn volkomen kennis en zinnen, tot het laatste ogenblik van Zijn leven toe bewaren, om zo al datgene te kunnen doen, dat Hij nog te verrichten had op het hout van het kruis.

(2) Ook had de Heere Jezus die wijn niet nodig, om de pijn en smarten van Zijn kruis dood daardoor wat te verlichten. Want Hij moest alle smarten voor Zijn gelovig volk en alle pijnen in Zijn lichaam en ziel lijden zonder enige verzachting, opdat Hij hun van alle straffen en pijnen der zonden zou verlossen. Daarbij had Hij ook kracht genoeg in zichzelf, om die smarten en pijn te kunnen uitstaan, daar Hij de sterke God was, enz.

(3) Verder had Jezus die wijn geenszins nodig, om zich tegen de dood onversaagd en onbevreesd te maken, want Hij vreesde de kruisdood niet. Hij onderging die met alle gewilligheid, blijdschap en dapperheid, stellende al Zijn vertrouwen op God, zijn Sterkte.

(4) Eindelijk, de Heere Jezus had die wijn ook geenszins nodig, om door haar gebruik Zijn dood te verhaasten. Want Hij had Zijn eigen leven in Zijn hand. Hij kon het afleggen dan en opdat ogenblik als Hij wilde. Zie, om al deze redenen weigerde de Heiland deze wijn, die Hem aangeboden werd te nemen. Het was dan geenszins de tederheid of viezigheid van onze Zaligmaker, dat Hij zo'n onsmakelijke drank, die men Hem aanbood, niet wilde ontvangen, alsof Hij zo op Zijn smaak en op goede drank gesteld was. Ach nee! Daar was het met onze heilige Heere Jezus ver vandaan! Opdat wij toch zodanige gedachten van Hem niet zouden hebben, heeft Mij hoewel Hij door Zijn Goddelijke alwetendheid wel wist hoedanige drank het was, er evenwel nog een weinig van hebben willen drinken, gelijk Mattheüs aantekent, Kap. 27: 34 en *als Hij die gesmaakt had, wilde Hij niet drinken*. Hij nam er iets van om te tonen, dat het niet uit lekkernij was, dat Hij deze drank weigerde. Maar Hij wilde daar niet meer van drinken, omdat Hij wist dat dit een kwade en schadelijke drank was voor Hem, zoals wij gezien hebben. Waarmee Hij dan veel zondige gewoonten en kwade dingen, die dagelijks in de wereld omgaan, openlijk heeft willen bestraffen en ieder daartegen ernstig vermanen, als daar zijn:

(1) Het gebruiken van alle kwade en ongezonde dingen, waarmee de mensen hun gezondheid zeer benadelen en God grotelijks vertoornen, als daar zijn:

(a) Het innemen van onbekende dranken en geneesmiddelen, van kwakzalvers en landlopers, daar menigeen los en onvoorzichtig, zijn kostelijke gezondheid mede bedorven heeft.

(b) Het eten van rauwe, bedorven of ongezonde spijzen, die geen gezond, maar alleen een kwaad voedsel kunnen geven.

(c) Het eten van zand, krijt, rauwe rijst, grutten, koffiebonen, het kaauwen van tabak en andere kwade dingen, daar de mensen hun mond soms aan gewinnen en daar ze zichzelf veel kwalen en ongezondheden mede op de hals halen.

(d) En vooral dat onmatig drinken van koffie en thee, daar veel mensen hun gezondheid in deze tijd door verliezen. Het is zeker, dat voornamelijk de vrouwen zich daarin schandelijk in deze tijd te buiten gaan, die daar dikwijls de koffie en theepot over huis laten gaan, om voor een ieder die er komt, gedurig op nieuw koffie en thee te schenken. Dat is een zeer en deugende zonde daar God de mensen eens zeker over

straffen zal. Want niet alleen halen die vrouwen zichzelf, met al dat koffie en thee drinken veel kwalen en ongezondheden op de hals, daar ze aan gaan kwijnen, maar het verslindt ook een hoop geld en maakt veel kale en berooide huisgezinnen, voornamelijk als de mannen dan ook veel tabak roken, jenever drinken, enz., dat maakt dat men tot de oren toe in de schulden raakt en allerwege de mensen het hunne moet afborgen. Maar de huishoudens worden er ook zeer mee benadeeld, daar men urenlang op een dag met zulk verfoeilijk slempen van koffie en thee ledig zit en met wissewasjes door te brengen, de zaken van het huis schandelijk laat verlopen, dat het verschrikkelijk is om aan te zien. Zie, zulke middelen heeft de satan al uitgevonden, om de mensen met ziel en lichaam te verderven.

Tegen al zulke goddeloosheden komt de Heere Jezus hier met Zijn godzalig voorbeeld, ieder een in de wereld ernstig te vermanen en te waarschuwen, wanneer Hij volstrekt weigerde iets te drinken, dat Hem schadelijk was aan Zijn gezegend lichaam. Alsof Hij zei; 'o verfoeilijke jeneverdrinkers; koffie en theeslempsters! bedervers van uw huisgezinnen en van uw zielen en lichamen! Leert hier van Mij, om eens eenmaal van deze uw verfoeilijke zouden en goddeloosheid af stand te doen en voortaan beter voor uw lichaams gezondheid, voor uw zielen en uw huisgezinnen zorg te dragen, indien u niet eens haastig in de hel voor eeuwig, van de aller-verschrikkelijkste dorst en ellenden wilt leggen versmachten.'

(2) Maar Hij heeft hier mee ook willen tegengaan, andere zondige gewoonten in de wereld, daar de mensen hun zielen en lichamen mede bederven; zoals:

(a) Het veelvuldig gebruiken van opium, tot het verdoven der geesten tegen pijnen en benauwdheden, daar sommigen hun natuur zo aan gewennen, dat ze eindelijk hun rede en hun verstand hebben verloren en zich de dood op de hals gehaald hebben en dergelijke kwade dingen.

(b) Ook, dat men de misdadigers, die gerecht staan te worden, zoveel wijn of sterke drank laat innemen, dat ze half dronken naar de dood gaan, om zoveel te gemakkelijker te sterven en de pijnen en henaawdheden van hun dood, zozeer niet te gevoelen.

(c) Ook, dat men de flauwe en stervende mensen, al teveel likeuren en geestige dingen in het lichaam geeft en reis op reis onder de neus houdt daar hun verstand noodzakelijk zeer door bedwelmd en hun zwakke zinnen los en ongeregeld door moeten worden, zodat ze niet in staat zijn, om met behoorlijke aandacht en gepeins, op de grote dingen van de eeuwigheid te kunnen denken.

(d) Ja, hetgeen ook dikwijls de soldaten doen in het leger, die als ze met de vijand zullen gaan vechten, om te stouter en met van de temeer couragie naar de dood te gaan, zich ruim half dronken drinken. Dit zijn alle middelen van de Satan, tot bederf van de mensen eeuwige zielen.

Daarom heeft onze gezegende Zaligmaker, deze hier alle in Zijn heilig lijden ook doen invloeden en heeft er de verzoening voor bij God gedaan, van allen die met een hartelijk berouw dezelve zouden beklagen en daar Gods genade tegen zoeken.

(3) Niet minder heeft Jezus ons hier door willen vermanen, dat wij nooit verkeerde of kwade middelen moeten gebruiken, om het lijden dat God ons oplegt te verzachten, of daarvan voor de tijd ontslagen te worden. Want deze drank zou ook daartoe gediend hebben om de Heere Jezus Zijn lijden, van de kruispijnen en Zijn dood, dragelijker te maken en Zijn einde te verhaasten. Maar Hij heeft daartoe zulke kwade middelen geenszins willen gebruiken, enz. Hoe dikwijls ziet men niet, dat de mensen ongeduldig in hun lijden, tot verkeerde middelen toevlucht nemen, om daardoor enige verlichting

of verlossing te zoeken; zoals sommigen die ziek zijn, die grote kwalen of accidenten hebben, zich tot tovermiddelen begeven, tot waarzeggerijen of tot zegening van een zevenden zoon, of andere verbodene konstenarijen, daar de satan de hand in heeft, enz. Hier tegen heeft de Zaligmaker ook boete gedaan en ons daar tegen gewaarschuwd en vermaand, veel liever ons lijden geduldig te dragen, tot de hand Gods ons daarvan zelf zal verlossen, dan uit onlijdzaamheid ons te begeven tot kwade en zondige middelen, om verlichting of verlossing voor de tijd, enz.

Verder heeft de Heere Jezus hier ook nog boete aan zijn Hemelse Vader gedaan, voor veel andere zonden, daar de mensen in de wereld dagelijks in leven; als:

(1) Voor de zonde van dronkenschap en het verschrikkelijk misbruiken van de wijn en sterke drank. Helaas! Hoe menig een loopt door de weg van dronkenschap eeuwig in de hel! Maar hier vindt de Heere Jezus het rechte verzoeningsmiddel uit voor die verschrikkelijke zonde, indien de mensen met een waar berouw en geloof, van deze dag af aan, van die zware zonde een oprechte afstand doen en voortaan niet anders, dan met de uiterste matigheid de wijn en sterke drank gebruiken.

(2) Voor die dartele lekkermonden en vleselijke wellust in eten en drinken, wanneer de mensen gewoon zijn hun buik tot hun God te maken en zo gezet zijn met de rijke man op lekkere spijzen, op heerlijke wijnen en andere dranken. Die lieden die zo'n fijne smaak hebben, die hun mond aan geen geringe spijs zouden begeren te steken. Die daar hun eer en fatsoen in stellen, dat ze graag een goed glas wijn drinken en dat ze zulke kenners van de wijn zijn. Die zeggen: 'ik drink geen andere dan zulke wijn! Neemt het mij niet kwalijk! Ik kan er geen smaak in vinden.' Laten zulke dartele en wellustige slempers weten, dat indien ze die verschrikkelijke zonden, van stonden aan, door dit lijden van de Heere Jezus, in een weg van oprechte boete en vernedering niet willen afleren, om voortaan bij alle gelegenheid met dankbaarheid aan God, ook de slechtste wijn met matigheid te drinken en de geringste spijzen graag te eten, ze zeker eens met hun keurige lekkere monden, voor eeuwig in de hel zullen komen, daar ze nooit een dropje lavenis meer zullen hebben.

(3) Ja, hier heeft de Heere Jezus boete gedaan voor die zware zonde van veel leraren in de Kerk, die, omdat hun mond Gods heilig woord predikt, daarom die mond zo graag met keurige spijs en drank, dagelijks gewoon zijn te voeden; evenals moest men ten minste dat van de dienst hebben, daar men dagelijks zo bloedig om studeren en blokken moet. Hier is een mond die wel honderd duizendmaal meer en beter gepredikt heeft dan de hunne en Hij werd hier in Zijn laatste doodsure, voor al Zijn dienst nog met gal en alsem gespijsd. En dat verdroeg Hij geheel getroost en gewillig, zonder een woord daarover te klagen. Laten alle dartele lekkermonden onder de leraars dat ernstig bedenken! Dan zullen ze zich voor God en mensen grotelijks moeten schamen. Wij lezen van die vrome leraar Lodensteyn, een man die grotelijks met tijdelijke middelen van God gezegend was en die zo leefde als hij predikte, zonder ooit vrouw of kinderen gehad of begeerd te hebben; dat als zijn meiden hem een lekkere schotel eten op tafel brachten, hij hun, zonder dezelve eens aan te raken, dikwijls beval die schotel aan een arm of ziek mens te brengen, terwijl hij een stuk kaas en brood gebruikte of vastte, naar dat zijn gemoed voor God stond. Helaas! Waar vindt men tegenwoordig zulke leraars?

(4) En met één woord, de Heere Jezus heeft hier boete gedaan, voor al het zondig en kwalijk eten en drinken van de mensen, dat niet geschiedt met alle matigheid en met hartelijke dankzegging tot God en alleen tot eer van God, zoals de Apostel vermaant. Ja, voor alle zonden, voor die gehele wereld van ongerechtigheid, die de mensen dagelijks met hun mond en tong, tegen God bedrijven, welker getal meerder is dan het

zand aan de oever der zee. Die verschrikkelijke menigte van zonden, kon in der eeuwigheid zonder dit lijden niet zijn vergeven geworden. En daar zou ook nooit ware boetvaardigheid of bekering bij de mensen over bestaan hebben, enz.

Ja, ziet en bemerk nog al verder, welk een grote kracht van verdiensten er in dit heilig lijden van onze Zaligmaker steekt!

(1) Hij smaakt hier voor ons de wrange bitterheid en ijsselijke walging van de zonde, die Hem niet deze gemirreden wijn wordt ingeschonken. De zonde wordt in de Schrift bij gal en alsem vergeleken. *Gijlieden, hebt het recht in galle verkeerd en de vrucht der gerechtigheid in alsem.* Amos 6: 2, Wij zijn dagelijks gewoon het onrecht als water in te drinken. De zonde is ons een lekkere en aangename drank! Maar ach, laat ons hier toch uit leren, hoe wrang en bitter deze onze Zaligmaker gevallen heeft. En hoe bitter ze alle goddeloze en onboetvaardigen, eens eeuwig in de hel zal vallen! En laat ons toch eens een ware walging en afschrik daarvan bekomen!

(2) Hij smaakt hier voor ons de straffen en oordelen Gods, die onze zonden verdiend hebben. Want Gods oordelen worden ook een gal en alsem genoemd. Zie, zegt de Heere Jes. 9: 15. *Ik zal dit volk spijsen met alsem en Ik zal ze drenken met gallewater.* Dit geschiedt hier nu aan onze dierbare Heere Jezus, opdat Hij al Zijn ware gelovigen en boetvaardigen, die zich door Zijn genade oprecht van al hun zonden bekeren, de eeuwige vrijdom van die wrange en bittere oordelen Gods zou verwerven.

(3) Ja, Hij wordt hier met zulk een gruwelijke drank nu gedrenkt, opdat Hij ons die nieuwe wijn en most van Zijn hemelse genade, gerechtigheid en dat eeuwige leven zou verdienen, daar niet de minste walgelijkheid of bitterheid in gevonden wordt. Die hemelse wijn van het Avondmaal, dat bloed van het Nieuwe Testament.

(4) Ja, Hij wordt al zo bitter gedrenkt in Zijn laatste doodsure, opdat Hij ons alle lafenis en verkwikking, beide naar ziel en lichaam in ons laatste sterfuur zou bezorgen. O, hoe moeten de arme kinderen Gods dat met hartelijke troost en dankbaarheid, in die laatste uur erkennen en zeggen met hun geest: wat heb ik zondig en verdoemelijk schepsel, niet al een lafenis en verkwikking die mijn dierbare Zaligmaker immers, in zo'n benauwde tijd niet gehad heeft! enz.

Leer van enige voornamen plichten.

(1) Hoe wij alles wat ons van de satan en de wereld wordt aangeboden en toegebracht, zelfs als het schijnt dat ze het beste met ons voor hebben, altijd zeer verdacht moeten houden en daaromtrent steeds met grote zorg en omzichtigheid moeten te werk gaan. Het scheen immers, alsof dit aanbieden van deze gemirreden wijn aan onze Zaligmaker zeer eenvoudig lag. En alsof daarmee nog enige gunst en medelijden aan Hem geschiedde om Zijn pijnen te verzachten en Hem gemakkelijker en korter dan wel anders te doen sterven. Maar zie, daar lag hier een listig bedrog van de satan achter dit schone en eenvoudige werk van gunstig medelijden. Hij zoekt door dat kleine ding onze Heilige Heere Jezus nog op het laatst in de zonde te trekken, hetwelk bij met al zijn listen en verzoeking, tot hiertoe geenszins had kunnen doen. Nu dacht hij Hem, door een goede dronk van deze gemirreden wijn Zijn zwakke verstand en hersenen in deze laatste uur nog te bedwelmen, om Hem zo nog kwalijk te doen sterven, hij die tot hiertoe zo geheel heilig, zonder de allermiste zou geleefd had. Indien slechts dit ene ding het listige helse serpent gelukt was, zo had hij het in een ogenblik alles gewonnen; hij had de zaligheid aller mensen voor eeuwig verhinderd. Ja, hij had, hetzij met eerbied en ontzag gezegd, de Hoge en Heilige God zelfs van Zijn troon gestoten en hij, satan, was de heer van alles geweest! Zie eens! Wat een allerijsselijkste goddeloosheid, wat een onuitsprekelijk boos bedrog en gruwelijke toelag van de

duivel, lag er niet achter dit kleine en eenvoudige ding! Maar hoe heeft hem onze grote Zaligmaker daarin niet bespot en schandelijk teleur gesteld!

Leert daaruit mijn geliefden, altijd met Gods genade, tegen de helse satan en de verleidende wereld, wel op uw hoede te zijn! Bemerkt toch de diepe afgrond van zijn vervloekte en boze list tegen u!

(1) Hij zal u met kleine, eenvoudige dingen aan boord komen, met middelbare en gewone zaken, om u tot het aller-grootste kwaad en ellende te verleiden.

(2) Hij zal het doen, door de wereld onder een schijn van eenvoudig medelijden en om uw bestwil, opdat u onnozel zoudt zijn en geheel geen kwaad van iemand vermoeden.

(3) Hij zal het doen in uw laatste uur, als u op het allerzwakst zijt en meest met andere bepeinzingen opgenomen zijt, om dan in een ogenblik meer van u te winnen, dan hij ooit in al uw leven heeft kunnen doen. O, beminde Christenen!

(a) Wacht u dan toch, tot het laatste minuutje van uw leven zeer zorgvuldig voor de satan en de wereld en voor alles wat ze u geven en aanbieden.

(b) Gedenkt altijd met ernst aan dit geval van de Zaligmaker.

(c) Bidt Hem om Zijn hulp en bewaring alle dagen, tot uw laatste doodsure toe, Ja, tot in en door de dood, voornamelijk wanneer u aller-onbekwaamst en zwakst zijt.

(d) En legt toch de wapenen van de Geest niet eerder neer, voordat u vol komen de overwinning hebt verkregen en geheel van Hem uit de strijd geroepen wordt.

2. Leert hier altijd liever de bittere, dan de zoete en smakelijke dingen van de wereld te genieten. De verleiding van de satan was voor onze Heere Jezus te minder gevaarlijk en krachtig, omdat deze drank zo geheel onsmakelijk, bitter en walgelijk was. Een zoete en smakelijke drank had Hem veel eer kunnen verleiden, indien Hij ooit had kunnen verleid worden. Wacht u dan toch allermeeest voor de zoete en smakelijke dranken van de wereld. Want die hebben de meeste en grootste kracht, om u te verleiden. Indien u de wereld bittere en zure dranken geeft van haat, toorn, lastering, vervolging, onrechtvaardigheid, enz.; o, ontvangt ze toch altijd veel liever, dan de zoete en smakelijke dranken van haar gunst en vriendschap, eer en achting, lof en roem, voordelen en vermaken, die u allermeeest gevaarlijk zijn, omdat ze uw vlees best smaken. Dankt God altijd voor de bittere dranken van de wereld, omdat u die nooit met smaak of genoeg drinken kunt.

3. Weest nooit bang voor de bittere drank, van een Goddelijke droefheid en berouw over de zonden!

(1) Meent nooit dat u daar teveel van drinken kunt, of dat die ooit uw verstand of hersenen zal ontstellen, dat u door teveel droefheid uw verstand zult verliezen, enz.

(2) Maar zoekt alle dagen eens, een goed deel van deze gemirreden wijn, van de bittere berouws te drinken. Want wees verzekerd

(a) Dat zal u een meerdere gelijkvormigheid doen bekomen aan de Heere Jezus.

(b) Daardoor zult u de vuile zondenlusten in uw hart doden.

(c) Daardoor zult u uw hoogmoed nederbuigen en de hardheid uws harten verdrijven.

(d) Daardoor zult u duizend andere zalige voordelen verkrijgen door Gods genade, voor de tijd en de eeuwigheid. Die de bittere drank nu niet, voor een klein ogenblik willen drinken, die zullen hierna wel honderd duizendmaal bitterder en zuurder drank, voor eeuwig in de hel moeten drinken.

4. Eindelijk, leert hier van de Heere Jezus, hoe zorgvuldig ge u nog steeds door Zijn genade moet wachten, voor alle kwade gewoonten van de wereld. Al was het ook een gewoonte, die bij de Joden honderd en meer jaren in gebruik was geweest, de misdadigers als ze gingen sterven, gemirreden wijn te drinken te geven, om zoveel te lichter en te gauwer te sterven; onze Heere Jezus wilde nochtans daarom die gewoonte niet volgen, omdat ze kwaad en zondig was. Hij wilde die schadelijke wijn niet drinken. O, volgt ook dan nooit de kwade en zondige gewoonten van de wereld, al zijn ze nog zo oud en al doet het ook iedereen.

Volgt nooit de kwade bijgelovigheden, die allengskens door de achteloosheid der leraren en door de zonden van de mensen, in de kerk zijn ingeslopen, al zijn ze meer dan honderd jaren oud en al hebben ze een schijn van goedheid en betamelijkheid, gelijk zo deze gemirreden wijn een schijn van iets goed en meelevents omtrent de arme lijdens over zich had. Leeft naar geen gewoonten, naar geen ingevoerde bijgelovigheden, naar geen menselijke instellingen buiten Gods woord, naar geen voorbeelden van anderen. Maar alleen naar de heilige wetten Gods en naar het volmaakte voorbeeld van onze Heere Jezus Christus, wien daar zij, met de Vader en de Heilige Geest, alle eer en dankzegging tot in eeuwigheid! Amen.

38. PREDICATIE, MARKUS 15: 25, 27, 28.

En het was de derde ure en ze kruisigden Hem. En ze kruisigden met Hem twee moordenaars, één aan Zijn rechter en een aan Zijn linkerzijde. En de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: en Hij is met de misdadigen gerekend.

Nu zijn wij met het lijden van onze gezegende Zaligmaker eindelijk, tot de grote zaak zelf gekomen, namelijk, zijn aller-smartelijkste en smadelijkste kruisiging. Tot hiertoe hebben wij de Heere Jezus van het kruis af beschouwd en hebben maar alleen de middelen en de voorbereidselen tot Zijn droevige kruisiging overwogen. Maar nu, in deze predicatie zullen wij de grote Zaligmaker, aan het verschrikkelijke en vervloekte kruis zien verhoogd worden, evenals Mozes tevoren op Gods bevel de koperen slang op een stang of staak verhoogd heeft in de woestijn.

O, gave de Heere ons allen eens, verlichte ogen van ons verstand, om dit Goddelijk werk tot onzer zielen zaligheid ter degen, recht te bezien!

Markus stelt hier vier bijzondere dingen in de tekst aan onze aandacht ter geestelijke beschouwing voor.

1. De nette tijd van des Zaligmaker kruisiging.
2. Zijn kruisiging zelf.
3. Het verschrikkelijke gezelschap dat met en met Hem gekruist werd.
4. En de vervulling van de Heilige Schrift in dezen.

1. Wat betreft de nette aantekening van de tijd. De Evangelist zegt, ***dat het was de derde uur, toen dit grote werk geschiedde.*** Om dit met de aantekening van een ander Evangelist overeen te brengen, zo moet u weten geliefden, dat de Joden gewoon waren de 12 uren van de dag, in vier parten of voorname uren te verdelen; ieder part of uur van drie gewone uren. Bij voorbeeld: als ze de dag begonnen te rekenen, 's morgens te zes uur, dan was hun eerste uur 's morgens van zes tot negen uren. Hun tweede uur van negen tot twaalf uur; hun derde uur van twaalf tot drie uur van de namiddags. En hun vierde uur van drie tot zes ure. Nu zult u kunnen begrijpen dat Markus hiermee niet anders zeggen wil dan het was de derde ure, of dat ze nu in de derde grote uur van de dag waren, die de tijd bevatte tussen twaalf en drie uren op de middag. De hele morgenstond was daarmee doorgebracht, met 's Heilands gerechtspleging voor de Joodse Raad, voor Pilatus en Herodes, die enige uren lang geduurd had en ook met Zijn wegleiding naar de berg Golgótha en met het vertoeven van al de voorbereidselen, die hier op Golgótha verder, voorvielen, waarmee al enige tijd doorgebracht en verlopen is. Zodat het dan nu in de derde uur van de daags was, toen ze onze Heere Jezus begonnen te kruisigen, zo omtrent tussen twaalf en een uur op de middag, wat vroeger of wat later, want de juiste tijd kan hier zo juist niet wel, op een uur of half uur bepaald worden. Merkt dan aan:

- (1) Dat het geschiedde op de heldere middag of volle klare dag, om ons te leren
- (a) Dat onze Heere Jezus in het licht en in het openbaar, voor de ogen der hele wereld moest lijden en sterven. En dat de hele wereld kennis daarvan moest bekomen en deze grote zaak nooit voor iemand moest verborgen gehouden worden, omdat in het rechte geloof daarvan, de zaligheid lag van elk mens en arm zondaar in de wereld.
- (b) Dat ook alle kinderen Gods in het openbaar in de wereld voor hun Zaligmaker moeten lijden en zich dat nooit moeten schamen, gelijk de Heere Jezus zich dat, in het

minst niet geschaamd heeft, al geschiede dit ook op de klaar lichte dag en op de heldere middag voor het oog aller mensen; zo wordt God meest in het lijden van Zijn kinderen verheerlijkt.

(2) Wat aangaat de nuttige en troostrijke leringen, die daar liggen voor alle gelovigen en godzaligen in de nette en nauwkeurige aantekening zelf, van de uren van 's Heilands lijden, daarvan hebben wij voor dezen, bij een ander stuk van 's Heilands lijden reeds gesproken en zullen daarom daar nu niet verder van handelen. Maar overgaan om de kruisiging van onze Heere Jezus zelf ook wat nader in te zien en te overwegen.

2. En het was de derde ure, zegt Markus en ze kruisigden Hem.

Om nu van deze bittere kruisstraf van onze Heiland wat nader bevassing te mogen hebben, zo is het nodig geliefden, dat wij u zeggen, hoe men gewoonlijk de misdadigers bij de Romeinen pleeg te kruisigen en hoe die wrede en bloedige straf, die onze gezegende Zaligmaker geleden heeft in zijn werk ging.

Zodra de lijdens op de gerechtsplaats gekomen waren, werden aller eerst hun handen en armen van het kruis ontbonden en los gemaakt en dat zware kruis hun van het lichaam genomen. Maar hetwelk aan onze Zaligmaker om Zijn grote zwakheid reeds tevoren op de weg geschied was en door Simon van Cyréne tot hier op de plaats gedragen is, zoals wij tevoren gezien hebben. Daarop werd dat kruis dan eerst diep in de aarde gegraven en daarin vast overeind gezet, zodat het niet kon bewogen worden, maar de misdadiger kon dragen. Als dat geschied was werden de ellendigen die gekruist moesten worden, dan aanstonds moedernaakt ontkleed, zonder enig bedekking ter wereld aan het lichaam te houden.

Nu moet u weten geliefden, dat er in de middelbalk van het kruis, een klein uitstekend hout of balkje was; hier werden de ontklede misdadigers dan door de krijgsknechten opgeheven omtrent een voet of twee hoog van de aarde en gezet opdat kleine balkje, dat tussen de benen kwam, daar ze dan op zaten en rustten, hetwelk hun zeer ongemakkelijk en pijnlijk viel, zoals wel te begrijpen is. Vervolgens werden dan, zo steunende of zittende opdat middelste uitstekend hout, hun beide armen zo wijd als doenlijk was, vaneen gerekt, langs de bovenste dwarsbalk van het kruis, daar dan de handen of armen van de lijdens eerst met touwen stijf aan vast gebonden werden, zodat ze die niet meer konden naar zich halen. Hierop werden dan beide de handen nog verder, met zware ijzeren nagels, vlak door de palmen van de handen heen, van weerskanten aan het kruis vast gespijkerd. Wat men denken kan welk een zware pijn dat moet geweest zijn. Als dit geschied was, dan werden beide de benen van de lijdens zo stijf als doenlijk was naar beneden getrokken, opdat het hele lichaam terdege uitgestrekt en vlak op het kruis zou hangen. En dan werden beide de voeten ook eerst naast elkaar, met touwen onder aan het kruis stijf vast gebonden. En voorts werden ze dan ook, evenals de handen, met ijzeren nagels, iedere voet in het bijzonder, aan het kruis vast gespijkerd, zodat die nagels vlak door de voeten heengeslagen werden. Hier hingen die arme mensen dan zo moedernaakt, geklonken en gebonden aan het kruis in de zwaarste pijnen en ellenden, druipende hun het bloed uit de doornagelde handen en voeten. Hier hingen ze enige uren lang, tot dat men hun, om hen te spoediger te doen sterven, eindelijk beide de benen tegen de kruisbalk, aan stukken sloeg en verbrijzelde, na die verschrikkelijke pijnen, ze niet langer meer konden leven.

Ziet dan eens, wat een aller-smadelijkste en wreedste straf het kruisigen was bij de Romeinen! Want hetgeen wij er u hier van gezegd hebben, zijn alle samen dingen van een kennelijke waarheid, die overvloedig en klaar genoeg uit de oude Romeinse

schrijvers bewezen worden.

(1) Het was een aller-smadelijkste en aller-schandelijker straf

(a) Omdat de lijdens daar zo moedernaakt, zonder het allerminste deksel, voor het oog van zoveel duizenden aanschouwers werden opgehangen.

(b) Omdat de Romeinen zodanige schandelijke en zware straf, geen andere dan de ergste giten en ondeugendste booswichten aandeden, die niet waardig waren langer van de aarde gedragen te worden.

(c) Omdat er volgens de Heilige Wet Gods, ook nog daarenboven een verschrikkelijke en aller-smadelijkste vloek lag op dusdanige straf: *want de opgehangene aan het hout was Gode een vloek*, Deuter. 21: 23.

(2) Maar het was ook, gelijk men licht begrijpen kan, een aller-wreedste en smartelijkste straf. Want

(a) Het lichaam hing daar zo naakt aan het kruis, zo bloedig tevoren geseld, in weer en wind, in hitte en koude, enige uren lang.

(b) En dat in het ongemakkelijkste postuur van de wereld, zo strak uitgerekt, zonder dat het zich in het allerminste kon verroeren of bewegen, dan met de aller-vreselijkste pijnen.

(c) De smarten aan de handen en voeten, die zo doornageld waren, waren onuitsprekelijk; want wegens de menigte van zenuwen, pezen en aderen, die daar op die plaatsen van de handen en voeten, zo doervlochten ineen lopen, zo kon het niet anders zijn of die wonden, die zo gedrukt en gerekt werden door de zwaarte van het lichaam en de stijve spanning van handen en voeten, moesten aanstonds zeer ontsteken en opzwellen en de arme lijder de ondragelijkste pijnen veroorzaken.

(d) En daar moesten die ellendige mensen, dan zolang in de verschrikkelijkste pijniging blijven hangen en allengskens uitbloeden, totdat ze er eindelijk geheel flauw onder werden, alle krachten hun begaven en ze eronder kwamen te versmachten.

Ziedaar nu, zo'n smadelijke, zo'n smartelijke, zo'n vervloekte kruisdood heeft onze gezegende Heere Jezus, hier op Golgótha voor onze zonden moeten sterven. Zodra kwam Hij niet doodslijk afgemat en verzwakt, door zoveel verschrikkelijke pijnen en foltering, op die vuile en schandelijke doodberg, of aanstonds werd deze ijsselijke terechtstelling aan Hem begonnen. Al voorbereidingen werden aanstonds gemaakt. Zijn kruis werd in de grond opgericht. De wrede krijgsknechten grepen Hem aan; nu was het tijd. Hij werd van hun geheel naakt ontkleed en daarop werd Hij aanstonds, in het aanzien van duizende aanschouwers, zó afgemarteld als Hij was, door de krijgsknechten opgelicht, op het kruis gezet, de handen vaneen gerekt, met sterke touwen aan de kruisbalk vastgebonden en toen met scherpe nagels daaraan vast gespijkerd; vervolgens ook beide Zijn voeten, gelijk wij gezien hebben.

O, denkt eens, hoe nu Zijn arme moeder Maria, die hierbij ook onder de aanschouwers tegenwoordig was en ook Zijn geliefde discipel Johannes en andere van de Zijnen, het hart in het lichaam moet geslagen hebben en wat Goddelijke ondersteuning ze hier op dit ogenblik allen hebben nodig gehad, om dat met een stil geduld en geloof te aanschouwen!

Maar ach, eer wij nu verder gaan, zo laat ons hier eerst een weinig stil staan met onze harten, om te overdenken Wie het is, die hier zo gekruist werd en waarom het toch geschieden moest?

1. O, het is de allerhoogste en eeuwig levende Zoon van God, de grote Zaligmaker en Behouder van de wereld, die beide God en mens was, in één Persoon; onze gezegende Heere Jezus Christus; God almachtig, die te prijzen is in der eeuwigheid! Och, of wij Hem allen eens kenden en aanschouwden en dat onze aller harten heilig voor Hem leefden! Hij laat zich hier aan dit gruwelijk kruis nagelen, om onze gruwelijke zonden en goddeloosheden. En dat met een vast besluit en oogmerk om daar, voor ons en voor de gehele wereld zo velen als er maar oprecht in Hem geloven, een zaligheid te verdienende dood moet sterven! O, dit is nu die grote en heilige offerande, allereerst zeer levendig van God zelf voorzegd in het Paradijs, verkondigd van de heilige profeten en zeer duidelijk afgeschaduwd, door al de schaduwen van de wetten van het Oude Testament. Mochten wij deze met geestelijke en aandachtige ogen, maar eens recht kunnen bezien, welk een hoogte, diepte, lengte en breedte van de heerlijkheid Gods, zouden wij daar niet in bespeuren, daar wij nietige aardwormen geheel en al, onder moeten wegzinken! Hier

(1) Hangt Hij geheel naakt aan het kruis, die alle mensen met klederen dagelijks bekleedt, de schapen met wol en de grootste Koningen en Vorsten der aarde, met al hun heerlijkheid. En dat, opdat Hij schandelijk naakte zondaren, een kleed van Goddelijke rechtvaardigheid en heerlijkheid zou verwerven!

(2) Hier hangt als een gruwelijk booswicht en moordenaar, aan een vervloekt kruishout, Hij, die in de opperste hemel Zijn troon heeft, die de Heiligheid en onschuld Zelf is en Wie al de Engelen Gods, als hun allerhoogste Koning en Heer aanbidden. En dat, opdat Hij ons, die aller-vervloekste booswichten en goddeloze zijn, uit de eeuwige afgrond der hel zou verlossen en van het verschrikkelijke kruis van de eeuwige toorn Gods!

(3) Hier worden die handen doorgraven en aan het kruishout vast gespijkerd. Die hemel en aarde gemaakt hebben en die alles uitwerken en dagelijks besturen en regeren. En dat, om onze handen en armen van de boeien van de Satan weer te verlossen en ons teweeg te brengen, dat wij weer heilige handen en harten tot God in de hemel zouden mogen opheffen!

(4) Hier worden die voeten gebonden en pijnlijk doornageld, aan die eens de belofte gedaan werd, dat al Zijn vijanden onder dezelve in het stof der aarde zullen gelegd worden. Ja, dat alles weer aan deze zal worden onderworpen. En dat, opdat Hij onze voeten van de wegen van de dood en der hel zou afleiden en ze doen treden in de paden des vredes!

(5) O, hier hangt Hij als een verfoeisel van de wereld en als een allerschandelijkst en gruwelijkst schouwspel, die de allerheiligste, allerheerlijkste en allerschoonste is, onder alle mensenkinderen; opdat Hij alle schande en verfoeiselen der zonde van ons zal afwissen en ons zal verwerven een eeuwige naam, die niet uitgeroeid zal worden! O, of deze dingen eens enigszins recht van ons konden bezien worden, in het licht van de Heilige Geest!

2. Maar geliefden, wat of toch de rechte redenen en oorzaken geweest zijn, waarom onze gezegende Heere Jezus deze schandelijke en verschrikkelijke doodstraf van het kruis, voor ons zondaren heeft moeten ondergaan? Want dat Hem juist deze soort van doodstraf is aangedaan, dat is niet zonder de hand en de Raad Gods geschied. Daar hebben zeker grote geheimen onzer zaligheid in gelegen, waarom Hij juist Zijn Hemelse Vader heeft moeten gehoorzaam worden tot de dood, ja, tot de dood des kruises. Filipp. 2. Wij zullen u allen, die hier eens een weinig nader voor ogen stellen:

(1) Geschiedde dit, volgens het recht der Goddelijke vergelding, die wilde, dat omdat de zonde allereerst in het Paradijs, de aller-schoonste plaats, door de eerste

Adam aan een hout bedreven werd, deze hier nu door de Tweede Adam, in de aller-afschuwelijkste plaats, weer aan een hout geboet, verzoend en weggenomen zou worden. En dat de oude slang, de satan, die de mens eerst aan een hout overwonnen had, nu van de mens zelf weer op die zelfde wijze, aan een hout zou overwonnen worden.

(2) Omdat deze doodstraf ons zeer bekwaam het heilig Middelaarsambt van onze Heeren Jezus kon afbeelden. Want hier aan dit hout des kruises, hing Hij tussen hemel en aarde. En daar was de rechte plaats van Hem, die als Middelaar Gods en van de mensen, moest staan tussen de hemel en de aarde, teneinde om God en mensen, die door de zonde geheel vaneen gescheiden waren, weer voor eeuwig samen te verzoenen en te verenigen.

(3) Omdat het een vervloekte doodstraf was. En de Heere Jezus een vloek moest worden voor ons, opdat Hij ons van de vloek der wet, daar wij wegens onze zonden voor eeuwig onder lagen, weer verlossen zou en ons de zegen Gods en de aanneming tot kinderen weer mocht verwerven. Gal. 3.

(4) Omdat uit deze aller-verschrikkelijkste, aller-schandelijkste en allersmartelijkste doodstraf, die onze Middelaar voor ons moest ondergaan, Gods verschrikkelijke toorn en rechtvaardigheid tegen onze zonden, op het aller-klaarst aan geheel de wereld mocht blijken, teneinde wij die hoge God zouden leren vrezen en een innige haat en afkeer van alle zonden hebben.

(5) Omdat de heilige lijdzaamheid, gewilligheid en gehoorzaamheid, van de Heere Jezus tot dit grote werk, niet bekwaamer konden beproefd en aan de dag gebracht worden, dan door een langzame doodstraf, die enkele uren achtereen duurde; en opdat Hij Zijn zaken verder op het kruis mocht afdoen, die Hem van zijn Hemelse Vader in die uur gegeven en bevolen waren te doen en die in geen schielijke of haastige doodstraf konden geschieden. En omdat wij een lange en eeuwige dood verdiend hadden, daar Hij ons hier nu van kwam verlossen en bevrijden. En opdat het Heilige Lam Gods hier nu voor ons, van langzamerhand koude uitbloeden en al Zijn dierbaar bloed allengskens voor onze zonden zou uitstorten op de aarde, gelijk men zo de geslachte beesten gewoonlijk aan een hout ophangt, om ze terdege schoon te laten uitbloeden.

(6) Omdat zodanige doodstraf ook best bekwaam was en geschikt, om onze Heere Jezus zeer smartelijk, in al de delen en leden van Zijn gehele lichaam, dat hier zo naakt en zo pijnlijk op dit kruis uitgerekt hing, te doen lijden; omdat wij met al de delen en leden van ons lichaam de zonde bedreven en daarom ook over die allen samen, de toorn en de straf Gods verdiend hebben.

(7) Omdat Hij hier nu aan het kruis verhoogd werd, als het rechte tegenbeeld van de koperen slang, die oudtijds in de woestijn op Gods bevel, als het rechte geneesmiddel voor de gewonde Israëlieten, op een stang of staak door Mozes was verhoogd geworden. Welk voorbeeld hier nu in onze Zaligmaker zeer levendig is vervuld geworden, gelijk Hij onszelf leert Joh. 3: 14.

(8) Opdat Hij op die wijze, door het ondergaan en dragen van zulke onuitsprekelijke pijnen op het kruis, ons Zijn zeer grote en onuitsprekelijke liefde voor ons en onze zaligheid zou bekend maken en ons zo aanzetten om ook weer uit een heilige liefde voor Hem, ook alle pijnen en smarten, kruisen en ellenden zeer gewillig te ondergaan.

(9) Eindelijk, omdat de Heere God deze soort van verschrikkelijke doodstraf, voor onze Heere Jezus reeds tevoren ouder het Oude Testament door veel voorzeggingen en voorbeelden, aan de Kerk had laten verkondigen en beloven, die hier nu allen met der daad haar vervulling moesten bekomen. Gelijk daar zijn de

voorzeggingen Psalm 22 en Zacharia 12: 10 en een grotse menigte van Wettische voorbeelden, teveel en te lang om ze hier allen aan te halen. Waaruit dan de onveranderlijke waarheid en getrouwheid Gods tot onze troost en om ons geloof op God te versterken, niet weinig komt te blijken. Och, of wij al deze dingen dan nog eens recht verstandig en aandachtig, bij onszelf konden overwegen!

Daar waren nog zeer veel andere dingen tot mering en troost, van deze bittere en schandelijke kruisiging van onze gezegende Zaligmaker te zeggen. Want hier is de diepte en het middelpunt van Zijn hele Borglijden en de geopende schatkamer van al de heilige verborgenheden, van Gods eeuwige wil en Raad. Hier is het doorluchtige toneel, daar de Drieenige God al Zijn gadeloze heerlijkheid voor de ogen der gehele wereld ten toon spreidt. Bij dit heilig en aanbeddelyk kruis moeten alle engelen en mensen, zeer aandachtig en eerbiedig gaan neerzitten en daar beschouwen tot in alle eeuwigheid de onuitsprekelijke wonderen van de Goddelijke heerlijkheid.

Maar helaas! Daar ziet de blinde wereld niets van, noch kan daar ooit iets van zien, omdat ze met haar rug naar het kruis toe staat en er een groot deksel van zonde op haar ogen ligt. Alleen zullen wij er nog maar dit weinige van zeggen:

(1) Dat onze Heere Jezus Christus hier also hangende aan dit vervloekte kruis, de enige en volkomene zoenofferande is voor de zonden van de wereld, daar wij allen in tijds, door een oprecht geloof moeten zoeken deel en gemeenschap aan te hebben, of dat wij anders zeker in onze zonden moeten sterven en eeuwig verloren gaan. O, wat een mens ook al hebben of doen mag, het zal hem alles in het minste niet kunnen bevrijden voor de schrikkelijke en eeuwige toorn Gods, indien hij deze gekruiste Zaligmaker van de wereld, niet met de armen van een waar en eerbiedig geloof, voor Zijn eigen Zaligmaker omhelst en aanneemt en zich gewillig met lichaam en ziel aan Hem overgeeft, om alleen door Zijn verdiensten uit genade behouden te worden.

(2) Niemand zal ooit in der eeuwigheid enig deel aan deze kruisiging van de Heere Jezus, tot van Zijn zielszaligheid kunnen hebben, tenzij er door de genade Gods twee dingen van hem geschieden.

(a) Dat hij van herten gewillig is en met allen ernst in de geloof steeds daarheen werkt, om ook in navolging van de Heere Jezus, zijn oude mens der zonde dagelijks te kruisigen met al haar bewegingen en begeerlijkheden en zich de droevige pijnen daarvan gewillig te getroosten. Want zo waar als de Heere leeft, indien iemand nog wil blijven leven in enkele kennelijke zonde, waarvan Gods woord hem vermaant en bestraft, moet hij niet denken dat hij de allermiste vrucht zal hebben van deze kruisofferande van de Heere Jezus. Want zal onze gezegende Zaligmaker zo bitter en bloedig lijden voor onze zonden en zullen de mensen dan nog zorgeloos en met vermaak in de zonden dagelijks blijven leven en menen al evenwel door het lijden van Jezus Christus zalig te zullen worden? Voorwaar! Het zal in der eeuwigheid zo niet geschieden. Want de Schrift zegt duidelijk: *maar die van Christus zijn, hebben het vlees gekruist, met de bewegingen en begeerlijkheden*, Gal. 5: 24.

(b) Het andere dat hier noodzakelijk moet geschieden van ieder, die waarlijk deel zal hebben aan de kruisiging van de Heere Jezus, tot zaligheid van zijn ziel is hier in gelegen, dat hij ook van harte gewillig en getroost moet zijn om alle kruis en tegenspoed in de wereld voor Christus te ondergaan, zowel als Hij dat voor hem gewillig ondergaan heeft. Dat hij de Heere Jezus in een weg van schande en oneer, van lijden en verdrukkingen, van pijnen en smarten, van

naaktheid en armoede, ja, van een droevige marteldood zelfs geduldig en getroost altijd moet navolgen. En dat hij zegt tot Zijn Zaligmaker, gelijk eens Ithai de Gethiter tot David zei toen hij vlood voor Absalom: *Zo waar als de Heere leeft en mijn heer de Koning leeft, in de plaats daar mijn heer de Koning zal zijn, het ze ten dode, het ze ten leven, daar zal uw knecht voorzeker ook zijn*, 2 Sam. 15: 21. Indien iemand tot deze navolging van de Heere Jezus, door de genade Gods niet van harte gewillig is en daartoe niet gedurig werkt om de wereld en zijn eigen vlees te verzekeren; laat die mens vrij geloven, dat hij in der eeuwigheid aan deze bloedige verdiensten en kruisofferande van de Heere Jezus geen deel zal hebben; niet meer dan al de duivelen en verdoemden in de hel, gelijk de Zaligmaker zelf ons dat zo verklaard heeft: *En die zijn kruis niet op zich neemt en Mij navolgt, is Mijs niet waardig*, Matth. X: 38. Ach, of deze dingen van alle mensen in het Christendom, eens terdege recht, door de genade Gods overwogen werden!

3. Nu gaan wij tot het derde stuk van de tekst over, namelijk het verschrikkelijke en afschuwelijke gezelschap, dat hier samen met onze Zaligmaker gekruist werd. Waarvan de Evangelist dit aantekent: ***En ze kruisigden met Hem twee moordenaars, een aan Zijn rechter- en een aan Zijn linkerzijde.*** Merkt aan:

Omdat wij reeds tevoren van deze twee moordenaars of kwaaddoeners gesproken hebben, wanneer wij beschouwden hoe de Heere Jezus, samen met hun over weg naar de gerichtsplaats geleid werd, zullen wij van hen nu niets nader zeggen, dan alleen dat dit twee echte duivelskinderen waren, twee aller-ondeugendste en rampzaligste booswichten, die om hun verschrikkelijke gruweldaden van moorden, roven, oproer, enz., hier rechtvaardig van de wereldlijke rechter, op zo'n vreselijke wijze tot afschrik van anderen werden ter dood gebracht. Zodat onze gezegende Zaligmaker hier dan geen vervloekter, schandelijker en eerlozer gezelschap, in Zijn dood kon hebben, dan zulke twee fielen van moordenaars.

Deze nu kruisigden ze hier samen met Hem. Markus heeft eerst de kruisiging van de Zaligmaker beschreven en laat daarop aanstonds die van de twee moordenaars volgen. Waarmee hij ons dan leert dat ze eerst de Heere Jezus gekruist hebben. En dat zodra als Hij aan het kruis hing, ze toen ook aanstonds deze moordenaars hebben op het kruis gebracht, de een voor, de andere na. Meent niet, dat ze daarmee voor hadden onze Zaligmaker, enkele eer of barmhartigheid aan te doen, met Hem zo eerst te kruisigen, want het tegendeel is waar. Ze deden dit:

(a) Uit wreedheid, om Hem zoveel te eerder aan het kruis en in de verschrikkelijke pijnen te brengen; terwijl ze deze guiten van moordenaars nog lang spaarden en verschoonden. Daaruit blijkt dan, hoe ze alle menselijk medelijden en ontferming omtrent de Zaligmaker, geheel hebben afgelegd en met de aller-slimste en ondeugendste moordenaars, nog meer medelijden hebben gehad, dan met dit heilig en onschuldig Lam Gods.

Wij hebben door onze zonden en boosheid het zo gruwelijk gemaakt, dat wij nóch bij God, noch bij Engelen of mensen, het allermiste medelijden waard zijn. Daarom moest hier de Heere Jezus, die onze straf leed, hier ook geen het allermiste medelijden bij Zijn vijanden vinden. Maar ze moesten Hem dodelijk haten en zich nog meer ontfermen over de goddelooste guiten en moordenaars, dan over Hem.

Leer,

(a) Dat wij dan ook nooit daarover zo ongeduldig en mistroostig moeten zijn, indien wij

in ons lijden en moeilijke strijd en arbeid, bij de mensen in de wereld geen medelijden mogen vinden. Maar als alle harten door een wrevelige haat en bitterheid, voor ons toegesloten zijn. En dat goddeloze en ondeugende mensen doorgaans, nog meer medelijden in de wereld vinden dan wij, Gods arme kinderen. Want zo treden wij hiermee in de voetstappen van onze gezegende Zaligmaker, gelijk ook van al Zijn heiligen, die altijd aller-slimst en zonder enig medelijden van de vijandige wereld behandeld zijn. Hoe menig vroom martelaar, die tegelijk met de ondeugendste fielen en boosdoeners, naar de gerichtplaats geleid werd, heeft dat niet ondervonden, dat ze altijd van hun vijanden veel slimmer behandeld werden, dan die goddeloze mensen! Want omdat de wereld toch ook steekt in de grond der goddeloosheid, zullen ze daarom de ergste of ergste goddeloze altijd nog zachter en menselijker handelen, dan Jezus heiligen, die ze een duivelse haat toedragen. Dit ondervond ook David in zijn bitter lijden: *Ik heb gewacht, zegt hij, naar medelijden., maar daar is geen. En naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden*, Psalm 69: 21.

(b) Maar aan de andere kant, hebben ze ook daarom onze Zaligmaker het eerst gekruist, om Hem daarmee een zoveel te grotere schande en oneer aan te doen, als was Hij de grootste en voornaamste boosdoener, veel erger dan de twee andere, die daarom eerst en meest verdiende gestraft te worden; gelijk dat nog wel zo bij ons pleeg te geschieden, dat de schuldigste misdadigers, vooral als ze een langzame dood moesten sterven, het eerst berecht worden. Ja, om dezelfde reden hebben ze hier de Zaligmaker ook zo gekruist, dat ze Hem hebben geplaatst in het midden, tussen deze twee moordenaars, gelijk Markus schrijft, *dat ze deze moordenaars kruisigden, een aan van de Zaligmaker rechter- en een aan Zijn linkerzijde*. Hetzelfde getuigen alle vier de Evangelisten zo eenparig. En Johannes zegt het nog klaarder en omstandiger, *dat ze de twee moordenaars met Hem kruisigden, aan elke zijde een en Jezus in het midden*. Hfd. 19: 18. Merkt aan, geliefden, dat Oversten van de Joden, Jezus' grootste vijanden, dit naar alle gedachten zo bezorgd en teweeg gebracht hebben, dat de Zaligmaker in het midden van de twee moordenaars is opgehangen. Op hun verzoek en door hun ingeven zullen de krijgsknechten dit denkelijk zo gedaan hebben. Daar hebben Jezus' vijanden niet anders mee gezocht, dan om Hem zoveel te groter schande en oneer daardoor aan te doen en Zijn heilige onschuld daardoor zoveel temeer voor de schare te verdonkeren, alsof Hij waarlijk de ergste en ondeugendste van de drie was geweest. En daarom is Hij hier ook eerst gekruist en in het midden tussen de twee andere moest opgehangen worden. Want het is zeker, dat de middenste plaats, hier de allerschandelijkste plaats geweest is. Door mensen van eer en aanzien is de middenste plaats altijd de meest geëerde plaats. Maar onder schelmen en boosdoeners, die gerecht of gevangen geleid worden, is de middenste plaats altijd de schandelijkste en oneerlijkste plaats, waarin de voornaamsten van hun gesteld worden.

O, ziehier dan eens, welk een onuitsprekelijke schande hier onze allerheiligste Heere Jezus wordt aangedaan! En of er wel een gruwelijker smaad en oneer hem op de wereld geschieden kon, dan dat men Hem hier zo openlijk kruiste in de middenste plaats, tussen twee godvergeten moordenaars en aller-eerlooste guiten, zoals er niet erger op de aarde te vinden waren?

Gewis de Heere Jezus leed hier voor onze zonden, de aller-diepste schande en vernedering die Hij immer kon lijden! O, wat moest dat ons, wanneer wij het horen, immers niet in de aller-diepste droefheid en berouw, schaamte en vernedering voor de hoge God doen weg zinken, dat wij door onze gruwelijke zonden deze uiterste smaad en schande, op onze hoogstgeëerde Zaligmaker gebracht hebben; opdat Hij ons van de allerhoogste schande en pijnen der hel, die wij verdiend hebben mocht verlossen en

ons alle een heerlijkheid weer mocht verwerven! Gewis, die hiervan ongevoelig is, die heeft in het minst geen deel aan de verdiensten van de Heere Jezus. Die hier de grootsheid des levens en de liefde tot aardse eer en hoogheid nog vast in zijn hart kan behouden, die mag vrij geloven, dat hij nog een vervloekte zondaar is en dat de eeuwige schande en smaadheid der hel midden onder alle duivelen en verdoemden voor hem bereid is.

4. Maar niemand mene, alsof dit kruisigen van de Zaligmaker, tussen twee moordenaars, zo maar alleen een menselijk werk geweest is, dat alleen bij toeval zo geschied is! Nee, geenszins! Hier in is Gods hand en Raad wel degelijk werkzaam geweest, die dat alles zo bestuurd heeft, hoewel Jezus onvernunftige vijanden daarvan in het minst geen kennis gehad hebben. Want

(1) Zo geschiedde dit hier zo tot vervulling van de Schrift van het Oude Testament, gelijk Markus aantekent: ***en de Schrift is vervuld geworden, die daar zegt: en Hij is met de misdadigers gerekend.*** Hij ziet op die profetie van Jesaja, hfd. 53: 12, daar van de Messias voorzien wordt, *dat Hij met de overtreders is geteld geweest.* Dat is, dat Hij in alles als een overtreder en boosdoener met de overtreders is gelijk gesteld en gehandeld geworden. Zie, hoe levendig wordt dat immers hier nu niet vervuld! Want daar valt geen één woord, dat God gesproken heeft, ijdel en onnut op de aarde, hoe weinig de ongelovige zondaars Gods Woord dan ook al achten en tellen mogen. Ja, daar geschiedt hier zelfs nog meer en overvloediger lijden aan de Heere Jezus dan God door Jesaja beloofd heeft. Want Hij is niet slechts geteld met de overtreders en op een gelijke wijze met de misdadigers gerekend. Maar Hij is zelfs nog veel slimmer en schandelijker dan deze behandeld, zoals wij gezien hebben. Om ons daarmee te leren:

(a) Dat het ook allen goddeloze en ongelovigen eveneens, hierna zal gaan in de hel. Dat God hun nog groter schande en zwaarder lijden en verdoemenis zal doen overkomen, dan Hij hun in Zijn Woord hierop de wereld nog bedreigd en voorzien heeft.

(b) Dat daarentegen alle ware gelovigen en godzalige mensen, om de verdiensten van de Heere Jezus, meerder goed en zaligheid hierna van God zullen ontvangen, dan Hij hun in Zijn Woord zelfs beloofd heeft. Hun zaligheid zal zelfs nog Gods beloften overtreffen, gelijk Jezus' lijden Gods voorziening heeft overtroffen.

(2) Ook heeft onze Zaligmaker hier zo, met twee moordenaars moeten gekruisigd worden, als ware Hij ook een gruwelijk moordenaar, ja, erger dan de andere; eensdeels omdat Hij voor ons leed, die in de grond allen, de schrikkelijkste moordenaars van onze eigen onsterfelijke zielen zijn, die wij door onze zonden rampzalig gedood hebben. En ook moordenaars van onze naasten, omdat wij allen de wortel van dit gruwelijk kwaad, in onze harten hebben, *want die maar slechts zijn broeder haat, is immers al een doodslager?* 1 Joh. 3: 15.

Maar anderdeels ook, om een verzoening bij God te verwerven voor die gruwelijke zondaars, die zichzelf aan dadelijke moord en doodslag van hun naasten schuldig maken, opdat er voor zulke grote kwaaddoeners en booswichten ook door de ontfermende genade Gods, nog een plaats van waar berouw mocht zijn en ze mede nog door het dierbaar bloed van de Heere Jezus, van hun verschrikkelijke zonden moeten gewassen worden.

(3) Ja, Hij moest met deze twee moordenaars zo samen gekruisigd worden, dat was reeds van eeuwigheid zo in Gods Raad besteld. Opdat Hij zo Zijn Souvereine Goddelijke macht en heerlijkheid, hier aan het kruis voor de gehele wereld mocht

betonen, door de een van deze moordenaars in zijn laatste ure, nog zeer genadig en wonderbaar te bekeren en met Zich naar de hemel te nemen. En de andere in zijn zonden, onder het oordeel der verharding te laten sterven. Opdat Hij ons daardoor een levendige afbeelding gawe, hoe het met het grote werk onzer zaligheid gelegen is, daar alle mensen in de grondslag, al even snood en gruwelijk en even verdoemelijk en hatelijk voor de hoge en heilige God zijn. Maar hoe onze Heere Jezus daaruit neemt, behoudt en bekeert degenen die Hij wil; terwijl Hij de andere in hun zonden rechtvaardig laat sterven en verloren gaan.

(4) Eindelijk, onze Zaligmaker heeft ook in het midden van deze twee moordenaars moeten hangen, als de aller-grootste zondaar;

(a) Aan de een kant, opdat Hij zelfs ook voor de aller-grootste zondaar, die er op de wereld leeft, indien hij zich nog intijds oprecht van harte wil zoeken te bekeren, en Gods genade mocht verwerven. Aan de andere kant

(b) Omdat dat diende tot een klare en levendige afbeelding, hoe onze Heere Jezus eens eenmaal in de jongsten dag, als de grote Rechter van hemel en aarde, zal zitten op de wolken van de hemels; hebbende alle uitverkoren zondaren als schapen aan Zijn rechterhand. En alle goddeloze en verworpene zondaren als bokken aan Zijn linkerhand. Ziet dan eens, welk een wonderlijke Raad en wijsheid Gods, er in al dit werk van Jezus' lijden doorstraalt.

Lering,

Nu de Heere Jezus zulke allerhoogste schande en oneer voor ons geleden heeft en ons daarin vooruit gegaan is, nu moeten wij, indien wij van Zijn waar volk en bekeerde gelovigen zullen zijn, hieruit leren:

(1) Indien het Gode behaagt ons in een staat van aanzien en eer op de wereld te stellen, dat wij toch arbeiden

(a) Om ons hart daardoor niet te verheffen boven arme geringe mensen, alsof wij wat beters en uitnemender waren. Want noch in de natuur, noch in de genade is het allermiste onderscheid, tussen groot of klein, edel of onedel.

(b) De Heere onze God daarvoor steeds van harten dankbaar te zijn, indien Hij ons in eer en aanzien hier op de wereld belooft te laten leven, dat altijd als Zijn gave en zegening te erkennen.

(c) Onze eer en aanzien steeds wel te gebruiken en die geheel tot eer Gods aan te leggen, enz.

(d) Onze harten daar niet aan vast te maken, maar te arbeiden door de genade van onze Heere en Zaligmaker, om midden in alle aardse eer, nochtans geheel los te zijn van al het aardse, enz.

(e) Gewillig te zijn om dagelijks al onze wereldse eer en hoogheid voor Christus' voeten neer te leggen, deze altijd getroost, om Zijntewil te verlaten en Hem met blijdschap in alle schande en oneer na te wandelen, enz. O, dat zijn waarlijk grote dingen voor degenen, die God in eer en aanzien hier op de wereld gesteld heeft! Nochtans zonder deze zijn ze niet bekwaam om goede Christenen te zijn en deel te hebben aan de ere Gods.

(2) Maar indien ons de Heere geroepen heeft tot een lage staat en tot schande, smaad en oneer hier in de wereld. Dan moeten wij hier leren, uit dit lijden van onze Zaligmaker:

- Ons steeds geduldig en getroost daarin aan te stellen en daarover tegen de Heere nooit te murmureren.

- De smaad en schande van deze wereld te verachten, gelijk onze Zaligmaker voor ons heeft gedaan.
- Onze eer altijd maar alleen in God te zoeken.
- Ons oog steeds op de toekomstende eer van de hemel te houden. Amen.

39. PREDICATIE, JOHANNES 19: 19-22.

En Pilatus schreef ook een opschrift en zette dat op het kruis; en daar was geschreven: Jezus DE NAZARENER, DE KONING DER JODEN. Dit opschrift dan lazen velen van de Joden. want de plaats daar Jezus gekruist werd, was nabij de stad. En het was geschreven in het Hebreeuws, in het Grieks en in het Latijn.

De Overpriesters dan van de Joden zeiden tot Pilatus: schrijft niet, de Koning der Joden. Maar dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden.

Pilatus antwoordde, dat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.

Wij hebben het met de zaken van onze Zaligmakers heilig lijden voor onze zonden nu zover gebracht, dat Hij eindelijk is gekomen aan het schandelijke en vervloekte kruis, daar Hij werd gehangen tussen twee moordenaars.

Eer wij nu verder gaan overwegen, hoe Hij zich op dit kruis gedragen en wat dierbare woorden Hij daar gesproken heeft; ook, die grote zaken er bij deze Zijn kruisiging nog verder zijn gebeurd en voorgevallen. Zo moeten wij tevoren eerst nog een zeer merkwaardige omstandigheid, die behoort tot de uiterlijke vorm of manier van Zijn kruisiging zelf overwegen, bestaande in een zeker smadelijk opschrift, wat hier op het kruis, boven Zijn hoofd tot Zijn bespotting gesteld is. Dit hebben de drie andere Evangelisten ons maar kort verhaald. Maar Johannes heeft ons dit geval veel breder en omstandiger aangetekend, verhalende ons daarvan deze zes zaken, die wij eerst allen een weinig nader zullen overwegen

1. De bewerker of schrijver van dit smadelijk opschrift.
2. Het opschrift of de inhoud zelf.
3. De plaats daar dit opschrift werd gesteld.
4. Degenen, die het lazen.
5. De taal daarin dit geschreven was.
6. En het geschil dat daarover tussen Pilatus en de Joden ontstond.

1. De auteur of schrijver van dit opschrift zegt hij ons, dat Pilatus is geweest. En Pilatus schreef ook een opschrift. Merkt hier aan:

(1) Dat dit werk wel aan Pilatus wordt toegekend dat hij dit opschrift schreef. Maar dat dit op zo'n wijze moet verstaan worden, dat Pilatus tot deze zaak alleen bevel gaf, dat er zo'n opschrift zou geschreven worden; gelijk het gebruikelijk is, dat aan iemand zelf wordt toegeschreven, hetgeen hij door andere laat doen. Eveneens als in het voorgaande, hfd. 19: 1 daar staat, dat Pilatus Jezus nam en Hem geselde. Dat is, dat hij het liet doen door zijn krijgsknechten. En zo volgt er ook aanstonds, dat Pilatus dit opschrift op het kruis zette, wat hij immers zelf, met zijn eigen handen niet deed, als die hier hij de kruisiging niet tegenwoordig was. Maar dit geschiedde op Pilatus' bevel door de krijgsknechten, gelijk Mattheüs duidelijk dit zo aantekent, hfd. 27: 37.

(2) Hoe Pilatus dat liet doen volgens der Romeinen gewoonte of gebruik. In oude tijden, wanneer men de misdadigers door de Justitie ter dood bracht, was men gewoon door een of ander middel, de menigte van de volk kennis te geven van de misdaden die ze bedreven hadden en om die ze nu zo met de dood gestraft werden; opdat een ieder de rechtvaardigheid der Justitie daaruit mocht kunnen afnemen. Bij de Joden pleegde dit oudtijds te geschieden, door openbare uitroepers, die, als de misdadige naar de strafplaats heengeleid werd, voor hem uitgingen en voor de oren van al het volk luid uitriepen: dat deze uitging om gedood te worden, met dusdanige doodstraf, omdat hij

zulke of zulke overtredingen begaan had, op die tijd, in die plaats, daar die en die getuigen van waren. En dat zo iemand iets wist om zijn onschuld te bewijzen, dat ze dan nu zouden komen en voor hem spreken. Iets diergelijks was ook wel bij de Romeinen in gebruik. Maar dan hadden deze ook nog de gewoonte, dat ze de misdaden van dezen plegen te schrijven met zwarte letteren, op een wit bordje of tafeltje van hout. En dat dit bordje of opschrift dan, of de misdadigers voor op de borst om de hals gehangen, of anders voor hun uitgedragen werd, als ze naar de strafplaats geleid werden. Zodat een ieder dan daaruit, de voorname misdaad van de zodanigen kon lezen. Nu, volgens die gewoonte werd hier nu omtrent onze Zaligmaker ook gehandeld. Pilatus had bevolen dat ook Zijn voorname hoofdmisdaad, waarom Hij ter dood gevonnist en veroordeeld was, op zo'n wit bordje of tafeltje met zwarte letters, voor al het volk zou geschreven worden. En dit is nu het opschrift daar hier van gemeld wordt.

2. Wat nu dit opschrift of de inhoud van dit aangaat, dat hebben al de vier Evangelisten ons hoofdzakelijk gemeld. Maar met enige kleine verandering in de woorden, die nochtans in de zaak zelf, geen de minste verandering maken. Maar Johannes, die deze zaak het best geweten heeft, omdat hij Jezus kruisiging zelf tegenwoordig is geweest, zegt ons dat er op het bordje geschreven stond: **Jezus de Nazaréner, de Koning der Joden**. Merkt hier aan:

(1) Dat Pilatus daar op het vaststellen van des Heilands naam, zoals Hij door de wandeling van het volk geheten werd en bij allen meest bekend was. Ze noemden Hem *Jezus de Nazaréner*, omdat Hij van Nazareth was, daar Hij was opgevoed en van waar Hij in Juda gekomen was, gelijk men bij de Joden de gewoonte had, de mensen, naar hun land of plaats te noemen, daar ze vandaan waren, zoals tevoren meermalen van ons gezien is. En zo werd deze naam dan hier gebruikt, als een naam van smaad en verachting voor onze Zaligmaker, om de slechtheid en geringheid van Zijn persoon aan te duiden, als die van zo'n slecht en veracht plaatsje als Nazareth gekomen was, daar de Joden dachten, dat niets goed uitkomen moest. Maar nu de Zaligmaker tot zulk een hoge trap van de aller-verschrikkelijkste schande en verachting was geklommen, kunnen zulke kleine dingen nauwelijks eens meer in aanmerking komen.

(2) Maar niet alleen beval Pilatus hier Zijn naam, maar ook Zijn misdaad daarbij op dit bordje te stellen, die vervat was in de woorden: Koning der Joden. Onze Heere Jezus was voor de vierschaar van Pilatus door de Joden, ook nog van andere zware, maar valse misdaden beschuldigd. Maar de voorname hoofdmisdaad, daar ze het op genomen hadden en daar ze allereerst mede begonnen en laatst op gehouden hadden was, dat Hij zichzelf voor de Koning van de Joden had gezocht op te werpen en het volk van achter de gehoorzaamheid van de Keizer had zoeken af te trekken en zo misdaad van gekwetste Majesteit in de hoogste graad had begaan. Deze goddeloze en valse beschuldigingen hebben ze met de uiterste woede en stoutheid voor Pilatus, tegen onze Heere Jezus staande gehouden. En hoewel Pilatus na een nauwkeurig onderzoek, Zijn onschuld zo klaar bewezen vond als de zon en daarom alle pogingen van de wereld gedaan had om Hem los te laten, heeft hij toch geenszins deze zaak wegens de hardnekkige woede van de Joden meester kunnen worden. Maar hij is genoodzaakt geweest, om zijn eigen val en verderf en een algemeen oproer van het volk te voorkomen, de Heere Jezus nog eindelijk, tegen zijn eigen gemoed en overtuiging aan ter dood te veroordelen. En dat over deze valse misdaad van gekwetste Majesteit, dat Hij zich tot een Koning en Vorst van de Joden had zoeken op te werpen. En daarom, omdat dit dan de hoofdmisdaad was van van onze Zaligmakers veroordeling ter kruisdood, heeft Pilatus dan nu in zo ver ook ordelijk en waar, deze eigenlijke

hoofdmisdaad, waarom Jezus van hem veroordeeld was en gestraft werd, in dit opschrift, gesteld schrijvende: de Koning der Joden. Alsof hij wil de zeggen: deze Jezus de Nazaréner is daarom van hen gericht en door mij ter kruisstraf veroordeeld, omdat Hij tegen onze Keizer oproerig geweest is en zichzelf tot Vorst of Koning van de Joden heeft getracht op te werpen, zoals Hem van de Joden nagegeven is en ze voor ons allen getuigd hebben.

Ondertussen lag er iets smadelijks in zodanig opschrift voor het hele Joodse volk, zoals wij aanstonds nader horen zullen, hoewel het denkelijk is dat Pilatus, die nu van deze zaak zocht af wilde, daarin alleen eenvoudig gehandeld heeft, om aan de gewoonte van het gericht te voldoen.

3. Voorts tekent de Evangelist Johannes hier ook aan, ***dat Pilatus dit opschrift op het kruis zette***. Dit geschiedde al weer zo naar gewoonte der Romeinen, gelijk wij mogen vertrouwen; of anders zou het iets bijzonders geweest zijn in de zaak van onze Heere Jezus. Het bestond hierin dat de krijgsknechten, zodra de Zaligmaker aan het kruis genageld was, dit bordje met het opschrift namen en boven Zijn hoofd aan het kruis, naar alle gedachten vast spijkerden, zodat ieder aanschouwer dit schrift, dat met grote letters zeer klaar en duidelijk geschreven was, boven Jezus' hoofd lezen kon. Daar hing toen onze gezegende Zaligmaker, met zo'n smadelijk en schandelijk opschrift, boven Zijn hoofd aan het kruis en moest deze droefheid daarvan lijden, dat men Zijn heilige onschuld door dat middel, voor het onwetende volk nog meer trachtte te verduisteren, eveneens alsof de justitie hier in over Hem haar loop had en alsof Hij waarlijk aan zulke schandelijke en gruwelijke misdaad van hoogmoed, oproer, verleiding van de volk en goddeloze rebellie, tegen Zijn wettige overheid werd schuldig bevonden en daar hier nu Zijn verdiende straf voor leed.

4. Vervolgens toekent Johannes hier ook aan, ***hoe velen van de Joden dit smadelijk opschrift lazen***. Merkt aan:

(1) Dat hij terecht zegt *velen van de Joden*, was wegens de grote menigte van volk, die hier bijeen vergaderd was. Ze konden ze het allen die daar tegenwoordig waren niet lezen, omdat de grootste menigte al te ver van het kruis afstond. Maar die het dichtst bijstonden, die konden het wel klaar en duidelijk lezen, want de letters stonden daar groot genoeg op, om ze onderscheidenlijk te kunnen zien. Het is gelooflijk, dat de Joden met grote nieuwsgierigheid dit opschrift gelezen hebben en daartoe van alle kanten zo dicht als mogelijk was, tot aan het kruis genaderd zijn, om toch terdege te lezen wat Pilatus daarvoor een opschrift had doen stellen. En omdat het hun geheel niet aanstond, zal daarover onder hen hier bij het kruis, allerlei spraak, gemor en beweging over gevallen zijn, waarmee ze des Zaligmakers heilige oren, in Zijn laatste uur niet weinig moeilijk gevallen hebben en Zijn Goddelijke aandacht en hemelse gepeins grotelijks gestoord hebben.

(2) Johannes wijst hier ook nog nader de reden aan, waardoor het kwam dat zoveel Joden dit opschrift lazen zeggende: *want de plaats, daar Jezus gekruist werd, was nabij de stad*. Tevoren hebben wij reeds gezegd, dat men oudtijds de misdadigers buiten de steden, pleegde te rechten en ter dood te brengen. Nochtans geschiedde het dicht bij en als onder de rook van de steden, gelijk men zegt, teneinde het volk van de steden dat te gemakkelijker en in grote menigte mocht komen zien. Nu lag de berg Golgótha ook dicht bij Jeruzalem, aan de westkant van de stad. En omdat onze Zaligmaker zo'n bijzonder persoon was en Zijn zaak overal, door het gehele land zo groot gerucht gemaakt had, waren hier dan zeer veel Joden uit de stad Jeruzalem bijeengekomen, om Hem te zien kruisigen. En van deze lazen nu velen dit smadelijk

opschrift, wat men aan het kruis boven Zijn hoofd gesteld had. En hoewel hier Joden waren uit alle landen en oorden van de wereld, die wegens het Paasfeest te Jeruzalem opgekomen waren, die verscheiden talen spraken, konden ze toch allen dit opschrift zeer gemakkelijk lezen en verstaan. Want

5. Het was, gelijk Johannes verder aantekent, ***geschreven in het Hebreeuws, in het Grieks en in het Latijn***. Ditzelfde heeft ook Lukas zo aangetekend zeggende, dat het boven onze Zaligmaker, dat is vlak boven Zijn hoofd, was geschreven met Griekse, Romeinse en Hebreeuwse letters. Merkt aan:

(1) Dat deze de drie talen waren, die thans meest in gebruik waren in het Joodse land.

(a) De Hebreeuwse taal was de oude moedertaal van de Joden, waarin nog de Godsdienst in de tempel verlicht werd, hoewel ze in die zuiverheid thans niet meer van de Joden gesproken werd, als wel in oude tijden en ook het gewone volk die taal weinig recht meer spreken kon, ja, een groot deel die zelfs weinig meer verstaan kon, bijzonder de oude zuivere Hebreeuwse taal.

(b) De Griekse taal was in deze tijd door het hele Oosten, na de inval van Alexander de Grote zeer algemeen geworden en was de algemene of gewone taal van zeer veel Joden, die allerwegen verspreid woonden in de landen en plaatsen der heidenen, van wie er een zeer grote menigte wegens het Paasfeest, te Jeruzalem was opgekomen.

(c) En de Latijnse taal begon in deze tijd nu onder de Joden, ook al zeer in gebruik te raken, omdat het Joodse land in deze tijd reeds een Provincie der Romeinen was, die de Latijnse taal daar ingevoerd hadden en die hun wetten, ordonnantiën en alle zaken van de regering, in deze hun taal gewoon waren te beschrijven en te behandelen. Zodat er de Joden nu veel aan gelegen lag, om de Romeinen taal, onder welker macht ze nu stonden en in welker overwonnen landen een groot deel van hen woonde ook te leren verstaan.

(2) En zo kunnen wij dan nu gemakkelijk de redenen verstaan, waarom Pilatus dit opschrift in deze drierlei talen daar heeft laten stellen, alleen opdat al het volk zonder onderscheid, dit zou kunnen lezen en verstaan. Want die het Hebreeuws niet genoeg verstond, die kon het lezen in het Grieks en die daar ook niet mee terecht kon raken, die kon het in het Latijn lezen. En zo was dit opschrift dan nu leesbaar voor ieder man die daar tegenwoordig was.

6. Maar hierover ontstond een geschil tussen Pilatus en de Joden, dat wij hier, om de hele geschiedenis eerst letterlijk voor te stellen, nu achtereen zullen afhandelen. Dit tekent de Evangelist Johannes maar alleen zo aan: ***de Overpriesters dan van de Joden zeiden tot Pilatus: schrijf niet de Koning der Joden. Maar dat Hij gezegd heeft: Ik ben de Koning der Joden***. Merkt aan:

(1) Deze achtbare mannen hadden dit opschrift hier, óf zelf in persoon komen lezen, óf uit zekere berichten van andere, die het gelezen hadden verstaan, dat het alsoo door Pilatus daar gesteld en geschreven was, zoals wij gehoord hebben. Maar,

(2) Zie, zo'n opschrift stond hun geheel niet aan. Want daar lag, gelijk ze meenden een grote smaad en schande voor hun hele volk in, eveneens alsof Jezus waarlijk hun Koning en Vorst was en alsof zij Hem daarvoor waarlijk gehouden en erkend hadden. Want het stond daar zo eenvoudig en stelliger wijze, *Jezus de Nazaréner. De Koning der Joden*. Nu zo'n opschrift scheen hun veel te groots en te eerlijk voor deze Jezus en veel te bespottelijk en te schandelijk voor hun volk, evenals werd hun ware Koning daar nu zo schandelijk door Pilatus gekruist. Dit kon hun achting

en gezag bij het volk soms zeer benadelen en ook een kwaad en vals gerucht van het Joodse volk verspreiden in andere landen, wat niet anders dan tot hun kleinachting en bespotting kon dienen; en voor zover hadden ze zozeer geen ongelijk.

Ziet dan nu wat ze in deze zaak doen! Ze zenden enige van de hunnen naar Pilatus en doen hem verzoek, dat hij dit bespottelijk en gevaarlijk opschrift een weinig in de beste zin wil veranderen en dat hij dit enigszins anders wil opstellen; en schrijven dat de Heere Jezus gezegd had: *Ik ben de Koning der Joden*. Zie, dan stond Zijn misdaad waarom Hij gestraft werd, wat juister en klaarder uitgedrukt en wat eerlijker voor hun natie. Hij was hun Koning niet, zooals dit opschrift luidde, maar Hij had dat alleen gezegd en Zichzelf daarvoor opgeworpen en uitgegeven. Maar ze hielden Hem daar niet voor, het was er zeer ver vandaan!

Het schijnt dat die mensen in deze zaak zulk een groot ongelijk niet hadden en dat Pilatus het opschrift ten hun opzicht wel wat anders had kunnen stellen. Maar zie, hij weigerde ronduit dit te doen. De Evangelist zegt, **dat Pilatus antwoordde, dat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven**. Dat is, dat ik geschreven heb, dat is zo wel en recht geschreven. Daar is geen verandering in nodig, dat opschrift is zo goed, ik zal daar niets weer aan verschrijven, enz. Merkt aan:

(1) Dat Pilatus dit niet afsloeg, omdat het niet meer in zijn macht was dit opschrift, volgens de Romeinse wetten te kunnen veranderen, gelijk sommigen in die gedachten zijn. Het is wel waar, zodra een rechter zijn vonnis gegeven heeft, houdt hij aanstonds op in die zaak nog rechter te zijn, want hij heeft dan reeds zijn ambt als rechter in die zaak bediend en kan daarvan niet weer op nieuw oordelen, om naderhand iets in het geschreven en verkondigde vonnis weer te veranderen. Want dan zou hij zijn eigen misslag en gebrek als rechter zelf moeten behandelen en verbeteren, wat tegen alle wetten is, omdat niemand rechter kan zijn in zijn eigen zaak. En ook zou dit van zeer kwade en gevaarlijke gevolgen kunnen zijn, om de justitie geheel te bederven, als de Rechter zijn geschreven en eens geslagen vonnis, naderhand door zijn eigen gezag weer enigszins kon veranderen. Dit zeg ik, is wel waar. Maar dit raakt nochtans deze zaak niet, want dit opschrift was Pilatus' vonnis of sententie over de Zaligmaker is slechts een stuk van blote formaliteit, ziende op de administratie van de justitie en de uitvoering van het vonnis, waarin Pilatus gemakkelijk iets kon veranderen, indien hij maar niets deed tot benadeling van het gevelde vonnis.

(2) Maar dit weigeren van Pilatus moet in andere redenen gezocht worden. De oude schrijvers verzekeren ons, dat Hij een zeer verwaand, eigenzinnig en stijfhoofdige man was, die men niet licht van zijn stuk kon afbrengen en die niet licht iets toegaf, gelijk hij dat in de zaak van onze Zaligmaker ook genoeg getoond heeft, dat hij geheel niet gemakkelijk te verzetten was. Nu hadden hem de Joden hier het hoofd zo warm gemaakt, (want het was hier hoofd tegen hoofd geweest) dat Pilatus nu hij in de grote hoofdzaak gedwongen en tegen zijn eigen geweten aan hun had moeten toegeven, verder van hen niet meer wilde gedwongen, of geringeloord zijn. Was dit opschrift dan niet alleszins zo net in de haak, als het de Oversten van de Joden wel begeerden, ze mochten dit dan op de hoop toe hebben: de stijfhoofdige Pilatus begeerde er niets in te veranderen, ze mochten doen wat ze wilden.

(3) En om de waarheid te zeggen, Pilatus had ook in de grond gelijk in de zaak. En indien hij dit opschrift zo met studie en toelag heeft geschreven, dan heeft hij daarin

getoond, dat hij nog al een bekwaam man voor zijn zaak was, als hem het vuur maar niet al te na aan de schenen gelegd werd. Want hoe kon hij met waarheid schrijven in die zin en zoals de Joden van hem begeerden, dat Jezus had gezegd dat Hij de Koning der Joden was? Waarvan in Zijn beschuldiging tot in het laatste in rechten, niets was gebleken? Pilatus had Hem daardoor juist zo dikwijls en zo plechtig Hem voor onschuldig verklaard; hoe zou hij dan nu hier tegen zichzelf gaan handelen en nu weer anders schrijven? Pilatus zou daar zeker zo gemakkelijk niet toe komen, als hij wel door geweld tot Jezus veroordeling gekomen was.

(4) En zo handelt hij hier dan evenals veel mensen nog hedendaags doen, die als ze de goede zaak van de Heere Jezus lafhartig en uit vrees bedorven hebben, dan nu kwansuis hun moed, dapperheid en getrouwheid nog willen tonen, aan een geringe omstandigheid van blote formaliteit, die weinig tot de zaak helpen kan en die al het gewicht van hun eer en geweten daar dan nog in stellen willen. Nu wilde Pilatus een man zijn, nu onze Zaligmaker reeds aan het kruis hing; nu wilde hij beginnen de Joden de kop recht te zetten en begeerde niet langer de wet van hen te ontvangen, nu hij door zijn lafhartigheid deze goede zaak eerst geheel bedorven had.

(5) Ondertussen ziehier, hoe de zondaars en goddelozen alle dingen, niet altijd zo geheel naar hun zin moeten krijgen. Maar als ze hun begeerten nu al hebben verkregen, hoe er dan nochtans altijd dingen bij en onder moeten lopen die hun kwelling en verdriet aandoen, opdat ze zich in hun goddeloosheid niet al te zeer zouden verheffen. De Heere werpt doorgaans enig bitters onder hun zoete dingen, opdat ze niet al te hoog zouden opspringen. Hier gebeurde aan de Joden en hun Oversten, wat er staat Psalm 112: 10. *De goddeloze zal het zien en hij zal zich vertoornen; hij zal met zijn tanden knersen en smelten. De wens der goddeloze zal vergaan.*

Merkt hier omtrent nu nog verder, hoe Gods wijze hand en raad, in dit gehele werk al weer zeer klaar te bespeuren is, die dit alles zo bestuurd heeft om heilige redenen en tot heilige einden, gelijk er staat Hand. 4: 27, 28 *dat Herodes en Pontius Pilatus met de heidenen en de volken Israëls, tegen de Heere Jezus zijn vergaderd geweest, om te doen alles wat Gods hand en raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.* Want

(1) Gods hand heeft de hand van Pilatus geregeerd en bestuurd, om dit opschrift van de Zaligmaker zo en niet anders te stellen.

(a) Opdat hij daarmee nog al weer een nieuw getuigenis zou afleggen van des Heeren onschuld en die tegen de Joden tot het laatst toe zou beschermen.

(b) Opdat hij de Goddelijke heerlijkheid van onze Zaligmaker daardoor ook klaar aan de dag zou brengen. Want daar stond niets in dit opschrift geschreven, wat niet volkomen waar was, hoewel de blinde wereld, daarvan nochtans niets zien noch verstaan kon, al konden ze dit opschrift ook al in alle drie de talen lezen. Hij die hier aan dit kruis hing was Jezus, de enige Zaligmaker en Verlosser van de wereld. Hij was de Nazaréner, van wie ook zelfs de profeten reeds getuigd hadden, dat Hij *Nazarenius* zou geheten worden. Matth. 2: 23. Die om onzentwil in de verachte stad Nazareth was gaan wonen, opdat Hij ons een woonplaats voor eeuwig bezorgen zou in die stad, die fondamenteen heeft, enz. Hebr. 11. Hij was de was Vorst en Koning der Joden, van wie Zacharias al tevoren dus geprofeteerd had hfd. 9: 9. *Verheug u zeer gij dochter Sions! juich u dochter Jeruzalems! Ziet uw Koning zal u komen, rechtvaardig en Hij is een Heiland!* O, hoe gelukkig waren ze geweest, indien ze Hem maar voor hun allerhoogste Koning hadden willen erkennen en Hem

niet verwerpen!

(2) Gods hand heeft bestuurd, dat Pilatus deze Koninklijke titel van onze Zaligmaker hier zo op Zijn kruis deed stellen, in de laatste uur van des Heilands leven, om ons klaar te leren

(a) Dat Zijn Koningrijk geen werlds, maar een kruis-koningrijk zou zijn. En dat al haar onderdanen niet anders, dan door veel verdrukkingen zouden moeten ingaan in het Koningrijk Gods, hand. 14: 22.

(b) Ten andere, dat dit Koningrijk van de Heere Jezus alleen door het woord des kruises hier op de wereld, van de Joden en heidenen zou uitgebreid worden.

(c) Dat, daar andere Koningen hun Koningrijk met de dood verliezen en voor altijd afleggen, Christus en Zijn gelovige onderdanen eerst op het einde, in hun dood recht als Koningen gekroond worden en door lijden in hun Koningrijk ingaan.

(3) Gods hand heeft bestuurd dat Pilatus dit opschrift daar heeft gesteld, in de drie toenmaals bekende en voornamen hoofdtalen van de wereld en om ons te leren dat Christus' Evangelie, niet alleen aan de Joden, maar ook aan de heidenen zou verkondigd worden, ja, dat het zelf in allerlei talen en aan allerlei volken en natiën op de wereld zou gepredikt worden. En dat onze Heere Jezus van alle volken, in alle talen als de grote Koning en gekruiste Zaligmaker zou gekend en verheerlijkt worden.

(4) Eindelijk, Gods hand heeft het bestuurd dat Pilatus, wat de Joden daar ook tegenin het werk stelden, nochtans in dit opschrift en in Jezus Koninklijke titel niet heeft willen veranderen, om ons te leren:

(a) Dat Jezus' Koningrijk en Evangelie geheel vaste en onveranderlijke dingen zijn, die zoals ze eens van de Geest Gods duidelijk en met klare letters beschreven waren altijd tot aan het einde van de wereld toe zouden geschreven blijven. En dat ook zelfs de duivel met al zijn aanhang, de letteren van het Evangeliewoord en van Jezus' Koninklijke Naam, niet zou kunnen veranderen.

(b) Dat God zelf Christus' Koningrijk en Evangelie hier op de wereld altijd, tegen alle vijanden zou beschermen; Joden en heidenen mochten daar tegen razen en tieren, morren en woelen zoveel ze wilden. Ze zouden nochtans deze Koning, die God aangesteld had, nooit weer kunnen afzetten. Zie Psalm 2.

Maar merkt ook aan dat hier, in dit hele geval klare voetstappen voor ons liggen van geheime profetische voorzeggingen van toekomstige dingen, die nog eerst naderhand zo in de Kerk Gods zullen gebeuren. Want

(1) Dat Pilatus een heidens Stadhouders, dit opschrift van Jezus' Koninklijke titel, hier in het openbaar voor de wereld zo stelde en beschermde tegen de Joden, was een klare voorbetekenis hoe eens naderhand heidense Koningen, Groten en Stadhouders, het Koningrijk en Evangelie van onze Heere Jezus, overal in de wereld zouden doen verkondigen en openlijk met al hun macht zouden voorstaan en beschermen. Wat allereerst begonnen is door de Keizer Constantijn de Grote, enz.

(2) Dat deze Koninklijke titel stond boven Jezus' hoofd aan het kruis en niet onder aan Zijn voeten. Dat duidde aan en voorzegde aan een ieder

(a) Hoe Jezus' Koninklijke titel zo hoog verheven zou staan in volgende tijden, dat niet alleen de hele wereld, die klaar zou kunnen zien en lezen, maar dat ook Zijn vijanden daar niet bij zouden kunnen komen, om die van boven Zijn hoofd weg te halen.

(b) Dat Jezus' Koningrijk niet van beneden, maar van boven uit de hemel was en steeds vandaar met kracht zou geregeerd, uitgebreid en beschermd worden.

(3) Dat dit opschrift in drie verscheiden talen geschreven was. Dat was een klare voorbeduiding van die heerlijke gave der talen, die de Apostelen en leraars van de Kerk, naderhand op de Pinksterdag, door de uitstorting van de Heilige Geest, en vervolgens zouden ontvangen, om Christus' Koningrijk en Evangelie daarin, voor alle volken op de wereld te prediken en dat onder Joden, Grieken en Romeinen allerwegen uit te breiden.

(4) Dat de Oversten van de Joden zich tegen dit opschrift van de Zaligmaker zozeer aanstelden, dat was een klaar voorspel van die grote tegenstand, die de Joden naderhand met alle macht, tegen onze Zaligmaker en Zijn Koningrijk zouden in het werk stellen. Maar waarin God hun steeds zou verijdelen, enz.

Nu hebben wij uit al dit verhandelde nog enige *nuttige leringen voor onszelf* te trekken, om die steeds door Gods genade in onze harten te bewaren.

1. Omdat deze titel van Koning der Joden voor onze Zaligmaker, naar het uiterlijk aanzien, zeer bespottelijk en smadelijk was, terwijl Hij hier zodanig genoemd en begroet werd, wanneer Hij als een booswicht naakt aan het kruis hing; zo heeft Hij daarmee boete en verzoening gedaan bij zijn Hemelse Vader, voor die onverdraaglijke grootheid en verwaande titelzucht der dwaze mensen in de wereld, die zichzelf zo kittelen met een deel grootse titels te dragen hij hun namen; van ambten en waardigheden, adeldom, geleerdheid, enz.; opdat deze zondige ijdelheid van het ware Christendom mocht weggedaan worden, waarin alle wereldse hoogheid, eer, staat, namen, titels, enz., geheel moeten afgelegd en verzaakt worden. En wij ons met onze gewone namen, die God ons gegeven heeft, om ons van andere mensen in de wereld te onderscheiden moeten tevreden houden.

En voorwaar! men kan van de ijdelheid en zothed van de mensen, nergens beter aan kennen, dan aan hun dwaze titelzucht en dat die prullige en kinderachtige dingen omtrent hen, altijd zo net in de haak moeten in acht genomen worden. Daarom zal een Christen altijd veel liever schrijven aan Jan en Hendrik, dan aan grote heren en vrouwen en geleerde mannen, die zoveel krullen van titels dragen.

2. Vervolgens heeft de Heere Jezus met dit bespottelijk en smadelijk opschrift, voor al Zijn gelovigen ook gezegend, allerlei paskwillen, lasterschriften en spotachtige titels en namen, waarmee ze van hun vijanden hier in de wereld, doorgaans gesmaad worden, teneinde ze die schande en bespottig altijd met een stil geduld zouden verdragen en zich daarover niet al te zeer zouden bedroeven en bekommeren. Maar het oog slaan op hun dierbare Zaligmaker, die men hierop de wereld niet beter, maar nog veel erger behandeld heeft. Ja, indien ze des Heeren Jezus gezegende Naam zo aan het kruis gespijkerd hebben, dan moeten wij ons daarover niet te zeer bedroeven of ontstellen, al worden onze namen nu ook zo tot onze onschuld, van onze boze vijanden aan de galg gespijkerd. Wij zullen ons evenwel dan verblijden daarmee, *dat ze geschreven zijn in de hemelen*.

3. Ook wordt ons hier geleerd, wanneer wij de Heere Jezus willen erkennen voor onze Koning, dat wij dan met Hem ook moeten delen in Zijn schande en smaadheid. Ze

riepen Hem uit voor Koning, terwijl ze Hem zo schandelijk hingen en doodden aan een kruis. Zo zullen alle ware gelovigen ook geestelijke Koningen in God zijn en zich nochtans met hun Zaligmaker hier op de wereld alle smaadheid en onere, alle kruis en lijden, ja, de dood zelfs door Gods genade, gewillig laten aandoen. Zo droegen ze voor de heilige martelaren, als ze die ter dood brachten, ook bordjes of papieren, met smadelijke en bespottelijke opschriften voor hun heen en maakten die aan hen vast. En die onnozele lammeren verdroegen dat geduldig.

4. Dat Jezus opschrift in drieërlei talen geschreven was. Dat leert ons, dat alle talen onze Heere Jezus en Zijn kruis moeten dienen, teneinde de mensen zich nooit op hun taalkunde zouden verheffen. Maar daaronder altijd klein en nederig zouden blijven en de kennis der talen maar alleen tot verheerlijking van de gekruiste Jezus zouden gebruiken. De verschrikkelijke hoogmoed van mensen en hun zucht om een naam te maken, heeft die grote verscheidenheid en verwarring van talen eerst in de wereld gebracht. Maar hier, aan het kruis van de Heere Jezus worden de verscheiden talen weer geheiligd, om alleen aan Christus en Zijn Evangelie dienst te doen en Hem daarmee te verheerlijken.

5. We leren hier dat God zo de harten der vijanden kan neigen en besturen, dat ze Zijn Raad in alles moeten dienen. Zo moeten wij dan nooit voor hun geweld en boosheid vrezzen, hoe gevaarlijk het er soms ook al met de zaak van onze Heere Jezus in de wereld mag uitzien. Zie, wat wonderlijke dingen werkt de Heere God hier voor de zaak van CHRISTUS!

(a) Een heidens Stadhouders Pilatus, moet hier als de eerste Apostel zijn van Jezus' Koninkrijk en Evangelie, in drieërlei talen voor geheel de wereld en zo de waarheid schrijven tegen zijn eigen wil en bedoeling. En die waarheid beschermen en verdedigen tegen alle aanslagen en geweld van de Joden, die ze met snode leugens en valse beschuldigingen zochten te verdonkeren.

(b) Ook meenden de Joden, als ze de Heere Jezus maar aan het kruis hadden, dat ze dan verder alles wel meester zouden worden en alle andere zwaarigheden wel gemakkelijk konden te boven komen. Maar zie, dit heeft God hun zo niet doen gelukken. Ze kregen, zo spoedig onze Heere Jezus hier aan het kruis hing, al aanstonds met zijn Koninklijke naam en titel te strijden. En God heeft hun boze raadslagen om die te bezwaken, al terstond verijdeld en hun die met schande op hun eigen hoofden weer doen terugkeren. Hij vervulde aan hen wat er staat Psalm 140: 9 *Geef Heere, de begeerten der goddeloze niet. En bevorder zijn kwaad voornemen niet, ze zouden zich verheffen.* O, wat moet ons dat niet steeds in alle zaken, een stil vertrouwen op God doen stellen, die ook in de allerbooste en gevaarlijkste tijden, middelen genoeg weet te vinden, om Zijn eigen eer, naam en waarheid voor te staan en de onschuld van Zijn kinderen, tegen alle aanslagen van hun vijanden te beschermen. Ook al zou Hij daartoe zelfs, gelijk meermalen geschied is, heidense Overheden en Stadhouders gebruiken.

6. Ook leert de halsstarrige en stijfhoofdige Pilatus ons hier, dat wij hetgeen eens wel en naar waarheid van ons geschreven is, nooit om geen ding van de wereld moeten veranderen, maar ook zeggen: *hetgeen ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.* Laat het gaan in de wereld zoals het wil; laten onze vijanden nog zo dreigen en nog zo toornig en boos zijn; indien wij eens iets wèl gedaan, of wèl geschreven hebben in een zaak, die de eer van God en Zijn heilige waarheid raakt; - eer dat wij daarin iets ten

hun voordeel tegen de waarheid zouden veranderen, moeten wij veeleer door Gods genade, goed en leven en alles gewillig verliezen.

Indien wij deze dienst en getrouwheid aan onze Zaligmaker willen doen, dan mogen wij gerust daarop staat maken, dat Hij in hetgeen Hij ons in Zijn Woord heeft beschreven en beloofd, ook in der eeuwigheid niet weer zal veranderen. Amen.

40. PREDICATIE, OVER HET VERDELEN VAN JEZUS' KLEDEREN
ONDER DE KRIJGSKNECHTEN DOOR HET LOT.¹

De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen (en maakten vier delen, voor elken krijgsknecht een deel) en de rok. De rok nu was zonder naad, van boven af geheel geweven.

Zij dan zeiden tot elkaar: laat ons die niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens die zijn zal. Opdat de Schrift vervuld worde die zegt: ze hebben Mijn klederen onder zich verdeeld en over Mijn kleding hebben ze het lot geworpen; dit hebben dan de krijgsknechten gedaan. JOHANNES 19: 23, 24.

Krachtig was eens de Predicatie van de grote Apostel der besnijdenis Petrus, die hij uitsprak met een mannelijke welsprekendheid, ten aanhore van de Joden van Jeruzalem, Hand. 4, daar hij onder andere deze woorden liet invloeien, vs. 27, 28, aangaande de gekruiste Zaligmaker, dat *beide Herodes en Pontius Pilatus, met de heidenen en het volk van Israël, tegen Hem vergaderd zijnde, hem niets anders hadden aangedaan, dan hetgeen Gods hand en Raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou.* De Apostel wil daar de Joden overtuigen dat ze in het kruisigen en ombrengen van Jezus van Nazareth, zelfs tot in de geringste en minste omstandigheden toe, niet anders gedaan hadden, niets meerder noch minder, dan hetgeen God reeds van eeuwigheid besloten had, dat ze doen zenden. Hetgeen Hij voor veel eeuwen reeds openlijk, door de profeten had laten voorzeggen en in hun Godsspraken aantekenen. Waarlijk toehoorders, dat Petrus hierin niet anders, dan de zuivere waarheid sprak, leert ons de hele geschiedenis van 's Heilands bitter lijden. Daar is Hem nauwelijks iets van de Joden of heidenen aangedaan, hoe gering het ook zou mogen zijn, hetgeen God niet reeds lang tevoren zo bepaald had en in de oude Godsspraken zo voorzegd lag. Het zou een werk zijn van een al te brede aanleg, wanneer wij dat van stuk tot stuk uit Jezus' lijden wilden aantonen.

Wij hebben er een beroemd en luisterrijk voorval van, in de voorgelezen woorden van onze tekst, daar de Evangelist een nauwkeurig verhaal doet van het gedrag, dat de Romeinse krijgsknechten hielden, omtrent onze Zaligmaker, nu reeds aan het kruis, het vervloekte moordhout hangende; en met de benauwdste smarten van de dood worstelende. Dat ze Zijn klederen onder zich, door het lot verdeelden. En hoe dat tevoren van Gods hand en Raad almede bepaald en van de Messias zelf, in de oude Godsspraken voorzegd lag, dat geschieden zou, want zo schrijft hij: *De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen.*

Hier hadden wij voorgenomen Toehoorders, nu ter tijd het lijden van onze Heiland en Zaligmaker te beginnen en dat enige weken achtereenvolgend te vervolgen, om zo vanzelf tegen Pasen te speken over Zijn opstanding uit de duoden. In een ander jaar, zo God wil en wij leven, zullen wij Zijn lijden van voren af aan beginnen. Gij kunt u dan nu verbeelden, dat u Jezus' lijden reeds gehoord hebt tot hiertoe, daar Hij hangende tussen twee moordenaars aan het kruishout, met een opschrift boven Zijn hoofd, wat luidende: *Jezus de Nazaréner, de Koning der Joden*, van het kruis aanschouwde, dat de soldaten Zijn uitgetrokken klederen, onder elkaar verdeelden, door het lot daarover te werpen. Komt aan mijn toehoorders, dit is een beroemd geval van het lijden van de

¹ Uitgesproken 1736? Zie inleiding

Heere Jezus, wel waardig dat wij het nauwkeurig en wat meer van nabij beschouwen.
Hebt dan oren om te horen, hoort dan met aandacht, lust en toegenegenheid en bewaart alles met de vrome Maria in uw harten. Amen.

Er zijn twee voornamen hoofdzaken toehoorders, waarop wij in de verklaring van deze stof moeten acht geven.

1. Op hetgeen de krijgsknechten deden, met de klederen van de Heiland.
2. En dan hoe hun gedrag in allen delen overeenstemde met de oude Godsspraken.

1. Het eerste betreffende, Johannes begint dus zijn verhaal: ***De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen.***

Wie deze krijgsknechten zijn is bekend uit het vorige van 's Heilands lijden; het waren Romeinse soldaten, die in de legers van de Romeinen dienden en die van hen overal gezonden werden in de Provinciën of wingewesten, om deze voor de Romeinen te bewaren. Want overal zonden de Romeinen een nodig getal soldaten of krijgsknechten, naar de overwonnen wingewesten, die dan gewoonlijk daar onder het bevel van de Landvoogd of Stadhouder stonden en in die wingewesten in garnizoen of bezetting lagen. Deze krijgsknechten waren bij de Romeinen niet slechts in de legers, maar zelfs in de Provinciën de bedienden van de justitie, wier ambt bestond, gelijk dat van onze beulen of scherprechters, in de lichaam of halsstraffen aan de misdadigers en veroordeelden uit te oefenen. Zo waren het dus de Romeinse soldaten of krijgsknechten, die onze Zaligmaker kruisigden.

Want zo schrijft onze Johannes, wanneer hij aanvangt dit geval van het verdelen der klederen te verhalen: *toen ze Jezus nu gekruist hadden*, dat is, toen ze Hem met nagels, door handen en voeten, aan de kruisbalk hadden vastgeklonken en nadat ze het kruis overeind, in de grond hadden vastgezet, zodat de Zaligmaker daaraan hing.

Toen ze Hem nu zo gekruist hadden. Wat deden ze toen? Zij namen, zegt hij, *Zijn klederen*, enz. Het is ook bekend toehoorders, dat de misdadigers bij de Romeinen, genoegzaam naakt gekruist werden; men trok hun al hun klederen uit. Zo men hen iets voor de schaamte heeft laten aanhouden, zal dat iets ook alles geweest zijn. Maar voor de rest moesten al de klederen werden uitgetrokken en de misdadiger moest zo naakt, zonder klederen aan het kruis gebonden of geklonken worden.

Zo en niet anders handelde men hier ook met de Zaligmaker! De krijgsknechten trokken Hem eerst, stuk voor stuk al Zijn klederen uit. En dus ontkleed en naakt zijnde, maakten ze Hem met scherpe nagels, door handen en voeten geklonken aan het kruis vast. Terwijl Jezus zo naakt aan het kruis hing, lagen Zijn klederen voor het kruis, op de berg van Calvarië neer.

En daarop vallen onze gretige krijgsknechten nu terstond aan, om die onder elkaar te verdelen. Umoet weten mijn vrienden, het was de gewoonte bij de Romeinen dat de soldaten, die iemand ter dood gebracht hadden, met elkaar ook de klederen kregen, die de ter dood gebrachte misdadiger aan had. Dat was een meevallertje, zoals men zegt, voor deze mensen, gelijk wij niet beter weten of het is nog hedendaags onder ons zo, dat de klederen der gedode misdadigers, waarin ze sterven, voor de beul of scherprechter, of de andere bedienden van de Justitie zijn. De Romeinen noemden al zulke klederen daarom, met de naam *buit*, omdat ze de soldaten, die het doodvonnis hadden uitgevoerd tot buit waren. Maar de Keizer Adrianus heeft naderhand die gewoonte, bij een openbare wet verboden, belastende dat niemand van de soldaten, die het doodvonnis uitvoerden, of die hun hielpen, de klederen der gedode misdadigers zouden naar zich nemen, dan bij uitdrukkelijke vergunning van de Landvoogd of Oversten.

Maar die gewoonte was ten tijde van onze Zaligmaker nog in gebruik en daarom namen de soldaten, terwijl Hij hier aan het kruis hing al aanstonds Zijn klederen die daar maar zo op elkaar gesmeten, op de grond lagen. Ze pakten die klederen aan als hun eigendom, die hun wettig toebehoorden naar 's lands gewoonte.

En omdat ze hier met hun vieren waren, gelijk wij nog zien zullen, verdeelden ze die klederen onder elkaar. Want zo schrijft onze Evangelist, *zij namen*, enz.

Johannes die tot het laatste toe, een getrouw ooggetuige geweest is van alles, wat bij 's Heilands dood is voorgevallen, beschrijft hier dit geval Jezus' dracht of kleren nauwkeuriger dan iemand van de drie andere Evangelisten. Hij geeft ons tweeërlei soort van klederen op, die de Zaligmaker gedragen heeft. Hij spreekt van klederen en dan nog bijzonder van een rok, die hij ons zeer nauwkeurig beschrijft.

Wij moeten u zeggen aandachtigen, hoewel wij hedendaags zo'n grote vordering gedaan hebben in de Joodse oudheden, wij echter zeer weinig wetenschap hebben, van de dracht of kleding bij de Joden. Dat stuk is hedendaags nog geheel duister en daarom zijn het de geleerde uitleggers hier ook niet eens, hoedanig deze klederen van onze Heiland geweest zijn.

Johannes spreekt van **klederen** en dan nog afzonderlijk van een rok. Het Griekse woord betekent eigenlijk allerlei soort van klederen, die tot iemands lichaam behoren zonder onderscheid; het komt hier in het meervoudig getal voor en daarom hebben het onze taal mannen zeer wel vertaald door klederen. Nochtans zijn er beroemde uitleggers die willen dat klederen hier niet anders betekent, dan alleen een bovenkleed, rok of mantel en dus houden ze het daarvoor, dat de Zaligmaker in het geheel, gelijk al de andere Joden, niet meer dan twee kleden heeft aan gehad, namelijk dit opperkleed en dan die rok zonder naad, daar wij in het vervolg van spreken zullen. De rok zonder naad, zeggen zij, droeg Hij over Zijn naakte lichaam, en daar kwam dan, gelijk ze willen, het bovenkleed overheen, hetgeen zeer laag tot aan de voeten toe hing en zo het hele lichaam geheel bedekte.

Dit waren naar hun gevoelen al de klederen die de Joden droegen in hun land, daar het veel warmer was dan hier. Maar iemand zal zeggen, dat zulk een gevoelen lijnrecht aanloopt, tegen het verhaal van Johannes, die behalve de rok zonder naad, nog van klederen gewaagt in het meervoud. Zodat er ten minste meer dan twee rokken of klederen geweest zijn. Maar hierop antwoorden de uitleggers, dat het Griekse woord in het meervoudig getal voorgesteld, gelijk hier, wel meermalen slechts alleen het boven- of opperkleed betekent; hetgeen wij ook niet kunnen ontkennen, omdat het zeker is uit veel voorbeelden, dat de Grieken het zo voor een boven- of opperkleed, of een pallium, dat is een *mantel* gebruiken.

Hiertegen zijn nu weer andere van gevoelen, dat klederen hier niet slechts een bovenkleed alleen, maar ook nog andere klederen zijn als: een hoed of tulband, een linnen broek, enz. Onder de ouden zijn er die willen, dat Jezus in het geheel vijf stuks klederen gedragen heeft, gelijk ze geloven dat al de Joden droegen.

Andere weer denken maar van drie klederen, namelijk: een linnen of geweven kleed over het naakte lijf, zijnde zoveel als een hemd; nog een rok daarover getrokken. En dan nog een lange wijde rok of mantel, daar weer overheen.

Wat zullen wij nu van dit alles zeggen toehoorders? Als wij wat meer kennis hadden van de drachten van de Joden en andere Oosterse volken, dan zouden wij hier wel terstond terecht raken. Maar gelijk wij gezegd hebben, dit is een van de duisterste en minst bekendste stukken in de oudheid en daarom wij bekennen dat wij u hier niets zekers kunnen opgeven; alles hieromtrent bestaat maar in geleerde gissingen. Het waarschijnlijkste evenwel om te geloven dunkt ons dit te zijn, dat de klederen

afzonderlijk van de rok, niet alleen slechts bestaan hebben in een zeer ruim en lang boven- of opperkleed, dat het hele lichaam bedekte, maar ook in nog andere onderklederen. Maar welk soort van klederen die geweest zijn, houden wij voor geheel onzeker, omdat wij daarvan, noch bij gewijde, noch bij ongewijde schrijvers iets ter wereld vinden aangetekend. En daarom willen wij hierover ook niets meer overhoop halen, ons vergenoegende met te weten dat klederen, al de klederen, het gehele gewaad betekent, dat de Zaligmaker behalve de rok heeft gehad.

Hierop volgt nu **de rok, die** Johannes afzonderlijk aanhaalt van 's Heilands klederen. Dat de Joden reeds van oude tijden af, gewoon waren rokken te dragen, is een bekende zaak, toehoorders, Wij vinden er al vroeg in het Oude Testament, op veel plaatsen gewag van gemaakt. Deze rokken waren zulke rokken niet als de Romeinen droegen, die ze *tunicas* noemden, die zonder mouwen waren en zeer kort, pas over de knieën kwamen. Maar de rokken van de Joden en andere Oosterse volkeren, waren zeer lange rokken met mouwen, die van de hals kwamen of hingen, tot beneden aan de voeten, gelijk dat blijkt uit de heilige Priesterrokken. Zo'n rok droeg de Heere Christus hier nu ook naar de gewoonte van de Joden.

Maar Johannes beschrijft ons die rok nu verder zeer net en nauwkeurig, zeggende, **dat het een rok was zonder naad, van boven af geheel geweven**. Over deze rok hebben de geleerden zolang getwist toehoorders en krachtig veel over en weer geschreven, dat het geen mens geloven zou. De gehele zwaarigheid ligt daarin, dat volgens het verhaal van Johannes, deze rok geweven geweest is, van boven tot beneden, zonder enkele naad of zamenvoegsel. Dit kwam de geleerde verstanden volslagen onmogelijk voor, dat iemand zo'n rok kon weven. Maar dan oordeelden zij, dat hij eerst een vierkant of langwerpig stuk geweven hebbende, dat weer moest in stukken snijden en die stukken dan weer door naden aan elkaar vast hechten, gelijk men zo nog dagelijks bij ons de rokken maakt. Maar een gehele rok, uit een enkel stuk, zonder naad of samenlassing te weven, dat hielden ze volslagen onmogelijk te zijn. Hierom pijnigden ze zich geweldig, om dit wonderlijk weefgetouw uit te vinden. Daar zijn er onder de Oudvaders, die hun verlegenheid over deze rok, genoeg getoond hebben, met er zo wonderlijk over te schrijven, dat men meer werk heeft om hun uitlegging over deze rok te verstaan, dan de rok zelf.

Andere zeggen maar ronduit, dat het volslagen onmogelijk is, zo'n rok met mouwen daar aan, zonder naad te kunnen weven. En dat er zo'n weefgetouw nooit in de wereld geweest is. Hierom geloven ze dat hetgeen geweven, maar een *gebreide* rok geweest is, gelijk men zo hedendaags onder ons gehele borstrokken, kousen en ander gewaad, met naalden breit. Onder deze zijn er die gissen, dat deze rok niet met naalden gebreid is. Maar op een diergelijke wijze als men bij ons de netten breit. Een derde zegt weer, dat het een geweven rok geweest is, maar dat de stukken door een zekere kunst, die bij onze lakenbereiders stoppen genoemd wordt, zeer behendig aan elkaar gelast waren, zodat men nergens de naden zien of vinden kon. Een vierde zegt weer dat de rok wel naden had, waar de stukken aan elkaar gezet waren. Maar dat hier een rok zonder naad geweven niet anders zeggen wil, dan een rok die zonder lissen werd vastgemaakt; en ze zoeken dat uit de Grieksen tekst te bewijzen. Een vijfde zegt er weer heel wat anders van. Ziet toehoorders, zo hebben de geleerden lange tijd gezweet en gewurmd om te begrijpen wat dit eigenlijk voor een rok geweest is; terwijl er de Joden en andere ongodisten, openlijk de spot mee dreven voorgevende dat dit een louter leugenachtig verzinsel van Johannes was, omdat er geen geweven rokken met mouwen, zonder naad of naden in de wereld zijn of kunnen gemaakt worden.

Maar hier zien wij een levendig voorbeeld, hoezeer het heldere licht van kennis in Gods Woord uit te leggen, in deze onze dagen is toegenomen. Daar men voor deze zo geweldig over deze rok in het nauw was en zijn hersenen pijnigde, daar is men enige weinige jaren geleden, eerst recht achter de zaak gekomen. En heeft men het geheim gevonden, met deze Gordiaanse knoop, genoegzaam met een algemene goedkeuring te ontbinden. Daar is nu geen de minste twijfeling meer over, of deze rok is waarlijk een rok geweest, geheel en al vanonder en van boven geweven, zonder enige naad of samenlassing.

Wij zijn de wegneming van deze zwaarigheid zo niet geheel, ten minste voor het grootste gedeelte verschuldigd, aan een zeker beroemd en doorgeleerd man, met name Johannes Braunius, voor enige jaren een der vermaardste Professoren, op de Hoge School te Groningen, die onder andere deftige werken, ook een zeer heerlijk en doorgeleerd boek geschreven heeft, over de klederen der oude Joodse priesters, in welk boek hij deze rok zonder naad zo onttornd heeft, dat er nu over deze voor de verstandigen, nauwelijks enige twijfel meer overig is. Waarmee dit zolang geduurde verschil tot mondstopping voor alle Joden, ongodisten en andere vijanden der Heilige Schriften, volkomen is afgehandeld.

Die geleerde en beroemde man toont, dat het mogelijk is, allerlei soort van ronde rokken, met mouwen daaraan zonder enige naad of samenlassing te weven. Daartoe heeft hij zelfs zulk een weefgetouw, zeer kunstig laten maken, daar men zodanige rokken op kan weven; van welk kunstig weefgetouw hij ons in dat gemelde werk, het afbeeldsel in een prent vertoont. Hij bevestigt het ook met de stukken, want hij geeft ons ook het afbeeldsel van zo'n rok, die op zo'n weefgetouw, geheel zonder naad geweven is te Nijmegen Anno 1676. Ja, hij brengt zelfs een ronde rok met mouwen zonder de minste naad geweven tevoorschijn, die uit Indië in Holland is overgebracht; als ook nog een andere rok van dezelfde soort. En hij verzekert ons, op het getuigenis van geloofwaardige mensen, die in Indië geweest zijn, dat men daar nog dagelijks zodanige rokken, geheel zonder de minste naad weeft. Daarop beschrijft hij dan verder zeer nauwkeurig de manier van weven, volgens die oude gewoon om zulke rokken te maken.

En toehoorders, het is bekend, dat zodanige rokken hier in ons land nog te zien zijn. Men vertoont in de Mariekerk te Utrecht nog een hemd, dat geheel zonder naad geweven is; tenminste men heeft het er vóór dezen vertoond. Zo dan, uit dit alles is de hele zwaarigheid over dit kleed van de Heiland, die zolang geduurd heeft, nu als een rook geheel verdwenen. Daar is nu niet meer aan te twijfelen, of die kunst om die rokken geheel van boven tot beneden zonder naad te weven, is bij de Joden eertijds ook in gebruik geweest. En zo is dan deze rok van de gekruiste Zaligmaker, volgens Johannes' getuigenis, die dezelve van nabij gezien en buiten twijfel ook in zijn handen gehad heeft, een rok geweest van bovenaf zonder naad, geheel geweven.

Maar zulke rokken moeten evenwel bij de Joden niet zeer algemeen geweest zijn; omdat de krijgsknechten de rok van de Heere Christus zo in waarde hielden, dat ze deze niet in stukken wilden snijden.

Hoe de Heiland aan die rok gekomen is, is geheel onzeker. Als wij de Papisten geloven willen, dan zou het een kunststuk geweest zijn van Maria's hand, die deze rok voor haar Zoon zelf zou geweven hebben, hetgeen zelfs van sommigen onder ons niet wordt verworpen. Ons betreffende, hoewel wij wel toestaan, dat Maria een huishoudende vrouw geweest is en dat Salomo van zo'n vrouw zegt, *dat ze wol en vlas zoekt en werkt met lust harer handen*, Spreuken 31: 10, 13; alsook, dat het weven in die tijd, onder de vrouwen en jonge dochteren zeer gewoon was, zelfs aan het hof van de Keizer Augustus, onder de prinsessen, zijn nichten en dochter en verdere hofdames. - Zo

vinden wij echter in dit alles toch geen waarschijnlijkheid om te geloven, dat Maria deze rok zelf zou geweven hebben. Wij laten dat zo rusten zonder het aan te nemen of te verwerpen.

Maar dat dit zelfde kleed nog op deze huidige dag, te Trier in Duitsland zou bewaard worden, nadat het eerst te Zarfat, in een marmeren kist, door zekere Simon zou gevonden, vervolgens naar het Christenland vervoerd en na duizend jaren in een onbekende plaats gelegen te hebben, eindelijk met meer andere heilige relikwieën of overblijfsels te Trier, door de Keizer Maximiliaan de Eerste, op een rijksdag zou gevonden zijn in het jaar 1512, daar geloven wij niet aan; maar houden het, gelijk al de dingen van die aard voor leugenachtige paapse grollen.

Ziedaar! Zo ziet u hier dan de klederen, die men de aan het kruis hangende Heiland heeft uitgetogen en waarmee Hij gewoon was Zijn naakte leden te dekken. Daar is niet aan te twijfelen, of ze zullen maar heel gering, gewoon en burgerlijk, gelijk men zegt geweest zijn en mogelijk al zeer versleten. Want die hier grootse gedachten van die klederen maakt, zou de nederige Zaligmaker tekort doen. Daar is dan een rok van bovenaf geheel zonder naad geweven en daar is een opperkleed en waarschijnlijk nog andere klederen als: een hemd of dergelijks. Die klederen pakken onze krijgsknechten nu aan, om ze naar gewoonte onder elkaar te verdelen. En hoe ze dat deden verhaalt ons Johannes nu zeer nauwkeurig schrijvende: *de krijgsknechten dan*, enz. De krijgsknechten schrijft onze Evangelist *namen Zijn klederen en maakten vier delen*, enz. Om de klederen van onze Heiland onder zich te verdelen, hielden de soldaten de rok zonder naad apart en afgezonderd, en maakten een begin met de andere klederen namelijk, de grote bovenrok en hetgeen nog verder buiten de geweven rok tot Jezus lichaam behoord had.

Die klederen verdeelden ze op deze wijze: *ze maakten er vier gelijke delen van*. Want zo verhaalt Johannes: *en ze maakten vier delen*. Uit deze omstandigheid blijkt toeoorders, dat er in het geheel vier Romeinse soldaten geweest zijn, die de Zaligmaker gekruist hebben. En zoveel waren er ook wel tot dit werk nodig. Want minder dan vier mannen konden zo'n zwaar kruis, niet goed met gemak overeind in de grond vastzetten en er de Zaligmaker optillen en aan vast maken. Want hier zijn naar alle waarschijnlijkheid geen ladders geweest, gelijk sommigen zich verbeelden. Maar men tilde hen die gekruist werden, met de handen op het kruis, hun zettend op een scherp driekant hout of balkje, dat in het midden van het kruis was.

Daar waren hier dan vier soldaten. En daarom werden Jezus klederen hier ook, in zoveel delen verdeeld, opdat ieder soldaat zijn deel kreeg. Over deze verdeling zijn de spitsvondige geleerden ook weer zeer verdeeld. Ze stellen dat Jezus, behalve de geweven rok, nog twee rokken of kleden gehad heeft. Ze willen dat die twee rokken beide door midden gesneden en dat er dus net vier delen, voor ieder soldaat één, geweest zijn. Andere die Hem, behalve de gewone rok, nog vier kleden toeschrijven, willen dat in ieder deel, een heel kleed was. Andere die oordelen, dat de Zaligmaker behalve de geweven rok, nog maar een bovenkleed gehad heeft. Ze houden het daar voor, dat deze mantel of dit bovenkleed van de soldaten in vier gelijke delen gesneden en gedeeld is, omdat gelijk ze zeggen dat dit bovenkleed uit vier gelijke delen was samengesteld. Waarin sommigen nog wel aardig, maar met weinig grond van waarheid, deze verborgenheid in stellen, alsof God met die verdeling van deze mantel of bovenrok in vier delen, had willen aanduiden, dat de Kerk van de Heere Christus, in al de vier werelddelen verspreid, nu tegelijk door Hem, met de mantel van Zijn gerechtigheid zou bekleed worden. Zie, zo verdeeld zijn hier de uitleggers, over deze verdeling van 's Heilands klederen.

Ons betreffende toehoorders, wij houden de wijze van deze verdeling, met de voorzichtigste uitleggers al weer geheel onzeker. Omdat wij niet recht weten, wat en hoeveel kleden de Zaligmaker, naar de wijze van de Joden gedragen heeft, kunnen wij ook onmogelijk zeker weten, hoe de soldaten Zijn klederen verdeeld hebben. Het moet ons dan genoeg zijn, uit het verhaal van Johannes te kunnen afnemen, dat al de klederen, die Jezus, behalve de geweven rok gedragen heeft, door de krijgsknechten in vier gelijke deden verdeeld werden, waartoe zij zeker die klederen zullen hebben vaneen gesneden of gescheurd, om zo vier gelijke delen te maken. Want dit blijkt uit de tegengestelde geweven rok, die ze niet wilden scheuren maar heel houden.

Maar die verdeling kon hier zo net niet geschieden, of het ene deel zal beter en meer waardig geweest zijn dan het andere. Want het ene kleed of stuk, zal meer of ruim versleten zijn geweest en aan het lichaam gepast hebben dan het andere kleed of stuk, gelijk dat zeer licht te begrijpen is. En daarom om geen verschil, noch krakeel te veroorzaken, gebruiken ze hier nu een zeer gepast middel, hetgeen Markus ons verhaalt hfd. 15: 24, ***dat ze het lot over die verdeelde klederen wierpen, wat een ieder weg nemen zou.***

Het was van alle tijden af en zelfs bij Gods volk, in twijfelachtige zaken een gewoonte om aanstonds een zekere uitslag te hebben het lot te werpen. Zo doen hier onze krijgsknechten nu, in de verdeling van 's Heilands klederen ook; om te weten wat deel een ieder naar zich nemen zou, werpen ze er het lot over.

Ik vind toehoorders, dat bij de Romeinen, een drieërlei soort van lotingen plaats had. Daar was een loting, die men *micare* noemde. Die geschiedde met het opsteken der vingers, in een zeker getal, daar iemand die de vingers niet zien kon, dan naar raden moest. Er was een andere manier van loten, die met teerlingen, dobbelstenen of iets dergelijks geschiedde, wie de meeste ogen wierp. Er was nog een derde manier van het lot te werpen, die geschiedde door enige dingen, hetzij papiertjes, houtjes of iets anders, waarop namen geschreven stonden, in een helm of stormhoed, een bus of iets dergelijks te werpen, die men dan, gelijk bij ons in loterijen geschiedt eruit trok. Zie, deze drie manieren van het lot werpen, die nog tot heden op deze huidige dag bij ons ook in gebruik zijn, waren er oudtijds bij de Romeinen.

Vraagt mij nu iemand op wat wijze hier deze Romeinse soldaten, over 's Heilands klederen het lot geworpen hebben? Dan moet ik u zeggen toehoorders, dat dat alweer volslagen onzeker is. Er zijn er onder de geleerden die willen, dat ze op de eerste, andere op de tweede, andere dat ze op de derde wijze geloof hebben. En ondertussen weten ze het geen van allen zeker. Als wij de algemene schilders willen geloven dan zouden de soldaten over Jezus' klederen, met een soort van dobbelstenen geloof hebben. En dat zou ook wel waar kunnen zijn aandachtigen, omdat die manier van het lot te werpen, wel die algemeenste was, ten tijde van de Keizer Augustus. Maar het zij zo het wil, wij vergenoegen ons met te weten, dat zij de klederen in vier delen verdeeld hebbende, en er het lot over wierpen, wat een ieders deel zijn zou. En zo kreeg dan een ieder van de krijgsknechten van Jezus' klederen zijn aandeel, dat hem door het lot werd aangewezen.

Maar nu schoot er nog de geweven rok over zonder naad, die de soldaten in de verdeling van 's Heilands klederen buiten gehouden hadden. Hoe stellen zij het nu daarmee? Zullen zij die ook in vieren delen, opdat elk zijn deel krijgje? Nee, toehoorders, Johannes schrijft, zij dan zeiden: ***Zij dan zeiden tot elkaar: laat ons die niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens die zijn zal.*** Welke reden hier de krijgsknechten gehad hebben, om deze geweven rok van onze Heiland gelijk de andere

klederen niet aan stukken te scheuren of te breken, wordt van de geleerden wel weer verscheiden gegist, maar met weinig zekerheid. Het waarschijnlijkste dunkt ons, dat zij dat gedaan hebben, omdat zulk soort rokken gescheurd zijnde, van geen gebruik meer was. Slechts voor oude lappen van geen waarde diende. Daar die heel zijnde, nog al een redelijk prijsje golden en waardig waren; hierom wilden onze soldaten die niet scheuren noch breken, want dan had er niemand van hun iets aan gehad. Daar er ten minste nog één, door een gelukkige worp van het lot mee kon voorzien zijn. Hierom vinden zij met elkaar goed, in plaats van die geweven rok te scheuren, hem heel te laten en er het lot over te werpen, van wien die zijn zal. Wij vinden die gewoonte al van zeer oude tijden af gebruikelijk, dat wanneer iets niet tegelijk kon verdeeld worden, men er dan het lot over wierp wie het geheel zou hebben. Zo beval de Keizer Probus bij een uitdrukkelijke wet, wanneer de soldaten in de oorlog, een paard tot buit maakten van de vijand, men dan over dat paard loten zou, wie van hun het zou krijgen. Zo doen hier onze soldaten omtrent deze geweven rok van onze Zaligmaker. Zij komen met elkaar overeen hem geheel te laten en er het lot over te werpen, wie van hen deze krijgen zou. Zo gezegd, zo gedaan. Zij werpen het lot over die rok. En door dat lot valt hij aan één van hun vieren te beurt, die hem dan nog boven zijn deel van 's Heilands klederen had. Zie, zo verdelen de Romeinse soldaten hier Jezus klederen.

Sommigen willen dat zij dat niet zozeer deden om gewinshalve, omdat de Heiland niet dan zeer gewone klederen gedragen hebbende, er voor de soldaten weinig op zat. Maar dat zij dat meer uit vermaak zouden gedaan hebben en om de Heere Jezus spijt aan te doen. Maar dat kunnen wij niet geloven. Wij houden het daarvoor, dat de soldaten, die vrij nauw bezet waren en gretig op geld, de algemene fout van meest al de Romeinen, hier van 's Heilands klederen enkel en alleen die verdeeld hebben gewinshalve, dat er van kwam, dat was winst voor hen. Gelijk wij dan niet twijfelen, of zij zullen dezelfde gang gedaan hebben met de klederen, die de twee moordenaars die met de Heere Jezus gekruist werden, hadden aangehad, hoewel wij daarvan niets vinden aangetekend.

Ondertussen terwijl zij Jezus klederen zo door het lot gretig onder zich verdeelden, hing Hij vast met de grootste smarten en pijnen aan het kruis en zag dat voor Zijn ogen aan. Gij kunt eens denken mijn vrienden! Hoe smartelijk dit gezicht onze Jezus moet gevallen zijn. Maar dit zullen wij aanstonds nader aantonen, zodra wij in onze bevestiging van het verhandelde, de zwaarte beschouwen van 's Heilands bitter en bloedig lijden.

Maar neig hier nu weer de oren gij hemel! En ik zal wat anders spreken. En de aarde hore de redenen van onze mond! Moest onze Heere Jezus CHRISTUS al deze dingen niet lijden en zo in Zijn heerlijkheid ingaan? Hebben de Romeinse krijgsknechten hier, in deze verdeling van Jezus' klederen door het lot, wel iets het allerminste gedaan, hetgeen Gods hand en Raad niet reeds tevoren bepaald had, dat zo geschieden zou? Gingen de oude Godsspraken met de voorzeggingen, van al dit gebeurde niet reeds zwanger in vroegere tijden?

Leest maar hetgeen Johannes verder schrijft: ***Opdat de Schrift vervuld worde die zegt: ze hebben Mijn klederen onder zich verdeeld en over Mijn kleding hebben ze het lot geworpen.***

Die spreekwijs, opdat de Schrift vervuld zou worden, is bij de heilige schrijvers zeer gewoon, wanneer zij de uitkomst willen aantonen, als overeenstemmende met de vroegere voorzeggingen. Zo ook hier. Alles wat hier aangaande de verdeling van 's Heilands klederen gedaan is van de soldaten geschiedde, opdat de Schrift vervuld zou worden; hetgeen zo niet moet genomen worden, alsof dit het oogmerk was geweest van de krijgsknechten, alsof die daarom Jezus klederen zo verdeelden, opdat zij

daardoor de schrift zouden vervullen. Want deze heidense en ruwe gasten wisten van Schrift noch Schriftgedeelten. Maar Johannes wil hier Gods wonderbare voorzienigheid aanduiden, die toeliet, dat de soldaten Jezus klederen, door het lot onder zich verdeelden, *opdat de Schrift*, enz.

Wat was er toch van deze zaak, aandachtigen? Had de Schrift dan juist zo'n verdeling van 's Zaligmaker klederen, van de soldaten door het lot oudtijds voorzeggd? Ja, toehoorders, want zo schrijft Johannes: op dat de Schrift vervuld werd, die zegt: *zij hebben mijn klederen onder zich verdeeld en werpen het lot over mijn gewaad*.

Deze beroemde Godspraak vinden wij Psalm 22: 19, daar de geleerden al overlang hebben aangetoond, dat David de Messias zijn Heere sprekende invoert, in het midden van Zijn benauwdheid en bloedig lijden. Daar nu in dit profetische gesprek, doet de Zoon van God hier Zijn beklag. In het 17 en 18 vers komt Hij voor, als smartelijk aan het kruis hangende en dus droevig klagende over de kruispijnen: *want honden hebben mij omringd*, enz. *Zij hebben mijn handen en voeten doorgraven; al mijn beenderen zou ik kunnen tellen. Zij schouwen het aan en zien op mij*. Daarop laat Hij dan van het kruis, aanstonds dit droevig beklag, over de verdeling van Zijn klederen door de soldaten horen, als die terstond na Zijn kruisiging zou voorvallen. *Zij hebben mijn klederen onder zich verdeeld en werpen het lot over mijn gewaad*.

Merkt wel toehoorders, hoe nauwkeurig de Heiland hier in die Godspraak spreekt en hetgeen omtrent Zijn klederen gebeuren zou, voorzegt! Hij maakt onderscheid tussen Zijn klederen en tussen Zijn gewaad. Van Zijn klederen zegt Hij dat zij, die Hem kruisigden, *dezelve onder zich verdelen zouden*. En van Zijn gewaad dat zij dat niet zouden verdelen, *maar daarover het lot werpen*.

Dat hebben wij gezien, dat de soldaten hier op Golgótha ook zo en niet anders gedaan hebben. Zijn klederen zagen wij dat zij in vier gelijke delen onder zich verdeelden. Maar Zijn gewaad, namelijk de geweven rok zonder naad zagen wij, dat zij ongedeeld lieten, maar het lot er over wierpen wie van hun vieren die rok geheel hebben zou.

En zo blijkt hier dan nu zonneklaar bij de stukken, dat zelfs zo'n geringe omstandigheid van 's Heilands lijden, als daar is de verdeling van Zijn klederen, reeds in de oude Godspraken, door de Messias zelf zeer levendig en van woord tot woord voorzeggd lag; bijgevolg dat de Schrift dan hier ook in alle deden is vervuld geworden.

Johannes voegt er eindelijk bij: ***dit hebben dan de krijgsknechten gedaan***. Zo handelden de Romeinse soldaten, wil hij zeggen, met 's Heilands klederen. Dit deden zij. Zij verdeelden Zijn klederen op deze wijze. Daarop gaat hij dan over van de krijgsknechten tot Jezus' vrienden, die bij het kruis stonden. Maar Mattheüs voegt er hfd. 27: 36 van de krijgsknechten nog iets bij, eer hij met Johannes van hen afstapt.

Hij verhaalt dat zij, toen de klederen dus geheel onder hun verdeeld waren en zij nu geen werk meer vonden, *gingen neerzitten en Christus zo bewaarden*. Uit de ongewijde schrijvers blijkt toehoorders, dat bij de gekruisten altijd wachten gesteld werden om hun te bewaren, teneinde zij van hun vrienden of van iemand anders, terwijl zij nog leefden, niet van het kruis werden afgehaald en zo nog in het leven behouden. Want de gekruisten bleven gewoonlijk nog twee, drie en soms meer dagen aan het kruis levend hangen, al naar dat zij sterk waren en krachten hadden. Zo deden nu hier de krijgsknechten bij de gekruiste Christus ook; opdat niemand van Zijn magen of discipelen, hem nog levend van het kruis mocht afhalen, bewaarden zij Hem nu met elkaar en gingen tot dat einde gemakshalve, maar op de grond op Golgótha neerzitten. Dat liet God toe, opdat deze soldaten zo niet hun eigen ogen mochten aanschouwen, dat de Zaligmaker waarlijk stierf en de geest gaf, daar zij dan getuigenis van konden dragen voor Joden en heidenen.

Ziedaar mijn vrienden! Dit gedeelte van 's Heilands lijden dus nauwkeurig afgehandeld. Nu zullen wij met Gods hulp, in de naast volgende reis beschouwen, hoe de gezegende Zaligmaker hier aan het kruishout hangende, Zijn testament maakte en hoe bezorgd Hij was voor Zijn lieve moeder en magen, die daar voor Hem stonden.

Inmiddels, om van de overeenstemming van dit gedeelte van Jezus lijden, met de Godsspraken der oude profeten niet weer te spreken, omdat wij dat in de verklaring zelf genoeg gedaan hebben, ziet en merkt hier allen samen op de zwaarte en bitterheid van 's Heilands lijden. Hier hangt de God van hemel en aarde, die de mensen en de beesten kleedt en voedsel geeft, geheel naakt en beroofd van klederen, aan een moordbalk geklonken. Hier moet Hij, die Zich met het licht bedekt, als met een kleed, met Zijn eigen ogen aanschouwen, in het midden van Zijn dodelijke kruissmarten, dat een deel geboefte van Romeinse soldaten Zijn klederen, daar Hij Zijn naakte leden mee bedekt had, aan stukken scheuren en door het lot als hun eigendom, onder zich verdelen.

Wat dunkt u toehoorders, kan men iemand wel een groter smart en smaadheid aandoen? Noch Maria, de moeder van onze Heere, noch iemand van Zijn vrienden of bloedverwanten, mocht hier van dit weinige erfgoed, dat de Heere Jezus naar het lichaam naliet, het allerminste stukje tot een gedachtenis van Hem, voor zich houden. Alles moest door de handen van de woeste soldaten, op de geweven rok na, in stukken gescheurd worden; een ieder pakte zijn deel weg, als was het zijn eigendom, daar het nochtans de grootste onredelijkheid was van de wereld. Want die gewoonte van het naar zich nemen, van kleren der misdadigers door de soldaten, die de hals en lijfstraffen oefenden, gold tegen onze Zaligmaker niet, want die was geheel onschuldig en dus kwamen deze klederen dan met recht en reden toe aan Zijn moeder, als enige en universele erfgename van haar Zoon.

Behalve dat toehoorders, al was Jezus schuldig geweest, zo moesten nochtans deze Zijn klederen, volgens het recht der natuur, in handen van Zijn moeder komen. Want men kan iemand in redelijkheid niet hoger, noch verder straffen, dan in Zijn bloed. Dat is de grootste straf, zo men iemand zijn bloed verbeurd verklaart. Maar dat men daar zelfs onder ons, nog hedendaags, de verbeurdverklaring van al zijn goederen bij verbindt, houden wij met alle billijke en vrome Advocaten of Rechtsgeleerden, voor een zeer onrechtvaardige straf. Zoals de Romeinen zelf, na deze tijd wetten gegeven hebben, waarbij verboden werd, dat een veroordeelde, wegens Majesteitsschennis, hoger of zwaarder dan in zijn bloed zou gestraft worden, komende zijn gehele nalatenschap, zo roerende als onroerende goederen, in handen en bezit van zijn rechte en natuurlijke erfgenamen. Zie, zo goddeloos, zo onrechtvaardig handelde men hier met onze gezegende Zaligmaker en Zijn teer beminde moeder.

Maar wat zullen wij tegen dit alles nu anders doen toehoorders, dan dit bittere lijden en die smaadheid van onze grote Heiland en Verlosser, met een recht Christelijk en Godzalig gemoed aanmerken, als zekere gronden van onze enige troost in leven en in sterven? Komt hierheen, allen die deel en gemeenschap hebt aan het lijden en sterven van 's werelds grote Zaligmaker! Die Hem met de armen uwer ziel, dat is door het geloof, voor uw Zaligmaker hebt omhelsd en aangenomen. Hier in deze droefheid en schandelijke smaadheid van de gekruiste Jezus is voor u stof van een onuitsprekelijke vreugde en blijdschap, door de Heilige Geest! Moest Hij niet geheel naakt aan het kruis hangen? Was dat niet omdat Hij daarin uw plaats hing, die door de zonden allen naakt geworden zijt naar de ziel? Moesten Hem door de soldaten Zijn klederen niet worden uitgetrokken; opdat Hij uw naakte zielen zou kunnen kleden en geheel

bedekken met de klederen des heils. En omhangen met de mantel van Zijn gerechtigheid. Zou u anders die kostelijke gestikte en geborduurde klederen wel gekregen hebben, waarin gij nu tot uw Koning dagelijks geleid wordt? Die wisselklederen, die in het bloed van het Lam zijn wit gemaakt? Dat priesterlijke sieraad, waarmee gij uzelf nu versiert, kinderen van God! als een bruid met haar gereedschap? Ja, moesten Jezus' klederen door de soldaten ook niet verdeeld worden? Was dat niet, opdat Hij Zijn heilklederen ook zo onder Zijn geestelijke krijgshelden, van ware gelovigen, als een beroofde buit zou uitdelen? Moesten de soldaten ook het lot niet werpen over die klederen, opdat de snoeren u ook zouden vallen, in een liefelijke plaats en u een schoon erfdeel zou geworden?

Wel mijn Broeders en Zusters, door de Geest der heiligmaking is dat alles zo. Draagt dan zorg, dat gij deze uw heilklederen wel bewaart.

Trokken de Romeinse soldaten Jezus Zijn klederen uit, laat toch niet toe dat de krijgsknechten van de duivel, de wereld of uw eigen vlees, u *deze* klederen, immer of ooit uittrekken en ze van uw zielen afscheuren! Maar bewaart deze uw klederen met alle zorgvuldigheid, opdat gij niet naakt wandelt en niemand uw schaamte zie. Laten er geen vlekken op komen van vuile zonden en ergernissen, maar houdt uw klederen altijd schoon, wit en zuiver! Wandelt voor uw Heere en Koning als een reine maagd, zonder vlek en zonder rimpel!

En wat u aangaat, zondaars en goddelozen, onwedergeborenen, die deze Jezus wel met de mond uw Zaligmaker noemt, maar die dat niet van harte doet, - och, mocht God heden uw zielsogen eens zo verlichten dat u hier in Jezus' naaktheid, als in een levendige schilderij zien moogt de schandelijke naaktheid van uw zondige zielen! O, Mijn vrienden, als u die recht zag, als u op de gevolgen acht gaf van uw naaktheid en walgelijke gestalte, dan zou u niet rusten kunnen, voordat Jezus u de rok van Zijn gerechtigheid, die in de eeuwige Raad des Vredes reeds, als het ware geweven is, zonder enige naad van onvolmaaktheid, om het lichaam wierp.

Komt dan naakte en arme zondaars en zondaressen! Koopt hier van de naakte Jezus klederen, om uw naaktheid te bedekken. Bidt Hem zonder ophouden, om de kostelijke wisselklederen van een oprecht geloof en van ware heiligheid en gerechtigheid! Doet daartoe de vuile zondeklederen van u weg, die uit allerlei goddeloosheden zijn samen geweven. Scheurt die met de soldaten in stukken en doet ze nooit meer aan uw zielen!

Dan hebt u te wachten Broeders en Zusters! Dat Jezus, die om de naakte zondaar, naakt aan het kruis werd geklonken, uw naaktheid zal bedekken met de heilklederen van Zijn verworven gerechtigheid en met de vleugelen van Zijn genadige bescherming. Dan zal de reuk uwer klederen, o koningsbruid, worden als de reuk van Libanon. Ja, dan zult u eens na dit leven, als u naakt in uw graf ligt te rusten, met die kostelijke, die heerlijke woonstede overkleed worden, die van Boven is. Amen.

41. PREDICATIE, JEZUS BIDDEND VOOR ZIJN VIJANDEN

En Jezus zeide: Vader, vergeeft het hun! Want zij weten niet wat zij doen.
 LUKAS 23: 34.

Wij lezen van Mozes, Num. 12: 3, *Maar de man, Mozes, was zeer zachtmoedig, meer dan alle mensen, die op de aarde waren.* De Heere had Mozes met een grote mate van zachtmoedigheid begaafd, boven alle andere mensen, omdat hij die zozeer in zijn ambt als leidsman en leraar nodig had, van een volk dat zo muitachtig, halsstarrig en wrevelig was, als de kinderen Israëls waren, om wat te regeren, de aller-zachtmoedigste man van de aarde nodig was.

Nochtans heeft onze gezegende Zaligmaker, de Heere Jezus Christus, Mozes in deze deugd van zachtmoedigheid, nog oneindig ver overtroffen. En Hij had ook waarlijk in het grote ambt, van Verlosser van de wereld, dat Hij bediende, een oneindige zachtmoedigheid nodig. Daarom was Hij een volmaakt Patroon en Voorbeeld in dezen, voor alle mensen van de wereld, tot wie Hij zegt: *leert van Mij dat ik zachtmoedig ben en nederig van hart.* Matth. 11: 29. Willen wij daarvan eens een aller-uitstekendste bewijs zien, dan hebben wij maar met goede aandacht deze tekst wat nader te overwegen, waarin wij zullen zien, hoe het allereerste werk van onze Zaligmaker, hier op het kruis geweest is, zijn Hemelse Vader, ernstig om genade te bidden, voor Zijn boze en gruwelijke vijanden, die Hem hier zo wreed kruisigden. Wij zouden deze troostrijke en leerzame zaak, dan nu wat nader met van de Heeren genadige zegen, samen inzien en overwegen. En daartoe letten wij op deze drie zaken:

1. Op de aanspraak, die Hij richt tot *Zijn Hemelse Vader*.
2. Op de zaak, die Hij van Hem begeert; te weten, *dat Hij Zijn vijanden wilde vergeven*, het grote en onuitsprekelijke kwaad, dat zij Hem hier aandeden.
3. De beweegredenen die Hij daartoe gebruikt, genomen van *hun diepe blindheid* en onwetendheid, waarin zij dit alles deden.

Voordat wij de zaak zelf gaan verhandelen, zo moeten wij eerst een en ander ding hier omtrent vooraf aanmerken.

1. Hoedanige woorden het zijn, die wij hier gaan overwegen, wat wij van tevoren wel dienen te weten, om er te beter acht op te geven.

(a) Het zijn woorden van een lijdende en stervende Zaligmaker. Immers, men pleegt de woorden van stervende mensen altijd, met een bijzondere aandacht aan te horen en die zorgvuldig in onze harten te bewaren; omdat het doorgaans, als zij van wijze en Godzalige mensen voortkomen, zeer ernstige oprechte en leerzame woorden zijn. Als Mozes zijn laatste woorden of reden voor zijn sterven, tot het volk Israëls zou spreken, wat wekt hij hun dan niet eerst zeer ernstig op, tot een in het bijzondere aandacht Deuter. 32. Nooit spreken de heilige mensen krachtiger en ernstiger woorden, dan in hun laatste uren, als zij nu gaan sterven en de wereld voor altijd staan te verlaten. Ja, het is dan ook doorgaans, dat er iets uitnemends, hemels en goddelijks in hun woorden is, omdat de Heilige Geest dan bijzonder in hun werkt en ook wel meest, door de woorden der stervenden, enkele stralen van Zijn licht en genade, in de harten van de toehoorders uitschiet, zodat die woorden een bijzondere indruk in hun gemoed maken en nog lange tijd, ja, wel ál hun leven, van hun gedacht en onthouden worden. Bijzonder hebben de laatste woorden van stervende martelaren, die van hen op de brandstapel, of op het schavot, in de laatste uren van hun lijden worden uitgesproken, doorgaans een in het bijzondere kracht en indruk, op 's mensen gemoed. Zodat er

dikwijls anderen en wel van hun ergste vijanden en moordenaars door in het hart geraakt en bekeerd zijn geworden. Maar hier hebben wij de laatste woorden, niet maar van een stervend mens of heilige of van een stervende en lijdende martelaar, maar van een stervende God, die hier lijdt en sterft, om een goddeloze, en verdoemde wereld zalig te maken. O, wat moesten wij zulke woorden dan met een bijzondere aandacht onzer harten aanhoren, en terdege met de hulp van de Heilige Geest overwegen!

(b) Ook zijn het woorden gesproken van een heilige mond, die in Zijn hele leven op aarde, niet een ijdel of kwaad woord, ooit gesproken heeft en die ook in Zijn lijden, maar zeer weinig heeft gesproken, zodat Pilatus zich over Zijn stilzwijgen zelfs grotelijks moest verwonderen. Zie Markus 15: 5. O, horen de dwaze mensen dikwijls, lange tijd achtereen met genoeg, naar de woorden van een ijdele snapper, die niets goed of leerzaams, uit zijn onheilige mond weet voort te brengen. Wat moesten zij dan immers niet horen naar zo'n heilige mond, die in Zijn bitter lijden, maar zo spaarzaam heeft gesproken. En die anders niet gesproken heeft dan woorden, die enkel geest en leven zijn! Zeker! om de zeldzaamheid en spaarzaamheid van de woorden, die onze Heere Jezus, in de laatste uren van Zijn leven op de aarde, tot de wereld gesproken heeft, verdienen immers de weinige woorden, van Zijn stervende mond, onze aller-uiteerste aandacht!

(c) Het zijn ook geen harde en onaangename woorden, van vloek, van toorn, van bestraffing of dreigement; o nee! Het zijn de aller-zaligste, de aller-liefelijkste en troostrijkste woorden, van enkele genade, liefde en ondoorgrondige goedertierenheid en barmhartigheid, zoals er nooit zulke schone en dierbare woorden op de wereld meer gehoord zijn. Indien ooit, zo is het hier van onze Heere Jezus waar, dat genade is uitgestort in Zijn lippen, Psalm 45: 3. Zijn lippen druipen hier enkel van honig en van honigzeem, gelijk Hij elders dit van Zijn bruid zegt, Hoogl. 4: 11.

(d) Ja, het zijn woorden daartoe alleszins gericht, indien wij ze anders maar oprecht, aandachtig en gelovig overdenken, om ons door de werking van de Geest, de genade en de liefde van de Heere Jezus in onze harten in te storten. Zeker! indien deze woorden van de Zaligmaker, dat niet doen kunnen, dan zullen geen andere woorden van de Bijbel, daartoe ooit bekwaam zijn. Want smeekt Hij hier zijn Hemelse Vader, om vergeving voor Zijn ergste of ergste vijanden en moordenaars in die stond en ure, als zij Hem zo wreed kruisigden en ter dood brachten. Wat wil Hij dan immers ook niet voor ons doen, indien wij naar Zijn stem maar aandachtig horen en met oprecht geloof genade bij Hem zoeken willen?

(e) Eindelijk, het zijn woorden, die van onze Heere Jezus voortgebracht en gesproken zijn in de diepste aandacht, beweging en ontroering Zijns harten. En in de bitterste pijnen en benauwdheid, zoals met geen tong is uit te spreken. Het zijn woorden die Hij, hoewel dodelijk zwak en afgemat, nochtans met een luide stem, van het kruis heeft uitgeroepen, opdat zij van al de omstanders konden gehoord worden. Want onze Heere en Zaligmaker heeft altijd onder het oog gehouden, om toch klaar en luid te spreken, dat men Hem verstaan kon, tot aan het laatste minuutje van Zijn leven toe. O, welk stenen hart zou dan, naar zulke woorden niet horen en daarover ook niet innerlijk bewogen en ontroerd worden, als hij een stervende Zaligmaker hier, in Zijn hoogste nood, in de aller-diepste ontroering van liefde, medelijden en barmhartigheid, voor Zijn aller-ergste vijanden en verwoede moordbeulen, zo hoort bidden, op het kruis: *Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen.*

2. Ten andere moeten wij hier vooraf ook opmerken, de nette tijd, wanneer de Heere Jezus Zijn gebed gedaan en Zijn woorden, aan het kruis gesproken heeft. Dit is ons wel niet ten nauwkeurigste aangetekend. Het zou kunnen zijn, dat Hij dit vurig gebed

gedaan heeft, zoals de krijgsknechten nu hun handen aan Hem sloegen en bezig waren met Hem aan het kruis vast te maken; toen zij dit aller-afgrijpselijkst kwaad, nu dadelijk aan Hem bedreven en in het werk stelden'; toen het scheen, dat de toorn Gods hun zo had moeten verpletteren en voor eeuwig in de hel doen verzinken. Dat toen de Heere Jezus zo, voor hen is tussengetreden, bij zijn Hemelse Vader, opdat Hij zijn heilige toorn, toch op deze vervloekte mensen, niet mocht doen los breken. Maar dat de Heere hun deze aller-verschrikkelijkste en gruwelijkste boosheid, toch in Zijn grondeloze genade en barmhartigheid wilde vergeven. Doch het heeft ook kunnen zijn, dat de Heere dit toen eerst voor hun gebeden heeft, wanneer Hij hier nu reeds gehangen was aan het kruis en de twee moordenaars met Hem. Dat er toen, zo spoedig dit werk der kruisiging van hun gedaan was en er een ogenblik stilstand gekomen was, hij toen die gelegenheid heeft waargenomen, om dit ernstige gebed voor hen te doen. Wat er van zij, dit is zeker, dat dit gebed van de Zaligmaker, hier niet geschied is van of aan het kruis, in de laatste uur van Zijn bitter lijden en dat dit het eerste woord geweest is van de zeven laatste woorden, die Zijn gezegende mond aan het kruis gesproken heeft.

Nu Hij daar dan zo hing, hebben Zijn vijanden zeker, hun oren wijd opengesperd en hebben met grote begeerte verlangd, om te horen hoe en wat Hij hier in Zijn uiterste zou voortbrengen. En of Hem de lust om meer zo te prediken tot het volk, hier nu wel zou vergaan zijn. Mogelijk hebben zij wel gedacht, dat Hij eindelijk door deze ondragelijke pijnen, nog wel door de mand zou vallen, gelijk men zegt en herroepen Zijn valse leer en prediking, eer Hij heen ging naar de eeuwigheid. Of anders, dat Hem Zijn geduld nu eindelijk zou begeven. En dat Hij zich Zijn lot zeer zou beklagen en Zich in deze bittere pijnen en uiterste benauwdheid onlijdzaam aanstellen. Dat Hij over het ongelijk, dat Hij dacht dat Hem geschiedde, zeer zou klagen en zich in murmureren, schelden en dreigen tegen degenen, die Hem dit aandeden zou uitlaten.

En ook hebben Zijn vrienden, die hierbij ook tegenwoordig waren en die Hem uit tere liefde, in Zijn laatste uur niet verlaten wilden, zeker ook zeer daar naar verlangd, om nu nog enig heilig troostelijk woord uit Zijn gezegende mond te horen, waaruit zij mochten vernemen, dat Hij in het midden van Zijn aller-bitterst en smadelijkst lijden, nog welgemoed in God was. En dat Hij in het minste niet was veranderd, van hetgeen daar zij Hem altijd voor gekend en voor gehouden hadden. En zie, tot een bijzondere opbeuring en vertroosting van deze en tot beschaming van de andere, was onze Heiland en gezegende Zaligmaker niet zo spoedig op het kruis gekomen, of Zijn allereerste werk alhier was, een zeer ernstig en vurig gebed te doen, om genade te verwerven voor Zijn vijanden. Hij riep uit dat het van al de omstanders, die enigszins nabij stonden kon gehoord werden: *Vader! vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen.*

Hij wendt en keert zich hier allereerst, tot zijn Hemelse Vader, met Wie Hij op het aller-nauwst, in een Goddelijk Wezen verenigd was. En die Hij nooit een ogenblik uit Zijn gedachten liet gaan. Die was hier de allereerste en voornaamste Persoon, die van de Heere Jezus, in de Geest, zeer klaar gezien werd; terwijl haast niemand, in de gehele wereld Hem op deze tijd zien kon. O, de ontzaggenlijke grootheid en Majesteit van God, zijn Hemelse Vader, lag Hem hier nu zodanig op Zijn hart, dat Hij haast niemand anders zag, dan Hem alleen. Want al de inwoners der aarde, zijn toch bij Hem, als niets geacht. Hierheen richtte zich nu aanstonds onze Heere Jezus, hier op het kruis. Want

- Van Hem alleen, ontving Hij nu al Zijn troost en sterkte in dit zijn bitter lijden.
- Van Hem alleen, kon Hij genade en vergeving verwerven, voor de goddeloze wereld en voor die gruwelijke booswichten, die Hem kruisigden.

Lering. *Dat wij in lijden zijnde, ons ook allereerst, tot de hoge God en Heere, van alles moeten wenden en van alle geschapen dingen, geheel met ons gemoed moeten afzien. Dat het gelovig en vurig gebed tot God, altijd ons eerste en voornaamste werk in het lijden moet zijn. En dat wij altijd in ons lijden, een biddende gestalte moeten zoeken te bewaren, ziet Jakob. 5: 13, is iemand onder u in lijden, dat hij bidde.* Het heilig en gelovig gebed van een Christen, is het rechte versterkende middel, tegen het lijden; indien het gebed licht is, dan is het lijden zwaar. Maar als het gebed zwaar is, dan is het lijden licht.

1. Maar laat ons daarop acht geven, dat de Heere Jezus hier, tot zijn God roept, in een geheel heilige en gelovige hinderbetrekking, tot Hem naderende, als tot Zijn Vader, zeggende: **Vader!** *vergeef het hun, want zij weten niet wat ze doen.*

Merkt aan:

(1) Dat Hij de hoge God van de hemel houdt en erkent, als Zijn enige en ware Vader, van Wie Hij niet maar alleen als onze Middelaar in de wereld gezonden was. Maar uit Wiens Goddelijk Wezen, Hij van alle eeuwigheid geboren en gegenereerd is; in Wie Hij geheel Zijn Wezen en bestaan heeft, zijnde met Hem, op het aller-nauwst tot een en het zelfde Goddelijke Wezen verenigd, gelijk Hij elders zegt: *Ik en de Vader zijn één* Joh. 10: 30.

(2) Dat Hij God, als Zijn Vader ook blijft erkennen, zelfs in deze Zijn aller-uiteerste vernedering en hoog smartelijk lijden; nu de verschrikkelijke toorn Van Zijn Vader op Hem, als onze Borg, zo zwaar rustte en de Hemelse Vader Zijn liefelijk en Vaderlijk aangezicht, zo zeer ver voor Hem kwam te verbergen en van Hem af te keren, dat er ook zelfs nu het allerminste straaltje niet van op Hem schijnen mocht. Nochtans bleef onze Heere Jezus hier evenwel, omtrent zijn Hemelse Vader

(a) geheel gelovig staan; Hij hield Hem, in deze Zijn uiterste vernedering, hoogste angst en benauwdheid, nu niet minder voor Zijn Vader dan Hij ooit tevoren had gedaan, in Zijn hoogste voorspoed en heerlijkheid, wanneer de Vader, al Zijn vriendelijkheid, liefde en goedgunstigheid, tegelijk op Hem uitliet.

(b) Hij bleef ook omtrent Hem geheel eerbiedig staan. O, die diepe ootmoed, vrees en eerbied, die onze Heere Jezus nu nog onveranderlijk, in Zijn hoogste lijden, voor Zijn Hemelse Vader bleef behouden, die kan van ons niet meer gekend en begrepen worden, dan wij Christus zelf mogen kennen, door de Heilige Geest.

(c) Zijn hart bleef hier voor zijn Hemelse Vader, ook geheel onderdanig en gehoorzaam. Niet een aasje onlijdzaamheid, tegenstand, beklag of murmurering, was er ooit in Zijn hart, tegen de wil van Zijn Hemels Vader; hoe onuitsprekelijk groot en zwaar Zijn lijden nu ook al wezen mocht. O nee, Hij was nu Zijn Hemelse Vader gehoorzaam tot de dood, ja, tot de dood des kruises. Filipp. 2: 8.

(d) Hij behield nu nog, zelfs een oneindig volmaakt, kinderlijk vertrouwen op Zijn Hemelse Vader. Dat die Hem, Zijn beminde Zoon, in wie Hij al Zijn welbehagen had, hoezeer Hij Hem nu ook kwam verlaten, nochtans niet geheel zou verlaten en niet in eeuwigheid op Hem zou toornen. Maar hoe Hij, na weinige uren, Zijn helder en vriendelijk aangezicht, eens weer voor eeuwig in de allerhoogste heerlijkheid en volmaaktheid zou aanschouwen, wanneer Hij weer een nieuw leven, zou ontvangen uit de doden.

(e) Ja, Jezus hart bleef hier in het hoogste en bitterste van Zijn lijden, nochtans staan in een aller-volkomenste en zuiverste liefde tot zijn Hemelse Vader. Hij

werd van heilige liefde, tot Zijn heilige Vader geheel, als van een brandend vuur beschenen. O, welk sterfelijk mens zal de afgrond van die eeuwige liefde, van onze Heere Jezus, voor Zijn Hemelse Vader ooit kunnen peilen? Dit was waarlijk een liefde, niet alleen sterk, maar veel sterker dan de dood; het waren vurige kolen, vlammen van de Heeren. Vele wateren, ja gehele zeeën van toorn en lijden konden deze liefde niet uitblussen. Hoogl. 7: 6, 7.

Lering. *De Heere Jezus verkeerde in zo'n heilige gestalte voor God, Zijn allerhoogste Vader als Zijn Goddelijke Zoon en kind, in deze hoogste uur van Zijn lijden.* Daar heeft Hij

(1) in deze weg, zijn kinderlijke gehoorzaamheid en ootmoedig lijden al weer, als onze Borg in onze plaats geboet en verzoend, al die zware zonden, ongestalten en misdragingen, tegen de Heere, daar wij ons helaas, zozeer aan schuldig maken, in ons lijden; bijzonder, als dat wat zwaar en langdurig valt. Hoe licht komen de heilige mensen, dan zelfs

- (a) tot ongeloof aan van de Heeren Vaderlijke barmhartigheid over hen!
- (b) Tot oneerbiedige gedachten en gedragingen, omtrent die heilige en hoge God:
- (c) Tot ongehoorzaamheid, onlijdzzaamheid, twist en murmurering tegen Hem en Zijn heilige wegen!
- (d) Tot een zondig mistrouwen, aan Zijn hulp en genadige verlossing in Zijn eigen tijd!
- (e) En tot vijandschap en boosheid, zelfs tegen hun aller-genadigsten en barmhartigste Vader! Tot harde en ongerijmde gedachten van Hem, als had Hij nu Zijn goedertierenheid, zijn trouw en verbond omtrent hen, geheel vergeten. En als was Hij hun in een bitter en toornig vijand verkeerd! enz. Wat zijn daar veel voorbeelden van zodanige zware zonden en misdragingen der heiligen in de Bijbel, die zij in hun zwaar en langdurig lijden, tegen de Heere hun God begaan hebben, zodat zij Hem niet langer voor hun goedertieren Vader wilden erkennen! Zie het eens in Job, toen hij in het hoogste van zijn bitter lijden was, toen riep hij dus zondig uit tegen de Heere: *Gij zijt veranderd in een wrede tegen mij. Door de sterkte Uwer hand, wederstaat Gij mij hatelijk.* Job 30. En in Hiskia, toen hij krank zijnde, in zijn hoogste pijnen en benauwdheid was, dacht hij dus vekeerd van zijn God: *ik stelde mij voor, tot de morgenstond toe; gelijk een leeuw, zo zal Hij al mijn beenderen breken* Jes. 38 13. Zie ook in het vrome Joodse volk, toen zij waren gekomen in hun hoogste benauwdheid, onder de strenge hand van de Koning van Babel, Klaagl. 3: 10-12. Zie, zo zwaar bezondigen zich, ook de allerheiligste mensen veeltijds in hun bitter lijden, tegen hun Hemelse Vader. En al die zonden en hatelijke misdragingen, neemt de Heere Jezus hier nu van voor Gods aangezicht weg en verzoent die voor eeuwig, door dit enkele woord van *Vader*, dat van Hem hier op het kruis, in zoveel heiligheid werd uitgesproken. Dat ene woord van Vader, in Jezus mond, neemt al die kwade namen weg, die zij de Heere in hun lijden zo onbezonnen geven. En al die harde gedachten, die zij dan dikwijls van de heilige God en Zijn wegen hebben. In één woord, de Heere Jezus verzoent daarmee voor eeuwig, al het kwade en zondige van Zijn kinderen in hin lijden en verwerft hun daarmee, over dat alles de genade van een hartelijk en ootmoedig berouw.

(2) Ja, Hij verdient en verwerft daarmee voor al Zijn gelovige kinderen, de Geest der

aanneming tot kinderen, die hun steeds tot God doet roepen: *Abba, Vader!* En die hun bewaart in hun hoogste lijden, voor al die aangehaalde zonden en kwaden. En die hun bewerkt om dan, als de Heere zich het meest voor hun verbergt en hun tuchtigt of beproeft met de hoogste smarten, met een kinderlijk hart tot Hem de toevlucht te nemen. En zich heilig, ootmoedig, eerbiedig en gelovig, omtrent Hem te gedragen.

(3) En eindelijk wijst Hij hen hiertoe, ook de weg aan, met Zijn eigen voorbeeld. En geeft hun dat, om daar altijd, tot hun sterkte en ondersteuning om te zien, wanneer hun lijden aller-zwaarst is, en de Heere Zichzelf als een grimmig en vertoornd God tegen hun gedraagt; om dan nog, zo el als ooit tevoren, met een vrijmoedig en standvastig geloof tot Hem te kunnen zeggen: Vader! enz.

2. Op de aanspraak volgt het gebed zelf, of de zaak, die onze Zaligmaker hier begeerde; ***het was vergeving en genade voor Zijn vijanden, die Hem zo wreed kruisigden.*** Merkt aan:

(1) Omwille van des Heeren Jezus bloed, even daartoe hier nu vergoten werd, tot vergeving der zonden en dat voor velen Matth. 26: 28. Hiertoe was dit hele bittere lijden van de Zaligmaker ingericht, om daardoor bij God, genade en vergeving van alle zonden te verwerven, voor een goddeloze wereld, zo velen als die genade met waar geloof zouden ontvangen en aannemen. En opdat de Heere Jezus de afgrond der Goddelijke barmhartigheid hier zou open zetten, zo smeekt Hij nu deze vergeving, allereerst af, voor Zijn aller-gruwelijkste vijanden, die Hem met een aller-bitterste haat en boosheid kruisigden. Zodat Zijn gebed dan, als een korte Predicatie was, die Hij hier op het kruis, de wereld wilde leren, waartoe Zijn bitter lijden en sterven eigenlijk was. Dat het was de enkele zoenofferande tot vergeving der zonden, van een goddeloze wereld, die daaraan zou geloven. Zie, zo krachtig is het lijden van onze Zaligmaker, dat het voor de aller-goddelooste zondaars, al luid riep om vergeving, eer het nog eens, geheel volbracht was. Zijn bloed riep al om genade tot God, voor de aller-slimste en gruwelijkste boosdoeners, die er in de wereld waren, eer het nog eens allemaal gestort en vergoten was.

(2) Merkt hier ook aan de personen, daar de Zaligmaker hier zo, aan het kruis voor bidt. Het waren in de eerste en voornaamste plaats, Zijn vijanden, die boze en gruwelijke mensen, die Hem kruisigden en Hem deze hoge smaadheid en smarten aandeden.

(a) Zij, die Hem hier aan het kruis genageld hadden. Die wrede en bloeddorstige krijgsknechten; die verschrikkelijke moordenaars, die hun handen hier aan het leven van de Zoon van God sloegen.

(b) Ook degenen, door wier hulp en toedoen en goddeloos beleid dat hier geschiedde, als van der Joden Overpriesters en alle andere, die een hand daarin gehad hadden, om dit lijden over Hem te brengen.

(c) En in het algemeen, al de andere Joden, die een welbehagen aan Zijn lijden en dood hadden. En die Hem hielden, voor een vals profeet en verleider van de volk, die naar Zijn bloed dorsten. Zie, deze allen gezamenlijk, zijn de voorwerpen, van des Heeren Jezus' grote barmhartigheid en ontferming, daar Hij hier voor bidt. Niet zij allen, hoofd voor hoofd in het bijzonder, gelijk de voorstanders van een algemene genade het zo nemen. Maar de Heere Jezus bidt hier, wanneer wij Zijn gebed aanmerken in haar volle kracht en nadruk, maar alleen bepaald, onder een algemene uitdrukking, voor zo velen onder hen, als er lagen onder het zegel van Gods vrije en eeuwige verkiezing. Die in de tijd dadelijk door Zijn Geest, tot een oprecht geloof en bekering, van God

zouden geroepen worden en als er dit Zijn bloedig lijden en sterven, in het geloof tot hun zaligheid zouden aannemen. Want Hij getuigt zelf, dat Hij niet bidt voor de wereld, maar voor degenen die Hem Zijn Vader gegeven heeft, Joh. 17: 9. En indien de Zaligmaker hier waarlijk, voor al Zijn vijanden hoofd voor hoofd aan het kruis gebeden bad, zouden zij dan ook allen, zonder onderscheid, zeker moeten bekeerd zijn, omdat Christus' gebed altijd van God verhoord wordt, enz., Anders zou Hij hier voor de meesten tevergeefs gebeden hebben, die door hun eigen ongeloof, onbekeerlijk, onverlicht gemoed, de vergeving hunner zonden nooit met der daad ontvangen hebben.

3. Dit zal nog nader blijken, wanneer wij de genade zelf ook overwegen, om die de Zaligmaker hier, voor Zijn boze vijanden bidt, te weten, om de vergeving van hun gruwelijke en verschrikkelijke zonde, **die zij hier aan Hem, in hun onwetendheid bedreven**, gelijk ook van al hun andere zonden en goddeloosheid, zonder onderscheid. Het is zeker, dat de Zaligmaker hier, onder het enkele woord vergeving, de hele zaligheid en bekering van Zijn boze vijanden bevat en van zijn Hemelse Vader ootmoedig afbidt: als

(a) Dat Hij toch, door Zijn Geest, hun duistere ogen wilde openen en verlichten, opdat zij hun onuitsprekelijke zonde, recht mochten zien en kennen, in haar gruwelijke snoodheid en doemwaardigheid.

(b) Dat Hij hen daarover ook de genade, van een oprecht hartelijk berouw eens wilde schenken, opdat zij zichzelf daarover mochten verfoeien en geheel mochten vernederen, in ware zielsboetvaardigheid en verslagenheid voor Zijn heilig aangezicht.

(c) Dat Hij hen daarover ook wilde schenken in hun harten door Zijn Geest, de genade van het oprecht geloof waardoor zij Hem eens voor hun volkomen Verlosser en Zaligmaker mochten aannemen en zich wenden tot Zijn allerheiligst lijden en sterven, als tot de enige Rotssteen van hun heil.

(d) Dat Hij hen hun onuitsprekelijke zonde en al hun andere zonden, dan ook genadig wilde vergeven en kwijtschelden. En Hij zich door dit Zijn bloedig lijden en sterven weer als een barmhartig en goedertieren Vader, met hen voor eeuwig wilde laten verzoenen.

(e) En eindelijk, dat Hij hen dan ook, door Zijn Geest wilde schenken, de genade van een oprechte bekering. Dat zij van deze en van al hun andere zonden, in der waarheid afstand mochten doen en lust tot alle gerechtigheid moeten hebben. En dat zij dan in deze weg voor eeuwig, om Zijn verdiensten, uit genade moeten behouden en zalig worden.

Ziedaar! Zo heeft de Heere Jezus, voor deze Zijn vijanden, niet slechts alleen gebeden om de vergeving van hun zonden. Maar ook tevens om de nodige vereiste en ondergeschikte middelen, leidende tot die vergeving. Want indien dit zo in kracht van Hem niet bedoeld en gemeend was, hadden zij dan immers die vergeving nooit kunnen ontvangen, omdat die nooit de goddeloze en blinde zondaar kan worden toegepast, zonder de Geest der bekering, die uit kracht van Jezus' verdiensten en voorbidding, noodzakelijk de zondaar, eerst moet geschonken worden om die vergeving te ontvangen en gelovig aan te nemen.

Waaruit dan nu immers ten klaarste blijkt, dat dit gebed van de Zaligmaker in Zijn volle kracht, zoals de verborgenheid van dat gebed lag besloten in Zijn hart en Goddelijke mening, niet heeft kunnen geschied voor al Zijn vijanden, hoofd voor hoofd, maar alleen voor de uitverkorenen onder hen, die in de tijd, door de genade Gods, eens waarlijk geloven zouden.

Nochtans is het zeker, dat de Zaligmaker hier in Zijn ondoorgrondelijke liefde en

barmhartigheid, ook gebeden heeft voor al Zijn vijanden, zonder onderscheid. En dat Hij daarin van zijn Hemelse Vader, ook werd verhoord; in die zin namelijk:

(a) Dat Hij hun toch niet om deze hun gruwelijke zonde van stonden aan, in zijn grimmige toorn, in de hel wilde werpen.

(b) Maar dat Hij hen nog een genoegzame tijd wilde vergunnen, tot hun bekering.

(c) En dat hen daartoe de beloften der genade en de vergeving in het Evangelie, krachtig mochten voorgehouden worden en zo de deur van de genade Gods, hun mocht wijd opengesteld worden, om die genade te mogen verkrijgen; als zij die maar oprecht gelovig begeerden te ontvangen, op grond van de beloften in het Evangelie. Zie, in die zin kan dit gebed van de Heeren nooit te wijd of te algemeen van ons opgenomen worden. En wij mogen en moeten er dan ook zelfs de gehele wereld, vroeg en laat in betrekken, want het zijn toch allen Jezus' vijanden en kruisigers, die Hem niet in Geest en in waarheid kennen. En die lagen Hem hier nu ook allen, zonder onderscheid op Zijn hart. En zo smeekt Hij hier dan nu ook, zijn Hemelse Vader om Zijn genade, voor de gehele wereld, in alle tijden en eeuwen; omdat toch alle inwoners der wereld, in hun natuurlijke staat, evenzo Zijn bittere vijanden en kruisigers zouden zijn, in alle mogelijke gelegenheden, evenals deze gruwelijke mensen, die hier nu hun handen aan Heen sloegen.

(d) Dat Zijn hemelse Vader toch een deur van genade, van vergeving, van bekering en zaligheid, door het Evangelie, voor de hele goddeloze en verdoemelijke wereld wilde openzetten en nooit aan iemand de vergeving van Zijn zonden weigeren, om Zijn verdiensten, die deze maar met een waar geloof van Hem begeren. Ja, dat Hij daartoe ook altijd, met de Goddelijke kracht van Zijn Geest, door het Evangelie in de harten aller uitverkorenen wilde werken, om hun Zijn genade te doen ontvangen en aannemen. Het is dan, alsof de Heere Jezus hier zei, met Zijn gebed: O, mijn genadige Hemelse Vader! Laat toch Uw verschrikkelijke toorn niet ontstoken worden, over deze arme boosdoeners en gruwelijke mensen, die deze onuitsprekelijke zonde, hier aan Mij begaan! O, laten zij daarover toch vergeving en genadig pardon van U ontvangen! Werp hun toch niet, rechtvaardige Vader, in de hel en in het eeuwig verderf. Maar geef hen allen, om Mijn verdiensten wil, tijd en genade tot bekering! Schenk hen uit Uw grondeloze barmhartigheid daartoe de middelen en de Geest, zoals dat overeenkomt, met Uw eeuwige raad; opdat, zo niet zij allen, immers nog enigen van hun mogen zalig en behouden worden.

O, konden wij hier nu de diepte van des Zaligmaker grondeloze liefde en barmhartigheid, voor de aller-goddelooste zondaren en moordenaars van Zijn geheiligd Persoon, eens recht inzien en bekennen, door het helderschijnend licht van de Heilige Geest! Gewis, er is nooit enkele gelijkenis, van zodanige onuitsprekelijke liefde en barmhartigheid op de wereld meer geweest, zoals hier in onze Heere Jezus nu gevonden werd.

(1) Zozeer als deze gruwelijke mensen hier in haat en boosheid tegen Hem brandden. Zozeer, ja, nog oneindig meer brandde Hij in liefde en barmhartigheid jegens hen; Hij zag hun onuitsprekelijke ellende aan. En hoe geheel diep zij allen verzonken lagen, in de macht van de Satan, wiens rampzalige werktuigen zij waren. Hij zag de verschrikkelijke toorn Gods, die op hun lag en welk een gewicht van eeuwige verdoemenis, er eens zeker over hen komen zou indien zij altijd onboetvaardig bleven in deze verschrikkelijke zonden. En daarom Zijn heilig hart werd in Hem omgekeerd,

over deze arme en verdoemelijke hellewichten en smolt in Hem als het ware van allerzuiverste liefde, medelijden, tederheid en barmhartigheid. Dit deed Hem, als Zijn eerste werk hier op het kruis, voor alle andere dingen, aan de zaligheid en behoud van deze rampzalige boosdoeners arbeiden en zo ernstig tot zijn Hemelse Vader bidden: *Vader! vergeef het hun, enz.*

(2) Ja, eer Hij nog als het ware dacht, aan de bezorging van Zijn lieve moeder Maria, van Zijn geliefde discipel Johannes en aan Zijn andere beminde aanhangers die Hem volgden en van wie er veel hier in de hoogste droefheid tegenwoordig waren. Zo waren deze aller-goddellooste zondaars en gruwelijkste vijanden van Hem, hier de eerste voorwerpen van Zijn Goddelijke ontferming.

Ja, gij allen o gruwelijke en onbekeerlijke zondaren, die Hem nu nog niet kent, maar nog heden op deze dag, hoewel gij ook Zijn Evangelie uiterlijk belijdt in de wereld, - nochtans in uw harten Zijn aller-bitterste vijanden gebleven zijt en Hem nog alle dagen zo smadelijk kruist, door uw zonden en geveinsdheid; - gij allen lag Hem hier aan het kruis ook op Zijn hart! Zijn hart bloedde hier ook van jammer en medelijden over uw onuitsprekelijke ellende! Hij zag de vloed van Gods eeuwige toorn die eens zeker in eeuwigheid over u zullen komen, indien u nog langer onboetvaardig blijft!

Daarom heeft Hij toen ook reeds Zijn bloedige handen en armen voor u uitgebreid tot Zijn Hemelse Vader; opdat Hij u de deur van vergeving, van genade en bekering, wijd wilde openzetten, u Zijn Geest daartoe schenken en alle ernstige en krachtige middelen, tot uw bekering en zaligheid toch wilde gebruiken.

O zondaars! staat deze liefderijke en barmhartige Heere Jezus, die hier al zolang tevoren, zo voor uw zaligheid gebeden heeft, toch niet langer tegen! Maar geloof, gelooft toch eens aan Zijn grondeloze liefde en barmhartigheid over u! En werpt u met al uw zonden en goddeloosheden, in ware boetvaardigheid, toch eens neer voor Zijn voeten en in de armen van Zijn ontfermende genade, eer de deur van deze genade eens voor eeuwig voor u zal toegesloten worden.

(3) Maar ziet ook eens, met welk een krachtige en bewegelijke reden, de Heere Jezus dit gebed hier, bij Zijn Hemelse Vader aandringt! Hij pleit hier op de diepe blindheid en onwetendheid van Zijn vijanden, zeggende: *want zij weten niet wat zij doen*. Dat is: zij weten niet, wat een gruwelijke en verschrikkelijke zonde, zij hier aan Mij bedrijven. En wat een zware toorn en verdoemenis zij daar aan verdienen: daar hebben zij geen inzien in en geen kennis van, enz. En dit was ook zo.

(1) De krijgsknechten die Hem kruisten, deden het zeker in hun blindheid, om te voldoen aan de last, die hun gegeven was. die ruwe en goddeloze schepsels zij ook waren. Nochtans, indien zij geweten hadden, wat een verschrikkelijk kwaad het was, de Heere Jezus zo te kruisigen en ter dood te brengen. Zij zouden het zeker, niet in hun gedachten hebben durven nemen.

(2) Het arme Joodse volk, dat voor een groot gedeelte hier te Jeruzalem, uit verre landen opgekomen was en een welbehagen in de dood en kruisiging van de Heiland nam. Dat zich daarover verheugde en Hem bespote, wist ook niet wat een gruwelijk kwaad zij daaraan deden. Want zij lieten zich door het gezag van hun Oversten, Wet- en Schriftgeleerden geheel verblinden, dat zij de Heere JEZUS niet anders dan voor een vals profeet en verleider van de volk hielden, die zij derhalve meenden, dat naar verdiensten, alle smaad en lijden, ja, de dood zelf werd aangedaan.

(3) En wat betreft de Oversten van de Joden, die stonden hier zeker in de meeste en grootste schuld voor God; omdat zij meest van allen hadden kunnen weten, indien zij anders maar waarlijk gewild hadden, welk Persoon de Heere Jezus was. Nochtans, de

ontfermende Heere Jezus, ziet ook hun onwetendheid, hier aan de beste kant aan, teneinde Hij die hier ook mocht gebruiken, als een beweegmiddel bij zijn Hemelse Vader, om ook genade voor hun te verwerven. Zo neemt Hij dan in het algemeen, de onwetendheid van Zijn vijanden hier als een beweegreden, om vergeving en pardon, van de hoge God, voor hun te verkrijgen.

1. Niet om daarmee een moedwillige onwetendheid, enigszins te verschonen, alsof die een kleinigheid zou zijn en een zonde, daar God de mensen veel andere zonden, licht om zal vergeven. Helaas, dat zullen er menig duizenden in de hel wel anders ondervinden, die God wel hebben kunnen, maar niet hebben willen kennen.
2. Maar de Heere Jezus stelt hier de onwetendheid van Zijn vijanden, aan zijn Hemelse Vader voor, gelijk die waarlijk was, als een verzwaring en verhoging, van hun jammerlijke ellenden. Dat zij zulke blinde slaven van de Satan waren, die geheel van Hem in de duisternis geleid en geregeerd werden en daarom het gruwelijke kwaad, dat zij Hem hier aandeden, niet konden zien. Gelijk ook de Apostel Petrus, dat naderhand tot hun zeide: *En nu broeders! ik weet dat gij het door onwetendheid gedaan hebt, gelijk als ook uw Oversten*, Hand. 3: 17.

Lering. Ziehier dan de ondoorgrondelijke liefde, barmhartigheid en zachtmoedigheid van de Heere Jezus, voor Zijn aller-slimste en bitterste vijanden en moordenaars! En dat terzelfder tijd wanneer zij alle hun gruwelijke haat en boosheid tegelijk, aan Hem in het werk stelden en Hem zo wreed kruisigden en ter dood brachten. Wie nu zijn aller ergste vijanden nog wil haten en terzelfder tijd, als hij alle kwaad en vervolging van hun ontvangt, voor hen niet ernstig om genade bij God wil bidden, die mag dan zelf zien, hoe er niets van de Geest van Jezus in hun is. Allen die hun vijanden haten, die haten ook niet minder de Heere Jezus, die Zijn vijanden zo zeer bemind heeft.

Maar bemerk ook het grote voordeel, dat dit gebed van onze Zaligmaker, aan de goddeloze wereld, vroeg en laat gedaan heeft en nog tegenwoordig, alle dagen komt te doen.

- (1) De gezegende vruchten en uitwerkselen daarvan, waren al aanstonds zeer klaar te zien in die wonderlijke bekering van de een moordenaar; in die grote overtuiging en beweging, van de hoofdman over honderd, die God verheerlijkte en zei: waarlijk! *Deze mens was rechtvaardig!* Luk. XXIII: 47; in die geweldige ontroering en droefheid van al het volk, dat deze kruisiging had aangezien, *die terugkeerden, slaande op hun borsten*, vs. 48.
- (2) Vervolgens in de bekering van zoveel duizenden Joden op de Pinksterdag. En naderhand in de bekering van Paulus, door wiens dienst weer zoveel duizenden heidenen in de wereld bekeerd en Christus toegebracht zijn.
- (3) Ja, al de genade die God naderhand aan de wereld gedaan heeft, in het bekeren en zaligen van de mensen. En die Hij nog tegenwoordig doet en nog na deze tot aan het einde van de wereld, verder doen zal; het is allemaal een gezegend uitwetsel en vrucht, van deze voorbidding van Christus Jezus onze Zaligmaker, hier aan het kruis; gelijk de profeet Jesaja, dat reeds, zolang tevoren, in de Geest voorzegt heeft, dat God Hem daar om een deel van velen zou geven, omdat Hij voor de overtreders gebeden heeft. Jes. 53: 11, 12.

Gelukkigigen! Die deze dierbare voorbidding van de Heiland dan recht in waarde houden!

- Zich daarmee in alle droefenissen en bijzonder onder schuld en last van zonden gelovig vertroosten.

- Die zich daardoor, als door een sterk koord van liefde tot Jezus laten trekken.
En die dezelve alleszins zoeken en arbeiden om die na te volgen.

Daartoe verlene de Heere een ieder van ons Zijn genade! Amen.

42. PREDICATIE, HET BESPOTTEN EN LASTEREN VAN DE HEERE JEZUS AAN HET KRUIS.²

En die voorbij gingen lasterden Hem, schuddende hun hoofden en zeggende: Gij die de Tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos Uzelf. Indien Gij de Zoon van God zijt, zo kom af van het kruis. En desgelijks ook de overpriesters, met de Schriftgeleerden en Ouderlingen en Farizeeën Hem bespottende zeiden: anderen heeft Hij verlost, hij kan Zichzelf niet verlossen! Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis en wij zullen Hem geloven. Hij heeft op God betrouwd, dat Hij Hem, nu verlosse, indien Hij Hem wel wil; want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon! MATTHEÛS 27:39.

Het zijn merkwaardige woorden, die wij vinden Job 12: 4, 5, daar die vrome man zo spreekt van des Heeren volk, de ware gelovigen: *de rechtvaardige en oprechte is een spot; hij is een verachte fakkel naar de mening van de genen, die gerust is.* Door degenen die gerust is worden algemeen verstaan: alle zorgeloze, verstokte en onbegenadigde zondaars en wereldse mensen, die zich niet bekommeren over hun eeuwige zaligheid, maar geheel zorgeloos en gerust daarheen leven, Menende dat alles goed met hun zal aflopen. Dat zij deugdzaam genoeg zijn om zalig te worden. Dat God genadig en barmhartig is en dat de weg naar de hemel, niet zo eng en nauw is als sommigen die wel stellen. Zie, zodanige zondaars zijn gerust en slapen daarin het midden van hun goddeloosheid en het aller-verschrikkelijkste gevaar en rampzaligheid, waarin zij zijn, ongevoelig heen, niet anders dromende, dan dat alles wel met hun is en dat zij rijk en verrijkt zijn en aan geen ding gebrek hebben. Zo was het met de onbegenadigde en onbekeerde zondaars gelegen in Jobs tijden.

En zo is het met hun nog eveneens in onze tijd. Nu, van die gerusten, zorgeloze en Laodicesche hoop, getuigt de man Gods hier, dat bij hun en naar hun mening de rechtvaardige en de oprechte een spot is en een verachte fakkel. Gewis dat is zo. Men ziet en hoort het dagelijks, hoe grotelijks gehaat en veracht het was volk des Heeren bij de gerust en zorgeloze wereld is. En hoe de onbekeerde zondaars als nog niet aflaten Gods kinderen, de rechtvaardigen en oprechten, op allerlei wijze te smaden, te lasteren, te bespotten en hun met woorden en werken, zoveel zij immer kunnen te beledigen. Wie is er onder vromen en oprechten, die dat niet dikwijls met smartelijke droefheid, in deze tijd ondervindt, zo omtrent zichzelf, als omtrent zijn medechristenen en gelovigen? Gewis! Zo ooit, is nu dit woord van de vrome Job hier onder ons vervuld. Nu zou ieder rechtvaardige en godzalige ziel dit wel tot zijn devies of zinspreuk mogen nemen: *de rechtvaardige en oprechte is een spot*, enz. Doch, opdat Gods kinderen, de ware vromen en oprechten onder ons, daardoor niet mismoedig zouden worden, maar door de genade Gods de smaadheid verachting en bespottung van deze wereld, gewillig en getroost op zich zouden nemen, willen wij hun tegenwoordig met de genadige bijstand van de Heilige Geest, in een klaar en levendig tafereel voor ogen stellen en hen doen zien, hoe hun bemind Hoofd en Heiland Jezus, hun op deze weg is voorgegaan en die verschrikkelijke smaadlieden, lasteringen, bespottungen en verachtingen Hij, hangende aan het kruis, voor hun heeft moeten verdragen van Zijn en hun vijanden. Opdat zij daardoor van hun Heiland zouden mogen leren zichzelf hier geheel te verloochenen, hun kruis blijmoedig op zich te nemen en Hem gewillig na te volgen en met Hem als helden te treden in dit slijk der straten.

² Over Joh. 19: 25-27 is geen geschikte Leerrede gevonden.

De Heere zegene daartoe ons woord, tot versterking en vertroosting van Zijn kinderen en tot overtuiging en bekering van gerust zondaren! Amen.

Wij willen onze tekstwoorden met alle mogelijke kortheid uw aandacht openleggen en ons meer toelagen op de nuttige en praktikale leringen, die daarin voorkomen, dan wel op haar letterlijke verklaring, die op zichzelf aangemerkt toch nergens toe dient, dan om het verstand met blote en ijdele beschouwingen op te vullen; terwijl het hart daar onder geheel dor, ledig en onvruchtbaar blijft. O, dat de Geest van de Heeren eens kwame en de ijdele letter wegname van al onze predikstoelen! Wat zou de Kerk en predikdienst, niet een geheel andere gedaante hier in Nederland vertonen. En hoe zouden al onze leraars, dan van de Heere Zelf geleerd zijn en hun leer druppen als een regen. Daar helaas! De dorre en droge letter het nu alles overal onvruchtbaar maakt.

Twee hoofdzaken komen ons hier in onze tekst, ter nadere overweging voor.

1. Hoe de Heere Jezus aan het kruis gelasterd en bespot werd, in het algemeen van de voorbij gaande menigte van de volk vs. 39, 40.
2. Hoe Hij ook in het bijzonder bespot, gesmaad en gelasterd werd van degenen, die dit het minst van allen betaamde, te weten van de Overpriesters en Schriftgeleerden van de Joden vs. 41-43.

1. Wat het algemene volk aangaat, daarvan zegt Matthéüs: **en die voorbij gingen lasterden Hem, schuddende hun hoofden**, enz. Hier vinden wij

(1) De personen.

(2) En dan hun bespotting en lastering van de Heiland.

(1) Die Hem daar aan het kruis hangende eerst bespotten en lasterden, waren degenen *die voorbijgingen*. Daar was een menigte volk die de Heiland uit Jeruzalem nagevolgd, om Zijn kruisiging te zien, gelijk dat in dergelijke gelegenheden altijd gaat. Deze menigte volk nu, ging hier bij het kruis af en aan en liepen heen en weer en gingen zo de Heiland aan het kruis hangende gedurig voorbij, om Hem te zien en te bespotten. Buiten twijfel is het meestal gewoon en eenvoudig volk geweest, een onwetende schare die hier het meeste leven en gewoel bij het kruis van de Heiland hebben gemaakt. Zoals het nog onder ons zo toegaat, als er openbare rechtspleging geschiedt. Waaruit wij dan nu mogen leren, dat onder degenen die tegenwoordig van de Heeren volk smadelijk handelen en bespotten, ook al veel eenvoudig, algemeen en onwetend volk is, die niet weten wat zij doen, maar die geheel afhangen van de mond van hun leraren en van degenen die hun voorgaan, lasterende de vromen daar in hun baldadigheid en losse onwetendheid. Nu, op dezelfde wijze werd de Heere Jezus hier ook behandeld.

(2) De menigte van het gewone volk die voorbij gingen, **lasterde Hem**. Lasteren wordt hier genomen voor iemand te onteren, door allerlei bittere scheld- en smaadredenen, die men hem toewerpt en met alle hevigheid en bitterheid tegen hem uitspreekt; hetzij in zijn tegenwoordigheid of afwezigheid. Dit is het rechte en eigenlijke werk van de duivel, die doet niets liever dan God en Zijn volk, op allerlei wijze te smaden en te lasteren. Waarom hij dan ook met nadruk, in de Heilige Schrift de naam graagt van *lasteraar*. Nu, allen die uit de duivel zijn en hem volgen en aanhangen, beminnen ook deze duivelse goddeloosheid en verstaan die meesterlijk en laten geen gelegenheid verloren gaan, om God en Zijn zaak, waarheid en volk en knechten te onteren, te smaden, te schelden en te lasteren. En zij kunnen niet anders, omdat zij uit de vader de duivel zijn en zijn begeerte willen doen en van zijn geest geregeerd worden. Zo deden deze voorbijgaande Joden hier nu ook omtrent de Heiland. Zij lasterden Hem en

scholden Hem en spraken alle smaadredenen tegen Hem uit.

Wat had de Heere Jezus dit volk toch gedaan, zou men hier mogen vragen, dat zij zo uitermate vijandig en verbitterd tegen Hem waren en Hem in Zijn smartelijk lijden zo smadelijk lasterden? Niets met al toehoorders, dan alles goed naar ziel en lichaam. Wel, waarom Hem daarvoor dan nu zo gehandeld en gelasterd? Zult u zeggen. Dit deden deze rampzalige en ongelukkige mensen om dezelfde redenen, als der zondaren vijandelijke lastering nu nog geschiedt, aan des Heeren Naam, zaak en volk.

(1) Uit onwetendheid en verschrikkelijke verstoktheid en blindheid huns harten, waardoor zij lasterden hetgene zij niet wisten of kenden, Judas 10. Velen van hun wisten zelf niet eens, waarom zij het deden.

(2) Zij deden het door vleselijke drift en ijver, zijnde door hun blinde leraren, voorgangers en leidslieden opgeruid en elkaar gaande makende en holden zoals tomeloze paarden daarheen.

(3) Velen onder hun deden het ook, uit een duivelse boosheid. De Heere Jezus had hun de waarheid gepredikt en hun de rechte weg der zaligheid verkondigd. Hij had hun zonden onbeschroomd bestraft en hun de ijdelheid van al hun uitwendige godsdienst plichten en eigengerechtigheid aangetoond. En hun met Gods toorn, vloek en verdoemenis bedreigd. En had hen tot Zich geroepen, om bij Hem alleen hun zaligheid te zoeken en al het andere te laten varen, als gebroken bakken, die geen water houden. Nu, deze gezonde leer van de Heiland, konden de zondaars in het Jodendom zo weinig verdragen, als die bij ons in het Christendom, omdat zij de leugen aanhingen en liefhadden. En daarom waren zij met zo bittere en felle haat tegen de Heiland ingenomen en lasterden en smaadden Hem zo. Gods kinderen mogen het, door Gods genade, op zichzelf toepassen en er hun gebruik van nemen. Want om dezelfde reden worden zij nog tegenwoordig van de wereld zo gesmaad, gescholden, gehaat en gelasterd, opdat zij hun Hoofd en Heiland zouden gelijk zijn en in alles één zaak met Hem hebben.

Maar deze rampzalige en onwetende schare der voorbijgangers lasterden niets slechts zo de Heiland met woorden; maar zij hoonden en bespotten Hem ook, met smadelijke gebaren. Want volgens de Evangelist **schudden zij hun hoofden**. Dit bedrijf werd te allen tijde, voor een verwoede bespottung, verontwaardiging en verachting gehouden, zo groot als men iemand in zijn dolle drift kan aandoen. Zo klaagt Gods volk Psalm 44: 14, 15. *Gij stelt ons onze naburen tot smaad, tot spot en schimp dengenen, die rondom ons zijn; Gij stelt ons tot een spreekwoord onder de heidenen; tot een hoofdschudding onder de volkeren*. Dus gaven de voorbijgaande Joden, met dit schudden van hun hoofden tegen de Heiland dan te kennen:

(1) Hun uiterste goddeloosheid, waardoor zij zich niet ontzagen, Hem in Zijn lijden, alle smaad, ontering en bespottung, die in hun vermogen was aan te doen.

(2) Hun uiterste bitterheid, verwoedheid en boosheid tegen Hem, waardoor zij Hem tot het innigste van hun zielen haatten en niet wisten hoe zij Hem in hun dolle razernij en verwoedheid spijt, smaad en bespottung genoeg zouden aandoen.

(3) Eindelijk gaven de Joden, met dit schudden van hun hoofd ook te kennen, hun aller-diepste verachting en versmading van de Heiland, als die Hem hielden voor een uitvaagsel van de wereld en voor de aller-onwaardigst mens, die er leefde, aan wie niets verbeurd kon worden. Maar die men vrij met alle macht, mocht bespotten en mishandelen. Zie, tot zo'n uiterste staat van vernedering is de Heere Jezus, voor Zijn volk en gelovigen gekomen. Des Heeren kinderen en gunstgenoten, moeten hier al weer uit leren, dat zij van de zondaars en goddeloze, hier op de wereld geen ander lot,

dan hun Heer en Meester hebben te verwachten. Worden zij van de mensen van deze wereld, ook dikwijls openlijk, hetzij in hun tegenwoordigheid hetzij in hun afwezen, op de smadelijkste wijze mishandeld, belachen, bespot en uitgejouwd; schudt men ook het hoofd tegen hun; roept of wijst men hun wel eens openlijk met vingers na, gelijk nu en dan ook van de wereld geschiedt; en worden zij voorts als de onwaardigste mensen mishandeld; - o, zij houden zich hier over toch niet vreemd! En het ongeluk, dat hun geschiedt toch niet breed uitmeten; noch haten en schelden hun vijanden daarom niet. Maar laten hun met hun spotten en boosheid tegen zich begaan, ziende met het oog van het geloof op hun Hoofd Jezus en Zich door Zijn genade grotelijks vertroostende en verheugende, dat zij van Hem waardig geacht worden, om Zijns Naams wil smaadheid te lijden. Zo zal alle smaad en bespotting, hun tot zaligheid en heerlijkheid gedijen.

Doch de Evangelist gaat voort en tekent verder aan de inhoud, van der voorbijgangers lastering en bespotting tegen de Heiland. Zij zeiden of riepen tot Hem: ***Gij die de Tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos Uzelf.*** Om deze lastering en snode bespotting wel te verstaan, zo weet aandachtigen, dat de Heiland tevoren, in zeker gesprek tot de Joden, die een teken van Hem begeerden gezegd had, gelijk wij aangetekend vinden, Joh. 2: 19, *breekt deze tempel en in drie dagen zal Ik denzelven oprichten. Dit nu zeide Hij*, volgens Johannes aantekening vs. 21, *van de tempel Zijns lichaams*, wie de Joden door de dood zouden breken en die Hij dan met Zijn opstanding, binnen drie dagen weer zou oprichten. Maar de Joden hadden uit kwaadaardigheid, uit onverstand en uit onachtzaamheid, dit woord van de Heiland niet goed begrepen. Maar het verstaan van de tempel te Jeruzalem; alsof Hij die had willen tot de grond toe laten afbreken en dezelve dan alleen, in drie dagen weer oprichten. En dit verwijten zij de Heiland hier nu aan het kruis en lasteren en bespotten Hem daarover zeggende: *Gij die de tempel afbreekt*, enz. Als wilden zij zeggen: "Waar zijt Gij, grootse pocher en leugenaar nu, Gij die ons hebt durven wijs maken, dat als wij onze tempel hier te Jeruzalem geheel tot de grond afbraken, Gij die dan in drie dagen weer zou oprichten? Kom aan! Kunt Gij zulke grote dingen doen? Zijt Gij zo'n machtig held als Gij voorgegeven hebt. Wel, help en verlos Uzelf dan nu, uit Uw ellende en toon daar Uw macht eens mee!"

Voorwaar! Een lastering en bespotting, vol snode bitterheid en onverstand. De Heiland, hoewel Hij kon, moest hier nochtans Zichzelf niet verlossen. Maar Hij moest tot verlossing van Zijn volk, hier nu lijden en sterven naar de Schriften. Maar dit was geheel bedekt en verborgen voor de ogen van de Joden. Ondertussen wedervaart enerlei, ook nog tegenwoordig, des Heeren Jezus volk en gelovigen. Daar is niets algemener onder ons, dan dat Gods kinderen nu nog zodanig een onverstand en bitterheid van de wereld, tegen zich moeten verdragen en ondergaan. De wereld, geheel blind zijnde en niet hebbende de Geest van onderscheid, verstaat de woorden en redenen niet, die de vromen spreken. Maar is gewoon deze naar haar diepe onkunde en vleselijk wanbegrip, op een geheel verkeerde wijze te begrijpen en schandelijk te verdraaien en die dan zo verdraaid, in haar blinde ijver overal te verbreiden en de vromen over hun redenen dan smadelijk te lasteren en te bespotten. Bijzonder is dit het lot van leraren onder Gods volk, die steeds de waarheid in het openbaar verkondigen. Van deze hoort men gewoonlijk, dat zij dit hebben gezegd, dat gezegd of geleerd. Zo worden hun woorden schandelijk verdraaid, zo uit onkunde, als uit kwaadaardigheid van hun toehoorders. En zij worden ze dus oost en west, met veel leugenachtige zaken beticht, die men hun dan, of in hun tegenwoordigheid, of in hun afwezen smadelijk verwijt en stoutmoedig opdringt, op dezelfde wijze als de Joden hier de Zaligmaker

deden. Maar dat kan niet anders wezen. Des Heeren volk en dienaren moeten zich dit alles van de wereld weer getroosten en door de genade van de Heilige Geest, zien op hun Hoofd Jezus, Wie zij toch in alles moeten gelijkvormig gemaakt worden, opdat het openbaar worde, dat zij discipelen van Hem zijn en schapen van Zijn stal en kudde.

De Evangelist Mattheüs tekent verder ook nog een andere laster en spotreden, van de voorbijgaande Joden aan, die zij de Heiland aan het kruis smadelijk in het aangezicht wierpen, hierin bestaande, dat zij tot Hem zeiden: **Indien Gij de Zoon van God zijt, zo kom af van het kruis.** De Heere Jezus had Zichzelf openlijk uitgegeven en beleden, dat Hij Gods Zoon en de Christus was en zich daardoor niet geschaamd noch daar geen verborgenheid van gemaakt; gelijk dan Zijn aanhangers en gelovigen nog tegenwoordig, door Zijn genade, het zich ook niet schamen, zichzelf voor de wereld openlijk te belijden Gods kinderen, Zijn zonen en dochteren te zijn. Maar daar roem op dragen, dat zij tot zo'n grote zaligheid en heerlijkheid, van God verwaardigd zijn. Maar de Heiland liep met Zijn belijdenis, dat Hij de Zoon van God was, de Joden, Zijn vijanden grotelijks in het oog. Die hielden dat voor een verschrikkelijke stouthed, vermetelheid en trotsheid en hebben Hem daarom wel voornamelijk verworpen en zo schandelijk gekruist. En nu aan het kruis hangende, lasterden zij Hem daar nog over en bespotten Hem, hem toeroepende: "Als Hij Gods Zoon was, gelijk Hij van zichzelf voorgegeven had, dat Hij dat dan nu openlijk zou betonen en afkomen van het kruis." Maar deze domme en verstokte schare wist niet, dat de Zoon van God daar hing om te lijden en te sterven voor Zijn volk en dat Hij van daar nu geenszins moest afkomen, maar blijven hangen aan het kruis, teneinde daardoor als een zoenofferande, voor de zonden van al Zijn gelovigen geofferd te worden. En dat Hij dan eerst zou betonen, de Zoon van de levende God en de ware Heiland en Verlosser van Zijn volk te zijn, als Hij uit de doden weer zou opstaan en gaan zitten aan Zijn Vaders rechterhand in de hemel, gelijk Hij van zichzelf voorzegd had.

Ondertussen gaat het nog tegenwoordig zo met des Heeren Jezus volk. Nergens valt de wereld meer op en niets valt haar onverdraaglijker, dan dat de vromen zich uitgeven voor Gods kinderen. En dat zij dit van zichzelf en van elkaar door Gods genade, bij alle gelegenheden openlijk belijden en geen andere, dan die het met hun in de grond en wortel der zaak eens zijn, voor ware Christenen en kinderen van God willen erkennen. O, dit kan de onbekeerde wereld onmogelijk verdragen. Alleen dit haalt Gods volk alle haat, alle smaad, laster en bespottung van de wereld op de hals; hier vandaan hebben zij de gehele wereld en al wat onbekeerd en goddeloos is tot vijand en worden bij haar gehouden voor geveinsden, hoogmoedige, veroordeelaars van andere. Ja, voor het gehaatste en verachtste volk, dat er zijn kan en daar een ieder zich voor moet wachten. Maar hun bemind Hoofd en Heiland Jezus, beschermt hen tegen de wereld en zij schuilen onder Zijn vleugelen en lijden alle smaadheid met Hem.

Tot zover ons met het gewone volk hebbende opgehouden, gaan wij nu tot de voorgangers, leraars en leidlieden van de volk over. Van deze tekent de Evangelist aan: **En desgelijks ook de overpriesters, met de Schriftgeleerden en Ouderlingen en Farizeeën Hem bespottende zeiden: anderen heeft Hij verlost, hij kan Zichzelf niet verlossen!** Deze mensen, daar Mattheüs hier van spreekt waren de Hoofden en Leidlieden van het Joodse volk, beide in het burgerlijke en in het Kerkelijke en waren hetzelfde bij de Joden, dat bij ons de Overheden of Magistraten zijn; en bijzonder de Kerkelijke Regenten, als Professoren, predikanten, ouderlingen, enz. De voornam toeleg van deze mensen bij de Joden was: hun eigen eer, achting, gezag en aanzien onder het volk op te richten; hier kwam al hun handel en gedrag op uit. Zij wilden alleen

alle wijsheid, alle godzaligheid en alle eer en waardigheid bezitten en verhieven zich zo ver boven de gemeente. En dat gelukte hun ook zeer wel. Zodat zij van het blinde en onwetende volk, om hun voorgewende wijsheid en godzaligheid, als halve goden, ja, ver boven God geëerd en gevreesd werden. Nu deze mensen moesten dan vooral niet worden tegengestaan; niemand moest zich verstouten, hun wijsheid, of gezag, of godzaligheid, enigszins in twijfel te trekken, of zich daar tegen te verzetten, of hij had weldra hun aller en ook der gemeente uiterste haat en vervolging te verwachten. Nu, tegen deze was het dat de Heere Jezus zich altijd en in alles, openlijk had aangekant, gelijk Zijn getrouwe knechten en navolgers nu overal, door Zijn genade nog doen. Steeds en bij alle gelegenheden had de Heiland zich, tegen deze leidlieden en blinde voorgangers van de volk aangesteld en niet opgehouden hun blinde onwetendheid, verkeerde uitleg en verdraaiing van de Heilige Schriften, hun boosheid, geveinsdheid, snode zelfzoeking, enz. openlijk, zo in hun tegenwoordigheid als in hun afwezen aan al het volk ten toon te stellen. Opdat zij de gemeente niet langer verleiden mochten. Zelden deed Hij een Predicatie, vermaning of redevoering tot het volk, of Hij waarschuwde hun voor hun blinde en geveinsde oversten, predikanten en leraars en ging daarin geheel onbeschroomd te werk, zonder enig mens, klein of groot te ontzien. Daarbij leerde de Heiland een leer die vlak tegen die der Overpriesters, Schriftgeleerden en Farizeeën aanliep en daar zij met al hun wijsheid en geleerdheid niet één woord of letter van verstonden, hoe meesterlijk zij die nochtans bij het onwetende volk tegenspraken, bespotten en lasterden.

Nu, hierdoor kreeg de Heere Jezus al die Overpriesters, Kerkvoogden, predikanten en leraars van de Joden, geheel tegen zich. Zij haatten Hem geweldig en ruiden overal de gemeente tegen Hem op; scholden, lasterden en bespotten Hem, bij klein en groot onophoudelijk. Ze maakten het volk wijs, in hun vermaningen, aanspraken en predicates, dat Hij een vals profeet was, een bedrieger, een oproermaker, een leugenleraar, een verleider van de volk, een goddeloos mens, enz., voor wie zij zich toch wel wachten moesten, van Hem niet te horen, noch enige gemeenschap met Hem te hebben; vooral niet Hem aan te hangen en te volgen. Ja, deze mensen rustten niet, voordat zij de Heiland van kant hadden geholpen en door valse beschuldigingen gedood en zo deze steen des aanstoets gelijk zij meenden, uit het midden hadden weggenomen. Nu, wat wonder dat zij zich hier ook lieten vinden, bij de kruisiging van de Heiland en Hem ook met het andere volk bespotten, scholden en lasterden? Ja, als getrouwe boosdoeners de gemeente daarin meesterlijk voorgingen, zeggende en roepende van de Heiland: *Andere heeft Hij verlost*, enz. Want om Hem zelf toe of aan te spreken, gelijk het volk deed in hun spotten en lasteren, daar waren zij al te grote en waardige mannen toe. Zoveel eer moest de Heiland van hen niet genieten. Nee, zij richten hun reden en aanspraak tot het volk, om dat nog al meer, tegen de stervenden Heiland op te ruïnen en te verbitteren. Ze zeiden:

(1) *Andere heeft Hij verlost*, enz. Wij zullen hun goddeloze smaad, spot en lasterwoorden maar even aanraken, aandachtigen, want wij hebben noch lust, noch tijd, om deze vuile drek veel te roeren. Dat de Heiland andere verlost had van hun kwalen en ellenden, naar ziel en lichaam was waar en daar had Hij genoeg door betoond, dat Hij Gods Zoon en de was Christus was. Maar dat Hij zichzelf niet kon verlossen en daar geen macht of vermogen toe had, was een goddeloze leugen, waarmee deze Joodse Overpriesters en leraars betoonden, dat zij uit de Duivel, de Vader der leugenen waren en zijn woord spraken, dat niet anders dan leugen is. Dat de Heiland zichzelf wel kon verlossen, heeft Hij op Zijn tijd aan de wereld overvloedig genoeg getoond en toont dat nog dagelijks, hoewel het van de blinde wereld en van haar leugenleraren niet gezien

is, noch gezien wordt.

(2) Een andere vuile leugen en bespotting en lastering van de Heiland, drukken deze ellendigen zo uit: ***Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis en wij zullen Hem geloven. Hij heeft op God betrouwd, dat Hij Hem, nu verlosse, indien Hij Hem wel wil; want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon!*** Hier is geen een waar woord in de hele reden te vinden. Maar het wijkt alles van de waarheid, want

(a) De Heiland was wel de Koning Israëls en had dat wel geleerd; maar niet zoals deze mensen het hier van Hem verstonden, op een aardse en vleselijke wijze. Want de Heiland had wel uitdrukkelijk gezegd, *dat Zijn Koningrijk niet van deze wereld was*.

(b) Maar hoewel de Heiland dus de ware Koning Israëls was, moest Hij daarom geenszins van het kruis afkomen, gelijk deze leugenleraars zeiden, dat Hij doen moest. Maar Hij moest aan het kruis sterven, voor Zijn volk en gelovigen.

(c) En genomen, de Heiland was hier al van het kruis afgekomen, zouden zij nochtans geenszins in Hem geloofd hebben, gelijk zij hier voorgeven, dat zij wilden doen. Want zij hadden tot nog toe tekenen genoeg van de Heiland gezien. Maar zij wilden, noch konden niet in Hem geloven, omdat de meesten van hun daartoe gezet waren, om in hun ongelooft te sterven. Zie, zo spreken zij hier dan anders niet, dan leugens en onwaarheden tot het volk, gelijk zij allen nog tegenwoordig ook doen, die zich tegen de zaak van Christus en Zijn volk en tegen Zijn waarheid aankanten. Hoeveel schijn van waarheid hun redenen, of liever hun lasteringen ook hebben en hoe zeer zij die ook uit de Heilige Schriften willen bewijzen. Zo verkondigen zij de blinde menigte toch niet anders, dan ijdelheid en leugen, het welk God ook op zijn tijd zal openbaren.

(3) Verder zeggen deze snode Oversten en leraars hier, tot bespotting, smading en lastering van de Heiland ook tot het volk; *Hij heeft op God vertrouwd*, enz. Ook hier spreken zij al weer anders niet, dan leugen en bedrog. Want omdat de Heiland altijd op God vertrouwd had en gezegd *dat hij de Zoon van God was*, moest God Hem daarom dan nu, gelijk zij voorgaven en het volk verkeerd wilden wijsmaken van het kruis verlossen. Kon Hij buiten dat, op God niet vertrouwen? En kon God Hem buiten dat, niet wèl willen en Hij Gods Zoon zijn? Het tegendeel is waar. Want de Heiland, omdat Hij Gods Zoon was en op God vertrouwde, moest daarom van het kruis niet verwijderd worden, maar daaraan lijden en sterven. Maar dit was voor de blinde Joodse Oversten en leraars, een diep verzegelde verborgenheid, daar ze niets van wisten. En al hun wijsheid en geleerdheid daarbuiten was anders niet dan loutere ijdelheid en dwaasheid.

Ziedaar geliefden, zo zijn onze tekstwoorden hiermee dan nu, genoeg van ons verhandeld. Overweegt gij nu allen, die belang in de zaak van de Heiland en ware gemeenschap met Hem hebt, door Gods genade nog kort deze dingen!

(1) Hoe geheel onschuldig de Zaligmaker zo aan het kruis, van Zijn vijanden is gesmaad, bespot en gelasterd geworden! Want niets kwaads van Hem wetende te zeggen, moesten ze zich, gelijk wij gezien hebben, met vuile leugens en snode lasteringen tegen Hem behelpen. Laat het met u ook zo gaan kinderen Gods! Zoekt steeds genade bij de Heere, om zo onder uw vijanden en haters te wandelen, dat ze ook u niet anders, dan met leugen en lasteringen kunnen bespotten.

(2) Ziet en overweegt hier de grote smaad en smart, die uw onschuldige Heiland, van

deze vuile en openlijke bespottling en ontering heeft geleden! Want dat recht bedenkende en met een oog van het geloof beschouwende, zal het krachtig daartoe dienen, om uw smart en smaadheid, over de lasteringen en bespottingen, die u dagelijks van de zondaars en de mensen van deze wereld ontmoeten te verlichten, ja, zelfs geheel van u weg te nemen

(3) Bedenkt en overweegt hier ook wel door Gods genade, het verwonderlijke geduld en de voorbeeldige zachtmoedigheid van uw Heiland, in zo grote ontering, lastering en bespottling van Zijn vijanden! Hoort gij Hem daaronder Zijn gezegende mond wel eens opendoen? O nee! Hij hoort het alles aan. Hij zwijgt stil. Hij verdraagt het alles. Hij spreekt geen een hard of kwaad woord! Nu, dat heeft de Heiland gedaan, om u een voorbeeld te geven, opdat gij Zijn voetstappen zou nawandelen.

Wel mijn geliefde Broeders en Zusters! Laat ons dan toch uitzien in deze tijd naar genade, om van onze beminde Heiland zachtmoedigheid te leren, nederigheid van hart en zelfverloochening! Wij leven nu in een boze tijd en in de laatste dagen, waarin de spotters, van wie de Schrift ons vermaant gekomen zijn. Nu is de tijd en het uur vervuld, dat niet alleen de blinde menigte, maar ook de oversten, de leraars en leidslieden van de volk, Christus in Zijn ledematen overal moeten smaden, lasteren en bespotten. Want de satan heeft zijn troon hier in Nederland en hij heeft een sterke toorn tegen Gods volk. Verwacht dan nu niet anders kinderen van God! Dan dat u van de wereld bitter gehaat, gesmaad, gelasterd en bespot zult worden. En dat overal, zelfs de heilige plaatsen, met die gruwel zullen verontreinigd worden. Maar hebt goede moed, kinderen van God, discipelen en navolgers van de gekruiste Heiland, zonen en dochteren van de Allerhoogste! Daar is voor u overvloedige vertroosting in de Heere! Want

- (a) Uw Loon is bij Hem, die u dient in waarheid en oprechtheid van uw gemoed.
- (b) De wereld kent u niet, omdat u van haar niet zijt. En daarom moet u nu haar haat, vervolging en smaadheid dragen.
- (c) U lijdt en wordt gelasterd en bespot om de zaak van Christus, als u voorzichtig wandelt, niet als onwijzen, maar als wijzen.
- (d) Het wordt juist daardoor openbaar voor God, engelen en mensen, dat u van het echte en rechte volk van de Heere Jezus zijt en dat u Zijn livrei draagt. O, welk een heerlijkheid! Wie zou er al de schatten van de wereld voor willen verkiezen? U immers niet kinderen van God? O nee! ik weet dat u daar al uw eer, geluk en zaligheid in stelt, dat de Heere u boven zoveel duizenden verwaardigt om Zijns Naams wil, die u zo hartelijk bemint, smaadheid te lijden.
- (e) Zie ook op de grote wolk van getuigen, die voor u is. Want zo hebben ze ook de Patriarchen, de profeten en al de heiligen voor u behandeld van de beginne van de wereld af.
- (f) U hebt van uw beminde Heiland in uw smaadheid, alle troost en ondersteuning te verwachten. En hoe meer u om Zijntwil van de wereld gehaat, gelasterd en bespot wordt, hoe dierbaarder en hoe heerlijker u zijt in Zijn ogen. Want het geluk van het meest gesmaad, gehoond en bespot te worden hier op de wereld, gebeurt niet dan aan Gods liefste kinderen, die Hem het nauwst aan het hart liggen en daar Hij de meeste zaligheid en heerlijkheid voor bereid heeft. Dit alles moet nu immers Gods kinderen grotelijks, in hun lijden vertroosten en versterken en hen met hartelijke toegenegenheid en ontferming, voor hun vijanden, bespotters en lasteraars doen bidden, wetende

in welk een zwaar oordeel ze zijn.

(4) Bedenkt hier ook en laat uw hart opmerken, hoe de Heere Jezus zodanige ontering en bespotting heeft ondergaan, opdat de Schrift vervuld zou worden, die dat tevoren van de Messias had voorzien! Leest onder andere, als u thuis gekomen bent, Psalm 22 en bijzonder het 8e en 9e vers en u zult daar gewaar worden, hoe ook de eigen spot en smaadredenen die tevoren voorzien waren, aan de Heere Jezus van Zijn vijanden toegeworpen zijn. En leest hierbij Lukas 18: 31, 31, daar u zien zult hoe de Heere Jezus, al Zijn lijden reeds tevoren voorzien heeft. Nu wordt gij, kinderen van God ook gewapend, met dezelfde gedachten, dat ook steeds in en aan u de Schrift moet vervuld worden, die zegt: *de rechtvaardige en de oprechte is een spot*, enz. En houdt u niet vreemd, als die Schrift dadelijk in u vervuld wordt.

(5) Eindelijk, zoekt genade en licht van de Heere, om hier ook te bedenken, de oorzaken van deze smadelijke ontering en bespotting van uw Heiland. Hoe het uw en aller gelovigen zonden en goddeloosheden zijn geweest, die Hem geheel onschuldig, zulk een schandelijk en smartelijk lijden hebben aangedaan! U hebt de Allerhoogste God, op de verschrikkelijkste wijze gesmaad, gehoond, bespot en gelasterd! Bedenkt wat u gedaan hebt vóór uw bekering! Hoe u toen Gods heilige Naam, zaak en volk en dienstknechten, bespot en gelasterd hebt; hoe u toen spotte met Zijn woord, geboden, ingestelde Godsdienst en heilige rustdag, enz. Ja, bedenkt hoe verschrikkelijk u nog dagelijks met God spot, door zoveel sleur, geveinsdheid, uiterlijkheid, hart- en geesteloosheid, enz., die u helaas! nog zo overvloedig aankleven. Hierover bent u waardig en hebt verdiend, dat u eeuwig bespot werd van God en al Zijn heiligen en dat Hij lachen zal in uw verderf en met u bespotte als uw vrees komt. En dat u van Hem met eeuwige smaad, schande en oneer beladen wordt.

Nu, hierom is de Heere Jezus zo gesmaad en bespot geworden, opdat Hij u zou heiligen en verlossen en *opdat u zou hebben de verlossing door Zijn bloed, namelijk de vergeving uwer misdaden*. Tracht dan toch door Zijn kracht en genade, hiertoe uw hart op te brengen, dat u deze bespotting van uw Heiland, met een oprecht geloof aanneemt en omhelst, die uzelf geheel toeëigent en daar alleen al uw vertrouwen op stelt! Verwachtende om dezelve uw zaligheid, uit en door Gods vrije genade.

De Heere geve ons tot dit alles zijn Heilige Geest en heilige ons in de verhandelde waarheid, tot eer Zijns Naams! Amen.

43. PREDICATIE, DE BEKEERDE MOORDENAAR AAN HET KRUIS.

Maar de andere antwoordende, bestrafte hem zeggende: en vreest gij ook God niet, daar gij ook in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben. Maar Deze heeft niets onbekoorlijks gedaan. En hij zeide tot Jezus: Heere! gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn! En Jezus zeide tot hem: voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn. LUKAS 23: 40 -43.

Het is iets opmerkelijks dat men verhaald vindt, van zekere oude Joodse Rabbijn of leraar, die gevraagd zijnde van iemand, wanneer een mens zich tot God moest bekeren, tot antwoord gaf: dat hij dat moest doen één uur voor zijn dood. Een antwoord geliefden, dat sommigen uwer, in de eerste opslag, mogelijk zeer vreemd zal voorkomen en dat mogelijk een werelds mens zal doen denken: wel, dat is goed! Behoeft de mens zich maar een uur voor zijn dood te bekeren, dan is het voor mij nog tijd genoeg, want ik meen nog zo spoedig niet te sterven; ik ben nog jong, fris en gezond en tegen dat ik ziek word, zal ik mij, eer ik sterf wel tot God bekeren.

Maar hoort vrienden! Hoe het verder met de zaak ging! De andere vroeg aan de leraar: behoeft zich de mens maar één uur voor zijn dood te bekeren. Wel, de mens weet niet wanneer, of op wat tijd hij sterven zal.

Dat is zo, zei de leraar. Maar daarom moet de mens zich aanstonds bekeren en ieder uur de dood verwachten.

En dat is gewis zo, toehoorders. Onder de menigvuldige listen, die de satan gebruikt, om de mensen tot zorgeloosheid te brengen en van de bekering terug te houden, is geen van de minste, dat hij in de zielen van de mensen een hoop verwekt en voedt, dat de mens voor zijn sterven nog wel bekeerd zal worden. Dat God machtig is hem op zijn ziekbed, wanneer hij zijn zonden maar belijdt en om vergeving bidt, nog te bekeren. Want dat Hij een genadig en barmhartig God is. Ja, om de mensen nog vaster in zijn strikken gevangen te houden, wijst de duivel de mens dan wel tot het voorbeeld van de bekeerde moordenaar aan het kruis en zegt: zie eens mens, die u zo wilt bekommeren over uw bekering en u zo verontrust, vrezende dat u te laat zult komen. Wel, er is zo'n goddeloos zondaar geweest, daar u immers niet eens bij te pas komt, omdat u zulke gruwelen niet bedreven hebt; die is op het kruis nog wel bekeerd geworden, zodra hij zijn zonden voor de Heere Jezus maar beleed en Hem om genade bad! En zou God u dan verwerpen, die immers heilige mensen zijt, in vergelijking van zo'n gruwelijke moordenaar en die op lange na de helft van het kwaad niet bedreven hebt, daar hij aan schuldig was.

En zo legt de duivel deze moordenaar de mensen dan, als een struikelblok voor de voeten, daar ze rampzalig over vallen en in de hel voor eeuwig neerstorten; en dan heeft satan het spel gewonnen en zijn oogmerk bereikt. En de arme mens, die zijn vervloekte raad gevolgd heeft, is er naar ziel en lichaam voor eeuwig door verloren. Het is hierom toehoorders, dat wij die geschiedenis van de bekeerde moordenaar aan het kruis, tegenwoordig voor uw aandacht eens wilden verhandelen en u eens vertonen, wat daar eigenlijk van geweest is; opdat niemand dit voorbeeld langer gebruike, als een beweegmiddel om zijn bekering, die God van ons allen samen eist, gelijk wij op voorleden bededag gezien hebben, langer uit te stellen. De Heere geve ons genade en zegen in deze verhandeling! Amen.

Twee zaken komen ons hier ter beschouwing voor:

1. Het gedrag van de boetvaardige en gelovige moordenaar, in de drie eerste verzen.
2. En dan het troostrijke genadewoord van de Heere Jezus tot hem.

1. Wat het eerste aangaat, te weten, het gedrag van de boetvaardige moordenaar. Dit bestaat in twee stukken die noodzakelijk hand aan hand moeten gepaard gaan, namelijk: *bekering en geloof*. Zijn bekering openbaart zich vs. 40, 41 en zijn geloof vs. 42.

Lukas verhaalt de zaak dan alzo: ***Maar de andere antwoordende, bestrafte hem zeggende: en vreest gij ook God niet, daar gij ook in hetzelfde oordeel zijt?***

1. Wat het eerste betreft, het gedrag van de boetvaardige moordenaars. Dit bestaat in twee stukken die noodzakelijk hand aan hand moeten gepaard gaan, namelijk: bekering en geloof. Zijn bekering openbaart zich vs. 40, 41 en zijn geloof vs. 42.

Lukas verhaalt de zaak zo: ***Maar de andere antwoordde, bestrafte hem zeggende: vreest gij ook God niet, daar gij ook in hetzelfde oordeel zijt?*** In het vorige heeft hij verhaald, hoe de Heiland hangende aan het kruis, tussen twee moordenaars, die om hun boze stukken, die zij bedreven hadden, tegelijk met Hem gestraft werden, van het volk of de menigte die daar op de strafplaats waren bijeen vergaderd, schamper uitgelachen, gesmaad en bespot werd. Hoe de Oversten van de Joden luidkeels Hem beschimpten, roepende: *anderen heeft Hij verlost*, enz. Hoe ook de soldaten of krijgsknechten Hem bespotten en Hem edik of aluin tot lessing van zijn dorst te drinken gaven en tot Hem zeiden: *indien Gij de Koning der Joden zijt*, enz. Hoe er aan Zijn kruis boven Zijn hoofd een opschrift geschreven was, *met Griekse letters*, enz. En eindelijk, hoe ook een van de twee moordenaars of kwaaddoeners, die met de Heiland gestraft werden, Hem ook smadelijk lasterde, zeggende: *indien Gij de Christus zijt, verlost uzelf en ons*. Daarop laat hij nu verder volgen, in de woorden van onze tekst hoe de andere moordenaar zijn metgezel bestrafte, enz. Van deze boetvaardige moordenaar vinden wij in de Heilige Schrift geen ander bericht, dan hetgeen ons daar verhaald wordt van Zijn kruisiging en bekering. Of hij een Jood of een heiden geweest is, wordt niet gemeld. Maar het waarschijnlijkst is, dat Hij een Jood zal geweest zijn. Hij was dan volgens Gods Woord een kwaaddoener die kwade stukken had bedreven. Die een of meer mensen het leven had benomen en die daarom door handen van de wereldlijke rechter, door zo'n zware en schandelijke straf, als die van het kruis, moest ter dood gebracht worden. Gelijk wij u daarvan tevoren reeds enig bericht gegeven hebben. Van deze leert ons nu Gods Woord dat hij in de laatste tijd van zijn leven door de Geest van de Heere Jezus krachtig tot een waar berouw en leedwezen over zijn zonden en tot een oprecht geloof in Christus is bewrocht en dat hij van zijn bekering en geloof, op het kruis klare en doorluchtige blijken aan geheel de wereld heeft gegeven. En dat hij van de Heere Jezus ook aangenomen werd. En deze blijken staan wij nu wat nader te overwegen.

Het geschiedde dan wanneer zijn metgezel, die aan de andere zijde van de Zaligmaker, benevens de menigte van de volk, mede lasterde en bespote, zeggende tot Hem: ***indien Gij de Christus zijt***, enz., dat onze boetvaardige moordenaar tot hem riep of zei van het kruis, daar hij aan hing: *vreest gij ook God niet*, enz. Lukas schrijft, dat hij deze woorden tot hem sprak, als een bestraffing; hij bestrafte hem met grote ernst en ijver, volgens de kracht van het grondwoord. Hij zag de snode goddeloosheid en onbetamelijkeheid van het gedrag van zijn rampzalige metgezel. En ziende dat de Heere Jezus hem daarover niet bestrafte, maar stilzweeg en zijn lastering met geduld

aanhoorde, kon hij deze nochtans niet verdragen. Maar zijn godsvrucht en ijver vervoerde hem zo danig, dat hij openlijk, ten aanhore van iedereen, deze boze en snode man bestrafte, niet kunnende dulden of aanhoren, dat hij de onschuldige Heiland, zo smadelijk schold en lasterde. Lerende dus met zijn voorbeeld aan alle Gods kinderen, dat wanneer hun Heere en Zaligmaker, van de goddeloze wereldlingen gesmaad en gelasterd wordt, zij dan ook niet moeten zwijgen, maar hen daarover ernstig en met ijver, moeten vermanen en bestraffen. Hij bestrafte hem dan, hem tegemoet voerende: *vrees gij ook God niet*, enz. Als wilde hij zeggen: wat zijt gij voor een goddeloos mens? Hebt gij dan geen de minste vrees, ontzag of eerbied voor God? Zijt gij dan zo in uw goddeloosheid verhard, dat gij alle vrees Gods hebt uitgeschud en van u geworpen? Hij toont daarmee, dat hij waarlijk God vreesde, Wie hij door zijn zonden en gruwelen zo vertoornd had. Dat Zijn schrik en geduchte hoogheid hem op het hart lag. Want die zelf God niet vreest, zal het zich weinig bekreunen of anderen God vrezen. Maar die God oprecht vreest, kan niet verdragen dat andere God niet vrezen. En zo was het met deze boetvaardige moordenaar ook. En vreest gij ook God niet mocht hij zijn goddeloze metgezel, daar bij voegende, daar gij in hetzelfde oordeel zijt. Dat is, daar gij thans in dezelfde ellende en onder dezelfde straf zijt als deze, tegen Wie gij hier zulke smadelijke lasteringen uitbraakt. Hij houdt hem het rampzalige oordeel voor ogen, waarin hij tegenwoordig was, als zijnde door de wereldlijk rechter met hem, om de gruwelijke zonde die zij samen bedreven hadden, aan het kruis gehangen en werden dus verschrikkelijk en schandelijk, als openbare boosdoeners, openlijk gestraft. Ja, moesten in weinige uren sterven en voor het rechtvaardig oordeel van de levende God verschijnen, om voor Zijn vreselijke vierschaar ook terechtgesteld te worden. In zo'n tijd nu, in zo'n droevige en vreselijke omstandigheid, nóg lasteringen en smaaderenen uit te werpen, tegen een, die voor het uiterlijke in dezelfde ellende, in het zelfde oordeel was, kwam onze boetvaardige en bekeerde moordenaar voor, als een aller-gruwelijkste goddeloosheid. En daarom kon hij niet nalaten, hem er ernstig over te bestraffen. Want zijn ziel had er afgrijzen van en hij moest deze daad ten hoogste verfoeien.

Maar hier liet hij het nog niet bij berusten. Maar hij ging in Zijn ernstige bestraffing verder voort: ***en wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen straf waardig hetgeen wij gedaan hebben. Maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.*** Hier doet hij voor geheel de wereld een oprechte en openlijke belijdenis van zijn snode zonden en gruweldaden. En van die van zijn makker, die met hem gekruist werd, zeggende, dat zij deze schandelijke en smartelijke straf van de dood, rechtvaardig verdiend hadden. Dat zij die, wegens hun bedreven misdaden waardig waren. Dat zij leden als moordenaars, die hier loon naar werken kregen. En zo rechtvaardigt hij hier niet alleen het oordeel Gods, dat vanwege hun gepleegde gruweldaden, nu over hun kwam. Maar ook dat van de aardse of wereldlijke rechter, die als Gods Stedehouder hier op aarde, het zwaard niet tevergeefs droeg, maar tot straf dergenen, die kwaad doen. Maar zozeer als hij hier zichzelf en zijn metgezel beschuldigt en het oordeel Gods over hun billijkt. Zozeer verontschuldigt hij hier de Heere Jezus die met hen dezelfde schandelijke en smartelijke straf werd aangedaan zeggende: *maar Hij heeft niets onbehoorlijks gedaan.*

Dat is, die hier met en in het midden van ons gekruist wordt en tegen wie gij zonder enkele vrees Gods, zo smadelijke lastering uitspreekt, heeft geen de allerminste misdaad bedreven. Wij zijn snode zondaars. Wij lijden rechtvaardig. Maar Hij is geheel onschuldig. Hij heeft niet kwaads of onbehoorlijks gedaan. Hij lijdt onrechtvaardig. Waarlijk! Een aller-heerlijkst en doorluchtigst getuigenis van des

Heilands reine onschuld! Om die aan de hele wereld openbaar te maken, zoveel gelegen was, als zijnde de kracht en de ziel van Zijn hele Borglijden. Hier om heeft God zoveel merkwaardige omstandigheden in dit lijden van Zijn Zoon doen samenlopen, uit die Zijn heilige onschuld voor allen en een ieder ten klaarste blijken kon. En daartoe verwekte Hij hier nu ook deze boetvaardige moordenaar. Die ontziet zich niet de Heiland hier openlijk voor geheel de wereld te rechtvaardigen en van Zijn onschuld te getuigen. Waarvandaan mag hij toch deze kennis van des Heilands onschuld verkregen hebben?

Het is zeker, dat God door Zijn Heilige Geest, dit getuigenis en deze kennis van Jezus onschuld in hem heeft verwekt. En dat wel mogelijk door deze wegen, dat hij tevoren kennis van de Heiland zal gehad hebben en Hem hebben horen prediken en Zijn Goddelijke tekenen en wonderen, die Hij deed gezien; of zo dit al niet mocht geweest zijn, zal Hij waarschijnlijk als een medemisdadiger, die sterven moest, in het Rechthuis van Pilatus geweest zijn en geheel de handel, die daar met de Heiland gehouden werd, hebben aanschouwd. En de plechtige getuigenis die de Stadhouders Pilatus van Zijn onschuld, openlijk voor al het volk gaf, met zijn oren hebben gehoord; die hem God door Zijn Geest, zo op zijn gemoed of hart zal gedrukt hebben, dat hij ten volle van de rechtvaardigheid en onschuld van de Heeren Jezus, onderwezen en overtuigd werd, zodat hij daaraan in het allerminste niet twijfelde. Maar met alle tere liefde, eerbied en hoogachting, voor de Heiland, in zijn gemoed vervuld werd.

Ziedaar! Zo bestrafte deze boetvaardige boosdoener hier dan zijn metgezel openlijk, over zijn verfoeilijke goddeloosheid! Zo beleed hij hier zijn gepleegde misdaden en zonden. En gaf een doorluchtig getuigenis van de Heiland onschuld en het onrechtvaardige geweld, dat Hem hier werd aangedaan.

Hoe klaar en levendig blijkt hier, uit allen deze het Goddelijk genadewerk der bekering, dat in zijn ziel gewrocht was! Want hier ontmoeten ons in dit zijn gedrag, drie doorluchtige kentekenen van de ware bekering van een zondaar.

(1) Een hartelijke en ootmoedige belijdenis van Zijn zonden. En een ernstig en oprecht berouw en leedwezen van dezelfde. Want hij ontziet zich niet Zijn zonden en gruwelen, in haar snoodheid, afschuwelijkheid en strafwaardigheid, openlijk voor God en mensen te belijden, zonder iets tot zijn verschoning of verontschuldiging in te brengen, rechtvaardigende zowel de wereldlijke rechter, als de Allerhoogste God in het oordeel en de straffe, die hem over zijn snode misdaden hier nu werd aangedaan, belijdende die, als een kwaaddoener rechtvaardig op zich gehaald en verdiend te hebben. En dit is immers de aard en eigenschap der was bekering, wanneer die in het hart van de mens haar aanvang heeft genomen? Dan erkent een bekeerd zondaar en belijdt zelfs als het de nood vereist ook openlijk, met hart en ziel zijn zonden en dood en vloek waardigheid. Dan heeft bij er schaamte, berouw en leedwezen van en is hij er hartelijk bedroefd over, geheel anders dan een schijnbekeerde, die altijd zoveel hij kan zijn zonden zal zoeken achter houden, die te verkleinen en voor God en mensen te verbergen, daar het verfoeilijke, het vloek- en strafwaardige niet van ziende.

(2) Vertoont onze boetvaardige moordenaar hier zijn liefderijk hart voor de Heere Jezus en de ijverige en brandende gelegenheid, die er in zijn gemoed voor Hem ontstoken was, waardoor hij niet kon dulden, dat Hij hier van zijn snode metgezel zo smadelijk gelasterd werd. Maar voor Hem in de bres trad en zulk een openlijk getuigenis van Zijn onschuld en rechtvaardigheid, voor geheel de wereld gaf, zoekende Hem dus, zoveel in hem was, tegen een ieder te verdedigen en Zijn heilige eer voor te staan. Maar immers, dit is al weer geen klare bewijs van een ware bekering? Want in

de ziel van een bekeerde zondaar, is immers altijd een brandend vuur van liefde ontstoken en van teer ontzag en hoogachting voor de Heere Jezus? Een bekeerde kan niet verdragen de lastering en het smaden van Jezus' naam. Maar zoekt Hem altijd, in alle gelegenheden en bij iedereen te verdedigen en Zijn eer voor te staan. Zijn wens en innige zielzucht is, dat de Heere Jezus toch in alle harten, vanwege Zijn liefdewaardigheid gekend, bemind, omhelsd en verheerlijkt wordt.

(3) Eindelijk, om de dingen van minder belang voorbij te gaan, wat straalt hier in dit gedrag van de bekeerde moordenaar, niet ten klaarste door de hartelijkheid en teerheid van zijn liefde, die hij zelfs zijn onboetvaardige metgezel aan het kruis toedraagt, waardoor hij hem nog voor zijn sterven zocht de vreze Gods in zijn hart te drukken, hem tot een ootmoedige belijdenis van Zijn zonden en gruweldaden te bewegen; hem tot Jezus te brengen en dus zijn ziel uit het verderf der hel te rukken? Een klaar bewijs al weer van een ware en oprechte bekering. Want dat is de bekeerden eigen, dat zij bekeerd zijnde ook hun broeders trachten te versterken, te winnen en te behouden. En daartoe alle middelen van liefderijke vermaning, bestraffing, onderwijzing, enz. graag aanwenden. Zo dan, het een en ander is een doorluchtig bewijs van de genade der bekering, die God in deze moordenaar gewerkt had, door Zijn Heilige Geest en tot een klaarder bewijs hiervan, volgt hier nu ook zijn levendig geloof in de Heere Jezus.

Beschouwd hebbende de bekering van de boetvaardige moordenaars aan het kruis, moeten wij nu zijn levendig en hartelijk geloof ook eens overwegen. Dit openbaarde zich klaar hierin, dat hij zijn goddeloze metgezel ernstig vermaand en bestraft hebbende, zich nu vervolgens op de eerbiedigste wijze wendde tot de Heiland, die aan zijn zijde aan het kruis hing en tot Hem zei: ***Heere! gedenk mijner als Gij in Uw Koningrijk zult gekomen zijn!***

Hij geeft aan de Zaligmaker de Naam van Heere, niet als een algemene en uiterlijke eernaam, die men in de burgerlijke samenleving aan iemand, wegens zijn werelds aanzien geeft. Want welk uiterlijk aanzien of wereldse grootheid, kon toch hier de bekeerde moordenaar aan de Zaligmaker zien, die hier zo schandelijk met hem aan het kruis hing? Maar hij noemt Hem Heere, omdat hij Hem hier aanspreekt in het geloof, hem erkennende voor de Zaligmaker en de Zoon van de levende God. Ja, voor de geduchte Heere der heerlijkheid, niettegenstaande Hij hier zo ten aller-diepste vernederd was. Want dat blijkt nader, omdat hij hier aan Hem een Koningrijk toekent, dat geen aards, maar een hemels en geestelijk Koningrijk moest zijn. En zo beschouwende hij hier dan de Heere Jezus met een oog van geloof, als die grote Koning van hemel en aarde, die hier nu aan het kruis hing, om te lijden en te sterven voor de zondaren. Om Zijn ziel voor hun te stellen tot een schuldoffer en Zijn dierbaar bloed voor hun te vergieten en hun daardoor van de eeuwige dood en verdoemenis te verlossen en hun Koning, Heer, Hoofd, Zaligmaker en Verlosser te worden. En zo zag hij hier dan nu de Heere Jezus door het geloof, als die liefderijke, machtige en bereidwillige Heiland, stortende Zijn ziel ter verlossing en zaligheid van arme, ellendige, vloek- en doemwaardige zondaren in de dood uit. Dit nu vervulde zijn ziel op een zoete en liefelijke wijze, met liefde voor Jezus. Zodat hij hier als met mensenzelen, met koorden en touwen van liefde tot Jezus getrokken werd. Hij beschouwde zichzelf ook als een arm, ellendig, dood- en vloekwaardig zondaar, die niets anders dan de hel en de eeuwige verdoemenis rechtvaardig verdiend had. Hij zag de Heere Jezus ten volle machtig en algenoegzaam, om zijn arme ziel van de dood en verdoemenis voor eeuwig te kunnen verlossen en met Zijn bloed en verdiensten al zijn zonden en misdaden, bij zijn Hemelse Vader geheel te kunnen bedekken, uitwissen en

verzoenen. Hij merkt Hem aan als zijn Vrijstad, in Wiens wonden zijn arme ziel zich verschuilen kon. En daarom door een levendig geloof neemt hij hier alleen tot Hem zijn toevlucht en grijpt in deze uur van zijn benauwdheid Zijne sterkte en gerechtigheid aan, met een volkomen afzien en verloochening van alle eigengerechtigheid en sterkte. Ja, hij geeft zichzelf hier ook met een volkomen onderwerping aan de Heere Jezus over en neemt Hem, voor zijn Koning, Heer en Verlosser aan. Het was hem hartelijk leed, dat hij zijn hele leven in de rampzalige dienst van de Satan, de wereld en de zonde had doorgebracht; nu verzaakt hij die oude heren voor eeuwig en kiest en omhelst Jezus van ganser hart voor zijn Heere en geeft zichzelf beide naar lichaam en ziel, tot in de eindeloze eeuwigheid aan Hem over, om nu maar altijd alleen de Zijne te zijn. Dit is nu Zijn vurige en hartelijke begeerte. En o, wat rouwt het hem, dat hij het niet eerder had kunnen, noch willen doen! Maar hij zag de deur van genade nog voor zich open. En daarom zo zondig, zo gruwelijk, zo verdoemelijk en helwaardig als hij was, geeft hij zichzelf nog op genade en ongenade aan Jezus over en grijpt Hem met een hartelijke gewilligheid, voor zijn Heere en Zaligmaker en Verlosser aan, vurig naar de vergeving en verzoening in Zijn bloed hongerende en dorstende.

Ziedaar! op zo een wijze noemt de boetvaardige moordenaar hier de Heiland Heere. Hij werd daartoe van de Heilige Geest, die een Geest des geloofs is, bewerkt en bekwaam gemaakt. Want toch, niemand kan anders Jezus de Heere noemen, dan door de Heilige Geest. 1 Cor. 12: 3.

Maar wat is het nu, dat hij hier de Heere Jezus voordraagt en van Hem verzoekt? Hij zeide tot Tem: **Heere! gedenk mijner als Gij in Uw Koningrijk zult gekomen zijn!** Tweeledig kunnen deze woorden worden opgevat: of zoals die hier voorkomen, gedenk mijner wanneer Gij *in* Uw Koningrijk, enz. Of anders, wanneer Gij *met* Uw Koningrijk, enz. Wanneer wij zijn woorden in de eerste zin nemen, dan ziet hij hier op van de Heiland komst in Zijn Koningrijk, terstond na Zijn dood; eerst met Zijn ziel en vervolgens in Zijn hemelvaart met ziel en lichaam beide. Want toen is de Heiland in Zijn Koningrijk ingegaan en heeft bezit genomen van zijn troon, aan de rechterhand Van Zijn Vader om daar als Heere en Koning Zijn volk en Kerk te vergaderen, te beschermen en te regeren, totdat Hij al Zijn vijanden zou gezet hebben, tot een voetbank van Zijn voeten Psalm 110: 1. En dan wil hij dat de Heere Jezus, wanneer Hij dus in Zijn Koningrijk gekomen zou zijn, aan hem zou gedenken, door als zijn Heere, Zaligmaker en Verlosser Zijn arme ziel, dan bij Zich op te nemen in de zalige heerlijkheid en haar voor de helse rampzaligheid en het eeuwig verderf te bevrijden. Doch nemen wij het in de andere zin: gedenk mijner wanneer Gij *met* Uw Koningrijk, enz., dan heeft hij hier het oog op laatste komst van de Heiland en verschijning ten oordeel, ten jongsten dage, wanneer Hij eens van de hemel zal neerkomen, met de stem van de Archangels en de bazuin Gods, om als Koning, Heer en Rechter, die van de Vader daartoe aangesteld is, de doden weer op te wekken, voor Zijn Rechterstoel te stellen en Zijn Koningrijk van deze aarde voor eeuwig bij zich, in de hemelse heerlijkheid hier Boven op te nemen. En dan smeekt hij dat de Heere Jezus alsdan toch aan hem wil gedenken, teneinde hem dan uit enkele genade, om Zijns bloeds en verdiensten wil, tot een zalige onsterfelijkheid te doen verrijzen en hem dan met al Zijn uitverkoren en rechtvaardig volk, voor eeuwig te verheerlijken.

Ziedaar geliefden, zo blijkt hier dan levendig, niet alleen de oprechte bekering, maar ook het wonderbare en krachtige geloof van deze boetvaardige man, waardoor hij alles verzakende, zichzelf geheel aan Jezus overgaf en zich met al zijn schuld op Zijn dierbaar bloed neerwierp en dat als de enige Rotssteen en hoorn zijns heils vurig aangreep. Een geloof des te luisterrijker en te verbazender, naarmate de Persoon van de

Heere Jezus thans minder heerlijk was. Het was niet te verwonderen, dat de discipelen in de Heiland geloofden en Hem eerden, toen zij Hem op de berg zo verheerlijkt zagen. Maar dit is aller-wonderlijkst, in Hem te geloven en Hem te eren, nu Hij hier op het aller-laagste vernederd en van alle uiterlijke heerlijkheid geheel ontbloot was, hangende als een rampzalige misdadiger tussen twee moordenaars aan het kruis en wordende van de gehele wereld gelasterd, gesmaad en bespot! Nu elk een zich bijna aan Hem ergerde, nú zo in Hem te geloven, nú zoveel dierbaarheid, glans en heerlijkheid in Hem te zien, gaat alle verwondering te boven en is een klaar bewijs van de krachtige werking van de Heilige Geest in het hart van deze man, waarvan wij reden hebben uit te roepen, *dat het van de Heere geschied en wonderlijk in onze ogen is.*

Maar laten wij nu nog eens met weinigen het gedrag van de Zaligmaker, omtrent deze man beschouwen. Lukas tekent aan: ***En Jezus zeide tot hem: voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met mij in het Paradijs zijn.***

Woorden geliefden, die wel een bijzondere verhandeling verdienen. Maar wij willen er u nu maar de korte zin en inhoud van voorstellen. De Heiland wil er niets anders mee te kennen geven, dan dat onze boetvaardige moordenaar nog heden, op deze zelfde dag, naar zijn ziel met Hem hierboven in de hemel, in de eeuwige heerlijkheid zou gesteld worden. Dat hij gerechtvaardigd door Zijn bloed en geheiligt door Zijn Geest, nog mensen met Hem, in de eeuwige gelukzaligheid in het Paradijs Gods, de hemel zou ingaan. Want dat de hemelse heerlijkheid doorgaans in het Nieuwe Testament wordt omschreven, door de spreekwijs van *met Christus* of *bij de Heere* te zijn is bekend; Paulus wenste en verlangde zo voor zichzelf, om ontbonden te worden en met Christus te zijn. Filipp. I: 23. En hij schrijft, 1 Thess. 4: 17, *dat de gelovigen ten jongsten dage, zullen opgenomen worden in de wolken, de Heere tegemoet gevoerd in de lucht en dat zij allen zo altijd met de Heere zullen wezen.* En gewis! Hierin bestaat de hemelse gelukzaligheid der verheerlijkte gelovigen, dat zij eeuwig met en bij Christus hun Heere, Hoofd en Zaligmaker zullen zijn en Hem niet meer zien door het geloof, maar door aanschouwen. Want het zijn bij en met Christus is een goed, dat alle andere heerlijkheden en gelukzaligheden naar zich trekt. Die bij Christus is, die is ook mede bij God de Vader en bij God de Heilige Geest en staat dus in de aller-nauwste vereniging met de Drie-enige God. Die bij Christus is, die is ook bij de Heilige Engelen, bij de hele schare der verheerlijkte rechtvaardigen en hemellingen en bevindt zich in die heerlijke plaats, *daar verzadiging van vreugde is voor Gods aangezicht en lieflijkheden aan Zijn rechter hand, eeuwig en altoos*, Psalm 16: 11.

Dat onuitsprekelijk dierbaar, zalig en heerlijk geluk, zou nu onze boetvaardige moordenaar ook voor eeuwig smaken en genieten en dat wel *heden*, nog op deze zelfde dag, zodra zijn ziel van zijn lichaam zou scheiden, aanstonds zou hij in dat Paradijs Gods, in die hemelse heerlijkheid en gelukzaligheid worden opgenomen; aanstonds zou hij voor eeuwig bij Christus zijn en bij de Drie-enige God en bij al de heilige Engelen en de zielen der volmaakt rechtvaardigen. Want dat is het zalig voorrecht van alle stervende gelovigen, dat terstond met de dood hun zielen, in de eeuwige heerlijkheid worden opgenomen en zij uit dit lichaam uitwonende, bij de Heere inwonen. Want toch, *zalig zijn de doden, die in de Heere sterven van nu aan*, enz. Openb. 14: 13. En dat het nu met de bekeerde moordenaar ook waarlijk zo gaan zou belooft hem de Heiland hier niet slechts, maar bevestigt hem dat ook met nadruk zeggende, volgens Zijn gewoonte *voorwaar*, enz. Dat is, gewis, zeker! Het zal zo zijn! Ik de Amen, de getrouwe en ware Getuige Gods, die niet liegen kan, belooft en verzeker het u! O, aller-dierbaarst en troostelijkst woord, voor deze ellendige mens!

Geen duizend werelden konden hem zoveel blijdschap en verkwikking aanbrengen! Het is wel te denken dat zijn ziel hier wonderlijk verheugd zal zijn geworden, door deze zoete en zekere hoop van de eeuwige levens, die hem al de pijnen van het kruis en de dood zelf zullen hebben doen vergeten. O zalige moordenaar! Wat is uw geluk bovenmate groot! Hoe vallen uw snoeren hier niet in een liefelijke plaats! Wat verkrijgt gij hier niet een schoon erfdeel!

Ja, wat geschiedt hier een uitstekend wonder van genade toehoorders, wat is dit geval niet een wonderspiegel, van de oneindige en grondeloze barmhartigheid en mensenliefde van de Heere Jezus! Een aller-snoodste moordenaar en verdoemelijkste boosdoener, zegt Hij hier, op zijn ernstig geroep om genade, het volle Paradijs der eeuwige gelukzaligheid toe en dat terstond na Zijn dood! Hem van al zijn gruwelen, door Zijn bloed en Geest, voor eeuwig wassende en reinigende.

Wat ons aangaat, laat er ons uit leren,

(1) Dat bij de Heere Jezus uitkomsten zijn tegen de dood en dat hij Hem een grondeloze fontein, ja, een onpeilbare afgrond van barmhartigheid en genade is, voor een arm, ellendig, boetvaardig en gelovig zondaar. O, al waren iemands zonden nog zo groot; al waren zijn gruwelen opeen gestapeld, als hemelhoge bergen. Daar is nochtans genade, vergeving en zaligheid voor hem, wanneer hij er maar ernstig onder verootmoedigd, met een waar, smartelijk en gevoelig berouw en leedwezen, zijn toevlucht komt te nemen tot de genade en het bloed van Christus en zich daarin van zijn zonden wil laten wassen en reinigen. Al waren iemands zonden als scharlaken en hij gaat maar in een waar geloof tot de fontein van Jezus bloed, dat bloed kan ze wit maken, enz. Maar buiten dat bloed is er ook nergens, in hemel of op aarde een plaats van reiniging. Buiten dat bloed is er niets dat de zonden kan afwassen. De minste zonde kan door al het water van de zee, ja, door gehele beken en stromen van tranen niet afgespoeld worden. Nee, alleen het bloed van Jezus Christus reinigt de zondaar van al zijn zonden!

En daarom, zijn er hier onder ons zondaars, die begeren dat hun dezelfde genade als aan de moordenaar geschiede en dat zij ook na hun dood met Christus in het Paradijs zijn; worden er hier gevonden, die hier met Biléam begeren, dat hun zielen ook mochten sterven de dood van deze oprechten en dat hun einde ook mocht zijn, gelijk het zijne. - Daar is voor hun dezelfde kans en hoop van zaligheid en genade, die er voor hem was. Maar dat zij dan ook dezelfde weg inslaan, die hij insloeg; te weten, dat zij hun zonden en verdoemelijke gruwelen, dan ook hartelijk en oprecht voor God en mensen belijden en in een gevoelige droefheid en smartelijk berouw, van en over dezelve hun enige toevlucht nemen tot de genade en het aangeboden Borgbloed van de Heere Jezus! Dat zij dat bloed met een waar geloof, met een hongerige en dorstende heilbegeerte, tot rechtvaardiging en zaligmaking van hun arme zielen, zoals het hun voorgesteld en aangeboden wordt, ook aannemen en omhelzen! Dat zij de Heere Jezus dan ook, met verloochening van alle andere en vreemde heerschappij, voor hun Heere en Koning erkennen en zichzelf aan Hem, tot Zijn dienst voor eeuwig overgeven! En dat zij dan eindelijk dit hun geloof ook paren met een ware en oprechte bekering van de harten. En die bekering door de vlijt en ijver in goede werken, aan geheel de wereld openbaar maken en vertonen!

Ziedaar! Dit heeft de boetvaardige moordenaar gedaan en daarop heeft hij genade ontvangen. Is er nu iemand onder ons, welk een groot en gruwelijk zondaar hij ook mocht wezen, die in deze van de moordenaars voetstappen wil navolgen. Daar is voor hem gewis dezelfde genade. Maar buiten dat ook niet. Jezus biedt nog Zijn genade, de eeuwige zaligheid en het Paradijs, de hemel aan, aan alle zondaren en zondaressen

zonder onderscheid, alleen op de voorwaarde van geloof en bekering. Op die voorwaarde en anders niet toehoorders, kunnen wij genade verkrijgen. Jezus biedt ze ons aan en Hij wil dat wij die zullen ontvangen. Maar Hij betuigt, dat zonder geloof en bekering, het Paradijs voor alle zondaars eeuwig gesloten is en er nooit genade of zaligheid, voor hun te hopen of te wachten is. Laat ons dit dan wel in acht nemen geliefden, en er ons ernstig op bedenken, of wij op die wijze, op voorwaarde van geloof en bekering, Jezus aangeboden genade wel begeren.

(2) Bedenkt, dat hier omtrent een haastige keuze van ieder mens moet geschieden. En dat men hier, op geen toekomend geloof of bekering moet blijven hopen en wachten. Want dat is de weg naar het eeuwig verderf. Niemand moet hier zichzelf, door dit voorbeeld van de moordenaar laten bewegen, om zijn bekering uit te stellen, alsof het nog altijd en zelfs in het uur van de doods vroeg genoeg was. En of Jezus dan op een uiterlijke belijdenis van zonden en geroep van genade, terstond gereed zou staan om ons te horen. Och toehoorders, ik kan u verzekeren, dat u langs deze weg moordenaars van uzelf en uw onsterfelijke zielen zult worden. Daar is in de gehele Bijbel maar een enige moordenaar zo op zijn laatste bekeerd. De andere moordenaar moest verloren gaan. En dit geval is nog geschied hij een gelegenheid, die voor of na niet meer geschied is, noch ooit weer geschieden zal, zijnde de kruisiging van de Heere Jezus. De Zaligmaker wilde de schande van Zijn kruis hierdoor, voor geheel de wereld verheerlijken. En daarom moet men dit geval van de moordenaar hier niet aanmerken, als een eenvoudige genade Gods, maar als een eigenlijk verstommend en verbazend mirakel of wonderwerk. En die op wonderen nu wil blijven wachten, moet zichzelf immers gewis bedriegen. Omdat er een schip tegen een klip stoot en verongelukt, maar daar komt nog één man af. Zal men daarom alle schepen maar met volle zeilen tegen dezelfde klip laten aanlopen en verwachten dat er niemand zal verongelukken? Wat dwaasheid, die uitzinnigheid zou dat wezen! Nee, toehoorders, die redelijk met zichzelf wil handelen, moet zijn bekering op zulk een wonderlijk voorbeeld niet uitstellen. Maar zich aanstonds ernstig zetten om de Heere te zoeken nu Hij nog te vinden is en roepen Hem aan terwijl Hij nog nabij is. *En dwaalt niet! Want God laat zich niet bespotten* Gal. 6: 7. Het is hier heden, *heden terwijl gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet.* Psalm 95: 7, 8. U weet niet of u morgen nog leven zult en als u al leeft, of ge u dan wel zult kunnen bekeren en of de deur der genade dan niet reeds voor eeuwig voor u zal gesloten zijn en God uw harten geheel zal verstokt en uw ogen toegesloten hebben. En daarom, bedenkt toch allen samen dat gij zondaars zijt dat u naar een eeuwigheid gaat en dat de genade en zaligheid niet anders aangeboden noch geschonken worden, dan op een oprecht geloof en bekering.

De Heere verlene hiertoe aan allen, de genade Zijns Heiligen Geestes! Amen.

44. PREDICATIE, OVER DE VERDUISTERING DER ZON EN JEZUS' STERK GEROEP VAN ELI, ELI LAMA SABACHTHANI.

En van de zesde uur aan, werd er duisternis over de gehele aarde tot de negende ure toe. En omtrent de negende ure riep Jezus met een grote stem, zeggende: Eli, Eli, lama sabachthani? Dat is: Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij mij verlaten? En sommigen van die daar stonden, dat horende zeiden: deze roept Elia. MATTHEÛS 27: 45-47.

Het is een zeer fraaie en geestige gelijkenis, die sommige maken van het dierbare lijden van onze gezegende Heiland en Zaligmaker, genomen van een beek of rivier, die in het eerst zeer laag en ondiep zijnde, zodat men die zelfs droogvoets doorbaden kan, al van langzamerhand door het water, dat van de hoge bergen vliet, zodanig oploopt en vol wordt, dat zo'n beek of rivier, al het water binnen haar boorden niet meer kan houden, dit ten lange laatste over dijken en dammen heenloopt en met een groot geweld in de wijde oceaan, weer wordt uitgestort.

Zo ging het ook met 's Heilands lijden hier op aarde, in het eerst was het maar als een beek, daar weinig water in is. God de Vader zond Hem de vreselijke wateren van Zijn ontstoken toorn tegen de zonden, niet alle aanstonds tegelijk toe. Maar Hij deed die op Hem, evenals het water in een rivier, al van langzamerhand vlieten. Hij was wel een man van smarten en Zijn gehele leven door bezocht met krankheid, maar alles kwam Hem evenwel bij graden en trappen over. Tot Zijn dertigste jaar toe was Zijn lijden nog dragelijk. Maar van die tijd af aan, begon deze beek van 's Heilands lijden, al zachtkenks voller te lopen; hoe nader Hij aan Zijn einde kwam, hoe meer de stormwinden en noordse onweersbuien van 's Vaders verbolgenheid, de wateren van Zijn brak en zuur lijden opjoegen, totdat de vreselijke orkaan eindelijk begon te bulderen, dat Hem aan het Romeinse kruishout deed schipbreuk lijden. Toen begonnen de rivieren van Zijn zwaar en bitter lijden geheel vol te lopen; totdat eindelijk enige weinige uren, voor Zijn dood, de boorden en oevers het sterke en schuimende water, van Zijn angsten en benauwdheden niet meer kunnende verzwelgen, zij aan alle kanten gelijkerhand, met een vreselijk geweld over liepen en zich loosden in de wijde oceaan, van 's Vaders grondeloze barmhartigheid. Toen moest onze Jezus het hoofd onder halen toehoorders, de Belials beken, die Hem van rondom omringden, begonnen zo diep te gaan, dat Hij er niet meer in staan kon. Het werden gehele zeeën van wateren, zodat Hij het niet langer kon uithouden, zich ten lange laatste geheel moest overgeven en met nare klachten in Zijn uiterste nood, tot God Zijn Hemelse Vader roepen. Leest maar hetgeen de Evangelist Mattheüs er in onze tekstwoorden van heeft aangetekend! En, zo schrijft hij, *van de zesde uur aan, werd er duisternis over de gehele aarde tot de negende ure toe.*

Hier hebben wij een van de merkwaardigste stoffen toehoorders, van 's Heilands hele lijden, waarin wij de zwaarte van dat lijden, niet zonder verbaasdheid zien en horen zullen. Komt dan alle samen hierheen, die hier heden vergaderd zijt! *Aanschouwt het verschrikkelijke lijden van de Heere Jezus, dat Hij heeft willen ondergaan, om de armen uitverkoren zondaar te zaligen en te maken dat hij nooit in lijden kwam. En bidt God, dat Hij dat lijden aan uw zielen heilige. Amen.*

Daar zijn overeenkomstig de drie verzen of scheiddelen, ook drie bijzondere stukken in onze tekstwoorden, die wij wat nader van nabij moeten beschouwen.

1. Zullen wij het zeldzaam mirakel of wonderwerk verklaren, dat hier bij de kruisiging van de Heere Jezus voorviel, wat de Evangelist zo beschrijft: *en van de zesde ure af*, enz.
2. Dan zullen wij het nare geroep horen, dat Hij omtrent deze tijd deed: *en omtrent de negende ure*, enz.
3. Eindelijk zullen wij beschouwen hoe dit geroep van de bijstaande Joden, geheel verkeerd werd opgevat, vers 47.

1. Mattheüs vangt dus aan al dit gebeurde te verhalen: ***en van de zesde ure***, enz. Hij spreekt van een duisternis en beschrijft ons deze zeer nauwkeurig: aan de ene kant in haar grootheid en wijduitgestrektheid. En aan de andere kant in haar langdurigheid en de nette tijd van de dag wanneer die voorviel.

Jezus hing nu aan het kruis toehoorders. Zijn klederen waren door de soldaten reeds verdeeld. Hij had van het kruis, zijn laatste afscheid reeds genomen van Zijn teer beminde moeder Maria en haar na Zijn dood bezorgd. Hij was reeds van Zijn bittere vijanden, in dit laatste overschot van Zijn droevig leven, zeer schamper uitgelachen en bespot. Hij had de een moordenaar, die naast Zijn zijde hing reeds bekeerd en hem een plaats beloofd in de zalige hemel. Daarop nu, toen al deze dingen reeds geschied waren, gebeurde nu het geval, dat Mattheüs met de twee andere Evangelisten, Markus en Lukas, zeer nauwkeurig hebben aangetekend. ***En er werd duisternis over de gehele aarde tot de negende ure toe.***

Wat dit eigenlijk voor een duisternis geweest is toehoorders, is geheel niet duister af te nemen, uit hetgeen er Lukas van schrijft, hfd. 23: 45, daar hij aantekent, *dat de zon verduisterd werd*. Het is bekend dat alle duisternis op de aarde, alleen bij de zon moet gezocht worden. Want behalve het kleine en geringe licht, dat wij van de sterren, uit oorzaak van haar verre afstand van de aardkloot krijgen, ontvangt onze aarde al haar licht, enkel en alleen van de zon, die grote en vreselijke oceaan, of bol van vuur. Wanneer het nu duister is of wordt, dan moet er altijd een oorzaak aan de zon zijn, waardoor ze belet wordt haar stralen, opdat deel van de aardkloot dat duister is te laten vallen. En zo moet dan deze duisternis, die ten tijde van 's Heilands kruisdood voorviel, ook aan de zon gezocht worden.

Niemand van mijn eenvoudige toehoorders denke, dat de zon zelf hier waarlijk verduisterd werd. Want die is niet anders dan enkel vuur en licht, in die geen de minste duisternis kan begrepen worden. Maar de spreekwijs van Lukas: *de zon werd verduisterd*, zegt niet anders, dan dat de zon haar licht op het aardrijk niet het schijnen en dan dunkt het ons dat de zon zelf was verduisterd. Die maar een weinig in de sterrenkunde ervaren zijn weten en begrijpen zeer licht, op wat wijze zulke zonsverduisteringen, die men bij ons eclipsen of taningen noemt geschieden. En hoe die volgens de vaste en geregelde omloop der hemelse lichamen nog dagelijks voorvallen. Zodat ze zelfs met weinig moeite, reeds veel jaren tevoren kunnen worden uitgerekend en de nette dagen, uren, ja, minuten, wanneer die zullen voorvallen nauwkeurig bepaald. De zon taant of wordt verduisterd, wanneer de maan, die evenals onze aardkloot een vast en ondoorzichtig, duister lichaam is, in haar gewone omloop, in de Ecliptica of zonneweg komt, als wanneer ze vlak tussen de zon en de aardkloot schiet, waardoor dan de zon belet wordt aan die kant op het aardrijk te kunnen schijnen, omdat het duistere lichaam van de maan haar in de weg is en dat gedeelte van het aardrijk overschaduwet. Zo verduistert ook weer aan de andere kant de maan, wanneer ze in haar loopkring, in zo'n hoek of punt komt, daar ze onze aardkloot vlak tussen zich en de zon heeft, zodat het duistere lichaam van ons aardrijk, haar zo overschaduwet en belet, van de zon enig licht te ontvangen, als de aardkloot doet in de zoneclipsen.

Deze goed bekende dingen aandachtigen, voor de wijsgeren en sterrenkundigen, zouden ons spoedig gedaan werk doen vinden, indien het met deze verduistering, die in Jezus sterven voorviel zo was. Wij hadden u dan maar te zeggen, dat het zon natuurlijke zonsverduistering geweest is.

Maar nu moeten wij u zeggen toehoorders, dat het rechte begrip van deze zware duisternis, voor ons zo duister is, als deze duisternis zelf was. Want dat hetgeen natuurlijke, of gewone verduistering geweest is blijkt daaruit, omdat, gelijk de sterrenkundigen bekend is, de zon niet kan verduisteren, dan wanneer het nieuwe maan is; omdat de maan dan in de hemelkring, aan dezelfde zijde van de aardkloot schiet daar de zon staat en dus tussen de zon en de aardkloot komt, net in de Ecliptica of zonneweg, hetgeen dan de zoneclipsen of verduisteringen maakt. Maar ten tijde van de volle maan staat of schiet de maan, aan de andere kant van de aardkloot vlak over de zon, hebbende de aardkloot in de schuinte tussen beide, zodat de maan als ze vol is, dan onmogelijk kan komen in de zonneweg, tussen de zon en de aardkloot, omdat ze dan aan deze en de zon aan gene kant staat van het aardrijk. Waaruit dan noodzakelijk moet volgen, dat alle maaneclipsen of verduisteringen, altijd moeten geschieden als de maan vol is en vlak tegen de zon over staat, hebbende de aardkloot tussen beide.

Nogmaals, dat alle zonsverduisteringen altijd moeten geschieden, wanneer het nieuwe maan is, als wanneer de zon en de maan tegelijk, aan een en dezelfde kant van de aardkloot staan, en maan altijd zeer kort na de zon moet ondergaan. Let daarop toehoorders, u zult het nooit anders bevinden.

Dat nu deze verduistering geen gewone zoneclips geweest is blijkt middagklaar, omdat het te van deze tijd in het Joodse land geen nieuwe, maar volle maan was, of een weinig daarover. Want omtrent van de Joden Pascha, was het altijd volle maan; omdat de Joden hun maanden altijd rekenden van de nieuwe manen; het Paasfeest kwam altijd op de 14e dag der maand Nisan; bijgevolg in het midden van de maand, als wanneer het volle maan was. Want tussen nieuwe en volle maan verlopen omtrent 14 dagen. Was het dan te dezer tijd in het Joodse land volle maan, en kan er, zoals wij getoond hebben, bij volle maan geen verduistering in de zon zijn, omdat die alleen geschiedt bij nieuwe maan. Dan spreekt het vanzelf toehoorders, dat deze verduistering, die hier ten tijde van des Heilands sterven voorviel niets minder dan een gewone en natuurlijke zonsverduistering geweest is. Wat nu? zullen wij nu met een deel waanwijze filosofen alles overhoop gaan halen, om de reden van deze duisternis te ontdekken? Zal men zeggen dat de zon zelf is verduisterd geworden, of dat ze haar stralen optrok, zonder die op de aardkloot te laten vallen? Dan wil men een zaak begrijpen, door middel van dingen, die men niet begrijpt. Want wie kan begrijpen, dat enig licht zijn stralen kan inhouden of optrekken, zonder te schijnen. Of zal men deze gordiaanse knoop door midden slaan met te stellen, dat er een dikke drom van zware, opeen gerolde en gepakte wolken, vlak voor de zon geschoten is en dus de zon belet heeft, dat gedeelte van de aardkloot te beschijnen? Dit is weer niet te bewijzen toehoorders, want als de wolken het zonnelicht ten enenmale zouden beletten op de aarde te schijnen, dan zouden die samen op elkaar gepakt, een waterlichaam moeten uitmaken, ruim zo dik als de maan. Daar nochtans de tussenruimte tussen de aarde en de hoogste wolken, op verre na niet groot genoeg is, voor zon dikte als de maan, als welker diameter of middellijn veel langer is, dan die wijde van de afstand der hoogste wolken van de aarde; bij gevolg is er dan op ver na geen tussenwijdte genoeg voor een lichaam van wolken, zo dik als de maan is, hetgeen de zon zou kunnen beletten, op de heldere middag het aardrijk te verlichten. Het zal best zijn toehoorders, met ons wijsgerig verstand, hier ten enenmale stil te staan en naar de reden van deze zo zware duisternis, op de heldere middag, bij volle maan in het Joodse land, geen verdere

natuurkundige onderzoekingen te doen.

Wij houden dan deze duisternis voor een buitengewoon wonderwerk, dat God hier gedaan heeft hij gelegenheid van Zijn Zoons kruisdood, waarvan wij de wijze hoe en op die het geschied is, met ons eindig verstand niet kunnen begrijpen. Het was dan een duisternis die zeer zwaar was, van die ons Mattheüs en de twee andere Evangelisten Markus en Lukas nu verder verhalen, dat die over het gehele land was, of over de hele aarde, want zo schrijft onze Evangelist: en van de zesde ure, enz.

Het is al weer alles even duister en verward onder de geleerden. Reeds lang toehoorders, hebben ze getwist, hoe men deze woorden moet opvatten. Daar zijn er, die ze naar de letter uitleggen en door de hele aarde hier verstaan, de gehele bewoonde aardkloot. En dan houden ze het daarvoor, dat deze bovennatuurlijke duisternis, zich heeft uitgestrekt over het hele aardrijk. Dat te dezer tijd alle landen, de hele wereld zou verduisterd zijn, daartoe bijbrengende zeer veel getuigenissen, van allerlei schrijvers. Zoals van de beroemde Christen Oudvader Tertulianus, die deze duisternis genoemd heeft *een ongeval van de wereld*. Voornamelijk beroepen ze zich en geven breed op van de oude sterrenkijkers, die buiten het Joodse land woonden en die ook van deze duisternis gewagen. Zo brengen ze het getuigenis voor de dag van zekere Phlegon Trallianus, een vrijgemaakte slaaf van de Keizer Adrianus en een zeer beroemd tijdrekenaar, die aangetekend heeft, dat in het 4e jaar, van de twee honderd en tweede Olympias, welk jaar overeenkomt met het 18e jaar, van de regering van de Romeinse Keizer Tiberias, in wat de Zaligmaker gestorven is, er zo'n zware zoneclips geweest is, als men voor deze nimmer gezien had, in zover, dat het op de helderen middag, op de zesde ure geheel nacht werd en de sterren zeer klaar aan de hemel stonden.

Hier voegen ze nog andere getuigenissen bij, van. Heidense sterrenkenners en geschiedschrijvers als van zekeren Thallus, aangehaald van de Oud Vader Africanus; van Dionisius Areopagita, in een brief van hem geschreven, aan de beroemde Polycarpus; van de Oud Vader Tertullianus, die zich duidelijk beroept op de Romeinse archieven of dagregisters, in die deze zeldzame zonsverduistering ook stond aange-tekend, als die op de heldere middag van de Romeinen gezien was.

Ja, ze gaan nog verder en brengen ons stukken bij uit de oude geschiedenisboeken en gedenkrejesters der Chinezen, in die men deze verduistering der zon, als een beroemd geval zou vinden aangetekend, van de oude Chinese sterrenkundigen, die dezelve toenmaals op dezelfde tijd als de Zaligmaker stierf, geheel in China, onder de regering van de Chinese Keizer Quamvutius zouden gezien en er een zeer groot geschreeuw van gemaakt hebben.

Met al deze oude gedenkstukken trachten deze geleerde uitleggers, het dan paal vast te maken, dat deze zware zonsverduistering waarlijk de ganse aardkloot over geweest is. Wij moeten bekennen aandachtigen, dat al deze aangehaalde bewijzen al van veel gewicht zijn. Maar evenwel niet gewichtig genoeg, om ons in dat gevoelen te doen overgaan, dat deze duisternis zou geweest zijn over de gansen aardkloot. Wij zijn integendeel met ver de meeste uitleggers van gedachten dat deze zonsverduistering bij volle maan, maar alleen gegaan hebbe over het Joodse land en de naburige landen van sommige volkeren, die daaraan grensden. De redenen voor dit ons gevoelen zijn deze:

(1) Omdat al die aangehaalde getuigenissen, uit de oude heidense gedenkschriften, wel gewikt en gewogen zijnde, aan zeer veel opspraak onderhevig zijn en de geleerden al overlang getoond hebben, dat in geen van die allen, van deze duisternis gesproken wordt. Slechts van een ongewone zware zoneclips, daar deze duisternis geen zoneclips geweest is, gelijk wij reeds getoond hebben, omdat de zon bij volle maan niet kan

verduisteren. Zodat indien die oude sterrenkundigen van deze duisternis gesproken hadden, dan zouden ze deze geenszins, een zoneclips genoemd hebben, gelijk ze nochtans allen eenparig doen; of als zij deze naam al hadden willen geven, dan zouden ze ten minste er wel hebben bij aangetekend, dat deze zoneclips, geen gewone zoneclips geweest is, maar een zoneclips bij volle maan, want daarin alleen bestond genoegzaam de zeldzaamheid van dit geval. Maar nu spreken ze allen samen eenparig slechts van een zware zoneclips; een klaar bewijs, dat ze van deze verduistering der zon bij des Heilands dood, die geen eclips was niet geweten en die volgens die ook niet bedoeld hebben.

(2) Een tweede reden tegen dat en vóór ons gevoelen is, omdat al de andere wonderwerken, die bij 's Heilands kruisdood gebeurden, slechts alleen in het Joodse land zijn voorgevallen. Wat reden nu, dat dit wonderwerk van de verduistering der zon, daar het volle maan was, buiten dat land zou gebeurd zijn? Geschiedde het niet om de schenddaad van de Joden en heidenen, die binnen Palestina de Zoon van God kruisten? Was het niet om deze moordenaars hun heilloos misdrijf aan te duiden? Werd daarom de zon op de helderen middag, voor hun ogen niet zo wonderbaar verduisterd, omdat ze de Heere der heerlijkheid ter dood brachten? Konden andere volken buiten Palestina dat kunnen beteren? Die hadden aan dit vervloekte schelmstuk part noch deel gelijk men zegt. Die wisten van de Heere Jezus niets, noch van de gruwelijke moord, die men in Kanaän aan Hem pleegde. Waartoe dan hun, evenals het snode Jodendom, met zo'n zware en vreselijke duisternis verschrikt? Zal God dan de onschuldigen tegelijk met de schuldigen bezoeken?

Zie toehoorders, om deze redenen houden wij met veel voornamen uitleggers staande, dat deze zware duisternis, maar alleen ging over het Joodse land en haar inwoners en mogelijk ook over de naburige landen, die aan Palestina grensden. En daarmee verkleinen wij dit wonderwerk niet. Want dat de zon verduisterd wordt bij volle maan, op de heldere middag, alleen over het Joodse land, is zo niet groter, ten minste ruim zo groot een wonder, dan dat dezelve op deze wijze verduisterd werd over de gehele aardkloot. Omdat het een algemene zetregel in de natuurkunde is, dat meer of min het wezen of de aard der dingen niet veranderen. Zodat, wij houden het daarvoor, dat deze zware duisternis hier maar alleen het Joodse Palestina getroffen heeft en op zijn breedste genomen ook enige van de naburige landen.

Dat nu alle drie de Evangelisten schrijven, dat deze duisternis gegaan heeft over de hele aarde is ligt op te lossen, omdat de woorden ook kunnen, ja, moeten vertaald worden, *over het hele land*. Want het Griekse woord betekent ook bepaald enig land, in onderscheiding van andere landen. En dan zegt de spreekwijs over het hele land niet anders, dan over het gehele Joodse land, over heel Palestina, daaronder gerekend Galiléa en de andere gewesten van Kanaän. Zo komt ons het Joodse land meermalen voor, als Lukas 4: 25, daar de Zaligmaker zegt, *dat er in de dagen van de profeet Elia een zeer zware en langdurige hongersnood was, over het hele land*. Daar vinden wij dezelfde Griekse woorden, die hier van de Evangelist gebruikt worden en hier vertaald zijn over de hele *aarde*, daar het nochtans zeker is, dat de hongersnood maar alleen ging over het land van de Joden en niet over de ganse aarde. Dus blijkt het dan middagklaar, dat deze duisternis maar alleen gegaan heeft over de landen van de Joden en dat die zich niet over de gehele aardkloot heeft uitgespreid. Zo werd er dan, toen de God van hemel en aarde, hier aan het kruis hing, *duisternis over de hele aarde*, enz.

Wanneer begon, wanneer eindigde die duisternis? *Van de zesde uur af aan*, zegt Mattheüs. Dat stuk behoeft geen brede uitleg toehoorders, de Joden rekenden altijd hun

uren van het opgaan der zon, tot aan haar ondergang. Nu was het in het midden van de maand Nisan, of Maart, wanneer de zon naar onze rekening omtrent ten 6 uur 's morgens opgaat; bijgevolg was onze 6e uur van de morgens, de eerste uur van de Joden en onze 12e hun 6e uur. En onze 3e ure, na de middag bij hun de 9e ure. Nu begon deze duisternis om 6 uur en ze hield weer op om 9 uur. Dat is, naar onze rekening van 's middags ten 12 uur tot namiddag ten 3 uur. En zo was het dan op de heldere middag, wanneer de nacht nog ver af is.

Die duisternis duurde drie volle uren, in wie tussentijd het geheel donker was, gelijk de middernacht, als het duistere maan is. Waarlijk een zeer verbazend wonderwerk! Dat een ieder in het Joodse land en wel voornamelijk hun, die bij de kruisiging van de Heiland op Golgótha tegenwoordig waren, met zeer grote schrik en vrees moet vervuld hebben. Op de heldere middag, in de tijd dat het volle maan was en de zon, volgens de natuurlijke loop, niet verduisteren kon, werd het zeer schielijk en onverwacht, door het gehele Joodse land duister!

Wat wonder mijn vrienden! kon de natuurlijke zon wel langer aan de hemel schijnen, nu de grote Zon der gerechtigheid, onder de kimmen van de sterfelijkheid dook en op Golgótha onderging? Men verzekert ons, dat het sterven van Koningen en grote Vorsten dikwijls door verschijnselen of staartsterren is aangeduid. Maar hier sterft de Koning aller Koningen, naar Zijn mensheid. En daarom wordt deze beroemde dood ook met recht, door het luisterrijkste verschijnsel aangeduid dat ooit gebeurde, zo oud de wereld is.

Trouwens, o zon! o helderschijnend hemellicht! moest ge uzelf niet in de zwarte rouw kleden en uw glansrijk lichaam, met een floers van donkerheid behangen, nu de Vorst des levens op sterven lag? Moest u het aardrijk niet duister maken en Palestina verlaten, terwijl men daar zulke gruwelijke werken der duisternis pleegde en de Heere der heerlijkheid vermoordde? Moest zo'n heilloos schelmstuk, niet in de donkerheid geschieden, opdat de hemel en de aarde het niet aanschouwden?

Ja, toehoorders, de zon kon nu niet langer schijnen; het flauwe sterrenlicht moest nu in zwarte duisternis veranderen.

De vindingrijke geletterden hebben hier in deze duisternis nog al meer zeer zoete en aardige verborgenheden gevonden. Werd het Joodse land geheel duister, wanneer de Zaligmaker stond te sterven, ze zeggen ons, dat het een levendige aanduiding geweest is, hoe na de dood van de Zoon van God het Joodse volk, terwijl alle andere landen, met het licht van deze Zon der gerechtigheid zouden beschenen worden, de Joden dat licht niet zou ontvangen maar duister blijven en bedekt met een donkerheid van onwetendheid, goddeloosheid, schrik, angst, een wroegend geweten, enz. Ja, dat ze eens hierna in die buitenste duisternis zouden geworpen worden, daar weinig zou zijn en knersing der tanden.

De tijd betreffende van deze duisternis, ze duurde maar drie uren van de 6de tot de 9de ure, dat willen zij, dat dan naar het leven heeft aangeduid, dat de ware Zon der gerechtigheid nu niet slechts drie uren, maar drie dagen lang stond onder te gaan en zijn licht in het duistere aardrijk zou verbergen, als wanneer Hij op de derden dag weer, veel helderder en schoner zou te voorschijn komen.

Waarbij andere dan nog andere vernuftspelingen voegen, Maar die merendeel wel aardig en geestig, maar niet bondig noch vast zijn.

Ondertussen denkt eens, hoe naar deze duisternis voor de gezegende Zaligmaker moet geweest zijn! Het enige vermaak, dat Hem in al Zijn bitter lijden nog was overgebleven, was het aangename zonnelicht, dat een benauwde en treurige altijd nog veel verheugt en zijn benauwdheid enigermate verzacht, volgens die spreuk van

Salomo, *het licht is zoet en het is de ogen goed de zon te aanschouwen*, Pred. XI: 7. Daar integendeel de duisternis altijd nog al meer angst en benauwdheid aanbrengt. Maar nu mocht dit geringe vermaak onze Heiland ook niet overblijven; het licht moest Hem nu ook begeven, terwijl Hij de helse duisternis, angsten en benauwdheden leed, moest Hij er nog het lichamelijke licht bij missen. Zijn nare smarten en benauwdheden, moesten door deze grote donkerheid nu nog vermeerderd worden. De schrik der duisternis moest Hem omringen.

Hij hing dan zodanig, drie volkomen uren aan het kruis, in een zeer zware donkerheid en duisternis! Inmiddels begon het heugelijke zonnelicht nu weer allengskens te schijnen, zodat er namiddags om 3 uur en volgens van de Joden rekening ten 9e ure, de zon nu weer geheel glansrijk te voorschijn kwam. En wat gebeurde er toen? Leest hetgeen Mattheüs schrijft: ***En omtrent de negende ure riep Jezus met een grote stem, zeggende: Eli, Eli, lama sabachthani? Dat is: Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij mij verlaten?***

Omtrent de 9de ure, het ze het nu weer geheel licht was geworden, of dat het licht nog maar eerst aan het doorbreken was. Althans, omtrent deze tijd riep Jezus met een grote stem. Dat is, Hij riep hard en luid, zoveel Hij roepen kon, evenals het doorgaans gaat, in zware angsten en benauwdheden, dan roept, dan schreeuwt men het uit. Zo deed onze Jezus hier ook. Hij riep met een grote stem, zodat zijn naar geroep op Golgótha, van de omstanders zeer gemakkelijk kon gehoord worden. En wat was zijn geroep?

Hij riep: *Eli Eli*, enz. De woorden die Jezus hier aan het kruis geroepen heeft, zijn geheel genomen uit Psalm 22: 2 Maar de Heiland sprak ze niet uit in zuiver Hebreeuws, waarin ze dus luiden *Eli, Eli Lamah gnasachtani*. Maar Hij sprak die uit in het Syrisch³ of basterd Hebreeuws, die taal sinds de Babylonische gevangenis, bij de Joden in gebruik was geraakt, roepende *Eli, Eli, Lama, Sabachthani*; of volgens Markus: *Eloï, Eloï*, enz. Wij geloven toehoorders, dat Jezus geen *Eloï*, maar *Eli* geroepen heeft, omdat dat meer gelijkheid heeft, met de naam van *Elias*, die de Joden, zoals wij nog zien zullen, meenden dat Hij riep.

Maar de Hebreeuwse en Syrische woorden daar latende, onze Evangelisten Mattheüs en Markus, hebben zelf de moeite genomen, de woorden van Jezus in het Grieks te vertalen. Want zo schrijft Mattheüs dat is: *mijn God!* enz. De reden waarom ze dus deze woorden vertaald hebben, is om ons te tonen, hoe verkeerd deze van de Joden verstaan werden! Want daar ze niet anders betekenden dan *mijn God*, enz., verstonden de Joden door *Eli*, de profeet *Elias*, zoals wij terstond zien zullen. Het geroep van onze benauwde Heiland is dan gericht tot God, Zijn Hemelse Vader, *Eli, Eli. Mijn God, mijn God!* Hij noemt zijn Vader, Zijn God. *Mijn God* zegt Hij, daarmee aantonende, dat Hij reeds in de eeuwige Vrederaad volgens de schikking, die de Drie Goddelijke Personen, onder zich genomen hadden, zijn gehoorzame knecht geworden was. Die Hij tot het Middelaarambt uitverkozen had en die als zodanig hier in de uiterste staat van vernedering aan het kruis hing. Hierom draagt Zijn Vader dan ook doorgaans, onder het Oude Testament, de naam van *Zijn Heere*. En Hij die van *des Vaders Knecht*. En zo wil Hij hier dan nog op het laatst, aan het kruis hangende, Zijn gehoorzame onderdanigheid als Borg, aan Zijn Hemelse Vader tonen. Als wilde Hij zeggen: "Mijn God! mijn Heere! Ik Die als Borg voor de zondaar, tot een Knecht geworden ben en in alles gehoorzaam, zelfs tot in de dood, ja, tot in de dood des kruises."

Dat Hij hier Zijn Vader nu tot twee bijzondere keren toe *Zijn God* noemt, zeggende: *Mijn God! Mijn God!* enz. drukt uit de grote ernst en nadruk, waarmee Hij tot Zijn God

³ Syrisch = Aramees

en Vader riep, voortkomende uit de zware angst en benauwdheid die Hem drukte. Want dan is men doorgaans gewoon, zijn naar geroep meermalen te herhalen. Zo hier dan ook: *Mijn God! Mijn God!* enz.

En wat heeft Jezus Zijn God en Vader hier van het kruis voor te dragen? Het is *Lamah Sabachthani*, enz., hetgeen onze Evangelisten zeer wel vertaald hebben door: *Waarom hebt Gij Mij verlaten?* Dat Jezus in deze tijd van God Zijn Vader geheel verlaten was toehoorders, behoeft geen zeer brede bevestiging. Hij genoot in deze tijd, in Zijn nare angsten, des Vaders liefelijke gunst en genade niet meer. Hij was nu worstelende in een zeer bloedige tweestrijd, met de Vorst der duisternis. Hij was nu geheel en al aan de woede en de razernij, van Zijn bittere vijanden overgeleverd. De Koning der verschrikking stond nu gereed om Hem geheel te vernielen. De oude slang viel nu op Hem aan, om Hem de verzenen te vermorzelen, naar luid van die grijze Paradijs-Godsspraak, Gen. 3: 15. Hij onderging dat stervende sterven, dat de zondaar door zijn overtreding van Gods wet verdiend had. De Vader liet Hem nu al het gewicht van Zijn verbolgen toorn, tegen de zondaar ontstoken tegelijk gevoelen. Hij ontmoette Hem als een vertoornd God; als een zeer vergramde, grimmige wreker; Hij verborg voor Hem Zijn Vaderlijk en liefelijk aanschijn en handelde Hem als Borg voor de uitverkoren zondaar naar Zijn gestrenge rechtvaardigheid.

Wat dunkt u mijn vrienden! mocht de Heere Jezus niet in Zijn benauwde doodsangsten klagen, dat Hij van God zijn Vader geheel verlaten was, uitroepende: *Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?* Maar niemand van mijn toehoorders vatte deze klacht zo op, alsof de Heiland de reden van deze verlating, van God Zijn Vader, niet geweten had en daarom naar dezelve als in onkunde vraagde, als wilde Hij zeggen: *Wat mag toch de reden zijn, o mijn God! Waarom Gij Mij, Uw Knecht thans zozeer verlaten hebt en Mij Uw hulp geheel onttrekt?*

Nee, nee! De Heere Jezus wist de oorzaak wel van deze grote verlating. Hij wist wel dat Hij daar als Borg hing, voor en in de plaats van Zijn uitverkorenen en dat Hij zo de wijnpers van Zijn Vaders vreselijke toorn hier op het kruis alleen moest treden, zonder dat iemand en zelfs God Zijn Vader, hem niet daarin hielp. Maar Hij boezemt hier een vraagswijze klacht uit, om daarmee aan te duiden, de bovenmate grote zwaarte van Zijn bitter lijden. Immers, daar is niets gewoner in het klagen, wanneer men in een zeer grote droefheid is, als naar de reden van een zaak te vragen, die men nochtans maar al te wel weet. Zo vroeg Mozes eens aan God: *o Heere, waarom zou Uw toorn, tegen Uw volk ontsteken?* Daar Hij nochtans die reden waarom, maar al te wel wist.

Zo hier dan ook, *Mijn God, Waarom hebt Gij Mij verlaten?* Als wilde Hij zeggen: "O Mijn God! Mijn God! Wat lijdt Uw knecht zwaar en bitter! Heere! Hoe verlaat Gij Hem! Wat staat Hij niet al uit, aan dit benauwde kruishout! Mijn God, wat moet Ik lijden! Hoe hard valt het Mij, Mijn God!"

Sommigen vatten het nog anders op toehoorders, en leggen het uit, alsof de Heiland door dit geroep, zijn God en Vader had willen indachtig maken de oorzaak, waarom Hij hier zo leed, als wilde Hij zeggen: "Mijn God! enz. Weet Gij nu wel Mijn God! Waarom ik Uw Knecht hier nu zozeer van U verlaten hang? Weet en ziet U nu wel, dat ik hier sterf als Borg, voor de uitverkoren zondaar, om voor hen te voldoen aan Uw gerechtigheid, door hem geschonden. En om door Mijn voldoening die zondaar, tot Mijn verlost zaad te krijgen en over dat zaad als Koning te heersen? Denkt U dat alles nu wel, Mijn God? Weet U nu wel dat Ik daarom zozeer van U verlaten word?"

Zo dan, met recht roept hier de Vorst des levens, die niet kan sterven, dus stervende uit tot God Zijn Hemelse Vader: *Mijn God! Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?*

Wat gebeurde er verder Toehoorders? Zodra de Heiland dus erbarmelijk geroepen had van het kruishout, terstond wordt Zijn bitter geroep weer, met de gewone spot en smaaddeden, van het heilloze Jodendom beantwoord. Want zo schrijft onze Evangelist: ***En sommigen van die daar stonden, dat horende zeiden: deze roept Elias.*** Dat is, van de Joden, die daar hij het kruis op Golgótha stonden. Die daar bij de kruisiging tegenwoordig waren. Want dat het geen Romeinse mensen geweest zijn blijkt, omdat de Romeinen heidenen zijnde, van de profeet Elias, daar deze mensen van spreken niets wisten. Het waren dan Joden, die daar stonden. Van deze nu zeiden sommigen: *deze roept Elias*. "Deze" met verachting, zonder eens Zijn naam te willen noemen, of te zeggen: deze Jezus, deze Nazaréner of iets dergelijks. Nee, het is slechts deze, Hij die daar hangt willen ze zeggen. Deze, die booswicht, die oproermaker, die daar aan het kruis hangt, *deze roept Elias*.

Wij hebben gezien toehoorders, dat de Heere Jezus in het Hebreeuws riep: *Eli, Eli*. En Eli betekent in die taal: *mijn God*. Maar onze Joden vatten het op, alsof Eli hier betekende de profeet Elias; hetzij, dat ze de andere woorden niet horende of verstaande, maar alleen de twee eerste woorden *Eli, Eli*, die om hun korthed en herhaling, beter dan de andere woorden van Jezus, wegens het rumoer van de menigte van de volk konden verstaan worden, maar alleen hoorden; óf dat ze het met voordacht deden en om de Zaligmaker te bespotten, Zijn woorden dus verdraaiden en verteerd vertaalden. Althans, ze legden dezelve verkeerd uit, zeggende hard op, namelijk dat de omstanders het horen konden: *deze roept Elias*. Als wilden ze zeggen: "Hij begint al gevoel te krijgen! Het begint er met Hem al op aan te komen. Hij begint al te zien, dat Hij nergens hulp te wachten heeft. Wacht maar wat! Het zal nog al erger komen. Hij roept Elias al om hulp, evenals die heilige en grote profeet, om Zijnentwil uit de hemel zou komen en Hem van het kruis verlossen. Mannen! Ziet eens wat een schone Zoon van God Hij is! Nu Hij geen raad meer weet, om Zijn bedriegerijen te verbergen, nu de kruispijnen en de doodsangsten Hem beginnen te kwellen, nu roept Hij Elias al te hulp! Maar Hij zal nog wel lang roepen, eer die grote profeet, om zo'n snode booswicht te verlossen, van de hemel komen zal." Zo dan, deze roept Elias!

Maar aan de andere kant mogen wij billijk denken, dat deze spotzieke Joden hier temeer op de naam van Elias vielen, omdat ze volgens hun overleveringen geloofden, dat met de komst van hun Messias, de doden uit hun graven weer zouden verrijzen en tevoorschijn komen en in het bijzonder de profeet Elias, die de Messias dan grote diensten zou doen.

Deze overlevering diende dan om met dit nare geroep van de Heiland, schamper de spot te drijven, als wilden ze zeggen: "Als de Messias komt, dan stellen wij vast, dat Elias ook zal komen. Komt aan! Hij roept nu al om Elias. Wij zullen hier aan nu zien, wat voor een Messias hij is en of de grote Elias om Hem te helpen, nu verrijzen en komen zal. Hij moet zich al wat haasten, als hij komen wil. Want deze bedrieger zal het aan het kruis niet lang meer maken. En als Hij dood is, zou Elias een vergeefse reis uit de hemel doen," enz.

Ziet mijn vrienden! Zo staken deze heilloze en verbasterde neven van vader Abraham, met dit nare geroep van onze gezegende Heiland de spot! Zo zeiden zij: *deze roept Elias!* Waarlijk, een bijna ongelooflijk bewijs van de hardnekkigheid van deze boze en bittere natie! Wat wonderen ze aan de hemel zien, met hoe grote duisternis hun gehele land daar nog zo even, volle drie uren lang tegen de loop der gehele natuur aan bedekt was, alles kan niet helpen. Hun verstokte harten blijven als steenrotsen. Ja, als diamanten. Ze worden in het allermiste niet bewogen. Maar ze volbrengen hun vervloekte schelmstuk op de heillooste wijze.

Ziedaar mijn vrienden! Daar hebt u nu ook dit gedeelte van Jezus' bitter lijden. Nu zullen wij in de volgende keer, zo God wil en wij leven beschouwen, hoe de Heere Jezus nog even voor Zijn dood, zwaarlijk gedorst heeft; hoe de krijgsknechten Hem met gal en edik, naar luid van de oude Godsspraken drenkten en hoe Hij daarop aanstonds Zijn ziel in de handen van God Zijn Vader bevolen hebbende, de laatste doodsnik gaf.

(1) Ondertussen ziet en beschouwt hier weer allen samen, in de eerste plaats de gehoorzaamheid van de Heiland! Was Hij Zijn Vader niet gehoorzaam tot in de dood toe? Noemt Hij Hem Zijn God niet, tot twee bijzondere keren? Belijdt Hij zichzelf daarmee niet, Zijn gehoorzame knecht te zijn? Toont Hij hier Zijn heilig gedrag niet, op een luisterrijke wijze? Murmureert hij wel tegen de Heere zijn God, in het midden van Zijn bitter lijden? Is Hij niet geheel stil en geduldig als een Lam? Verdraagt Hij die grote verlating van zijn Vader niet met het uiterste geduld? Dat Hij, die zo naar uitroept, dit maar doet om de zwaarte te tonen van Zijn lijden; of gelijk andere willen, om Zijn God de reden waarom Hij zo leed, als het ware indachtig te maken?

(2) Maar in de tweede plaats beschouwt in dit verhandelde stuk van Jezus' lijden, ook Zijn onschuld. Kon die wel doorluchtiger aan de wereld vertoond worden, dan met een zo zware zonsverduistering op de heldere middag, die volle drie uren duurde? Draagt de zon hier niet getuige van 's Heilands onschuld en reinheid? Haalt ze het hoofd niet onder en bedekt ze zich niet met een sluier van zwarte donkerheid, omdat ze met haar alverlichtende ogen de vervloekte moord niet aanschouwen kon, die men de onschuldige Heere der heerlijkheid, hier buiten Jeruzalem, op de doodshoofdsberg aandeed?

(3) Nog al meer vrienden! merkt hier ook en staat allen samen verbaasd, over de grote zwaarte van Jezus' lijden! Moet het er niet op aangekomen zijn, dat Hij zo bitter tot zijn God riep, *Mijn God*, enz.? was dat geen klaar teken, dat Hij er bijna als onder bezweek? Ja, werd Hij over deze Zijn nare weeklacht, nog niet op de snoodste wijze, van het heiligschendende Jodendom uitgejouwd en bespot? Waar is er een lijden toehoorders, dat hierbij halen kan? Maar komt weer naar de oude Godsspraken toe en doorbladert die! Moest Jezus niet al deze dingen lijden en zo in Zijn heerlijkheid ingaan? Als Hij stierf moest er dan geen zware duisternis komen? Moest de zon, dat grote hemellicht, dan geen rouw dragen? Moesten de tintelende sterren dan niet flauwer dan ooit schijnen? Moest het zielloze land van Palestina dan niet in het zwart gekleed worden? En moest dat alles niet geschieden bij schoon lichten dag, op de heldere middag? Was dat niet reeds veel eeuwen tevoren voorzeggd, door de profeet Amos hfd. 8: 9? Daar wij deze woorden vinden: *En het zal ten die dage geschieden, spreekt de Heere dat Ik, let wel toehoorders, de zon op de middag zal doen ondergaan en het land bij lichten dage verduisteren.*

Daarbij, moest Jezus nu nabij de dood zijnde en aan het kruis hangende, niet met een nare en grote stem uitroepen: *Mijn God*, enz.? Waren dat niet de eigen woorden, die David de Messias, zijn Heere, reeds in Zijn dagen, aan het kruis had doen roepen Psalm 22: 2? Dat hij Hem dus jammerlijk weeklagende invoert, *Mijn God*, enz. *verre zijnde van Mijn verlossing, van de woorden Mijns brullens*? Ja, moest Hij ook niet zo van God Zijn Vader verlaten worden? Moest Hij de wijnpers van Zijn toorn niet geheel alleen treden, volgens Jes. 63: 3?

Eindelijk, moest Hij ook niet van de Joden, in Zijn vertrouwen, dat Hij op God Zijn Vader stelde, schamper worden uitgelachen en bespot? Was dat ook al niet, naar luid van de oude Godsspraken? Voert Jesaja deze spottende Joden, bij het kruis van de

Messias, zo niet sprekende in, hfd. 22: 9, *Hij heeft het op de Heere gewenteld. Dat Die nu Hem uit helpe, dat Die nu Hem redde, omdat Hij lust aan Hem heeft?*

Zo dan, toehoorders! Wij maken uit allen deze weer het gewone besluit op, dat Jezus van Nazareth, hier zó en niet anders geleden heeft, dan in de oude Godsspraken van de Messias voorzeggd lag. Dat Hij moest lijden; bijgevolg, dat Hij ook de rechte Zoon van God en de ware Messias geweest is.

Komt nu weer allen samen hierheen, zo velen er hier onder ons mochten zijn, die door een oprecht geloof deze Jezus en Zijn bitter lijden hebben omhelsd en aangenomen! Want wat zou ik hier veel tot zondaars, tot onbekeerden spreken, die hebben toch niets uitstaande met dit lijden? Voor degene is het om het even, of de Heere Jezus geleden heeft of niet.

Maar komt gij, ware kinderen van God! Voor u heeft de Zoon van God zo zwaar geleden. En daarom, leert gijlieden uit het verhandelde nu nog tot een kort besluit, deze volgende plichtsbetrachtingen. Merkt en beschouwt hieruit:

- (1) Vergelijk bij de overmaat van 's Heilands lijden, de zwaarte van uw zonden! Denkt eens mijn broeders en zusters! Hoe groot moeten die zonden niet geweest zijn, daar Jezus zó hard, zó bloedig voor moest lijden! Laat dat in uw zielen een dodelijke haat verwekken tegen die zonden, om die zoveel in u is, voortaan te haten en te vlieden.
- (2) Werd hier bij Jezus' kruisiging de zon drie uren lang geheel verduisterd. Dat moet u dikwijls doen denken, aan die eeuwige en rampzalige duisternis, die over u zeker eens zou hebben moeten komen, indien de Zoon van God, als Borg in uw plaats, hier in de donkerheid op Golgótha niet gehangen had. Dat moet u steeds aanzetten alle werken der duisternis af te leggen en de wapenen van het licht aan te doen. Daartoe geven wij u dezelfde vermaning, die de grote Paulus gaf aan de gelovigen van Efeze: *eertijds waart gij duisternis maar nu zijt gij licht in den Heere*. Gij zijt nu uit de macht der duisternis verlost en u hebt allen samen uw aandeel gekregen aan de erve der heiligen in het licht. En daarom, omdat u dat schone erfdeel, dat licht nu hebt, wandelt ook altijd in hetzelfde! Want toch naar het beeld, dat de hoog verlichte Johannes ons in zijn openbaring van de ware kerk en bruid, van de Heere Christus geeft, *is ze een vrouw, bekleed met de zon, houdende de maan onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren*.
- (3) Nog al meer; hoort uw Heiland hier zo bitter roepen: *Mijn God!* enz. Denkt vrij dat dit alleen daar vandaan kwam, omdat u de Heere uw God eerst verlaten en de hoorn, de Rotssteen van al uw heil eerst vergeten had. En om te maken dat dezelfde God u nu weer genadig voor Zijn kinderen aanneemt om u nooit weer te verlaten. Laat dat dan steeds de stof van uw roem en blijdschap zijn, dat de Heere uw God u na dezen, in eeuwigheid niet meer verlaten zal. Nu Jezus van zijn God en Vader dus droevig aan het kruis werd verlaten, nu zal tot u niet meer gezegd worden: *de verlatene*, maar *Jehovahs lust is nu aan u*, volgens Jes. 62: 4. Gij zijt nu als gegraveerd in beide Zijn handpalmen. Nu mogen wij u met de grote David vrij toeroepen, uit Psalm 37: 25, *ik heb de rechtvaardigen nooit verlaten gezien, noch zijn zaad zoekende brood*.
- (4) Draagt maar altijd zorg, dat u de Heere uw God aan uw zijde, ook nooit weer verlaat. En dat u de weg uwer vaderen in het heidendom nawandelt, die de Heere hun God verlieten. Nee, nee! Houdt u altijd nabij de Heere, dan zal Hij u, Zijn volk ook niet begeven. Hij zal Zijn erve ook niet verlaten. In wat duisternis naar ziel of naar lichaam u dan ook komen mocht, zelfs als de avondstond van uw

leven gevallen zijnde, de nacht van de dood en der donkerheid op handen is; als uw levenszon, door het tussenschieten van de donkere doodsmaan, tot aan de jongste dag toe zal verduisteren; - dán, dan zal de Zon der Gerechtigheid over u opgaan en daar zal geen nacht zijn. Totdat al Gods kinderen eens, eeuw in eeuw uit, in het ongenaakbaar Licht wandelen zullen, daar nimmer de allerminste duisternis meer zijn zal. In dat nieuwe Jeruzalem, dat geen zon noch maan behoeft, omdat Gods glansrijke heerlijkheid hun zal verlichten. En het Lam, dat buiten Jeruzalem aan het kruis, in een dikke donkerheid hing, eeuwig hun Kaars zijn zal. Amen.

45. PREDICATIE, OVER CHRISTUS' DORST AAN HET KRUIS; HOE HIJ MET EDIK GEDRENKT WERD; EN VAN ZIJN STERVEN.

Hierna Jezus wetende dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden zeide: Mij dorst. Daar stond dan een vat vol ediks en zij vulden een spons met edik en omleidden ze met hysop en brachten ze aan Zijn mond. Toen Jezus dan de edik genomen had, zeide Hij: het is volbracht; en het hoofd buigende gaf de geest.
JOHANNES 19: 28-30.

Het is een zeer heerlijke en kostelijke profetie van de Messias, de grote Zoon van God, aller gelovigen dierbaarste Koning en Verlosser, die wij vinden Jesaja 53. Daar wordt Hij ons op een zeer klare en levendige wijze vertoond, in Zijn lijden en sterven hier op aarde, ter verlossing van Zijn volk en in Zijn daarop gevolgde verheerlijking. Onder andere lezen wij daarvan Hem vers 8, *dat Hij afgesneden is uit het land der levenden* en vers 12, *dat Hij Zijn ziel in de dood heeft uitgestort*.

Beide deze getuigenissen leren ons de waarheid van des Messias' dood en sterven, voor Zijn uitverkoren volk en gelovigen; om hen door Zijn dood te verlossen en het eeuwige leven aan te brengen. Maar daar is ook nog enig onderscheid tussen beide, want in het ene getuigenis wordt ons de Messias voorgesteld, als die op een geweldige wijze gedood en uit het land der levende afgesneden is. Maar in het andere komt Hij voor, als die geheel gewillig ter behoud van Zijn volk gestorven is en zelf Zijn ziel in de dood heeft uitgestort.

Beide deze getuigenissen leren ons de waarheid van de dood en sterven van de Messias, voor Zijn uitverkoren volk en gelovigen; om hun door Zijn dood te verlossen en het eeuwige leven aan te brengen. Maar daar is ook nog enig onderscheid tussen beide, want in het een getuigenis wordt ons de Messias voorgesteld, als die op een geweldige wijze gedood en uit het land der levende afgesneden is. Maar in het andere komt Hij voor, als die geheel gewillig ter behoud van Zijn volk gestorven is en zelf Zijn ziel in de dood heeft uitgestort.

En waarlijk, beide is in de Heiland Jezus vervuld geworden. Hij is met geweld van Zijn vijanden gedood geworden. Zij hebben Hem aan het kruis gehangen en zo afgesneden uit het land der levende, volbrengende daarin de raad en wil Gods, die dit van tevoren zo bepaald had, dat geschieden zou.

Maar aan de andere kant, is de Heiland Jezus ook geheel gewillig gestorven en heeft Zijn leven afgelegd en Zijn ziel in de dood uitgestort, als Hij nog gemakkelijk langer had kunnen leven aan het kruis. Opdat Hij door Zijn dood het leven en de zaligheid, voor Zijn gelovigen zou verwerven. Wij zullen deze dingen uw aandacht niet verder verklaren of openleggen, maar overgaan tot onze afgelezen tekst, daar ons dezelve nader in voorgesteld worden. Want hier wordt gehandeld van 's Heilands dood en sterven, met haar omstandigheden, die wij met de hulp en genade Gods, uw aandacht nu wat nader wilden openleggen en verhandelen.

De Heere geve er zijn zegen over en achtervolge het woord met zijn Heilige Geest! Amen.

In de vorige verzen heeft Johannes aangetekend, het gezelschap van des Heilands discipelinnen, die bij Zijn kruis stonden. En hoe de Heiland onder haar ook Zijn moeder Maria ziende, met een teer medelijden en ontferming over haar bewogen werd en haar aan zijn geliefde Apostel en discipel Johannes, - zijnde onze Evangelist - ter

verzorging aanbeval. Daarop laat de Evangelist hier nu verder volgen het laatste uiteinde van de Heiland en de wijze van Zijn dood en sterven, tekenende twee dingen aan.

- Des Heiland dorst aan het kruis. En hoe Hij van de krijgsknechten met edik gedrenkt werd vers 28, 29 en in het begin van vers 30.
- Zijn gewillig sterven, wat daar terstond op volgde, in het andere gedeelte van vers 30.

1. Wat het eerste aangaat, daarin ontmoet ons

(A) Hoe de Zaligmaker voor Zijn dood aan het kruis dorstte en dat klagende uitriep.

(B) Hoe Hij in zijn dorst met edik gedrenkt werd.

(1) Van 's Heilands smartelijke dorst schrijft Johannes alzo: *hierna Jezus wetende dat*, enz. Hier moeten wij

(a) Overwegen de omstandigheid van de tijds, wanneer de Heiland dorste en daarover klaagde; het was of geschiedde volgens de Evangelist *hierna*.

(b) De bewegende oorzaak van deze klacht van de Heiland; *Hij wist dat alles volbracht was en nu niet anders dan maar een Schrift*, aangaande zijn dorst moest vervuld worden.

(c) Zijn smartelijke dorst en bittere klacht over dezelve.

(a) Betreffende de tijdsomstandigheid, wanneer deze dingen geschiedden, het was hierna, te weten nadat al het andere, dat de Evangelist tevoren aangetekend heeft geschied was. En onder andere, nadat de Heiland deze bittere klacht, over de smartelijke verlating van Zijn Vader, naar het verhaal der andere Evangelisten, voor Hem had uitgestort, zeggende of roepende: *Mijn God!* enz. **Hierna** deed Hij nu nog een andere klacht aan het kruis, die ons hier voorkomt, over de smartelijke dorst, die Hij leed.

Waarin dan twee dingen voor ons aan te merken en twee nuttige en noodzakelijke leringen uit te trekken zijn.

(1) Merken wij hier aan, dat de Heiland hier aan de mensen klaagt over Zijn gebrek, nadat Hij eerst daarover geklaagd had aan Zijn Hemelse Vader; wat ons leert in alle dingen, ook eerst onze noden aan God, de Heere voor te dragen en Hem met een gelovig vertrouwen van ons hart om Zijn hulp en genade aan te roepen, voordat wij onze klachten brengen voor de mensen. Men moet hier eerst de Heere kennen in al Zijn wegen, noden en zwarigheden en onze troost en hulp van Hem verwachten. En dan mogen wij onze klachten hierna ook uitstorten voor de mensen en op hun zien als middelen en werktuigen, waardoor de Heere ons Zijn genadige hulp wil toezenden.

(2) Ten andere moeten wij hier ook aanmerken, dat de Heiland eerst Zijn geestelijk zielsgebrek ter hart nam en Zijn klacht daarom uitstortte voor Zijn Hemelse Vader, als Hij riep: *Mijn God!* enz. En dat Hij hierna ook aangedaan werd over Zijn lichamelijk gebrek, klagende over de pijnlijke dorst, die Hij leed in Zijn lichaam.

Uit welk voorbeeld van de Heiland wij dan nu weer moeten leren, dat wij ons voor alle dingen ook eerst, ons geestelijk zielsgebrek moeten ter harte nemen, dat gevoelen en daarover klagen en naar de hulp en genezing daarvan bij de Heere uitzien. En dat wij dan hierna ook moeten aangedaan zijn, over ons tijdelijk of lichamelijk gebrek en zoeken dat door geoorloofde wegen, ook van

de Heere genadig vervuld te krijgen, navolgende dit gebod van de Heiland, Matth. 6: 33, *maar zoekt eerst het Koning rijk Gods en Zijn gerechtigheid en al deze dingen zullen u toegeworpen worden*. Och, dat de mensen van onze tijd dit recht ter harte namen! Wat zouden zij van hun verschrikkelijke zonden en dwaasheid overtuigd worden en trachten uit te zien naar de genade van geloof en bekering, om van weg te veranderen. Dit hadden wij aan te merken van de tijdsomstandigheid.

Nu gaan wij over tot de oorzaak, die de Heiland bewoog zo over de pijnlijken en smartelijke dorst die Hij leed aan het kruis te klagen. Daarvan tekent de Evangelist dit aan: ***Jezus wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift vervuld werd.*** De zin en voorname inhoud van deze woorden is, dat de Heiland, die nauw acht gaf dat Hij zijn Hemelse Vader in alles diende en gehoorzaamde, zeker wist dat alles wat voor Hem in Zijn leven te doen en te lijden was naar de Schriften, nu geheel van Hem volbracht was, uitgenomen alleen deze ene voorzegging, dat Hij nog moest dorsten aan het kruis en daarover klagen en van Zijn vijanden met edik gedrenkt worden. Want zo vinden wij die voorzegging klaar en duidelijk in de 22ste en 69ste Psalm. In de 22ste Psalm vers 16, komt ons de Messias midden in Zijn zwaar lijden, zo klagende voor: *Mijn kracht is verdroogd als een potscherf en Mijn tong kleeft aan Mijn gehemelte*. Psalm 69: 22 drukt de Messias dit Zijn lijden nog klaarder uit zeggende: *ja, zij hebben Mij gal tot Mijn spijsze gegeven. En in Mijn dorst hebben zij Mij edik te drinken gegeven*. Nu de Heiland wist dat alles, wat Hij volgens de wil van Zijn voor Zijn uitverkorenen en gelovigen doen en lijden moest, hier in dit aardse leven van Hem al geheel was volbracht. En dat Hij Zijn Vader nu had verheerlijkt op der aarde en het werk voleindigd, dat Hij Hem gegeven had om te doen. Joh. 17: 4, alleen maar, dat er deze Schrift nog aan ontbrak.

En daarom, opdat die ook van Hem zou vervuld worden en er zo aan Zijn Borggehoorzaamheid, niets met al zou ontbreken, riep Hij nu, op het einde van alles nog uit en zei van het kruis: ***Mij dorst***. Uit welk gedrag van de Heiland dan nu deze navolgende nuttige leringen afkomen, voor alle ware gelovigen

(1) Dat de Heere Jezus nu alles volbracht had en deze een schrift ook nog wilde vervullen, dat leert en onderwijst de gelovigen, dat Hij een geheel volkomen Borg, Middelaar, Heiland en Verlosser voor hun is, die in de uitvoering van het werk van hun zaligheid en verlossing, in genen dele in gebreke is gebleven. Maar die alles volkomen voor hun gedaan en geleden heeft, wat er om hun te verlossen te doen en te lijden viel. Bijgevolg dat zij op Hem en Zijn verlossing, dan nu alleen moeten zien en geloven in Hem, vertrouwen op Hem en kleven aan Hem, zonder zelf hier iets het allerminste tot hun zaligheid te doen of te lijden, in eigen kracht of begeerlijkheid. Omdat zij daarmee Christus oneer en smaadheid aandoen en Zijn werk en Verlossing verachten, alsof die niet volkomen en bekwaam waren, om hun te behouden en zalig te maken. Daar nochtans de Heere Jezus het alles voor hun volbracht heeft en voor Zijn dood heeft uitgeroepen: *het is volbracht!* opdat zij van hun werken zouden rusten, gelijk ook God van de Zijne gerust heeft en zij met Christus in Zijn rust zouden ingaan, Hebr. 4: 10.

(2) Dat de Heiland alles zo volkomen volbracht had en nu ook nog deze Schrift vervulde. Dat leert de gelovigen, dat zij door Christus, God volmaakt moeten dienen en gehoorzamen en in geen ding in gebreke moeten blijven. Dat zij niet een enige zonde of zondige begeerlijkheid of zwakheid, met lust en genoegen aan de hand moeten houden en niet één gebod of plicht moedwillig moeten verzuimen. Maar dat zij

de Heere hun God, in alle welbehaaglijkheid, met een geheel volkomen en oprecht hart moeten dienen door Christus Jezus, in het minste zo wel als in het meeste; opdat Hij een welgevallen aan hun moge hebben, omdat Hij een heilig God is. Hierom vermaant de Heere Jezus zijn gelovigen Matth. 5: 48, *weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader die in de hemelen is volmaakt is*. Hetgeen zo niet te verstaan is, alsof Gods kinderen hier in dit leven, God volmaakt kunnen dienen en gehoorzamen, zonder enige zonde of overtreding. Nee, zij hebben wel een toegerekende volmaaktheid in Christus hun Hoofd. Maar zij zelf blijven nog altijd arme, gebrekkige zondaars en hebben nog maar een klein beginsel van gehoorzaamheid. Maar het is hun plicht zich door de genade van onze Heere Jezus Christus, tot een volmaakte gehoorzaamheid aan alle Gods geboden, met een ernstig voornemen te bevljtigen. Zo deed Paulus, Filip. 3: 12. *niet dat ik het alreeds verkregen heb, of alreeds volmaakt ben. Maar ik jaag er naar*.

(3) Dat de Heiland hier naar de wil van de Vader alles leed en Zich in geen ding onttrok, opdat Hij Hem volkomen gehoorzaamde. Dat leert de gelovigen ook met Christus en door Zijn Goddelijke hulp en genade alles te ondergaan en te lijden, wat hun hemelse Vader hun, naar Zijn vrijmachtige Raad en wil, tot hun zaligheid in dit leven belijft toe te zenden, hetzij het geestelijk of lichamelijk kruis, gebrek en zwarigheid is. Zij moeten alles tot de minste omstandigheid toe, gewillig en geduldig dragen in des Heeren kracht en niet eerder ophouden voordat alles, wat God over hun van eeuwigheid besloten en de Schrift over hun voorzegt heeft, totdat het minste toe wordt vervuld en zij aan de eindpaal van al hun lijden en strijden zijn gekomen.

(4) Dat de Heere Jezus wist, dat Hij de gehele Schrift op die ene voorzegging na, geheel volbracht had. Dat gaf klaar te kennen Zijn grote wetenschap in de Heilige Schrift en dat Hij die geheel verstond en wist wat *in die hele rol des boeks van Hem geschreven stond*. Wat leert dit Gods kinderen anders, dan dat zij in navolging van hun Hoofd en Heiland, ook mede wel bedreven en ervaren moeten zijn in de Heilige Schriften, die naarstig moeten onderzoeken en *dat het woord van Christus zo rijkelijk in hun wonen moet in alle wijsheid*. Coll. 3: 16. *Opdat zij zo meer en meer mogen vervuld worden met de kennis van Gods wil in alle wijsheid en geestelijk verstand*, Coll. 1: 9.

Maar laat ons nu verder gaan overwegen, hoe de Heiland tot vervulling van de Heilige Schrift aan het kruis dorste en daar over klaagde. Johannes tekent aan dat Hij zeide: **Mij dorst**. Daar zijn er die deze dorst van de Heiland nemen, voor een geestelijke dorst, naar de zalige troost en genieting van God zijn Vader, onder Wiens toorn, vloek en verlating Hij zich hier aan het kruis bevond. Hoewel deze zaak op en in zichzelf waar is en de Heere Jezus hier het aller-smartelijkste gebrek naar de ziel leed, missende zijn God, die al Zijn heil, verkwikking, blijdschap en troost was, zo menen wij nochtans, dat Hij hier bijzonder ziet op een lichamelijke dorst daar Hij, hangende aan het kruis mee bevangen was en die Hem verschrikkelijk bitter en smartelijk viel. Zodat Hij niet aflatte kon, daarover zo weemoedig te klagen, roepende tot Zijn vijanden met luider stem: *Mij dorst*. Dit dorsten van de Heiland kwam wel voort uit natuurlijke oorzaken, gelijk daar waren: een langdurige onthouding van nodige drank en lafenis van het lichaam; een langdurig waken, een langdurige en moeilijke beweging en daaruit voortkomen de matheid en vermoeidheid van het lichaam; het verlies van veel bloed; inwendige benauwdheid, angst en vreze des doods en wat dergelijke ongemakken meer zijn, die de sappen in het lichaam verteren en de dorst veroorzaken. Want de Heere Jezus was een mens van gelijke bewegingen en natuurlijke aandoeningen van lichaam als wij zijn. Nochtans moeten wij bij deze natuurlijke oorzaken alleen geenszins blijven staan, maar in deze hoger zien op de

Heere Jezus en Zijn lijden, als Borg voor Zijn gelovigen. En dan heeft Hij zo op het einde van Zijn leven gedorst:

(1) Opdat Hij in Zijn hele lichaam voor hun zou lijden en geen lid, ook zelfs niet Zijn keel, tong en gehemelte, enigszins zou verschoond worden. Want Zijn gelovigen hadden ook niet hun lichamen en met al hun leden tegen God gezondigd en onrecht gedaan en daarom moest de Heere Jezus nu ook zonder onderscheid, in al de leden Zijns lichaams voor hun lijden. Zij hadden steeds het onrecht als water ingedronken en daarom moest de Heere Jezus hier nu voor hun zo smartelijk dorsten, opdat Hij hun van het aller-rampzaligste en eeuwige zielsgebrek en ook van de lichaamszonden zou verlossen en verwerven hun een eeuwigdurende, volle verzadiging met Gods beeld.

(2) Ook heeft de Heiland Jezus zo aan het kruis gedorst, opdat Hij daarmee voor allen openlijk zou betonen, de waarheid van Zijn menselijke natuur, die Hij tot zaligheid en verlossing van Zijn gelovigen had aangenomen en dat Hij in alle dingen, gelijk als wij is verzocht geweest, maar zonder zonde. Hebr. 4: 15.

(3) Heeft de Heiland hier ook zo gedorst, opdat Hij daarmee alle geestelijk en lichamelijk gebrek van Zijn gelovigen zou heiligen en hun ten besten doen keren. Want nu mogen Gods kinderen, in al hun gebrek, naar ziel en lichaam, zien op hun dierbaar Hoofd, Heiland en Verlosser, die mede alle geestelijk en lichamelijk gebrek voor hun geleden heeft, het welk dan grotelijks moet dienen, om hun gebrek en ellende te verzoeten, te heiligen en van hen weg te nemen.

(4) Eindelijk, de Heere Jezus heeft hier ook gedorst en daarover geklaagd opdat de Schrift in Hem zou vervuld worden, zoals wij reeds gezien hebben.

Ziedaar geliefden, om deze redenen heeft de Heiland, op het einde van Zijn leven, aan het kruis zo smartelijk gedorst, zodat Zijn tong van droogte aan Zijn gehemelte kleefde, waardoor Zijn lijden dan nog al meer verzwaard werd.

(B) Hoe Hij in zijn dorst met edik gedrenkt werd.

Laat ons nu verder gaan zien die verkwikking en lafenis, de Heiland in Zijn smartelijke en pijnlijke dorst, van Zijn vijanden ontving.

Gezien hebbende, hoe smartelijk de Zaligmaker aan het kruis dorstte en daarover klagende uitriep, moeten wij nu ook gaan overwegen, die lafenis Hij ontving. Johannes tekent aan: **daar stond dan een vat vol edik**, enz. Wij laten hun, die zich wijzen en geleerden noemen, hier het letterlijk onderzoek, waarom dit vat met edik hier bij het kruis stond graag over. Wat ons betreft, het komt ons het eenvoudigst en waarschijnlijkst voor, dat in dit vat is geweest azijn of edik. Dit was de drank der Romeinse krijgsknechten, die zij met water mengden en die zij hier bij zich hadden om te drinken. Want omdat er gewoonlijk met de kruisiging een geruime tijd heen liep, eer de lijdens gestorven waren, voorzagen zich de krijgsknechten daarom van spijs en drank. Van dit vat vol edik, die de krijgsknechten met water mengden, als zij die dronken, tekent Johannes hier nu aan, **dat de krijgsknechten horende de Heiland klagen van dorst, een spons vulden met edik en die omleiden met hysop en dat zij die brachten aan 's Heilands mond**.

De andere Evangelisten Mattheüs en Markus voegen er nog dit bij, dat zij die spons met edik gevuld, op een rietstok staken en die zo aan 's Heilands mond brachten. Dit deden de krijgsknechten, omdat de Heiland hangende aan het kruis, zij die spons met edik gevuld, met hun handen zo hoog niet konden brengen, dat die aan Zijn mond reikte; en daarom zetten of staken zij die nu op een rietstok, of gelijk het grondwoord ook vertaald kan worden, op een stokje, dat mogelijk een kleine hysopsteel geweest is, - want deze zaak is in de letter enigszins duister - en hielden ze zo omhoog, tot aan de

lippen en voor de mond van de Heiland, opdat Hij zo de edik uit de spons, die daarmee gevuld was zou zuigen. Of degenen die gekruist werden nu op deze wijze, wel meer van de krijgsknechten gedrenkt werden, als zij zware dorst hadden, dan of dit een bijzonderheid was in de kruisiging van de Zaligmaker, waarmee de krijgsknechten Hem hebben willen bespotten en nog al meer lijden en smart aandoen, kunnen wij met geen zekerheid zeggen. En ons in deze en diergelijke dingen met onzekere gissingen op te houden, gelijk velen doen, is een grote losbandigheid en ijdelheid.

Ondertussen is dit zeker en gewis, dat door zodanige handelwijs, als hier geschiedde aan de Heiland, tot Zijn lijden en smart nog al meer toegedaan werd. Want behalve dat in de staat waarin Hij was, als zijnde zwaar gewond en nabij de dood, de wrange edik Hem ten hoogste schadelijk was en Zijn pijnen en smarten nog moest vermeerderen, was deze ook een zeer walgelijke en onaangename drank, omdat zij niet met water gemengd was, maar zo gul aan de Heiland gegeven werd. En dus moest deze drank zijn dorst dan veeleer vermeerderen dan verminderen. Nochtans de Heiland nam deze edik en dronk die.

Want zo tekent de Evangelist verder aan, *toen Jezus dan de edik genomen had*. De Heiland nam ze en zoog ze met Zijn lippen uit de gevulde spons; eensdeels om Zich het lijden dat Hem aangedaan werd, ook tot de minste omstandigheid toe niet te onttrekken; anderdeels, opdat de Schrift zou vervuld worden, die voorzegd had, dat men Hem in zijn smartelijke dorst edik had te drinken gegeven, zo wij gezien hebben. Zie, daarom nam de Heiland nu de edik en dronk ze, hoewel Hij daar de minste verkwikking en lafenis niet door verkrijgen kon.

Hierin liggen nu weer verscheiden dingen tot lering en vertroosting van des Heeren volk en kinderen.

(1) Kunnen zij hier als de Heere hun voorlicht en zij het Lam tot hun kaars hebben uit zien, de uitnemende grote liefde van de Heere Jezus, voor hen en voor hun eeuwige zaligheid. Want aanmerkt toch, tot welk een onbeschrijfelijke laagte van gebrek, smart en ellende Hij zich hier voor hun vernedert. Hij, die de enkele Heer en erfgenaam van alles is en die van alle eeuwigheid, een volle verzadiging en Goddelijke algenoegzaamheid genoot en eeuwig ongestoord had kunnen blijven genieten in de schoot van Zijn Vader, stort hier Zichzelf voor Zijn gelovigen in het aller-grootste gebrek, dat immer van de grondlegging van de wereld van iemand geleden werd. Naar de ziel miste Hij Zijn God, die al Zijn sterkte, leven en vermaak was en genoot niet een enig droppeltje van Zijn goedertierenheid, liefde en vertroosting. Maar droeg Zijn oneindige vloek, grimmigheid en toorn. Naar het lichaam was Hij ook van alles, wat tot Zijn rust, gemak en verkwikking diende, geheel beroofd en hing naakt, met de zwaarste pijnen en smarten aan het kruis, zodat Zijn levenssappen in Hem verdroogden en Zijn tong van onlijdelijke dorst aan Zijn gehemelte kleefde, zonder dat Hij nochtans, hoezeer Hij ook klaagde en kermde, een enige druppel water tot Zijn lafenis en verkwikking kon verkrijgen. O, wat moest dit de harten van alle ware gelovigen toch ontsteken, in de tederste wederliefde voor de Heere Jezus om Hem toch hartelijk lief te hebben, die hun uit een vrijwillig medelijden zo eerst uitnemend heeft liefgehad en Zichzelf zo voor hun heeft overgegeven!

(2) Wat moest het Gods kinderen ook bewegen, om toch de grote goedertierenheid en weldadigheid Gods over hun te erkennen, in hun dagelijks zo overvloedig van het nodige levensonderhoud te verzorgen! Immers, zij moesten nimmer enige spijs of drank tot hun verkwikking gebruiken, dan onder diepe en gelovige erkenning van het smartelijke gebrek van hun Heiland, dat Hij voor hun geleden heeft. Want dit zou het

bekwame middel zijn, om hun te leren eten en drinken in het geloof en tot eer van God. En zo zouden zij hun tijdelijke zegen en overvloed altijd geheiligd krijgen, door Christus' lijden en gebrek.

(3) Ja, wat moest dit de gelovigen kinderen Gods ook steeds aanzetten, om toch Gods lieve en dierbare schepsels, die Hij hun dagelijks tot hun onderhoud schenkt, hoe gering die ook soms zouden mogen zijn, al was het maar enkel brood en water, toch nimmer enigszins te verachten en te misbruiken, Zoals de zondaars en goddeloze en de wellustige mensen van deze wereld gewoon zijn, die zo lekker en keurig op hun mond gesteld zijn, dat zij nauwelijks weten, hoe zij aangename spijzen voor hun smaak zullen vinden. Daar zij ondertussen niet een enig kruimeltje brood waardig zijn, maar van gebrek en ellende eeuwig moesten versmachten. O, Gods kinderen, de ware gelovigen moesten hierin, de zondige mensen van deze wereld geenszins gelijk zijn! Maar door Gods genade steeds ook voor de geringste schepsels een tedere liefde en hoogachting hebben en denken bij zichzelf: zou ik, zondig en ijdel mens, Gods dierbare schepsels versmachten en met verachting gebruiken, daar mijn Heiland en beminde Zaligmaker, die allen om mijnentwil heeft moeten ontberen en tevergeefs naar een druppel water, in Zijn benauwd lijden gedorst heeft? O, wat een gruwelijke zonde en goddeloosheid zou dat zijn!

(4) Eindelijk, hier moeten Gods kinderen van de Heere ook leren, in al hun tijdelijke armoede en gebrek, dat hun hier in dit leven wordt toegezonden, door de genade van God steeds geduldig, lijdzaam en stil te zijn, ziende met een oog van de geloof op hun Hoofd en Heiland Jezus en Hem gewillig navolgen in Zijn gebrek en armoede. Vertrouwende op de genadige en goede Voorzienigheid van hun Hemelse Vader, die hun niet zal verlaten, maar al hun gebrek uit Zijn algenoegzaamheid op Zijn tijd en wijze rijkelijk zal vervullen, tot prijs van Zijn heerlijkheid.

Nu gaan wij over tot het andere stuk, dat de Evangelist in zijn verhaal verder laat volgen, zijnde des Heilands sterven, waarvan hij zo aantekent ***dat Jezus, als Hij de edik genomen had zeide: het is volbracht!***

Tevoren hebben wij reeds gezien, dat aan 's Heiland lijden in Zijn leven hier op aarde, niet anders dan die één Schrift, aangaande Zijn dorst en dat Hij van Zijn vijanden met edik moest gedrenkt worden, ontbrak. En daarom, die Schrift nu ook vervuld zijnde, had de Heiland nu verder, als de Borg van Zijn gelovigen, hier op aarde tot hun zaligheid en verlossing, niets meer te doen.

Daarom besloot Hij ook aanstonds Zijn verlossingswerk hier op aarde; en riep uit voor allen: ***het is volbracht!*** Als wilde Hij zeggen: "Nu Ik gedorst heb en zij Mij met edik gedrenkt hebben, nu is alles, wat Ik tot verlossing van Mijn uitverkorenen en gelovigen, hier op de wereld te doen en te lijden had, van Mij voor hen volbracht. Nu zullen zij allen door Mij leven en met God verzoend worden en voor eeuwig van al hun zonden door Mijn bloed verlost worden. En daartoe ga Ik nu mijn laatste werk doen en voor hen sterven; opdat ik door Mijn dood hun allen van de dood voor eeuwig bevrijden en verlossen zal."

En zoals de beminde Heiland sprak, zo deed Hij ook. ***Want het hoofd buigende gaf Hij de geest.*** Nadat Hij volgens het verhaal der andere Evangelisten nog eerst, met een grote stem geroepen had: ***Vader! in Uw handen beveel Ik Mijn geest!*** Om de Zijnen te leren als zij sterven, hem hierin na te volgen. Merkt hier aan geliefden,

(1) De gewilligheid en vaardigheid van de Heiland, nadat alles door Hem volbracht was, voor Zijn volk te sterven! Want Hij wacht hier niet een ogenblik langer als er

nodig was, Zijn ziel voor hun over te geven en in de dood uit te storten, om alles voor hen te volbrengen. Want dat Hij, als Hij had gewild, natuurlijker wijze nog gemakkelijk langer had kunnen leven en nog levenskrachten genoeg in Zich had, toonde Hij daar genoeg mee, dat Hij eerst nog eer Hij stierf, met zo grote en luide stem riep tot Zijn Vader, om Hem Zijn ziel aan te bevelen en dat Hij toen zelf Zijn hoofd neerboog en de geest gaf. Zodat de Heere Jezus hiermee aan al Zijn gelovigen klaar heeft willen betonen, Zijn uiterste gewilligheid, om voor hun verlossing en zaligheid, niet alleen op het aller-smartelijkst te lijden, maar ook te sterven. Om hun aller harten daardoor geheel in liefde tot Zich te trekken en hun te leren, dat zij ook om Zijntentwil, hun leven ook niet moeten liefhebben. Maar dat zij gewillig, door Zijn genade, voor Hem en Zijn zaak, als Hij dat van hun vordert ook moeten opofferen en Hem zo Zijn grote liefde, met oprechte wederliefde moeten vergelden.

(2) Merkt hier ook aan en laat de Heere door Zijn Geest, u daardoor zelf inleiden, hoe de Heiland Jezus hier terstond gestorven is, zodra Hij alles voor Zijn uitverkoren volk en gelovigen volbracht had. Een klare bewijs dat Hij alleen voor hun hier op de wereld had geleefd, om hen te verlossen en zalig te maken. Want zodra Hij dat werk van hun verlossing geheel volbracht had en hun hier op aarde met Zijn leven, nu geen dienst meer doen kon, heeft Hij aanstonds opgehouden langer te leven en is terstond voor hun gestorven. O, wat moest dat al Zijn gelovigen niet aanzetten en krachtig bewegen, om ook weer geheel en alleen hier op aarde voor de Heere Jezus, hun beminde Heiland en Zaligmaker te leven! En zichzelf met ziel en lichaam geheel aan Hem en tot Zijn heilige dienst op te offeren en daartoe al hun leven en sterkte gedurig, door het geloof van Hem te halen! Och, hoe betamelijk zou dat zijn, dat Jezus zo alleen als Middelaar leefde voor Zijn gelovigen. En dat deze ook weer geheel voor Hem leefden en zeiden met de Apostel: *het leven is mij Christus, het sterven is mij gewin!*

(3) Leefde de Heiland hier op aarde niet langer, dan totdat Hij Zijn werk volbracht had; ging Hij toen terstond gewillig sterven en scheidde Hij met vergenoeging over Zijn volbrachte werk van hier om te gaan tot zijn Vader, hier boven in de hemel; ook hierin is Hij Zijn gelovige weer tot een voorbeeld. Zij hebben hier op de wereld Gods werk ook te doen en zijn aanbiddelijke Raad te dienen. Maar als zij hier alles ook volbracht en hun werk geheel verricht hebben, dan moeten zij ook niet een ogenblik langer, hier op aarde begeren te leven, maar van stonden aan door Gods genade, met blijdschap en gewilligheid van hier scheiden, verlatende alles, wat hier beneden is en gaande tot God, hun enige en volzalige woonstede, om daarmee overkleed te worden.

(4) Ook strekt dit sterven van de Heiland Jezus, na Zijn volbrachte werk hier op aarde, tot grote versterking, bemoediging en vertroosting van Zijn gelovigen, die naar hun ontbinding en verhuizing van hier soms zeer verlangen, teneinde de tijd daartoe met lijdzaamheid in het geloof te verwachten. Want het zal gewis geschieden en mogelijk is het al zeer nabij, dat hun God en Zaligmaker zal komen en hun voor eeuwig tot zich nemen in Zijn heerlijkheid. En dan zullen zij ook met Hem uitroepen: *het is volbracht!* En juichen door Zijn genade in de geest, op de oever van de dood:

Mijn lijden is geleden,

Mijn strijden is gestreden! enz.

O, dat Gods kinderen, hier dan maar moed houden en hun zielen bezitten in lijdzaamheid en zich versterken in het geloof. Want hun sterfuur nadert reeds met grote schreden, elke dag, ieder uurtje is er een! Zij zullen niet altijd zo omzwerven hier beneden en van de Heere uitwonen en van de wereld smaadheid en verdrukking lijden

en steeds strijden met de satan en hun boze vlees. O nee! Jezus zal eerlang komen en halen en hen thuis brengen. Hij zal hen volkomen verlossen van al hun vijanden! O, wat is dat een grote troost, kinderen van God! Dat wij met de Heiland ook eens zullen sterven en ons hoofd buigen en geven de geest en van hier scheiden!

(5) Ondertussen, dat Jezus' dood toch gedurig al ons leven zij en dat wij daardoor het geloof meer en meer aan vasthouden en dagelijks met Hem sterven aan al het eigen en aan alles wat geen God is, *om te leren leven door het geloof van de Zoon van God, die ons heeft lief gehad en zichzelf voor ons heeft overgegeven*. Hiertoe verlene de Heere ons allen Zijn genade en vermenigvuldige die over ons, tot prijs van Zijn heerlijkheid! Amen.

46. PREDICATIE, DE VERBAZENDE WONDEREN, DIE BIJ JEZUS' DOOD
GEBEURDEN; DE ONTSTELTENIS VAN DE HOOFDMAN EN DE SCHARE
DAAROVER; EN HET BREKEN VAN JEZUS BEENDEREN

En ziet, het voorhangsel van de tempel scheurde in tweeën, van boven tot beneden en de aarde beefde en de steenrotsen scheurden. En de graven werden geopend en veel lichamen der heiligen, die ontslapen weten, werden opgewekt. En uit de graven uitgegaan zijnde, na Zijn opstanding, kwamen zij in de heilige stad en zijn velen verschenen. En de Hoofdman over honderd en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving en de dingen die geschied waren, werd zeer bevreesd zeggende: waarlijk, deze Mens was Gods Zoon. En daar waren veel vrouwen van verre aanschouwende, die Jezus gevolgd waren van Galiléa, om Hem te dienen. Onder die was Maria Magdalena en Maria de moeder van Jakobus en Joses en de moeder der zonen Zebedeüs. MATTHEÛS 27: 51-56.

Gans doorluchtig is de geschiedenis van Sinaï's Wetgeving of Verbondmaking, die wij vinden Exodus 19, nadat God Zijn volk uit het zware diensthuis van Egypte had uitgeleid, in de wildernissen van Arabië. Het haagde het Hem, voordat Hij dat volk in het beloofde land van Kanaän bracht, met hen een verbond der genade op te richten en hun tot Zijn verbondsvolk aan te nemen, uit al de volkeren van de wijde aarde. Welk verbond doorgaans het verbond van Sinaï, of het oude verbond of testament genoemd wordt. Maar de oprichting van deze erfmaking van dit verbond van Sinaï geschiedde op een geheel wonderlijke en verschrikkelijke wijze. God zond zijn Verbondsengel uit de hemel daarheen met de verbazende tekenen van Zijn geduchte mogendheid. Bij het maken van dit verbond ging alles even wonderlijk toe. Mozes, die er met het gehele volk van Israël, een ooggetuige van geweest is verhaalt ons, dat de berg Sinaï rookte van het vuur in welkers midden de Jehovah, de Verbondsengel uit de hemel, op die berg neerkwam. Dat de berg rookte als een oven. Dat geheel Sinaï beefde. Dat er zware donderen en bliksemen kwamen, als ook een zware en dikke drom van wolken, vergezeld met bulderende stormwinden, die een geluid maakten, als dat van een sterke bazuin.

Ziet mijn vrienden! op zo'n verbazende en wonderlijke wijze maakte de Jehovah op Sinaï het oude verbond met Israël, nadat Hij het uit de Egyptische dienstbaarheid, zo gelukkig had uitgevoerd. Was de verbondmaking, of de oprichting van het oude Testament, met zo grote en beroemde wonderen vergezeld, de nieuwe erfmaking of het nieuwe Verbond, dat de Jehovah met het geestelijke Israël maakte, toen Hij hun met de dood van de Engel des verbonds, uit de tegenbeeldige Egyptische dienstbaarheid der wet, in het ware en rechte Kanaän, van het Evangelie der vervulling uitvoerde, was niet minder wonderlijk en verbazend. De Zoon van God had het genade Testament, met Zijn dood nauwelijks bevestigd en besloten, of zie, bij een nieuwe verbondmaking met het ware volk van Israël, - door de dood besloten Testament - gebeurden ook al zo wel, als bij de oude verbond of erfmaking van Sinaï, de doorluchtigste wonderen en tekenen, van Gods verbazende almacht en geduchte mogendheid! Hemel en aarde droegen hierover als op Sinaï, weer getuigen. De zon had een tijd van drie volle uren, met haar glansrijke stralen, in het Joodse aardrijk niet geschenen. En leest de overige wonderen in onze voorgelezen tekst zelf! Daar de Evangelist Mattheüs die aldus beschrijft: *En ziet, het voorhangsel van de tempel scheurde in tweeën, van boven tot beneden en de aarde beefde en de steenrotsen scheurden, enz.*

Voorleden zondag zagen wij onze gezegende Heiland, op het kruishout de geest geven

en zo een einde maken van Zijn zwaar en bitter lijden. Nauwelijks had hij het afgelegd of zie, daar gebeurden een menigte van verbazende wonderen, die wij nu vervolgens, in dit morgenuur met uw aandacht zullen moeten beschouwen. Het is een beroemde stof mijn toehoorders, En daarom, die lust en genegenheid heeft, die hore! Amen.

Drie stukken ontmoeten ons, in onze voorgelezen tekstwoorden die wij zullen moeten verhandelen.

1. De wonderen die bij 's Heilands dood gebeurden, die eigenlijk vier of vijf in getal zijn.
2. De verbaasdheid, die deze wonderen verwekten, zo in het bijzonder in de hoofdman over honderd, als in het algemeen in al de Joden en heidenen, die daar tegenwoordig waren.
3. En dan het gezelschap van de vrouwen, of boezemvriendinnen van de gekruiste Jezus, die het alles van verre aanschouwden, van wie hier sommigen bij namen worden aangehaald.

1. Wat aangaat de verbazende wonderen, die terstond na van de Zaligmaker sterven voorvielen. Daaronder was dit het eerste, ***En ziet, het voorhangsel van de tempel scheurde in tweeën, van boven tot beneden***, enz. Mattheüs vangt al deze wonderen te verhalen zo aan: *en zie*. Hij gebruikt het opwekkend woordje *ziet*, hetgeen doorgaans dient, niet alleen om de lezer, of de toehoorders tot aandacht op te wekken. Maar tevens ook, om het gewicht der zaak, die men verhalen zal uit te drukken. Hij wil dan zeggen: Zie, let wel! En merkt op, met die grote en verbazende wonderen 's Heilands sterven vergezeld ging. *Zie, het voorhangsel van de tempel scheurde*, enz. Van de Joodse tempel is het niet nodig te spreken. Het is bekend dat die tempel, dat kostelijke, dat prachtige gebouw was, dat schone gebouw binnen Jeruzalem, eerst gebouwd van Salomo. En na haar verwoesting weer herbouwd door Zerubbabel en nogmaals naderhand grotelijks versierd en opgepronkt van de Koning Herodes. Dit achten wij reeds genoeg gezegd toehoorders, in het al gemeen van de Joodse tempel.

In deze tempel zegt Mattheüs nu, dat een voorhangsel was, wat toen Jezus stierf, van *boven tot beneden in tweeën scheurde*. Om dit wel te begrijpen moet u weten, dat de Joodse tempel eigenlijk bestond uit drie verdelingen, waar van de eerste genoemd werd de voorhof. De tweede het heilige en de derde het heilige der heiligen. Nu waren er twee voorhangsels, waardoor deze verdelingen, van elkaar werden afgescheiden.

Daar was een voorhangsel dat hing tussen de voorhof en het heilige, zodat men van de voorhof in het heilige niet kon komen, of dat voorhangsel moest worden weggeschoven.

Het andere voorhangsel hing dieper in de tempel, tussen het heilige en het heilige der heiligen. Zodat men om uit het heilige, in het heilige der heiligen te komen door dat voorhangsel, dat dan weggeschoven werd, moest heen gaan.

In de Tabernakel was ook nog een derde voorhangsel, namelijk, vooraan de ingang van de voorhof. Maar in de eerste en ook in de tweede tempel was aan den. ingang van de voorhof, in de plaats van een voorhangsel, een poort gebouwd, die men open en toe deed, om in de tempel in en uit te gaan. Zodat er in de tempel, zo van Salomo als van Zerubbabel, die naar die van Salomo gebouwd is, niet meer dan twee voorhangsels waren. Een zoals wij gezegd hebben, aan de ingang van het heilige. En een aan de ingang van het heilige der heiligen. De Joden willen, dat in de tweede tempel, een dubbel voorhangsel geweest is, tussen het heilige en het heilige der heiligen; of eigenlijk twee voorhangsels achter elkaar, zijnde omtrent de spatie van een el lengte tussen beide. Zodat men om uit het heilige, in het heilige der heiligen te komen,

eigenlijk twee voorhangsels passeren moest; van die schikking geven zij ons ook reden in hun Talmud. Maar wat daarvan zij toehoorders, men kan op de Talmud van de Joden en andere overleveringen meesten tijd zeer weinig staat maken, omdat zij vol bijgelovigheden zijn. Wij laten het daarom voor hetgeen het is.

Wij lezen bij de Evangelisten maar van één voorhangsel; of dat nu dubbel of enkel geweest is, dat laten wij daar. Dat er twee voorhangsels in Zerubbabels tempel geweest zijn, evenals in die van Salomo, mogen wij voor vast geloven. De beroemde geschiedschrijver Jozefus, die er een ooggetuige van geweest is, verhaalt het ons zo. En al de Joden zijn eenparig van dat gevoelen. Wat aangaat de stof van deze voorhangsels; het waren kostelijke en zeer kunstig geweven of geborduurde tapijten, van velerhande onder elkander gemengde kleuren, als hemelsblauw, geel, wit en purper, zijnde geweven uit zijde en zeer fijn getweernd linnen, met kunstige cherubijnen en andere versiersels geborduurd. Deze voorhangsels hingen evenals bij ons de gordijnen, zodat men ze kon opschuiven, als men er doorheen wilde.

Zo'n voorhangsel verhalen ons de Evangelisten, dat met 's Heilands sterven, geheel door midden scheurde. Daar wordt niet bepaald, die van de twee voorhangsels het geweest is: óf hetgeen tussen de voorhof en het heilige; óf dat tussen het heilige en het heilige der heiligen hing; waarom de uitleggers reeds van oude tijden af, over dit voorhangsel zeer overhoop gelegen hebben, willende sommigen dat het dit eerste, andere dat het dit tweede voorhangsel geweest is.

Maar wij hebben redenen toehoorders, voor vast te stellen, dat dit voorhangsel dat scheurde, geweest is het voorhangsel, dat tussen het heilige en het heilige der heiligen hing, wat dieper en binnen in de tempel was. Want de geleerden hebben dat reeds over lang aangetoond, uit de kracht van het grondwoord, dat altijd van het binnenste voorhangsel gebruikt wordt, terwijl het voorhangsel tussen het voorhof en het heilige, doorgaans met de naam van deksel genoemd wordt. Behalve dat het wonderwerk, dan ook veel doorluchtiger is en van veel luisterrijker betekenis, gelijk wij nog zien zullen. Dit binnenste voorhangsel dan, dat in de ingang hing van het heilige der heiligen en het gezicht belette daarin te zien, scheurde met 's Heilands sterven in twee stukken, midden door van boven tot beneden. Het was omtrent naar de algemene begroting, die de geleerden daarvan maken uit 2 Kron. 3: 14, dertig ellen lang of hoog. En dat scheurde zolang als het was, in een ogenblik midden door. Volgens de aantekening van beide de Evangelisten Mattheüs en Markus, ging de scheur van boven af naar beneden, zodat het voorhangsel, wat tevoren slechts uit één stuk bestond, nu in de lengte in twee stukken gescheurd werd. Waarlijk mijn vrienden! Een verbazend wonderwerk, dat alleen door de vinger van de Almachtige God geschieden kon. Geen mensenhand had hier enig deel aan; het gebeurde zo vanzelf, op het aller-onverwachtst, zodra onze Heiland de geest had gegeven. Want dat Hij reeds dood was, toen dit wonderwerk gebeurde, blijkt uit onze Evangelist en uit Markus, die hem gevolgd heeft.

Het is waar Lukas verhaalt dit scheuren van het voorhangsel van de tempel, vóór de dood van Jezus. Maar dat komt daar vandaan, omdat die heilige schrijver zich maar alleen heeft toegelegd te verhalen, wat er al gebeurd is, zonder zich zeer te bekreunen over de nette orde, in die het een na het andere voorviel.

Het geschiedde dan terstond na de dood van onze Zaligmaker, zodra Hij het hoofd nederbuigende de geest had gegeven. Er zijn er onder de geleerden die willen, dat dit scheuren van het voorhangsel, hetzelfde wonderwerk geweest is, daar de Joden in hun Talmud van geschreven hebben. Daar verhalen zij ons, dat omtrent veertig jaren voor de verwoesting van Jeruzalem en de tempel, de deuren van de tempel vanzelf, zonder iemands toedoen open gingen. Maar andere spreken dit weer tegen. Ons betreffende, wij laten het in zijn wezen, om de onzekerheid der zaak, zonder het aan te nemen of te

verwerpen.

Wij gaan liever voort om te beschouwen de diepe geheimen., die in dit onverwacht scheuren van het voorhangsel van de tempel, met 's Heilands dood lagen opgesloten. Want al de omstandigheden leidden ons tot een zeer grote verborgenheid, die God door dit wonderwerk Zijn volk heeft willen aanduiden. Niemand kan twijfelen dat dit voorhangsel, dat voor het vertrek van het binnenste heiligdom hing, van een geestelijke betekenis was.

(1) Twee dingen waren er, die door dit voorhangsel aan Gods volk werden betekend en naar het leven afgeschaduwd: het bedekte het binnenste heiligdom, met het heilige huisraad, dat daarin stond, zodat niemand van de priesters, in dat binnenste heiligdom kon inzien, of het voorhangsel moest worden weggeschoven, hetgeen toch maar alleen op bepaalde tijden van de Hogepriester mocht geschieden. Wat betekende dat nu in de eerste plaats anders, dan dat de geheimen en verborgenheden van het geloof niet klaar en geopenbaard, maar achter een voorhangsel van ontelbare schaduwen of ceremoniën waren verborgen, door welke de gelovigen hadden moeten heenzien? Maar,

(2) Dit voorhangsel bedekte niet slechts het binnenste heiligdom, zodat de priesters daarin niet zien konden, maar het belette hun ook de vrijen doorgang in dat heiligdom, het hing hun in de weg, waarom de Hogepriester het opschuiven moest, zo dikwijls hij daar binnen trad. Wat schaduwde dat nu weer anders af, dan het vlees van de Heere Christus wat als een voorhangsel was, dat eerst door de dood moest worden weggeschoven, zouden de gelovigen de weg open en gebaad hebben, naar het tegenbeeldige en ware heilige der heiligen, de hemel zelf, gelijk Paulus dat zeer duidelijk leert, Hebr. 10: 20. Uit dit gezegde is nu ligt af te nemen, die de verborgenheden of geheimen waren, die God door dit scheuren, van het binnenste voorhangsel van de tempel wilde aanduiden. Als

(1) Dat nu met de dood van zijn Zoon het voorhangsel, het deksel der schaduwen ook geheel gescheurd was. Dat er nu geen schaduwen meer voor de verborgenheden van de geloofs, als een voorhangsel moesten geschoven blijven, omdat het lichaam van al die schaduwen nu zelf daar was in het die zij nu haar vervulling gekregen hadden. Dat nu het heiligdom des geloofs voor allen en een ieder openstond. Dat men de zaligmakende waarheden nu naakt en klaar beschouwen kon, enz.

(2) Maar merken wij het voorhangsel van de tempel nu ook aan, als een levendig afbeeldsel van het lichaam, of het vlees van de Zoon van God, dat zolang het levendig en heel bleef, voor de gelovige priesters in de weg was, om met vrijmoedigheid binnen te treden in het ware heiligdom, de hemel, voor de troon van Gods genade. Dan wil dit scheuren van het voorhangsel van de tempel, nu ook in de tweede plaats, naar het leven aanduiden, dat het voorhangsel des Heiland vlees, nu door de dood, geheel gescheurd en verbroken lag. Zodat Gods geschonden gerechtigheid nu voldaan zijnde, door het scheuren van dat was voorhangsel, voor de gelovigen priesters nu de weg open stond en hun de vrije toegang geschonken was, om met ongedekten hoofde en met alle vrijmoedigheid tot God te mogen naderen, Die nu weer met hun verzoend en bevredigd was; ja, dat hun zelfs de weg naar de hemel, het ware inwendige heiligdom nu geheel gebaad was.

Zie, aandachtigen, zulke grote en treffelijke verborgenheden lagen er in dit scheuren van het voorhangsel van de tempel opgesloten! *Het voorhangsel dan van de tempel scheurde*, enz.

Maar was het dit al? Bleef het bij dit scheuren van het voorhangsel in de tempel? Nee! Daar gebeurden met 's Heilands sterven, nog al meer wonderen. Daar viel ook een zware en geweldige aardbeving voor. Want zo schrijft Mattheüs: **en de aarde beefde en de steenrotsen scheurden**. Dat de aardbevingen meermalen op een natuurlijke wijze geschieden, getuigen gehele landen die er door omgekeerd zijn en nog hedendaags Italië en de gewesten, die daar rondom liggen, daar zulke aardbevingen nog zeer dikwijls voorvallen en grote schade veroorzaken aan de inwoners. Men houdt voor een oorzaak ervan, de sulfer en zwavelachtige stoffen die overal in de aarde besloten zitten, wanneer zij door een inwendige en onderaardse hitte aangestoken zijn, gelijk het buskruid, (dat meestendeels uit zulke stoffen bestaat), met een vreselijk geweld zich losmaken, waardoor de vaste aarde, die zulke ontstoken brandstoffen tegenstand biedt, dan noodzakelijk moet geschokt en bewogen worden. En zelfs, wanneer die zwavel en sulferstoffen menigvuldig bijeen zijn, geheel ten onderste boven gekeerd, zodat de aarde vanonder de voeten van de mensen wegzinkt en gehele steden en landen in de afgrond storten.

Maar of deze aardbeving bij 's Heilands sterven, ook uit zo'n natuurlijke oorzaak voortkwam, dunkt ons niet al te zeker te zijn. Wij zouden voor het waarschijnlijkst liever geloven, dat hetgeen natuurlijke beving of schudding der aarde geweest is, omdat zij juist opdat ogenblik wanneer de Zaligmaker stierf voorviel, maar een bovennatuurlijk wonder, gewerkt door de vinger van Hem, die het aardrijk weleer op zulke fondamenten gegrond en aan een enkel niet heeft opgehangen; althans de aarde beefde. Sommigen willen dat deze aardbeving zeer verschrikkelijk was, dat de aarde zo vreselijk schokte en bewogen werd, dat het niet anders scheen, of alles zou zo terstond, met man en muis in de afgrond gezonken hebben. Dat het een zeer zware aardbeving geweest is, mogen wij wel voor vast geloven. Dat blijkt uit de ontsteltenis en verbaasdheid van de Hoofdman over honderd en de hele schare, zoals wij nog zien zullen. Hoe ver zich deze aardbeving heeft uitgestrekt toehoorders, hebben de Evangelisten niet aangetekend. Zij verhalen ons niet, of die aardbeving slechts alleen op Golgótha en te Jeruzalem, of in het gehele Joodse land. Dan of die ook in andere landen van de wereld is gevoeld geworden, hetgeen sommigen vaststellen, waartoe zij bijbrengen een heidense schrijver Phlegon genoemd, die niets wetende van de aardbeving in het Joodse land, aangetekend heeft, dat op dezelfde tijd een zeer zware aardbeving in Bithynië geweest is, waardoor veel huizen in de stad Nicea omver vielen.

Maar wij zouden om dezelfde redenen, waarmee wij onlangs bewezen hebben, dat de drie-urige zonsverduistering voor Jezus' sterven, maar alleen in Kanaän was, nu ook weer geloven dat deze zware aardbeving, deze geweldige schudding van het aardrijk, slechts alleen in het Joodse land en niet buiten dit werd gevoeld, wat ook andere mogen ophebben met die zo-even aangehaalde aardbeving in Bithynië en in de stad Nicea. Zo dan, *de aarde beefde*.

Dit geschiedde om Gods toorn en verbolgenheid te doen zien over de moord, die men zijn onschuldige Zoon, de Heere der heerlijkheid hier op Golgótha had aangedaan, gelijk zo de aardbevingen meermalen tekenen zijn van Gods rokende toorn, tegen enig land of volk ontstoken. Zo staat er Psalm 18: 8, *toen daverde en beefde de aarde en de gronden der bergen beroerden zich, omdat Hij ontstoken was*.

Wat gebeurde er verder toehoorders, na 's Heilands dood? **De steenrotsen scheurden**, zegt onze Evangelist. Het is bekend dat er in het Joodse land en voornamelijk rondom de hoofdstad Jeruzalem zeer veel heuvels, bergen en harde steenrotsen waren. Zelfs al de reisbeschrijvers, die in het heilige land geweest zijn getuigen eenparig dat het nog

hedendaags inzonderheid rondom Jeruzalem vol steenrotsen is. Deze klippen of steenrotsen scheurden. Dat is doorgaans een gevolg van zware aardbevingen, in steen en rotsachtige landen, daar de grond zeer hard is; als daar zware aardbevingen voorvallen, dan scheuren, dan splijten, door het schokken en schudden, door het hol en ongelijk bewegen van het aardrijk, de zwaarste rotsstenen door midden. Dat gevolg had deze felle aardbeving, die op Jezus sterven in het Joodse land voorviel nu ook.

De steenrotsen scheurden. Al weer een nieuw bewijs en levendig teken van Gods verbolgenheid en grimmige toorn. Want de Hebreëen hielden het scheuren der rotsstenen doorgaans, voor een betekenis van Gods grimmigheid en ontsteking. Zo spreekt de profeet Nahum Kap. I: 6. *Zijn grimmigheid is uitgestort als vuur en de rotsstenen worden van Hem vermorzeld.*

Maar wij worden hier al weer, als met de vinger tot een zinnebeeldige verborgenheid gewezen. Die onder en in dit scheuren der steenrotsen lag opgesloten. Daarmee wilde God zeer levendig afbeelden, de gewenste bekering der heidenen, die nu met de dood van Hem, die de Wens aller heidenen was, voor de deur stond. Immers de heidenen worden, om de hardheid van hun vereelde harten, bij stenen vergeleken. Zo getuigde Johannes de Doper eens, dat God zelfs uit deze stenen, daar mede in het oog hebbende de heidenen, *machtig was Abraham kinderen te verwekken*, Matth. 3: 9. Scheurden hier dan de steenrotsen, het was een levendige aanduiding, dat met de dood van de Heere Christus, met de verwerping van deze Hoeksteen van het huis, door de bouwlieden, nu ook de steenrotsen van de vereelde harten der heidenen, die tot nog toe harder dan diamanten geweest waren, zouden gescheurd en week gemaakt worden. Zodat er een menigte van Abrahams ware kinderen uit zou voortkomen. Zoals daar aanstonds als een voorbeeld van geschiedde, in die hoofdman over honderd, wiens stenen hart door middel van al deze tekenen, ten enenmale gescheurd en vermurwd werd. Met recht dan scheurden hier in deze aardbeving, bij 's Heilands dood ook de steenrotsen.

Wat gebeurde er al meer mijn vrienden? ***De graven werden geopend***, zegt Mattheüs. Dat was al weer een gevolg van de zware schudding of schokking der aarde. Want de Joodse graven waren meest in de steenrotsen uitgehold. En lagen aan haar monden of ingangen, niet zeer zware zerken of stenen besloten. Dus kon het dan nu niet anders zijn, terwijl het gehele aardrijk zo vreselijk geschud en bewogen werd, dat er de hardste en zwaarste rotsstenen van in stukken spleten en scheurden; of de stenen die aan de ingangen der graven lagen, meesten ook van hun plaatsen gesmeten worden. En dus werden al zulke graven dan geopend. Want daar was geen andere opening der graven, dan die geschiedde door het afwentelen van de steen, die voor de deur of ingang lag. Wij vinden zelfs in de schriften der ongewijde schrijvers zulke voorbeelden wel, dat door de zware aardbevingen de graven der doden geopend werden. Aristides, een Grieks schrijver verhaalt, dat toen de stad Rhodus, door een verschrikkelijke aardbeving verwoest werd, de graven in de grond van een scheurden en de dode lijken uit dezelve geworpen of gebotst werden. Zo dan hier ook, *de graven werden geopend*.

En nog hebben wij het niet alles, aandachtigen. Daar gebeurden nog al grotere en verbazender wonderen, volgens het verhaal van onze Evangelist. ***En veel lichamen der heiligen, die ontslapen weten, werden opgewekt***. Mattheüs vervolgt dus zijn verhaal, van de verbazende wonderwerken, die op van de Heiland kruisdood volgden. De personen die na de aardbeving uit hun graven opstonden, dragen de naam van *heiligen die ontslapen waren*. Dat is, heilige en godzalige mensen, die zeer vroom hier op aarde geleefd en in een heilige en voorbeeldige wandel hadden uitgeblonken. De zodanigen worden in Gods Woord doorgaans vereerd, met de naam van heiligen. Van

deze heiligen nu wordt verder getuigd, dat zij ontslapen waren. Dat is: gestorven. Want daar is niets gewoner dan dat het sterven, hij een slaap of rust vergeleken wordt. Dat geschiedt om veel en verscheiden redenen, die ons de kortheid van de tijd thans belet op te halen. Het waren dan afgestorvene vromen en godvrezende mensen, die reeds enige tijd waren dood geweest en in hun graven gerust hadden. Meer kunnen wij u van deze gestorven of ontslapen heiligen niet zeggen. En meer moet u er ons niet van vragen, want wat voor personen het eigenlijk geweest zijn, of die namen zij in hun leven gedragen hebben, weet geen mens in de wijde wereld. Het is waar, sommigen denken hier op Adam, Eva, Noach, Abraham, Izak, Jakob, David, enz. Andere op Simeon, Anna, Zacharias, Elizabeth, Johannes de Doper en dergelijke heiligen, die weleer met de Heere Christus hier op aarde verkeerdt hebben. Maar dat zijn maar blote gissingen, die op geen de minste gronden steunen. Alzo onzeker is ook de bepaling van het nette getal van deze heiligen. Mattheüs schrijft maar in het algemeen, dat er *velen* geweest zijn; geen een, twee of drie. Maar velen, een grote menigte van gestorvene heiligen.

En wat was er van deze heiligen, die ontslapen waren?

Mattheüs zegt dat hun lichamen werden opgewekt. Dat is, zij werden weer levend. Zij verrezen weer uit de dode en het stof der aarde. Waarlijk! Een der aller-grootste wonderwerken, die er geschieden kunnen! Alles, het scheuren van de rotsen en het openen van de graven was tot nog toe, een natuurlijk gevolg van de zware aardbeving, dat kon wel niet anders zijn, door het schokken en hevig bewegen van de aarde, moesten de rotsstenen van een splijten en de graven geopend worden. Maar dat de lichamen der doden hier op, uit die geopende graven, weer opstaan en levendig worden, is geen natuurlijk gevolg van de aardbeving. Laat een dood en verrot lichaam zo geschud en bewogen worden; het zal evenwel nooit weer levend worden, maar altijd dood en zielloos blijven. Dit opwekken, dit, levend maken van deze lichamen, van afgestorven en ontslapen heiligen is een wonderwerk, gewrocht door de vinger van de Almachtige, die het alleen toekomt, de doden weer te doen verrijzen.

Maar hoe liep het nu verder af met deze ontslapenen en nu weer opgewekte heiligen? Dat verhaalt ons Mattheüs vervolgens zeer nauwkeurig, schrijvende: ***En uit de graven uitgegaan zijnde, na Zijn opstanding, kwamen zij in de heilige stad en zijn velen verschenen.*** Deze woorden zijn wel niet duister toehoorders, maar evenwel worden zij nog al verscheiden opgevat. Daar zijn uitleggers die willen, dat de woorden ná Zijn opstanding namelijk, na de opstanding van Christus, behoren tot de woorden: en uit de graven, enz. En dan geloven zij, dat deze levend gemaakte heiligen, eerst na des Heiland opstanding, uit hun graven uitgingen. Dat zij hier terstond na de aardbeving wel levend werden. Maar dat zij tot aan de eerste dag der week, wanneer de Zaligmaker uit de dood verrezen was, eerst uit hun graven gingen en in de heilige stad verschenen. Maar wij houden het hier met verre de meeste uitleggers en oordelen dat die woorden na Zijn opstanding moeten gebracht worden, tot het verschijnen van deze opgewekte heiligen, in de heilige stad, gelijk de Syrische vertalers van het Nieuwe Testament ook doen. En dan lezen wij de woorden van Mattheüs dus: *en uit de graven*, enz. *kwamen zij na Zijn opstanding*, enz. Zodra deze heiligen dan opgewekt en weer levend geworden waren, klommen zij terstond uit hun graven en hielden zich, zolang de Zaligmaker nog niet opgestaan was, elders buiten de heilige stad op. Daar zullen er ook geweest zijn, die mogelijk al een ver eind van de heilige stad af zullen zijn begraven geweest, omdat door de geweldige aardbeving de graven overal in het Joodse land geopend werden, die toen deze tussentijd zullen hebben doorgebracht, met van alle kanten naar de heilige stad toe te trekken. Althans, zij kwamen daar eerst aan, na

de opstanding van de Zaligmaker, want zo staat er: *na Zijn opstanding kwamen zij in de heilige stad*, enz. De heilige stad is hier de stad Jeruzalem, die doorgaans zo genoemd werd, omdat daarin het Joodse heiligdom en de zetel van de godsdienst was. Wat blijkt uit de sikkels, een soort van geld, die men sikkels des heiligdoms noemde, doende omtrent zoveel als een halve rijksdaalder van onze munt, op welkers ene zijde de bloeiende staf van Aaron verbeeld stond, met dit opschrift daar rondom: het heilige Jeruzalem. Deze naam draagt de stad Jeruzalem daarom ook meermalen, in de Schriften van het Nieuwe Testament. In dit Jeruzalem, in deze heilige stad toch, die te van deze tijd niet meer een heilige, maar een vervloekte stad was, een bloedstad, daar men de profeten vermoorde, in dit Jeruzalem kwamen nu onze opgewekte en verrezen heiligen, op de eerste dag der week, wanneer de Zaligmaker reeds uit de doden was opgestaan, om zo allen samen getuigen te zijn, niet slechts van de waarheid, zo van Zijn dood, als van Zijn opstanding. Maar ook tegelijk van Zijn Goddelijke almacht die hun, die reeds enige tijd dood en begraven geweest waren, weer had levend gemaakt en hun bevolen voor Zijn moordenaars hier te Jeruzalem te verschijnen. Teneinde zij nu uit dit grote wonderwerk zien konden, dat zij waarlijk de Zoon van God, de Heere der heerlijkheid gekruist hadden.

Want onze Evangelist tekent duidelijk aan, dat zij hier te Jeruzalem aan velen verschenen zijn. Deze opgewekte heiligen hielden zich, toen zij nu na 's Heilands opstanding te Jeruzalem gekomen waren, niet schuil noch verborgen voor de inwoners. Maar zij verschenen aan velen. Dat is, zij lieten zich aan velen zien, zij openbaarden, zij vertoonden zich aan velen. Daaruit blijkt dat deze heiligen, nog niet zo heel lang dood moeten geweest zijn, omdat zij hier te Jeruzalem nog van velen gekend werden, bij wie zij nog in vers geheugen bleven na hun overlijden. Want als zij niemand hier te Jeruzalem gehad hadden, die hun kende, dan zou ook niemand geloofd hebben, dat zij verrezen heiligen waren. Maar nu wisten veel burgers van de heilige stad, zodra zij daar die heiligen zagen, dat die vrome mensen reeds enige tijd waren dood geweest en begraven, maar dat zij nu weer waren levend geworden.

Ziedaar! Hier komen dan nu de doden uit de graven; hier komen heiligen, die ontslapen waren en de weg van alle vlees reeds bewandeld hadden, naar Jeruzalem gezonden, als Ambassadeurs of gezanten, om de dood en de wederopstanding van de Heere der heerlijkheid daar op alle hoeken en straten te verkondigen. Wat moeten zulke mensen niet een ontroering hebben verwekt in Jeruzalem, onder klein en groot, overheden en onderdanen, priesters en gemeente en allen die hen weleer, in hun leven gekend hadden en van hun dood wisten en verzekerd waren! Hierin zagen zij immers, tegen wil en dank, dat Jezus van Nazareth, die zij op Golgótha gekruist hadden, waarlijk de Heere van leven en van dood was, omdat Hij deze doden bij Zijn sterven, weer had doen verrijzen.

Moest Jeruzalem op zo'n verbazend wonderwerk niet aanstonds, zich in zak en as gewenteld en deze Jezus als de ware Zoon van de levende God en de ware Messias hebben aangenomen? Maar nee, toehoorders, het hart van dit verbasterd nakroost, van vader Abraham was zo versteend, dat de meesten van al deze verbazende tekenen en wonderen geen gevoel hadden; ten minste geen recht gevoel. Zo'n gevoel niet, dat hun tot bekering bracht. Wat aangaat nu verder onze verrezen heiligen; niemand vrage ons, wat zij hier te Jeruzalem gesproken hebben; hoe lang zij daar gebleven zijn; of zij ten laatste weer zijn gestorven, of levend ten hemel gevaren, enz. Want wij zouden degene antwoorden, dat zij al te nieuwsgierig zijn en te gretig om dingen te weten, die de Heilige Geest voor de mens heeft willen verborgen houden.

Daar ziet gij dan nu mijn vrienden! al de verbazende tekenen en wonderen, waarmee 's Heilands kruisdood vergezeld ging. Dat er boven deze, nog een ander mirakel zou

gebeurd zijn, aan een boom in de vallei of het dal van Mamre, die met Christus geboorte zou hebben beginnen te groeien, en zodra Hij de geest gaf ook gestorven zijn! Dat houden wij voor een paapse leugen en stellen het op de lijst van al hun mirakelen, die nooit gebeurd zijn.

Welk gevolg hadden nu al deze tekenen en wonderen? Dat kunt gij u licht verbeelden Aandachtigere! Dat klein en groot, op het zien en voelen van zulke verbazende zeldzaamheden, met de uiterste vrees en schrik moet zijn bevangen geworden. Althans Mattheüs verhaalt het ons nu verder zeggende: ***En de Hoofdman over honderd en die met hem Jezus bewaarden, ziende de aardbeving en de dingen die geschied waren, werd zeer bevreesd zeggende: waarlijk, deze Mens was Gods Zoon!*** Wat dit ambt van hoofdman over honderd eigenlijk geweest is, heeft geen brede omslag van woorden nodig. De hoofdmannen over honderd waren zoveel, als oversten of kapiteins over een compagnie van honderd man. U moet weten toehoorders, bij de Romeinen bestond een legioen of regiment uit 6000 man of 60 compagnieën; iedere compagnie van honderd man, zodat er in zo'n regiment dan ook altijd 60 kapiteins of oversten over honderd waren. Deze kapiteins of hoofdmannen nu, werden altijd gebruikt om de straffen, tot die de misdadigers veroordeeld waren uit te voeren en hun ter dood te brengen. Was er iemand van aanzien, die in stilte en binnenskamers, zoals men zegt, moest gedood worden, dan doodden hem de hoofdmannen over honderd zelf. Maar in de openbare strafoefeningen, lieten zij het doen van hun soldaten. Maar zij stonden erbij, om het opzicht er over te hebben en te zorgen dat het vonnis of de sententie naar de letter werd uitgevoerd. Zo'n hoofdman of kapitein was hier hij de uitvoering der kruisiging van onze Zaligmaker ook op Golgótha, om het bevel en opzicht te hebben over de soldaten, die Jezus en de twee andere ter dood brachten.

Maar Mattheüs spreekt niet slechts van deze hoofdman. Maar ook van de soldaten die met hem Jezus bewaarden. Want het was de gewoonte, gelijk wij voor deze al meer gezegd hebben, dat er altijd wachten gesteld werden bij hen, die gekruist werden, om hun te bewaken, zolang zij nog aan de kruisen levend bleven, teneinde zij ervan niet werden weggenomen. Deze soldaten nu, met hun kapitein of hoofdman, ziende al deze tekenen en wonderen, voelende deze vreselijke aardbeving, waardoor het aardrijk geweldig geschokt en bewogen werd, *deze werden* schrijft de Evangelist, *zeer bevreesd*. Dat is, zij werden allen samen zeer verschrikt en ontsteld en met een zeer grote vrees bevangen. Was dat wel wonder Aandachtigen? Nauwelijks begon de zon, na een drie-urige duisternis, tegen de gewone loop der natuur met haar gulden stralen de aarde daar omtrent weer te beschijnen, of zie, met 's Heilands sterven wordt dat zelfde aardrijk aanstonds weer zo hevig geschud, geschokt en bewogen, dat de zware en harde rotsstenen van in stukken spleten en scheurden en de graven overal geopend werden. Alles beefde en dreunde onder hun voeten als een blad! Met recht dan werden zij allen samen zeer bevreesd. Maar bleef het alleen hij de blote vrees? Nee! Het liep met onze hoofdman over honderd nog al anders. Volgens Mattheüs zei hij in het midden van zijn grote bevreesdheid: ***waarlijk deze mens was Gods Zoon***. Het waren niet slechts de verbazende wonderen, waarmee 's Heilands sterven vergezeld ging, die onze hoofdman deze belijdenis afpersten. Maar naar het verbaal van Markus had er de wijze van Jezus dood ook veel toe gedaan. Want hij had Hem zien sterven, nadat Hij hetzelfde ogenblik tevoren, nog met zo'n harde en zware stem geroepen had. Dit was dat geroep: Vader in Uw handen beveel Ik Mijn geest. Hetgeen wij laatst zagen, dat Jezus met een zeer grote, ja, met een grotere stem dan Hij tot nog toe geroepen had voortbracht. Dat kwam onze hoofdman wonder vreemd voor; hij had voor deze zo menig misdadiger zien gekruist worden en sterven. En hij had een stervende nooit zo

sterk horen roepen; integendeel, hoe meer de dood tot hun naderde, hoe flauwer, hoe zachter hun geluid werd. Al deze dingen dan en de tekenen en verbazende wonderen en dit sterk en geweldig geroep van de stervenden Jezus, troffen onze heidense hoofdman zo diep in de ziel, dat hij naar het verhaal van Lukas, hfd. 23: 47, *God verheerlijkte*. Hetgeen niet anders zeggen wil, dan dat hij op dit zelfde ogenblik bekeerd werd. Want dat hij de ware God hier zou verheerlijkt hebben, op een heidense wijze, kunnen wij om veel gewichtige redenen niet geloven. Hij werd hier dan bekeerd; ten minste, het was een beginsel van zijn bekering: *hij verheerlijkte God*. Dat is, hij loofde, hij prees Hem; hij maakte Hem groot, enz. En waarmee deed hij dat? Dat deed hij op dezelfde wijze als God van de Zijnen wel meermalen wordt verheerlijkt; namelijk, door een aller-zuiverste en heerlijkste geloofsbelijdenis. Want hij riep uit, naar het verhaal van Mattheüs en Markus, *waarlijk!* enz. En Lukas schrijft dat hij riep: *Waarlijk, deze Mens was rechtvaardig!* Wat wij zo moeten overeenbrengen toehoorders, dat de hoofdman het beide gesproken heeft, op deze wijze: *waarlijk deze mens was Gods Zoon! De mens was rechtvaardig!*

Hij doet hier van de gekruiste Jezus een dubbele, of tweevoudige belijdenis. Eerst belijdt Hij van Hem, dat Hij waarlijk Gods Zoon was. Wat wij zo niet moeten opvatten, alsof de hoofdman die een heiden was, op dezelfde wijze de Heere Christus, voor de Zoon van God hield, als de Romeinen gewoon waren hun Herkules, Aeneas, Romulus en meer andere, voor zonen van Godheden te houden. Nee, maar wij begrijpen het eenvoudig alzo: de hoofdman wist, dat Jezus zich had uitgegeven voor de Zoon van de levende God en dat Hij daarom hier, als een godslasteraar gekruist was. Daarop ziet de hoofdman en dus wil hij eigenlijk zeggen: "Deze Mens, deze Jezus heeft beleden en zich uitgegeven voor de Zoon van de levende God en daarover is Hij nu zo wreed omgebracht. Maar waarlijk, van achteren blijkt het, dat Hij de zuivere waarheid gesproken heeft. Hij was zeker de Zoon van de levende God van hemel en van aarde! Want geen bloot mens kan die dingen doen die hier geschied zijn. Hij heeft het niet gelogen. Hij was Gods Zoon."

Zie, zo leggen wij het maar eenvoudig uit. Maar het bleef niet slechts bij deze belijdenis. Nee, de hoofdman doet er volgens het verhaal van Lukas, nog een tweede bij zeggende ook: *waarlijk deze mens was rechtvaardig*. Dat is: Hij was onschuldig. Hij had geenszins de dood, noch de allerminste straf verdiend! Hij had part noch deel aan hetgeen, dat men Hem ten laste legde en waarover Hij gekruist en gestorven is! Nee, hij was rechtvaardig!

Dit was dan hetzelfde getuigenis, dat de Heiland bij Zijn leven reeds had weggedragen van Pilatus huisvrouw, die haar man, in de raad of rechtkamer het boodschappen: *heb toch niet te doen met deze rechtvaardigen!* Matth. 27: 19. Maar de hoofdman acht het niet genoeg, deze dubbele belijdenis, slechts zo maar eenvoudig en roepender wijze van de Heiland te doen. Nee, maar hij bevestigt dit zo nadrukkelijk, met het woord waarlijk, zeggende: *waarlijk! Deze mens*, enz. Hij wil zeggen: daar is geen twijfel aan te slaan. Hij is het waarlijk! Hij is zeker Gods Zoon en geheel rechtvaardig!

Ziedaar toehoorders, Wat dunkt u van zo'n belijdenis uit de mond van een heiden? Kon een Christen die wel hartelijker of heerlijker doen? Zal men nu nog twifelen, dat deze hoofdman waarlijk, van die tijd af aan tot het Christengeloof is bekeerd geworden en zo een eersteling geweest is van de aanstaande bekering der heidenen?

Maar wij kunnen ons hier, met deze Romeinse kapitein of hoofdman, niet langer ophouden. Daar gebeurde nog al meer. Lukas verhaalt hfd. 23: 48: en al de scharen die dit zagen *de dingen die geschied waren*, enz.¹ De scharen; dat is, de hele menigte van Joden, heidenen en Christenen die hier, zo uit Jeruzalem als van andere plaatsen, in een

zeer grote menigte bijeengekomen waren, om dit te aanschouwen; om namelijk de strafoefening van de Heiland, Zijn kruisiging te zien. *Ziende de dingen die geschied waren.* Dat is, al de wonderen, die hij Zijn sterven waren voorgevallen, *keerden weer van Golgótha naar Jeruzalem* en daar zij te huis hoorden.

En wat deden zij in dat wederkeren? *Zij sloegen op hun borsten.* Dat is doorgaans gebruikelijk in overmatige droefheid en ontsteltenis. Dan slaat, dan klopt men als een dol mens op de borst. Zo deed hier deze hele menigte ook. Zij sloegen allen, zonder onderscheid, op hun borsten; een ieder was even zeer bedroefd, verbaasd en ontsteld over alles, wat hij gezien en gehoord had. Daar was nu nauwelijks meer aan te twifelen, of zij hadden de Zoon van God, de Heere der heerlijkheid zien kruisigen. Hoe verstaend hun harten ook waren. Deze dingen waren evenwel te blijkbaar tekenen, dat de Persoon, die zij gekruist hadden, een bloot mens, noch godslasteraar was. Nu de rotsen scheurden, nu het aardrijk zo vreselijk bewogen werd. Wiens hart kon nu heel blijven en niet bewogen worden?

Nee! nee! al de scharen geraakten er over in de aller-uiteerste droefheid, angst en ontsteltenis. Zij schreeuwden het uit. Zij maakten allen, zonder onderscheid een ijselijk misbaar. Zij sloegen gezamenlijk op hun borsten!

Daar komen zij nu bij hun vrienden en huisgenoten in welstand te Jeruzalem! Die kunnen zij nu al het gebeurde verhalen, zo de grote verbaasdheid hun anders de spraak maar niet geheel benomen heeft! Gelukkig waren zij, mijn vrienden! Wanneer deze droefheid en grote ontsteltenis, hun nog een gezegend middel werd tot bekering. Wat wij niet moeten betwijfelen, of al deze tekenen en wonderen, hebben er al velen, uit Joden en heidenen gebracht tot het Christengeloof, zo op de Pinksterdag als in vervolg van tijden.

Nu moeten wij nog een woord zeggen van het gezelschap van de vrouwen, die hier mede in groteis getale tegenwoordig waren. ***En daar waren veel vrouwen van verre aanschouwende, die Jezus gevolgd waren van Galiléa, om Hem te dienen. Onder die was Maria Magdalena en Maria de moeder van Jakobus en Joses en de moeder der zonen Zebedeüs.*** Mattheüs schrijft, dat er veel vrouwen waren, die Jezus gevolgd waren uit Galiléa. Lukas 8: 3 kunnen wij dat lezen, dat veel vrouwen op het zien van de wonderen die Hij deed, hem uit Galiléa naar Juda en overal volgden en met hun goederen Hem onderstand deden; als daar waren: Johanna, de huisvrouw van zekere Chusas, die rentmeester was van Herodes de viervorst van Galiléa; Susanna en veel andere vrouwen, die niet genoemd worden, die de Heiland uit Galiléa gevolgd waren, gelijk Mattheüs schrijft, *om Hem te dienen.* Dat is, om Hem in alles te helpen en van onderhoud te verzorgen. Onze Evangelist voegt er nog drie vrouwen, met namen bij, namelijk Maria, enz. Van deze vrouwen hebben wij u onlangs omstandig genoeg gesproken en behoeven, dat nu niet weer te herhalen. Al deze vrouwen waren Jezus boezemvriendinnen die gemeenzaam met Hem, in Zijn leven hadden omgegaan. Lukas noemt ze daarom *de bekenden van Jezus*, hfd. 23: 49.

Van al deze vrouwen nu wordt getuigd, *dat zij 's Heilands kruisdood, van verre aanschouwden*, of omdat zij zo'n wreed en bloedig schouwspel, van hun geliefden Heere en Zaligmaker, niet van nabij zien durfden en daarom van ver staan bleven; of omdat ze door de grote menigte van het volk, belet werden dichter bij het kruis te kunnen komen, gelijk Maria, Jezus' moeder en Johannes, Zijn geliefde discipel, die dichter bij het kruis stonden/Zodat Jezus van het kruis met hun kon spreken, gelijk wij laatst gezien hebben. Althans, wat er de reden van geweest is, dit hele vrouwental stond en aanschouwde alles wat er gebeurde van verre. Hoe zij op dit gezicht allen samen gesteld geweest zijn, dat kunt u bij uzelf denken toehoorders. Want de verlopen

tijd belet ons, dat breder uit te halen.

Ziedaar mijn vrienden! Dit vermaarde gedeelte uit de geschiedenis van het lijden, van onze gezegende Zaligmaker weer afgehandeld. Met een woord moeten wij nu maar zeggen, dat noch Jood, noch iemand aan de waarheid van dit gehele verhaal, in het allerminste moet twijfelen. Want drie van de vier Evangelisten, hebben het eenparig getuigd in een tijd, dat al deze dingen vers gebeurd waren. En niemand, noch Jood, noch heiden, heeft er toenmaals een woord tegen durven kikken, of de Evangelisten van leugentaal beschuldigen. Wat een onwraakbaar bewijs is van de waarheid der hele geschiedenis.

Wat zegt u nu allen, die ons heden gehoord hebt van Jezus' onschuld? Zal daar nu nog een mens ter wereld aan durven twijfelen? Nu heeft het de zon getuigd, de aarde, de steenrotsen, de graven, de ontslapene heiligen, de hoofdman met zijn soldaten, ja, al de scharen van Joden en heidenen, die bij 's Heilands kruisiging tegenwoordig geweest zijn. Dat dan nu een Jood in eeuwigheid zwijge en ophoude onze onschuldige Zaligmaker te lasteren.

Tot besluit moeten wij hier nog bijvoegen, dat de aardbeving, die hier bij Jezus' sterven voorviel, ook al zeer levendig in de oude Godsspraken voorzeggd lag. De profeet Haggai heeft er dus van gesproken hfd. 2: 7, *Want zo zegt de Heere der heirscharen, nog eens, een weinig tijds zal het zijn en Ik zal de hemelen en de aarde en de zee en het droge doen beven.* Let wel! De Heere der heirscharen zou dat nog eens een weinig tijds doen. Het was al eens geschied, bij de oude verbondmaking op Sinaï, toen de aarde ook beefde. Maar de Heere zou dat nu nog eens doen, als Hij met de dood van Zijn Zoon het nieuwe verbond, de nieuwe erfmaking met het was Israël aanging, dan zou hemel en aarde en alles nog eens, een weinig tijds beven. En dat is hier nu vervuld in deze korte, maar geweldige aardbeving, tot een teken, dat alle bewegelijke dingen van het oude Testament, nu in zulke dingen veranderden, die nooit weer zouden bewogen worden; gelijk de Apostel Paulus, die Godspraak van Haggai hiertoe duidelijk brengt Hebr. 12: 26, 17.

Om nu te eindigen toehoorders, leert weer uit alle dingen, die u heden gehoord hebt, deze volgende plichten van Godzaligheid! Ja, leert ze niet slechts, maar doet en betracht ze!

- Scheurde het voorhangsel van de tempel. Dat moet u bewegen, alle bedeksels van onwetendheid, alle voorhangsels van onkunde, die velen uwer over hun verstand hebben, door Gods genade geheel te verscheuren. Nu zijn de schaduwen verdwenen en het heiligdom van het geloof en de zaligmakende wijsheid staat nu, voor een ieders ogen open. En daarom, laat Gods rechtvaardige Knecht u allen samen, door Zijn kennis nu rechtvaardigen! Oefent uzelf nu in de geloofswaarheden en wandelt niet langer met de bedeksels der schande in uw blinde onwetendheid. Want God zal Zijn wetenschap in genen dage van uw handen afeisen. En wee u dan! Die in zo'n groot licht van ware kennis nog blind en onkundig gebleven zijt!
- Scheurde hier bij Jezus' sterven, in een zware aardbeving de steenrotsen en de graven; scheurt gij ook uw harten, wederhorig volk! En niet uw klederen. Verhardt u niet langer tegen God en Zijn vermaningen! Blijft toch niet langer zo ongevoelig, zo verstokt, zo hardnekkig in uw onbekeerlijk hart voort wandelen. Maar laat het aardrijk uwer zielen, door de prediking van het Evangelie, ook eens geschud en bewogen worden! Laat 's Heeren vrees en verschrikkingen eens op u vallen!

- Stonden de gestorven heiligen weer op uit hun graven. Mijn vrienden! tracht ook als heiligen, die door het bloed en de Geest van de Heere Christus geheiligd zijt, uit de dood der zonden, waarin u tot nog toe als begraven gelegen hebt, op te staan! En wandelt voortaan in een nieuw leven. Vertoont u als zulke heiligen ook aan de burgers van het heilige Jeruzalem! Laten zij, die u voor dezen gekend hebben, toen u dood en begraven lag in de zonden, nu zien dat de Geest van Christus u uit die dood heeft opgewekt en levend gemaakt!
- Hadden de wonderen, die hier gebeurden op de heidense hoofdman zoveel kracht, dat hij er door bekeerd werd en de ware God van die tijd af, oprecht verheerlijkte. Waar zijt gij, natuurlijke zondaars! Wilt u niet, dat deze blinde heiden, in het laatste oordeel tegen u op zal staan, laat dan ook al deze tekenen en wonderen, die u heden gehoord hebt u bewegen om God daarover te verheerlijken. Wordt er ook bekeerd door! Bekeert u van uw boze werken, o onbekeerd huis van Israël!
- *Riep de Hoofdman niet zoveel oprechtheid van de gestorven Heiland uit, waarlijk, deze mens was Gods Zoon!* Doet ook uit een waar geloof, zo'n kostelijke belijdenis! Houdt de Heere Christus voor de waren en rechtvaardige Zoon van de levende God! Eert Hem altijd als zodanig! Omarmt Hem met de armen uwer ziel!
- Was Hij rechtvaardig. Zoekt ook in Hem uw rechtvaardigheid. Tracht in Hem en in Zijn zalige gemeenschap ook van de zonden gerechtvaardigd te worden en wandelt dan ook met Zacharias en Elizabeth, als was rechtvaardige voor de Heere uw God!
- Keerden al de scharen weer naar huis, met de uiterste verbaasdheid, slaande op hun borsten; gaat uit dit huis des Heeren nu ook naar uw huizen, met een verslagen en bewogen hart en maakt misbaar over uw zonden!
- Eindelijk, aanschouwden de vrouwen Jezus' kruisdood van verre. Ziet u ook van ver van deze lage aarde, dat zover van de hemel der hemelen af ligt op Hem, als op de Overste Leidsman des geloofs! Beschouwt van daar nog gedurig Zijn dood en bitter lijden, als de enige grond van uw hele zaligheid!
- Zo doende hebben wij een gegronde hoop en zekere verwachting, dat wij ook in de dag der opstanding met al de levend gemaakte heiligen, eens weer uit onze graven zullen uitgaan en ons van daar begeven naar de heilige stad, het hemelse Jeruzalem, om daar te verschijnen voor de troon van God en veel duizenden heilige Engelen en het Lam, dat mede op die troon zit, eeuw in eeuw uit te verheerlijken! Amen.

47. PREDICATIE, HET BREKEN VAN DE BENEN DER TWEE GEKRUISTE
MOORDENAARS; HET HEEL LATEN VAN DE BENEN VAN JEZUS EN HET
DOORSTEKEN VAN ZIJN ZIJDE MET EEN SPIES.

De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de Sabbat, omdat het voorbereiding was, (want die dag van de Sabbats was groot,) baden Pilatus, dat hun benen zouden gebroken en zij weggenomen worden.

De krijgsknechten dan kwamen en braken wel de benen van de eersten en van de anderen, die met Hem gekruist was. Maar komende tot Jezus, als zij zagen dat Hij nu gestorven was, zo braken zij Zijn benen niet. Maar een der krijgsknechten, doorstak Zijn zijde met een speer en terstond kwam daar bloed en water uit. En die het gezien heeft, die heeft het getuigd. En zijn getuigenis is waarachtig en hij weet dat hij zegt, hetgeen dat waarachtig is, opdat ook gij geloven moogt. Want deze dingen zijn geschied, opdat de Schrift vervuld worde, geen been van Hem zal verbroken worden. En weer zegt een andere Schrift: zij zullen zien in wien zij gestoken hebben. JOHANNES 19: 31-37.

Onder al de stukken van het lijden van onze Heere en Zaligmaker, is er geen van meerder gewicht en aangelegenheid, dan de zekerheid en waarheid, van Zijn dood en sterven. Dit is een stuk daar het hele christengeloof op rust, als op een heilig plegtanker. Al het lijden van de Heere Christus, zou een gelovige ziel niets kunnen baten; indien dat lijden niet met een eigenlijke en ware dood werd besloten. Want daarin bestond eigenlijk de kracht van Zijn voldoening, dat Hij het *stervende sterven* onderging, dat de zondaar door zijn overtreding van Gods wet verdiend had. De geschonden gerechtigheid van God, de Vader, kon op geen andere wijze weer hersteld, noch de deur tot Zijn volzalige gemeenschap geopend worden. Het genadetestament kon ook geen kracht hebben, zo het niet door de dood van de Testamentmaker werd besloten en bevestigd. Deze is de reden waarom de Apostelen dan ook overal, van de dood en het sterven van de Heere Christus in hun zendbrieven gewag maken. Zo doet Paulus 1 Cor. 15: 1, enz. daar hij schrijft, dat hij aan de Corinthiërs ook aanstonds had overgegeven, hetgeen hij ontvangen had, *dat namelijk Christus gestorven is voor onze zonden*. Daar er dan aan de dood en het sterven van de Heere Christus zoveel gelegen is, dat het gehele christengeloof daar op rust. Wat wonder dat de Evangelisten, die 's Heilands lijden beschreven hebben, dan ook zeer nauwkeurig geweest zijn in al die dingen aan te tekenen, uit die men de zekerheid en waarheid van Zijn dood en sterven kan afnemen.

Maar in het bijzonder blinkt hier in uit de grote Johannes, die zich op dit stuk meer dan iemand van de drie andere Evangelisten heeft toegelegd. Die afzonderlijk de waarheid en zekerheid, van Jezus' dood heeft aan de dag gelegd, door zulke dingen aan te tekenen, die niemand ter wereld daaromtrent, langer kunnen doen twijfelen. Om u met geen brede omslag van voorwoorden op te honden, toehoorders, leest maar onze voorgelezen tekstwoorden en u zult de waarheid van hetgeen wij zeggen, terstond gewaar worden. Johannes doet daarin een zeer merkwaardig verhaal van enige dingen, die na Jezus' dood gebeurden en waarvan hij zelf een ooggetuige geweest is. Die een ieder van de zekerheid en waarheid van 's Heilands sterven volkomen overtuigen. Dus schrijft hij: *de Joden dan*, enz.

De vorige keer zagen wij de verbazende tekenen en wonderen, waarmee het sterven van onze Zaligmaker vergezeld ging. En tegelijk de gevolgen van die wonderen, op de gemoederen van Joden en heidenen.

Nu moeten wij in dit morgenuur beschouwen, hoe het hier op Golgótha, met het dode lichaam van de Heiland verder afliep; hoe Hem de benen werden heel gelaten, terwijl die der twee andere gekruisten in stukken werden geslagen. Hoe Hij daarop van een baldadig soldaat, met een speer in de zijde van Zijn dood lichaam gestoken werd. En hoe dit alles ons, door een geloofwaardig ooggetuige verhaald wordt. Dit is geschied tot vervulling van de oude Godsspraken of voorzeggingen. Luistert met aandacht toehoorders, want alles wat u horen zult, zal weer even zeldzaam en merkwaardig zijn.

In onze te verhandelen Tekstwoorden, ontmoeten ons drie bijzondere stukken, daar wij onze aandacht op zullen moeten vestigen.

1. Vinden wij daar het gebeurde, omtrent Jezus dood en gekruist lichaam, in de vier eerste verzen.
2. De zekerheid en waarheid van slat gebeurde, doordien het ons van iemand, die er ooggetuige van geweest is verhaald wordt vers 35.
3. De nette overeenstemming van dat gebeurde, met de vroegere voorzeggingen, in de twee laatste verzen.

1. Het gebeurde betreffende, dat bestaat weer in deze twee stukken:

- (1) in het breken der benen van de twee moordenaars; terwijl die van de gekruisten Jezus ongebroken bleven, als zijnde dat wegens Zijn dood onnodig.
- (2) Het doorsteken van Zijn zijde, door een soldaat met een speer en het lopen van water en bloed uit de wonde.

Johannes, zullende het breken van de benen der twee gekruiste moordenaars en het heel laten van die van de gestorven Heiland gaan beschrijven, vangt zijn verhaal aan met de aantekening van de gelegenheid, wat er bij dat beenbreken voorviel, schrijvende: ***De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de Sabbat, omdat het voorbereiding was, (want die dag van de Sabbats was groot,) baden Pilatus, dat hun benen zouden gebroken en zij weggenomen worden.***

Hier vinden wij een verzoek van de Joden Overpriesters, gedaan aan de Landvoogd der Romeinen, teneinde de drie gekruisten, de benen mochten gebroken en van het kruis worden weggenomen, omdat hun Sabbat op handen was. De gelegenheid waartoe dit verzoek der Joden hen bewoog, was dan hun Sabbat, die de volgende dag op handen was. Het is bekend, dat de Joden ook *Sabbatten der weken* hadden, die op iedere zevende dag der week moesten gevierd worden en op wie het hele volk van allen dagelijkse arbeid moest uitrusten, volgens het vierde van de Tien Geboden, door de Verbondsengel van Sinaï afgekondigd. Zo'n wekelijkse Sabbat was hier op handen. Want dat blijkt uit het schrijven van onze Evangelist, die aantekent dat het, toen de Zaligmaker gekruist werd, bij de Joden voorbereiding was. U moet weten toehoorders, de zesde dag der week, die volgens onze rekening de vrijdag is, was oudtijds en is nog hedendaags bij de Joden een voorbereidingsdag. Dan bereiden zij alles tegen de volgende dag, die de Sabhatdag is, dan koken zij hun spijzen en maken voorts alles klaar dat zij op de Sabbat, wanneer zij geen het minste werk doen mogen nodig hebben. Hierom draagt de vrijdag, of de zesde dag der week, die de Sabbatdag vooraf gaat, altijd de naam van *voorbereiding*. Zo'n voorbereidingsdag was deze ook, op welke de Zaligmaker gekruist werd. En dus spreekt het dan vanzelf dat de dag, die daaraan volgde de Sabbat was.

Maar deze Sabhatdag, die hier nu stond te volgen, moet wat meer geweest zijn, dan een gewone wekelijkse Sabbat, omdat Johannes ervan aantekent, *dat die Sabbat groot was*. Die Sabbat die op deze voorbereiding stond te volgen, wordt hier bepaald *een*

grote Sabbat genoemd. Bijgevolg moet er iets geweest zijn, dat deze Sabbat groter en doorluchtiger dan enige andere, gewonnen wekelijkse Sabbat gemaakt heeft. Het is nauwelijks te geloven toehoorders, hoe duister dit stuk is en hoezeer de geleerden van elkaar verschillen in het opgeven van de reden waarom deze Sabbat, die nu op de andere dag, na 's Heilands kruisdood stond te volgen, een groter en godsdienstiger Sabbat geweest is, dan de andere wekelijkse Sabbatten. Maar omdat wij bewust zijn, dat het breed uithalen van deze en dergelijke dingen van zeer weinig nut is voor een eenvoudig toehoorder, die in de Joodse feesten en jaargetijden niet grondig ervaren is, zullen wij nu maar kort zeggen, waarom wij met veel beroemde uitleggers voor het naast geloven, dat deze Sabbat, die hier op handen was, een groter Sabbat was, dan een gewone zevendaagse of wekelijkse Sabbat. Namelijk, omdat op dezen de garven van de eerstelingen van de oogst tot de Priesters moesten gebracht worden, opdat zij die voor het aangezicht van de Heere in de tempel bewegen zouden. Want volgens een uitdrukkelijke wet, die wij vinden Leviticus 23: 10 moest geheel Israël op de 16e van de maand Nisan, zijnde de tweede dag na Pasen én van het feest der ongezuurde broden, een garve van de eerstelingen van hun oogst, in de tempel te Jeruzalem brengen, om voor van de Heeren aangezicht van de priesters bewogen te worden. Die dag nu, op welke deze beweging der eerstelingen geschiedde, was bij de Joden een zeer plechtige feestdag.

Nu viel deze dag juist op de Sabbatdag die op de dag van 's Heilands kruisdood volgde en dus kunnen wij dan nu begrijpen, waarom Johannes van deze Sabbat zegt, dat dezelve groot was. Het was dan een plechtige Sabbat waarop men de eerstelingen van de oogst, de Heere opofferde. Het was geen algemene Sabbat, waarop men slechts van zijn arbeid moest rusten. Nee, het was een Sabbat die om zo te spreken, op een dubbele wijze plechtig was. Aan de een kant van zichzelf, zijnde een zevendaagse Sabbat, die met de uiterste nauwkeurigheid moest onderhouden en gevierd worden; aan de andere kant wegens de beweging van de eerstelingen van de oogst voor des Heeren aangezicht, die juist toevallig op deze Sabbat moest geschieden. Met recht dan zegt Johannes: *want die dag was groot*, enz.

Daar het dan nu de voorbereiding was en de dag van morgen, zo'n grote en plechtige Sabbat zijn zou, wat doen de Joden? Zij gingen naar Pilatus, *opdat de lichamen*, enz. *Zij baden*, enz. Het oogmerk van dit verzoek, aan de Romeinse Landvoogd was om uit te werken, dat de lichamen der drie gekruisten, niet op die grote Sabbat aan het kruis mochten blijven hangen. U moet weten aandachtigen, het was der Romeinen gewoonte, de lichamen der gekruiste misdadigers aan de kruisen te laten hangen, tot een schouwspel voor andere en ze daar te laten rotten en vergaan. Zoals men ook bij ons doet, daar men de geschavotteerden die gedood zijn, buiten op het veld aan de galgen ophangt, of op staken, of raden zet, om van het verslindend gevogelte gegeten te worden, als zijnde de begrafenis onwaardig. Zo deden de Romeinen ook. Zij lieten niet slechts de misdadigers aan de kruisen hangen, zolang zij nog leefden, hetgeen soms gelijk wij voor deze al meer gezegd hebben, enige dagen duurde. Maar zelfs na hun dood, lieten zij er velen daar aan de kruisen hangen, totdat zij geheel verrot en verteerd waren en er van hun niets dan benen en schinkels over waren. Dit nu wisten onze Joden; hoewel de Zaligmaker en de twee moordenaars al een graf kregen, zo wisten zij nochtans, dat zij volgens de gewoonte der Romeinen, aan de kruisen moesten blijven hangen, totdat zij door het verlies van bloed, honger en dorst, enz., de geest gegeven hadden. Want men had hier te Jeruzalem nog geen bericht gekregen, dat Jezus reeds dood was. En men kon van tevoren niet weten, dat Hij reeds aanstonds op dezelfde dag van Zijn kruisiging de geest zou geven, omdat dat zelden of ooit gebeurde. Maar de misdadigers altijd nog enige dagen aan de kruisen levend bleven.

Dat kon men hier te Jeruzalem dan nu zeer ligt opmaken, dat de drie gekruisten op de volgende Sabbat, nog zeker aan hun kruisen zouden blijven hangen. Omdat voor te komen, om te beletten dat de drie gekruisten op deze grote en plechtige Sabhat, aan het hout niet bleven hangen, wat doet men? *Zij baden Pilatus* schrijft Johannes van de Joden Overpriesters, (want van deze wordt hier gesproken). Ze gingen naar de Romeinse Landvoogd, tot wie zij als Overheden en Regenten van het Joodse volk, altijd de vrije toegang hadden om bij voorkomende gelegenheden met hem te spreken en te handelen; gelijk dat genoegzaam blijkt uit de gehele geschiedenis van 's Heilands lijden. Dat deden de Ouderlingen, de Overpriesters, de Raadsheren van het grote en hoogachtbare Sanhedrin nu ook weer. Zij gingen naar Pilatus, de Stadhouder of Landvoogd der Romeinen. En wat deden zij daar?

Zij baden hem schrijft Johannes. Dit verzoek wordt hier te recht aan Pilatus gedaan, want die was in het Joodse land, vanwege de Romeinen de meester, in het stuk van de halsstraffen. Dat recht behielden de Romeinen altijd voor zich in de overwonnen wingewesten, die zij door hun Landvoogden lieten regeren. Zodra iemand dan tot de dood veroordeeld was, had niemand over hem iets meer te zeggen. Dan was hij in de handen van de Landvoogden, die hem handelden en straffen naar de letter van het vonnis, dat zij met hun Raden van Justitie over hem gewezen hadden. In welk vonnis dan, buiten kennis en toestemming van de Landvoogd, geen de allermiste verandering kon geschieden. Zoals nog hedendaags onder ons, niemand iets te zeggen, noch enige macht heeft over degene, die in handen van de Justitie zijn, omdat de Rechters zijn meesters zijn. Zo dan, met recht doen de Joden hier, omtrent dit stuk dat het lijfstraffelijke raakte, hun ootmoedig verzoek aan de Landvoogd Pilatus.

Zij baden Hem, zegt Johannes. Dat is, ze smeekten Hem zeer ernstig en ootmoedig; het was maar een nederige bede, dan een verzoek of begeerte.

Zij baden hem. En wat wilden zij hebben? *Zij baden hem dat hun benen gebroken werden*. Twee dingen begeerden zij hier van Pilatus. Aan de een kant, dat men Jezus en de twee moordenaars aanstonds de benen zou breken; aan de andere kant, dat men hun vervolgens van de kruisen zou af- en weg nemen.

Om dit breken der benen wel te verstaan, moeten wij u zeggen toehoorders, dat de Romeinen reeds in oude tijden een soort straf hadden, die zij beenbreking noemden. Die gelijk sommigen ons verhalen, dan op deze wijze in zijn werk ging: men gebruikte een ijzeren aanbeeld, dan legde men de benen van de misdadiger daar op. Dan sloeg men met een zware ijzeren hamer of moker, die benen opdat aanbeeld te pletter en aan stukken, evenals bij ons geschied in het radbraken. Deze straf deden de Romeinen geen andere aan dan slaven en het schuim van de verachtste booswichten. Maar geenszins aan vrije mensen. Ik vind zelfs, toehoorders, dat men op deze wijze, ook verscheiden Christenmartelaars heeft om hals gebracht in die zware vervolgingen der Romeinse Keizers. Maar de Keizer Constantijn de Grote, heeft deze wrede straf, alsook het kruisigen afgeschaft en voor altijd verboden. Zodanig een beenbreking verzochten de Joden, dat Pilatus aan Jezus en de twee moordenaars ook wilde laten doen, terwijl zij hier aan het kruis hingen. Wat niemand in die gedachten moet brengen, alsof het kruisigen en beenbreken, een en dezelfde straf was.

Nee, aandachtigen, dit waren twee bijzondere straffen; het beenbreken geschiedde afzonderlijk, zonder het kruisigen en het kruisigen geschiedde ook afzonderlijk zonder beenbreking. Maar de Romeinen hadden een gewoonte, soms beide deze straffen tegelijk aan de misdadigers uit te oefenen, die zij eerst kruisigden en dan aan het kruis hangende, nog daarboven de benen braken. Wat geschiedde met een zware ijzeren of houten beukhamer, of enig ander werktuig als een moker of koevoet, gelijk wij het noemen, enz., met die zij de benen der misdaggers dan aan stukken sloegen en zo de

scheenbenen braken en verpletterden. Dit deden zij om de dood van die gekruiste misdadigers dus te verhaasten. Want de zware pijnen van dit beenbreken, gevoegd bij de kruispijnen, lieten de ellendigen lijder niet langer toe lang te leven. Dus werd de dood der gekruiste dan wel, door dit beenbreken verhaast. Maar evenwel de geweldige en smartelijke pijnen, die ditz beenbreken de misdadigers veroorzaakte, doet ons met reden twijfelen, wat zwaarder straf was, gekruist te worden zonder, of met het beenbreken, omdat de langdurigheid der kruispijnen niet weggenomen werd, dan met deze te groter en geweldiger smarten. Want dat zulk beenbreken, een dolle en ondragelijke pijn was, zal ieder toehoorder wel geloven zonder dat wij het hem behoeven te verzekeren, omdat er geen gevoeliger benen aan 's mensen lichaam zijn, dan de scheenbenen.

Maar niettegenstaande de zwaarte en ondragelijkheid van deze pijnen, onze Joden zien daar nochtans niet op, maar verzoeken van Pilatus dat hij order wilde geven, dat die beenbreking aan onze Zaligmaker en de twee moordenaars mocht geoefend worden, teneinde zij dus alle drie nog, voor de grote Sabbat moeten dood zijn. En dat ze dan aan de kruisen niet meer moesten hangen. Want daarom verzoeken zij niet slechts, dat hun de benen moeten gebroken, maar dat zij ook moeten weggenomen worden, dat is, van de kruishouten los gemaakt en afgenomen en vervolgens hier of daar begraven, teneinde zij op de Sabbat aan de kruisen niet meer mochten gevonden worden.

Maar mij dunkt iemand vraagt mij: wat kon dat de Joden schelen, dat de gekruisten hier op Golgótha, aan de kruisen bleven hangen? Konden zij evenwel naar gewoonte geen Sabbat houden?

Maar degene antwoorden wij, dat dit doen der Joden, gelijk sommigen willen, niet moet gezocht worden in die wet, die wij van de misdadigers vinden, Deeut. 21: 22, 23, daar God belast dat niemand, die aan het hout was opgehangen, daar aan mocht overnachten. Maar dat hij nog op dezelfde dag van het hout, weer moest worden afgenomen en begraven, *omdat de opgehangene aan het hout, Gode een vloek was*, opdat hun land daardoor niet verontreinigd werd. Want dat de Joden hun verzoek aan Pilatus uit hoofde van deze wet niet gedaan hebben, bewijzen wij met deze drie redenen:

- (1) Omdat Johannes zo nauwkeurig aantekent, dat zij het bepaald om de Sabbat, die groot was deden, daar deze wet het overnachten van een opgehangene aan het hout, niet slechts bepaald op de Sabbat, maar zonder onderscheid op alle dagen verbiedt.
- (2) Omdat die wet maar alleen ziet op dode lichamen, die aan het hout hingen; (want de Joden hingen de misdadigers eerst, als zij hun dood gestenigd hadden op); daar Jezus en de twee moordenaars nog wel, naar de gewone loop, de Sabbat over levendig aan het kruis zouden hebben blijven hangen. Want dat de Heiland zo spoedig de geest gaf was iets, dat men van Hem niet had kunnen verwachten. En daar de Joden, toen zij dit verzoek aan Pilatus deden, ook nog niets van wisten.
- (3) Omdat het blijkt, zelfs uit het verzoek van de Joden, dat het blijven overnachten en hangen der misdadigers aan het hout, zelfs als zij nu reeds dood waren te dezer tijd, wel meer, ja, gedurig in het Joodse land gebeurde. Want anders moest het niet nodig zijn dit verzoek aan Pilatus te doen, indien die wet, dat geen opgehangene aan het hout mocht overnachten, nog in het Joodse land in wezen was en onderhouden werd.

Daar waren dan andere redenen, om die de Joden deze wegneming der drie gekruiste lichamen nog vóór de Sabbat van Pilatus ernstig begeerden. Zij gaven voor, dat het

geschiedde, om de grote en plechtige Sabbat die op handen was en op de andere dag moest gevierd worden. Immers, het is bekend dat het niet slechts bij de Romeinen, maar zelfs bij veel andere volkeren een gewoonte was, nimmer op plechtige feest of vierdagen, aan de misdadiger enige straf te oefenen, maar die uit te stellen na, of te verhaasten voor die dagen. Wij vinden zelfs dat de Romeinen wel gewoon waren, op de geboortedagen van hun Keizers als anderszins de gekruisten tot een teken van meedogen van de kruisen af te nemen en die aan hun vrienden te schenken, om van hun begraven te worden. Ja, op de feestdagen pleegde men zelfs wel misdadigers, die de dood verdiend hadden los te laten, gelijk zo de Romeinse Stadhouders, de Joden altijd een misdadiger of gevangene, die zij begeerden, op het Paasfeest gewoon was te schenken en los te laten; zo wij lezen Matth. 27: 15.

Uit zodanig een grondbeginsel, zouden wij dit verzoek van de Joden, nu ook afleiden en voor het naast geloven, dat zij hebben voorgewend, dat de grote Sabbat die op handen was en die gelijk wij gezien hebben, zo plechtig moest gevierd worden niet meebracht, dat op dezen zulk een wrede straf, gelijk het kruisigen was, aan de misdadigers geoefend werd. Dat het niet wel voegen zou, zo'n plechtige feestdag als daar was, die van de beweging der eerstelingen van de oogst voor des Heeren aangezicht te Jeruzalem te vieren; terwijl ondertussen de misdadigers buiten Jeruzalem aan de kruisen, in de grootste pijnen en smarten hingen te zieltogen. Daarmee wendden zij voor, dat zo grote en plechtige Sabbat zou ontheiligd en geschonden worden, enz. En dus veranderen zich deze grijpende wolven hier dan in schaapsklederen. Zo zochten zij het gewone volk wijs te maken, dat zij vijanden waren van alle wreedheid en bloeddorstigheid. Dat zij vol van barmhartigheid en meedogend waren en daarom hun best deden om te zorgen, dat de heilige feestdagen door geen strafoefeningen ontheiligd werden.

Ziet toehoorders, zulke geveinsde schalken waren deze Joodse Opperpriesters. Zo meesterlijk wisten zij hun onmenselijke wreedheid en snode bloeddorst voor de gewone man te verbergen. Want dat dit alles louter geveinsdheid en huichelarij was, dat blijkt uit al de omstandigheden. Waren zij zulke meedogende mensen die niet zien mochten, dat op de plechtige Sabbat en feestdag, die de andere dag stond gevierd te worden, enige straf aan de misdadigers geoefend werd. Waarom dan niet gezorgd dat de onschuldige Jezus ten minste tot na die feestdag bleef overzitten, dan had men al de stukken van Zijn beschuldiging met meerder bezadigdheid kunnen overwegen en Zijn rechtsgeding met rijper oordeel, met meer omzichtigheid kunnen opmaken? Waarom dan zozeer gejaagd om Hem nog voor die grote Sabbat van kant te helpen? Of dacht men toen niet, dat die dag moest gevierd worden? Werd die dag al reeds niet genoeg ontheiligd doordien men op haar voorbereiding, de Zoon van de levende God, de Heere der Heerlijkheid zo onmenselijk het vermoorden?

Zo dan, om hiervan niets meer op te halen, het blijkt uit alle delen dat dit verzoek van der Joden Overpriesters meer een loze streek was, om zich bij het volk in een goede reuk te brengen, als waren zij Godvrezende en zachtmoedige mensen, die op zo'n plechtige Sabbatdag als nu op handen was, geen de minste wreedheid zien mochten. De ware reden van dit hun verzoek is mogelijk geweest, om Jezus maar terstond gewis van kant te helpen, omdat zij niet konden rusten voordat zij van Zijn dood verzekerd waren.

Wat er van zij, de Landvoogd staat de Joden hun verzoek toe. Want zo volgt er: *de krijgsknechten dan*, enz.

Zodra had Pilatus van de Joden verzoek niet toegestaan, of de krijgsknechten krijgen

bevel, de drie gekruisten aanstonds de benen te breken en zo door een haastige dood uit de wereld te helpen. Dit komen zij daarom ook getrouw na. Zij braken terstond de benen van de eerste en tweede moordenaar. Dat is, eerst van de een en toen vervolgens ook van de andere, op zodanig een wijze als wij u reeds gezegd hebben, dat men doorgaans de benen van de gekruisten in stukken brak, door namelijk, met een zware hamer of ander ding met kracht op de scheenbenen te slaan, zodat de scheenpijpen tot gruis vermorzeld werden. Waarop deze twee moordenaars wegens de ondragelijke pijnen dan ook weldra de geest gaven.

Maar hoe ging het met de Heere Jezus? Dat verhaalt ons Johannes na verder: ***Maar komende tot Jezus, als zij zagen dat Hij nu gestorven was, zo braken zij Zijn benen niet. Maar een der krijgsknechten, doorstak Zijn zijde met een speer en terstond kwam daar bloed en water uit.***

Zij namen Jezus het laatst; eerst maakten zij de twee moordenaars van kant. Daarop komen zij nu tot Jezus, die in het midden hing om Hem ook, evenals Zijn metgezellen te handelen. Maar wat gebeurt er? Johannes zegt: *Zij zagen dat Hij gestorven was.* Toen de krijgsknechten nu nabij de Heiland kwamen, bevonden zij dat Hij het reeds afgelegd had, dat Hij reeds dood was. Buiten twijfel hebben zij dat daaraan gezien, omdat Jezus hoofd reeds voorover hing, gelijk de doden gewoonlijk het hoofd laten hangen. Behalve dat de bleke loodkleur en Zijn betrokken aangezicht dat ook wel zullen hebben uitgewezen. Althans de krijgsknechten vonden Hem, toen zij bij Hem kwamen om Hem de benen te breken reeds zonder leven. Hieruit blijkt, dat niemand van hen Jezus had zien sterven. Zeker omdat zij op Hem geen acht geslagen en Zijn dood zo spoedig nog niet verwacht hadden.

Vindende Hem dan nu buiten verwachting reeds dood, braken zij Hem de benen niet, als achtende dat onnodig. Maar licht hadden zij dat evenwel nog kunnen doen, want een slag of twee was haast gegeven, dat kostte weinig moeite, zoveel te zekerder was Hij dood geweest. Maar van achteren blijkt, dat God hier in dit werk Zijn hand had en het door Zijn Voorzienigheid zodanig beschikte, dat de soldaten, hetgeen zij anders zeer licht hadden kunnen doen, de Heiland de benen niet in stukken braken, gelijk wij nog verder zien zullen.

Ondertussen viel er in plaats van het beenbreken iets anders voor, hetgeen Johannes nu verder verhaalt schrijvende: maar een der krijgsknechten, enz.

Maar een, enz., dat is, een van de soldaten, die de Zaligmaker gekruist hadden, een van Zijn moordenaars, die geen ruiter geweest is, gelijk in sommige schilderijen verbeeld wordt, daar een ruiter die te paard zit, de Zaligmaker met een lange speer in de zijde steekt. Want deze soldaat was uit het voetvolk, gelijk blijkt uit het Griekse woord dat Johannes hier gebruikt, hetgeen altijd voor een voetknecht genomen wordt. Waarom het dan verkeerd door een ruiter vertaald is, in het Persiaanse Evangelie van de beroemde Xaverius en in de Boheemse Bijbel. Wij vinden van deze krijgsknecht zoveel fabelen en leugenachtige dingen aangetekend, zo in het Paapse martelaarsboek als anderszins, dat wij een geruime tijd werk hadden, om het u alles te verhalen. Trouwens, wien zou het lusten aan zulke leugenachtige vertellingen het oor te lenen? Dat is goed in de Paapse kerk, daar men nauwelijks iets anders dan versierde leugens aan het volk voorpredikt, daar nooit het minste van gebeurd is. Maar bij ons moet noch mag men niet dan zuivere waarheden voor de dag brengen, die uit het woord van God gehaald zijn. Daarmee snijden wij de pas af, om van deze krijgsknecht breder te spreken. Want als wij ons binnen de palen van de waarheid houden zullen, dan kunnen wij u van hem niet anders zeggen, dan dat hij een van de soldaten geweest is, die Jezus gekruist en Hem tot nog toe bewaard hadden. Dat is het al wat wij in Gods Woord van

deze krijgsknecht vinden aangetekend.

Van deze nu verhaalt Johannes, dat hij Jezus' zijde met een speer doorstak. Het woord door zijde vertaald, betekent niet zozeer die gehele zijkant van het lichaam van de oksels af tot aan de heup toe; als wel dat gedeelte der zijde, dat met ribben omzet en gesloten is. Die zijde nu doorstak de krijgsknecht, dat is, hij opende of doorboorde die, met een zware en diepe wonde; gelijk de kracht van het grondwoord medebrengt. Of het de rechter of de linkerzijde van 's Heilands dode lichaam geweest is, kunnen wij u niet zeggen. De Arabische overzetting van het Nieuwe Testament houdt, dat het de rechterzijde geweest is, wat ook nog van andere wordt toegestemd en voornamelijk van de Papisten. Deze weten zeer zeker dat het de regeerzijde geweest is. Wel! Hoe kunnen zij dat weten zal iemand zeggen, daar men er bij Johannes noch in het gehele Woord van God niets van vindt aangetekend? Dat weten zij uit het doodkleed, dat de Heiland in het graf zou hebben aangehad, hetgeen zij gevonden hebben in het jaar 1458 en dat nog hedendaags te Turijn in Piëmont bewaard wordt, daar het lichaam van de Heiland, door een wonderwerk in uitgedrukt staat, met een wonde in de rechterzijde.

Let op die leugen aandachtigen, de Joden bewonden de dode lijken altijd in doeken, gelijk wij van Jozef van Arimathéa lezen, dat hij ook gedaan heeft. Maar zij wisten van geen doodkleden, zoals wij hedendaags. Maar dit daar gelaten! Wij weten niet die zijde van Jezus doorstoken werd. Johannes heeft het wel geweten, want hij was van alles een ooggetuige, zoals nog volgen zal. Had hij geoordeeld, dat er voor ons iets aan gelegen lag, hij zou het er wel bij geschreven hebben. Het was dan een van 's Heilands zijden, die met ribben bezet was, daar de krijgsknecht in stak en dat wel, gelijk Johannes schrijft met een speer. Het grondwoord betekent eigenlijk het scherpe ijzer, waarmee de pijlen en spiesen van voren beslagen zijn. U moet weten, de Romeinse voetknechten gebruikten in deze tijd, korte werpspiesen, die zij met kracht in de strijd tegen hun vijanden uitwierpen met de hand, evenals pijlen. Waarom zij dan ook de naam droegen van spiesdragers. Deze spiesen of speren waren dan maar korte werpspiesen en geenszins zulke lange pieken, als wij onder ons hebben, want men wierp die tegen de vijanden uit. Met zo'n korte werpspies of speer doorstak een der krijgsknechten Jezus' zijde, wat hij met zo een korte speer gemakkelijk doen kon omdat, zoals wij voor deze meermalen gezegd hebben, de gekruiste niet hoger dan drie of vier voeten boven de grond hingen. Hij maakte dan met zijn speer een diepe en zware wonde in Jezus lichaam, die door de ribben doorging.

Hier nu weer breed te gaan onderzoeken naar de redenen, waarom deze krijgsknecht dat deed is niet anders, dan in een grote duisternis en onzekerheid te gaan wroeten. Het waarschijnlijkste is, dat hij het gedaan heeft, om te beproeven of Jezus wel in der daad dood was. Want als er nog enig leven in Hem geweest was, dan zou Hij wel gevoel van deze zware wonde gehad en getoond hebben. Maar in plaats van dat, schrijft Johannes, **dat er bloed en water uitstroomde.**

Dit is iets in het bijzonders toehoorders, dat bloed en water tegelijk komt uit een dood lichaam dat in de zijde gewond wordt. Hierom hebben zelfs de geneesheren hun best gedaan, om dit uit te leggen. Daar zijn er die willen, dat de steek van de speer tot zelfs in 's Heilands hart is door gegaan en dat dus het vlies, dat rondom het hart is gekwetst werd, het water uit dat vlies kwam; hetgeen de ontleedkundigen van 's mensen lichaam bevonden hebben, dat met een waterachtige stof van binnen vervuld is.

Maar behalve veel geneeskundige aanmerkingen en onmogelijkheden, die men tegen dit gevoelen inbrengt, wijken zulke uitleggers ook geheel van de tekst af, daar maar

alleen staat, dat Jezus' zijde doorstoken werd en niet het hart. Maar om maar kort te gaan, de beroemde mannen Caspar en Thomas Bartholinus, de twee grootste geneesheren van hun eeuw, hebben deze zwaarigheid beter weggenomen. Zij stellen, dat in de wijde van 's mensen borst, altijd enige waterachtige stof is, in de een meer, in de andere minder, volgens een ieders lichaamsgestel en dat dit water in 's Heilands borst, door de grote pijnen merkbaar moet zijn vermeerderd. Wanneer nu een speer met kracht schuin in de voorzijde gestoken werd, kon het niet anders zijn, of de wonde moest tot in de borst doorgaan. En dus moest er dit borstwater dan noodzakelijk uit lopen, het welk met enig bloed moest gemengd zijn, omdat het moest vlieten door de gekwetste wonde, waardoor dit water dan enigszins rood geverfd werd.

Zie, op zulk een wijze kon Johannes dan schrijven, *dat er bloed en water kwam uit de wonde*. Dat is een bloedig water; een water dat zich met enige bloedstoffen, uit de gekwetste delen daar het doorheen vloeide vermengd had en hetgeen dus van een bloedroede kleur was. Dit was dan een gewis teken, dat Jezus waarlijk gestorven was. Want als Hij nog geleefd had, dan zou er niet dan zuiver bloed uit die edele delen, die zo zwaar gekwetst waren gevloeid hebben; ten minste men zou dan door de menigte van het bloed, het borstwater niet hebben kunnen onderscheiden.

Wat aangaat nu, weer een deel vertellingen, alsof Maria dit bloed en water dat uit de zijde van haar Zoon vloeide, met grote eerbiedigheid ergens in zou opgevangen en vergaderd hebben en dat dit nog hedendaags onder de andere heilige relikwieën of overblijfsels zou bewaard worden, dat zijn paapse leugens en grollen, behoorders; niet waardig dat wij er onze tijd mee doorbrengen.

Zie, op deze wijze werd het lichaam van onze onschuldige Heiland, nog zelfs na Zijn dood, van Zijn moordbeulen mishandeld! Zo weinig acht sloeg men hier op Zijn gevelde vonnis, dat maar alleen van een gewone kruisiging sprak. Maar wie had deze soldaat order gegeven Jezus lichaam, toen het reeds dood was nog zodanig te schenden? Immers een beul of scherprechter mag geen hand aan zijn lijder slaan, buiten de letter van het vonnis. Maar hier zag men daar niet naar; hier handelde men maar met 's Heilands lichaam, zoals men wilde. Trouwens, de hand van God was hier weer werkende in, gelijk wij nog zien zullen.

Ondertussen, opdat niemand aan de waarheid van al dit gebeurde, in het minste twifelen zou, voegt er de Evangelist nu verder bij: ***En die het gezien heeft, die heeft het getuigd***. Johannes spreekt hier volgens zijn gewone zedigheid van zichzelf, in de derden persoon; hij wil geheel de wereld doen geloven dat alles, wat hij hier schrijft zo waar en waarlijk gebeurd is en daarom geeft hij hier nu de krachtigste redenen van waarheid zeggende, dat hij het zelf gezien heeft. Hij had het niet van horen zeggen, daar men gewoonlijk zeer weinig van na vertellen kan. Nee, hij had het alles met zijn eigen ogen zelf gezien. Want dat Johannes hier bij het kruis, tot het laatst toe is tegenwoordig geweest, blijkt klaar uit de vorige stoffen van 's Heilands lijden. Hij had dan alles, wat hij hier schrijft zelf gezien en dus kon bij dan gerust schrijven, dat zijn getuigenis waar was, volgens die bekenden regel, dat een geloofwaardig ooggetuige meer is, dan tien die het gehoord hebben.

Maar Johannes gaat voort en bevestigt het nog al nader schrijvende: ***En zijn getuigenis is waarachtig en hij weet dat hij zegt, hetgeen dat waarachtig is, opdat ook gij geloven moogt***. Dit is een tweede bewijs voor de waarheid van zijn verhaal. Want iemand kan wel een ooggetuige van een zaak zijn en er evenwel nog een deel leugens bij verhalen. Want het is niet genoeg een ooggetuige te zijn. Maar men moet er ook getrouw bij zijn. Dit dan getuigt Johannes hier nu, in de tweede plaats van zichzelf, zeggende: dat hij van de waarheid, van hetgeen hij hier schreef verzekerd was, dat hij

wist dat hij niets schreef, dan de zuivere waarheid; hij wil zeggen, dat hij er in zijn gemoed ten vollen van overtuigd was, dat zijn geweten het met hem getuigde, dat hij er niets bij loog of verzon. Zijn oogmerk in deze bevestiging was zijn lezers te bewegen, alles gerust te geloven. Want zo schrijft hij: opdat ook gij geloven moogt. Dat is, opdat een ieder die het leest, het voor waar aanneme en gelove.

En niet zonder reden maakt hij hier van de waarheid van dit zijn verhaal zoveel werk. Want behalve dat het krachtig diende, omdat gewichtige stuk, dat de Heere Jezus waarlijk gestorven was krachtig te bevestigen, hing er nog daar en boven de schrift van het Oude Testament aan, daar beide deze stukken en het niet breken der beenderen en het doorsteken van 's Heilands zijde, door de Profeten reeds zeer levendig in voorzeggd lagen, gelijk Johannes dat nu verder gaat aantonen: ***Want deze dingen zijn geschied, opdat de Schrift vervuld worde, geen been van Hem zal verbroken worden.*** Het een en het ander gebeurde niet maar zo ijdel en los. Nee, maar Gods hand en raad had hier alles, reeds lang tevoren weer zo bepaald, dat geschieden zou.

Want het eerste stuk, namelijk het niet in stukken breken van 's Heilands benen betreffende, dat geschiedde, opdat de Schrift zou vervuld worden. En wat was dat voor een Schrift? Daar over zijn het de uitleggers niet eens, toehoorders. Maar wij oordelen, dat het die Schrift geweest is, die wij vinden Psalm 34:21, daar de liefelijkste in Israëls Psalmen, dus in de Geest voorzegt van de Messias, Gods rechtvaardige Knecht, van wiens grote verdrukkingen hij in het voorgaande vers gesproken had: Hij, namelijk ***God de Vader bewaart al Zijn beenderen, geen een van die wordt gebroken.*** Zie, opdat de Schrift, opdat die Godsspraak van David naar de letter en in alle delen zou vervuld worden, werden hier Jezus' benen van de krijgsknechten, nu evenals van de twee moordenaars geschiedde, niet gebroken noch in stukken geslagen. Anders is het zeker, dat er ook nog een andere Schrift is, die dit nog al vroeger, naar het leven voorzegt heeft, die wij vinden in van de Joden Paaswetten Exodus 12 en Numeri 9: 42, daar aan de kinderen Israëls wel uitdrukkelijk geboden wordt, dat zij het Paaslam zouden eten, zonder daaraan enig been te breken. Maar gelijk wij gezegd hebben, wij zouden oordelen, dat Johannes hier het oog gehad heeft op de Godsspraak Psalm 34: 21. Dit raakte dan het eerste stuk, namelijk het beenbreken.

Nu was er nog een andere schrift, die hier ook vervuld werd namelijk, in het doorsteken van 's Heilands zijde. Want zo schrijft Johannes: ***En weer zegt een andere Schrift: zij zullen zien in wien zij gestoken hebben.*** Hier heeft Johannes het oog op Zach. 12: 10, daar wij deze voorzegging vinden: *Maar over het huis van David en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest der genade en der gebeden;* en let wel! ***Zij zullen mij aanschouwen, die zij doorsteken hebben.*** Dat de Messias hier, van Zacharias sprekende wordt ingevoerd, wordt eenstemmig van al de Joden aangenomen. En daar hielden het de Joden in die tijd, toen Johannes zijn Evangelie schreef zelf voor. Want anders zou hij die Godsspraak op Jezus van Nazareth, niet hebben kunnen toepassen. En waarlijk het huis van David en de inwoners van Jeruzalem hebben de Messias die zij doorstoken hadden ook gezien, namelijk op de plechtige Pinksterdag, wanneer God de Geest der genade en der gebeden uitstortte, op een menigte van drieduizend Joden, die allen bekeerd werden en zo door het geloof zagen op de gekruiste Jezus, die zij doorstoken hadden.

Ziet toehoorders, zojuist werd nu ook deze schrift hier naar de letter vervuld. Wie verwondert zich niet, over Gods grondeloze en gadeloze wijsheid? Daar is niets in het hele Oude Testament voorzegt, noch van Mozes en de profeten ooit geschreven, hetgeen niet juist zo in het lijden en sterven van onze Heere Jezus, van woord, tot

woord is bewaarheid.

Ziedaar mijn vrienden! Daar is dit gedeelte uit de geschiedenis van 's Heilands lijden, nu ook geheel afgehandeld. Zo werden Hem volgens verzoek van de Joden na Zijn dood de benen niet gebroken. Zo werd Hij door een krijgsknecht met een speer in de zijde gestoken en dat alles tot vervulling van de oude Godsspraken.

Nu zullen wij zo God wil en wij leven, in de volgende keer, de aanstaande vrijdag morgen, onze gestorven Zaligmaker zien begraven en ter aarde besteld worden, van de vrome Jozef van Arimathéa. En omdat wij die stof als dan zullen verhandelen, tot een voorbereiding van het heilig en **hoogwaardig Avondmaal**, dat op de volgende Paasdag hier staat gehouden te worden, verzoeken wij voornamelijk al onze ledematen, zoveel van hun dagelijkse arbeid te willen afbreken, om ons als dan hier, in Gods huis te komen horen. Ja, wij nodigen u allen uit die hier vergaderd zijt, dan op de begrafenis van de Heere Jezus, om te zien hoe Zijn lijk werd ter aarde besteld en tevens op een geestelijk doodmaal.

Eer wij het stuk nu toepassen op onze zielen, aandachtigen, moeten wij nog met een woord vooraf zeggen, dat noch Jood, noch enig ander ongelovige, in het allerm minst aan de waarheid van alles, wat gij heden gehoord hebt kan twijfelen, omdat het van een geloofwaardig ooggetuige verhaald wordt, gelijk wij gezien hebben en er nooit iemand een woord tegen gesproken heeft. Aan de andere kant blijkt hier ook weer levendig uit, dat JEZUS van Nazareth waarlijk die Messias geweest is, die van alle eeuwen reeds aan de gelovige vaders beloofd was. Omdat er zelfs na Zijn dood niets aan Hem gebeurd is, dan hetgeen in de oude Godsspraken reeds voorzien lag, dat na het sterven van de Messias gebeuren zou. Behalve dat dit verhandelde, ook een levendig en onweersprekelijk bewijs is, dat Jezus waarlijk en niet in schijn, gelijk sommige oude ketters gedroomd hebben, op het kruis is gestorven.

Komt hierheen ware kinderen van God! Die in deze dood en in dit sterven van de Heere Christus al uw troost, al uw heil zoekt. Want een natuurlijk mens heeft niets aan 's Heilands lijden, hoe lang zijn stenen hart nog ongebroken blijft en hij in de zijde van Zijn ziel niet door de Geest, met de speer van Gods Woord smartelijk gewond wordt. En daarom, nodigen wij gewonde en reeds weer door het bloed van Christus genezen zielen! Ontvangt gij nu uw dode Zaligmaker, door Zijn levendmakende Geest en omarmt Hem als uw Bloedbruidegom! Leert uit hetgeen aan Hem, zelfs na Zijn dood gebeurde, deze volgende plichten van ware Godzaligheid!

- Stierf Hij op de voorbereiding van de Joden wanneer de andere dag hun grote Sabbat ophanden was; laat dat u aanzetten om de gansen tijd van uw kortstondig leven hier op aarde door te brengen, als een altijddurende voorbereiding van die grote Sabbatsrust die ook op uw dood en sterven eens staat te volgen. Bereidt u steeds tot die zalige rust, hier boven in de hemelen! En koopt daartoe en tijd uit, omdat de dagen toch heden zo boos zijn.
- Hebt u hier gezien de geveinsdheid en snode huichelarij van de Overpriesters van de Joden in hun verzoek aan de Romeinse Landvoogd. Wacht gij u altijd voor die vuile zonde! Zijt oprecht als de duiven, in al uw handelingen!
- Werden de benen der gekruiste moordenaars, van de krijgsknechten gebroken; breekt, gij ook meer en meer uzelf en de oude mens der zonde met al haar begeerlijkheid. Want deze zijn ook moordenaars van uw zielen en wandelt altijd voor het aangezicht van uw God, met een verbroken geest, met een verslagen hart. Want deze zal Hij niet verachten.

- Werden Jezus' benen niet gebroken. Draagt gij ook zorg dat de benen, waarop de vastheid van uw geloof rust en waarmee u wandelt op de weg van des Heeren getuigenissen, nooit verzwakt noch verbroken worden! Dat gij uw voet niet stoot aan enige stenen van zonden. Maar schoeit dezelve altijd met de bereidwilligheid van het Evangelie des vredes!
- Werd 's Heilands zijde met een speer doorstoken; laat uw zielen ook steeds van Zijn liefdeschichten doorwond worden! Laten de pijlen van Zijn heilzame vermaningen, u altijd diep in het hart treffen en daar diepe wonden maken, die met Zijn balsem, die Hij uit Gilead gebracht heeft, weer genezen worden!
- Vloeide er bloed en water uit Jezus' wonde; o! dat moet u begerig maken mijn vrienden, naar de bloedig wateren van Zijn genade. Dat moet u steeds doen dorsten naar dat ware levenswater, daar Hij, de Heilfontein der Zijnen zo hartelijk toe nodigt, roepende: *O, allen gij dorstigen! komt tot de wateren!* Laat u dan steeds van Hem leiden, aan zeer stille wateren! Hij is de Springader der levende wateren. Als gij Hem hebt en volgt, dan zult gij nooit naar de ziel dorsten. Dan zal Hij u altijd drinken uit de beken van Zijn volzalige wellusten.
- En na dit leven zal Hij uw zielen eens overvoeren in dat hemels Eden. Dan, wanneer gij Hem, die de soldaten hier op Golgótha doorstoken hebben, eens volmaakt, eeuw in eeuw uit zult aanschouwen, wanneer na de Opstanding der doden, Gods kinderen in de hemel zijn opgenomen, en de hele Schrift, alles wat ooit of ooit geprofeteerd of voorzegd is, voor altijd zal vervuld worden. Amen.

48. PREDICATIE, OVER JEZUS' BEGRAFENIS EN DE BEZETTING EN
VERZEGELING VAN ZIJN GRAF.

VOORBEREIDINGSPREEK VOOR HET HEILIG AVONDMAAL

En als het avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was. Deze kwam tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus. Toen beval Pilatus, dat hem het lichaam gegeven zou worden. En Jozef het lichaam nemende, wond dit in een zuiver fijn lijnwaad en legde dat in zijn nieuw graf, wat hij in een steenrots uitgehouwen had. En een grote steen tegen de deur des grafs gewenteld hebbende, ging hij weg.

En daar was Maria Magdalena en de andere Maria, zittende tegenover het graf. Des andere daags, die is na de voorbereiding, vergaderden de Overpriesters en de Farizeeën tot Pilatus zeggende: Heer! Wij zijn indachtig, dat deze verleider nog levende gezegd heeft, na drie dagen zal ik opstaan. Beveel dan, dat het graf verzekerd worde, tot de derden dag toe, opdat Zijn discipelen misschien niet komen bij nacht en Hem stelen en zeggen tot het volk: Hij is opgestaan van de doden! En zo zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste. En Pilatus zeide tot henlieden: gij hebt een wacht, gaat heen, verzekert het, gelijk gij het verstaat. En zij heengaande, verzekerden het graf met de wacht, de steen verzegeld hebbende.

MATTHEÛS 27: 57-66.

Het was eens een zeer nadrukkelijke vermaning van de beroemden en grote profeet Samuël, die wij vinden 1 Sam. 16: 5, *Heiligt u! En komt met mij ten offer*. De profeet had last gekregen van God, dat hij een reis zou doen naar Bethlehem en daar zekere man, met name Isaï zou gaan bezoeken, wiens jongste zoon David hij, in plaats van de wederspannige Saul moest zalven, tot koning over het hele volk van Israël. Nauwelijks had Samuël dit bevel uit de mond van God gehoord of hij begaf zich aanstonds naar het stedeke Bethlehem en daar komende, werd hij zeer plechtig ontvangen en ingehaald van de Oudsten van die stad, die hem gevraagd hebbende, *of zijn komst in vrede was*, van hem tot antwoord kregen, dat hij niet slechts met vrede tot hun kwam, maar tevens dat hij hun ten offer kwam nodigen en hun daarom allen samen beval, zich daartoe te heiligen, zeggende: *heiligt u! En komt*, enz. Hij wilde bij gelegenheid der zalving van David tot koning van Israël, hier te Bethlehem een plechtig dankoffer de Heere offeren. En omdat altijd een gedeelte van de dankoffers voor de offeraars was, die dat moesten eten en drinken, nodigt Samuël hier de Oudsten van Bethlehem, om met hem die plechtige dankoffer maaltijd hier te houden, om ook van het dankoffer te eten en te drinken. Maar tevoren vermaant hij hun, zich tot die feestelijke maaltijd wel te bereiden, zeggende: *heiligt u! En komt*, enz. Deze heiliging bestond daarin, dat zij zich volgens de wet moesten wassen en reinigen, niet slechts het lichaam, maar ook hun klederen met rein water. Hetgeen hun naar het leven afschaduwde en aanduidde, de ware heiligmaking van hun zielen, met het bloed en de Geest van de Zoon van God, hun Borg. Hetgeen Samuël zolang tevoren sprak tot de Oudsten van Bethlehem, datzelfde zeggen wij ook nog in deze dagen tot ulieden mijn vrienden! Wij zijn ook van God gezonden, om u tegen overmorgen te nodigen tot een feestelijke dankoffermaaltijd, die de Heere u op het was Paaslam, dat reeds geslacht en geofferd is voor de grondlegging van de wereld, weer wil onthalen. Maar omdat u daar niet anders mag verschijnen, dan met reine handen en heilige harten, met klederen, die in het bloed

van dat offerlam zijn gewassen en wit gemaakt, moeten wij u ook met Samuël allen samen toeroepen: *heiligt u*, enz. Daar moet ook een voorbereiding, een heiliging vooraf gaan, voordat u aan die grote Paas- en dankoffermaaltijd gaat aanzitten. Daartoe waren wij heden, in dit morgenuur bij elkaar opgekomen, om u te leren op welke wijze gij u moet heiligen en tot de Bondtafel van de Heere bereiden. Daartoe verzoeken wij dan van u, allen aandacht en ijver om te horen, wat de Geest heden door onze mond tot de Gemeente spreken zal. Amen!

Het stuk dat wij hadden beloofd en nu ook voorgenomen te verhandelen, is de begrafenis van onze Heere en Zaligmaker, die wij onlangs op Golgótha zagen sterven en die wij voorleden Zondag ook dood gezien hebben. Zijnbenen werden niet gebroken, maar in plaats van dat, door een der soldaten met een speer zwaarlijk in de zijde gewond, zodat er bloed en water kwam uit de wonde. Om deze beroemde begrafenis wel te verhandelen, zullen wij moeten beschouwen

1. Hetgeen voor die begrafenis gebeurde, in de drie eerste verzen van onze tekst.
2. Die begrafenis zelf vers 60.
3. En dan wat op die begrafenis volgde, in de zes laatste verzen.

1. De voorbereidselen van de begrafenis betreffende, die vangt Mattheüs zo aan te beschrijven: ***En als het avond geworden was, kwam een rijk man van Arimathéa, met name Jozef, die ook zelf een discipel van Jezus was.*** Hier vinden wij weer drie onderscheiden stukken.

- (1) Het verzoek van Jozef van Arimathéa aan Pilatus, om het lichaam van Jezus.
- (2) Het toestaan en inwilligen van dit verzoek door Pilatus en dan
- (3) Hetgeen Jozef aan dat lichaam deed.

(1) De persoon, die het verzoek doet, draagt de naam van Jozef van Arimathéa, die ons vervolgens nader omschreven wordt, als een rijk man en een discipel van Jezus. De naam van Jozef was een zeer algemene en bekende naam bij de Joden en wordt nog hedendaags bij hun zeer veel gebruikt. Rachel, Jakobs huisvrouw, noemde zo haar eerste zoon, die zij na een langdurige onvruchtbaarheid ter wereld bracht, uitdrukkende met de zelfde wens, dat God haar nog een andere zoon, behalve deze wilden toevoegen. Zodanige naam droeg ook deze man, van wie hier gesproken wordt. Hij werd genoemd Jozef, naar de algemene wijze onder de Joden gebruikelijk, die elkaar altijd bij hun doopnamen, of de namen die zij in de besnijdenis ontvingen, gewoon waren te noemen. Maar omdat er dikwijls in een en dezelfde plaats velen waren, die de zelfde naam droegen, zo was het hierom een gebruik iemand, boven zijn doopnaam, nog een toe- of bijnaam te geven, genomen van de stad of plaats, daar hij vandaan kwam om hem daardoor van andere, die dezelfde naam droegen te onderscheiden. Zo was het hier ook met onze Jozef; om hem van andere Jozefs te onderscheiden, droeg hij de naam van Jozef van Arimathéa. Het is waar, uit het schrijven van Mattheüs zou men in de eerste opslag denken, dat de woorden van Arimathéa niet behoorden tot de naam van deze Jozef. Maar dat die moesten gebracht worden, tot het voorgaande woord *kwam*; als had Mattheüs willen zeggen, dat er van of uit Arimathéa een man, hier te Jeruzalem gekomen was, die genoemd werd Jozef. Maar uit de andere Evangelisten blijkt dat de woorden van Arimathéa behoren tot de naam van Jozef en dat deze man dus door de wandeling genoemd werd Jozef van Arimathéa, omdat hij van Arimathéa afkomstig was. Arimathéa, of gelijk de Syriërs het noemen Armata, of

gelijk de Hebreeën Rama. Want al deze namen zijn een en het zelfde. Maar worden dus verscheiden uitgesproken naar de taal, waarin zij voorkomen. Dit Rama was een stad van Kanaän. Want Lukas noemt het een stad van de Joden hfd. 23: 5. Rama betekent niet anders dan een plaats, die verheven is. Nu waren er verscheidene steden in het Joodse land, die deze naam van Rama of Arimathéa droegen, omdat zij op heuvelen of hoogten gebouwd lagen. Zo was er een Arimathéa, dat gelegen was in de stam van Benjamin, een ander in de stam van Aser; een derde in de stam van Naftali; een vierde op het gebergte van Efraïm. En dus is hier dan niet al te zeker van welk Rama of Arimathéa deze Jozef afkomstig was. Maar uit die aangehaalde plaats van Lukas, daar hij dit *Arimathéa een stad van de Joden* noemt, wordt van de geleerden als zeer waarschijnlijk gegist, dat het die stad, dat Arimathéa geweest is, dat gelegen was in de stam van Benjamin. Althans, Jozef was een man van Arimathéa afkomstig en daarom droeg hij ook onder de Joden, zijn landgenoten de bijnaam van Jozef van Arimathéa.

Deze nu wordt ons hier van Mattheüs nader omschreven, als zijnde een rijk man. Dat is, een man van grote middelen, die zeer veel goederen bezat en van God grotelijks naar de wereld was gezegend. Dit wordt hier van Mattheüs bijgevoegd, om ons te doen begrijpen, dat deze man in staat was de Zaligmaker een goede begrafenis te kunnen bezorgen, omdat hij veel rijkdommen bezat. Maar niet alleen was hij een man van grote middelen, maar ook tegelijk van grote staat en aanzien onder de Joden. Want beide Markus en Lukas schrijven, dat hij ook een Raadsheer geweest is. Niet gelijk sommigen willen van de stad Arimathéa. Maar een Raadsheer of Lid, van een college of Raad te Jeruzalem. Maar van welk college, daarover is verschil onder de uitleggers, willende sommigen dat hij een der 71 Raadsheren geweest is van het grote Sanhedrin. Andere, dat hij een Raadsheer geweest is van de Raad, van de Romeinse Landvoogd Pilatus. Eindelijk andere, dat hij een Raadsheer geweest is, van de Raad van de stad Jeruzalem, die onderscheiden was van de grote Raad en bestond uit Leden, die zoveel als vroedschappen, of Magistraat waren van de stad Jeruzalem; terwijl het Sanhedrin of de grote Raad, over het ganse Joodse land ging.

Hier nu in het brede alles te gaan onderzoeken, laat de ruime stof niet toe, die wij nog te verhandelen hebben. Dat hij geen Lid van de Raad van Pilatus geweest is, dat blijkt zeer klaar omdat hij een Jood was en de Romeinse Landvoogden nooit anders, dan geboren Romeinse burgers in hun Raad gebruikten. De grootste zwarigheid zit hier in, waarin of hij een Raadsheer geweest is van het Sanhedrin, de hoogste of opperste Raad van het gehele land, dan of hij slechts een Raadsheer geweest is van de Raad of vroedschap, gelijk wij het noemen van de stad Jeruzalem. Voor beide vinden wij geen geringe redenen voor en tegen. Maar die ons nochtans niet ten volle bewegen kunnen, om iets hier omtrent voor zeker te verkiezen. Wij laten dat dan liever onbepaald aandachtigen, dat hij een Lid geweest is van een van beide deze Raden of Colleges, stellen wij voor vast. Maar van die van die twee, houden wij als nog voor onzeker. Het zij ons genoeg te weten, dat deze Jozef van Arimathéa een Raadsheer was, hier te Jeruzalem.

Maar was hij ook van dezelfde soort, als te van deze tijd meest al de Joodse Raadsheren waren? Nee! Wij vinden van hem geheel andere dingen getuigd. Markus noemt hem een rechtvaardig en Lukas *een goed en rechtvaardig man*. Dat is, een vroom en Godvrezend man, die in de Raad recht en gerechtigheid voorstond en die niet dan tot dingen, die recht en billijk waren zijn toestemming wilde geven. Die daarom ook alles wat de Joden omtrent de gekruiste Heiland gedaan hadden, in zijn hart had verfoeid en geenszins toegestemd. Want zo schrijft Lukas duidelijk Kap. 23: 51, *dat hij niet mede bewilligd had in de Raad der Joden*, enz. Hieruit zou schijnen te volgen, dat

deze Jozef van Arimathéa, een medelid of Raadsheer geweest is van het grote Sanhedrin, omdat hij gezegd wordt *de raad en handel van het Sanhedrin, omtrent Jezus niet te hebben bewilligd*. Hoewel andere, die voor zijn Raadsheerschap in de Stadsraad te Jeruzalem pleiten, dit bewilligen maar eenvoudig nemen, voor niet goed te keuren maar in zijn hart te verwerpen; hetgeen hij wel doen kon, al was hij juist zelf geen Raadsheer van het Sanhedrin. Want iemand kan bij zichzelf wel iets afkeuren, hoewel hij er geen Ja, of nee, in te zeggen heeft. Maar wat er van zij, onze vrome Jozef van Arimathéa was een vijand van al die handelingen, die men omtrent de Heere Jezus gehouden had; hij keurde die met zijn hart en ziel af, omdat het goddeloze, onrechtvaardige en gewelddadige handelingen waren, die tegen alle Goddelijke en menselijke wetten lijnrecht aanliepen.

Maar nog hebben wij het niet alles. De Evangelisten hebben nog al meer tot lof van onze vrome en edelmoedige Raadsheer aangetekend. Markus zegt, *dat hij het Koningrijk van God was verwachtede*. Door het Koningrijk van God wordt hier verstaan, de kerkstaat van het Nieuwe Testament, het Evangelie der vervulling, dat meermalen het *Koningrijk van God* genoemd wordt. Dat Koningrijk was onze vrome man verwachtede. Dat is, hij was in die hoop en verwachting, dat dit Koningrijk nu voor de deur stond, gelijk des Heilands voorloper Johannes de Doper, dan reeds had aangekondigd; predikende de Joden, dat dit Koningrijk toen was nabij gekomen. Daarop was deze man wachtende. Daarnaar verlangde hij, enz.

Nog al meer: Mattheüs schrijft, ***dat hij zelf een discipel van Jezus was***. Wij hebben u voor deze al meermalen gezegd aandachtigen, dat in de eerste Christenkerk, ten tijde van de Zaligmaker en zelfs naderhand een ieder, die uit het heiden of Jodendom uitging om de Naam van de Heere Jezus te belijden, een discipel van Jezus genoemd werd. Zodanig was onze Jozef van Arimathéa, onze Raadsheer nu ook. Hij was uit het Jodendom tot het Christengeloof overgegaan en had de Heere Jezus en Zijn leer aangenomen. Maar Johannes tekent aan, dat hij niet in het openbaar voor een discipel van Jezus uitkwam. Maar dat hij slechts bedekt Zijn discipel was, uit vrees voor de Joden. U moet weten mijn vrienden! De Joden waren in deze tijd zo bitter en verwoed tegen de Heere Jezus en degenen die Hem aanhingen, dat zij samen een besluit genomen hadden, *als iemand beled dat Jezus de Christus was, dat die uit de Synagoge zou geworpen worden*, gelijk wij dat lezen Joh. 9: 22. Hier vandaan kwam het, dat velen onder de Joden wel in Christus geloofden. Maar zij durfden het niet openbaren, om voor deze dolle haat en razernij van de Joden niet bloot te staan. Zelfs waren er verscheiden Raadsheren van het grote Sanhedrin, die Hem op deze wijze aannamen en in Hem geloofden. Want zo lezen wij duidelijk Joh. 12: 42, *nochtans geloofden zelfs ook velen uit de Oversten in Hem. Maar om der Farizeeën wil, beleden zij het niet, opdat zij uit de Synagoge niet zouden geworpen worden*. Van dat soort was onze Raadsheer ook; in zijn hart geloofde hij in de Heere Christus en was Zijn discipel geworden. Maar uit vrees voor de Joden die hem, als zij er achter gekomen waren uit de Raad en tegelijk uit de Synagoge zouden gebannen hebben, het hij daarvan niets blijken, maar hield het geheim. Mogelijk omdat hij dus in de Raad blijvende, beter in staat was Jezus' discipelen dienst te kunnen doen, dan wanneer hij van zijn Raadsheerplaats was afgezet en gebannen uit de Synagoge. Althans, hij was bedekte uit vrees voor de Joden een discipel van Jezus. Ziedaar toehoorders, hier hebt gij een levendige beschrijving van de persoon van Jozef van Arimathéa! Zo een aanzienlijk, machtig, vroom en rechtvaardig man was hij en daarvoor stond hij bij allen bekend. Alleen dat hij zich bij de Joden hield als een Jood en zijn geloof in de Heiland verborg.

(2) Van deze nu getuigt onze Evangelist, *dat hij kwam tot Pilatus*. Markus schrijft, dat *hij zich verstoutende, tot Pilatus inging*. Bij verstoutte zich. Dat is, hij ondernam dit zijn vrijmoedige daad. Hij waagde het aan Pilatus, om het lichaam van de gekruiste Zaligmaker te verzoeken. Hij had zich nog bedekt gehouden, gelijk wij zo-even gezien hebben, voor de Joden, zonder uit vrees voor hen, openlijk voor zijn geloof te durven uitkomen. Nu was het een stout stuk dat hij wilde ondernemen en waarmee hij ongetwijfeld de haat van het hele Jodendom, van het gehele volk op zich moest laden. Want door zoveel belang te stellen in de gekruiste Jezus. door zich zoveel aan Zijn dood lichaam te laten gelegen liggen, dat hij het van Pilatus ging verzoeken en zelf begroef, moest hij bij de Joden zeker in het oog lopen als een, die ook een discipel van Jezus was. Wat dan noodzakelijk voor hem van zeer kwade gevolgen zijn moest. Maar niettegenstaande dit alles, onze godvruchtige Raadsheer waagde het er dan nu aan, daar mocht dan van komen wat het wilde. Hij verstoutte zich, hij kwam tot Pilatus. Hij ging naar de Romeinse Landvoogd toe, om hem in zijn paleis te gaan spreken. Dat deed hij, volgens onze Evangelist, als het nu avond geworden was; hetgeen niemand zo moet opvatten, alsof het nu al op de late avond was, toen dit gebeurde, nee, maar dit moet anders begrepen worden. De Joden hadden tweeërlei avond, de vroegen en de laten avond. De vroege of vooravond nam haar begin, wanneer de zon op de namiddag, naar het westen begon te dalen en de late avond begon, wanneer de zon onderging. Nu kwam Jozef van Arimathéa bij Pilatus, niet op de laten, maar op de vroegen avond, zijnde volgens onze rekening, omtrent tegen vier uur op de namiddag, zowat een uur na 's Heilands dood. Want omtrent drie uur gaf Hij de geest, zoals voor deze reeds gezegd is. Zo dan, hij kwam als de vroege avond nu al gekomen en de zon reeds weer aan het dalen was.

De reden waarom onze Raadsheer hier zo op zijn tijd paste en reeds terstond na 's Heilands sterven, zich bij Pilatus vervoegde was, volgens het schrijven van Markus, *omdat het de voorbereiding was*, enz. Het was bij de Joden Vrijdag, toen Jezus gekruist werd en die dag was altijd de voorbereiding van de Sabbat, gelijk wij laatst omstandig gezegd hebben. De Sabbat die toen de andere dag volgde, die Sabbat zou een buitengewone, grote en plechtige Sabbat zijn. Nu was het niet geoorloofd op de Sabbat, veel min op zo'n grote Sabbat een dood lijk te begraven. Dit nu was de reden waarom onze Raadsheer hier zo tijdig op de been was. Hij wilde 's Heilands lichaam nog ter aarde bestellen eer die Sabbat aankwam en daar waren nog al enige uren nodig, om het lichaam ter plaats te brengen, daar het wezen moest en te balsemen, enz. En daarom, Jozef gaat terstond, wegens de voorbereiding van de Sabbat, naar Pilatus, hij wachtte niet lang. Nee, maar zodra hem Jezus' dood geboodschapt was, zodra het reeds vooravond geworden was, aanstonds kwam hij tot Pilatus, tot wie hij als een man van aanzien en vermogen, als een Raadsheer van de Joden, een vrije toegang had.

En bij de Landvoogd komende, wat doet hij? ***Deze kwam tot Pilatus en begeerde het lichaam van Jezus***. Hij begeerde schrijft Mattheüs het *lichaam van Jezus*. Johannes schrijft, dat hij Pilatus bad, om het lichaam van Jezus te mogen wegnemen. Dat is, hij verzocht van hem zeer ernstig, hij smeekte, hij bad hem, dat hij hem de vrijheid wilde vergunnen, om het dode lijk van de gekruiste Jezus te mogen weghalen en begraven. Of Pilatus hem dat schenken wilde. De lichamen der gekruisten hebben wij laatst reeds gezegd, moesten bij de Romeinen aan de kruishouten blijven hangen, tot dat zij geheel verrot en van de vogelen verteerd waren. Maar nu had Pilatus aan de Joodse Overpriesters hun verzoek toegestaan, dat wegens hun grote Sabbat of feestdag, de drie ge kruisten de benen zouden gebroken en zij van de kruisen worden weggenomen. Dus was er dan reeds verlot gegeven, dat 's Heilands lichaam zou begraven worden en niet aan het kruishout blijven rotten. Van dat verlot bedient zich hier nu de vrome

Raadsheer, verzoekende de Landvoogd, - omdat de begrafenis van Jezus dood lichaam, toch bij hem reeds besloten was - dat hij die begrafenis zelf zou mogen volbrengen en die verrichten naar zijn goeddunken. Zo dan, hij verzocht, hij begeerde, hij bad de Landvoogd dat, enz. Dit deed deze vrome man uit enkele liefde en achting voor de Heere Jezus, van Wie hij, gelijk wij gezien hebben, heimelijk een discipel was. Hij wist hoe schandelijk de geschavotteerden toenmaals, in het Joodse land onder de grond gedompeld werden, indien zij al begraven werden; hoe zij verachtelijk in grote kuilen gesmeten werden en in dezelve onder en benevens andere lijken moesten rotten. Dit voorzag hij, dat 's Heilands dode lichaam ook stond te wedervaren. En daarom, uit een blakende liefde jegens Hem ontstoken, doet hij hier dit nadrukkelijkst en nederigst verzoek aan de Romeinse Landvoogd.

(3) Wat gebeurt er? Wordt het verzoek van de vrome Raadsheer afgeslagen? Nee! Mattheüs schrijft: **Toen beval Pilatus, dat hem het lichaam gegeven zou worden.** Markus verhaalt dit wat omstandiger schrijvende *en Pilatus verwonderde zich*, enz. Hij verwonderde zich; het kwam hem zeer onverwacht, zeer zeldzaam voor, hij was er over verwonderd, dat Hij al gestorven was. Wij hebben u voor deze al meermalen gezegd, dat de ge kruisten zeer langzaam aan hun einde kwamen. Dat zij meest van honger en dorst moesten sterven. Dat zij gewoonlijk nog enige dagen, aan de kruisen levend bleven. Nu was Jezus, na enige weinige uren aan het kruis gehangen te hebben, reeds zo spoedig gestorven. En dat wordt Pilatus door onze Raadsheer gebodschapt. Dit was voor de Landvoogd een onverwachte tijding. Hij wist dat Jezus nog een sterk, gezond mens was geweest, op het best van Zijn leven. Dus kon het dan niet anders zijn, of zulk een schielijk sterven, moest de Landvoogd in grote verwondering brengen, omdat dit zeer zelden of nooit voorviel, dat iemand zo kort na Zijn kruisiging de geest gaf. Zo dan, *hij verwonderde zich*, enz.

Maar wat doet hij? Markus schrijft: *en de Hoofdman*, enz. Van deze Hoofdman is onlangs omstandig genoeg gesproken en gezegd, dat hij een kapitein of Hoofdman was, over een kompagnie van honderd man en hier bij het kruis aan de soldaten, die het vonnis uitvoerden of volbrachten, het bevel voerde. Deze Hoofdman ontbiedt hij bij zich en vraagt hem, of Jezus al lang gestorven was. Dat is, of hij wel recht dood was; of Hij lang genoeg voor dood gehangen had, om van Zijn dood zeker te kunnen zijn; hoelang het omtrent geleden was, enz. Dit doet de Landvoogd om alle bedriegerij voor te komen, om gerust te zijn, dat hij Jezus niet nog levend aan onze Raadsheer gaf, wat soms zou kunnen gebeuren, doordien Hij in plaats van dood, wel alleen flauw had kunnen zijn. En daarom vraagt hij nu naar de waarheid van Zijn sterven, aan de hoofdman, die zelf het vonnis met zijn soldaten had uitgevoerd.

Deze nu getuigt hetzelfde met onze Raadsheer. Want zo vervolgt Markus: *en als hij het van de hoofdman verstaan had*, enz. Als die hoofdman hem verzekerd had dat Jezus waarlijk, zeker was gestorven en hij dus gerust kon zijn dat er geen bedrog onder schuilde, schonk hij Jozef het lichaam. Dat is, hij gaf, hij vereerde het hem; hij verkocht het hem niet voor geld, gelijk iemand onder de ouden zeer dwaas gedroomd heeft. Nee, Markus schrijft duidelijk, dat Pilatus Jezus' dode lichaam aan Jozef schonk. Hiermee toonde hij, dat hij edelmoedig genoeg was om dit dode lichaam, voor niet weg te schenken, zonder er de minste prijs voor te nemen. Hoe schraapzuchtig en gierig de Romeinse Landvoogden ook anders gebrandmerkt staan. Nee, onze Pilatus betoonde hier zijn edelmoedigheid aan Jozef de Raadsheer; hij schonk hem het verzochte lichaam. Trouwens, dit was der Romeinen gewoonte; nooit verkochten zij de lijken voor geld. Dat was bij hun een schande, als iemand zich zo ver liet vervoeren, dat hij een dood lichaam voor geld verkocht. Dit verweet de meester der Romeinse

welsprekendheid, de grote Cicero, onder meer andere schelmstukken, in de volle Raad, aan Varrus, dat hij, Landvoogd van Sicilië zijnde, de onthalsde lijken der kinderen voor geld aan de ouders verkocht had, om van hun begraven te worden. Zo dan Pilatus schonk Jezus lichaam aan onze Raadsheer; hij gaf bevel aan de bedienden van het gerecht, dat zij hem zouden toelaten dat lichaam van het kruis te mogen losmaken en te brengen waarheen hij wilde om begraven te worden.

2. Nauwelijks had de Landvoogd Jozefs verzoek zo edelmoedig ingewilligd of zie, aanstonds spoedt hij zich naar de moordberg Golgótha, waar de gestorven Heiland nog aan het kruis hing. En daar komende nam hij Jezus lichaam, want zo schrijft Mattheüs ***En Jozef het lichaam nemende, wond dit in een zuiver fijn lijnwaad.*** Markus en Lukas zeggen, dat hij het afnam; Johannes dat hij het wegnam; allen stemmen zij daarin met elkaar overeen, dat Jozef het lichaam van het kruis heeft afgenomen. Maar of hij dit zelf in persoon gedaan heeft met behulp van zijn bedienden. Dan of hij het zijn bedienden alleen heeft laten doen, die hij, als zijnde een groot en aanzienlijk heer, in een genoegzaam getal hield, is juist niet al te zeker. Het waarschijnlijkste dunkt ons evenwel, dat hij er zelf mee de handen aan geslagen heeft, gevende dus een levendig bewijs van zijn zuivere liefde en hoogachting voor de gestorven Zaligmaker. Wat er van zij, hij bezorgde dat Jezus dode lichaam van het kruishout werd afgenomen, hetgeen niet veel omslag behoefde, want men had de nagels slechts uit de balk los te maken en zo het gekruiste lichaam er met de handen af te tillen.

Dat nu gedaan zijnde, wat doet de zorgvuldige Raadsheer verder? *Hij wond zegt Mattheüs het in doeken*, enz. Uit Markus blijkt, dat Jozef dit fijne lijnwaad tevoren tot dit werk gekocht en hier nu op Golgótha had meegebracht. Want zo schrijft hij: *en hij kocht fijn lijnwaad*, enz. De stof was fijn lijnwaad. Dat is, zeer fijn geweven linnen dat zeer zuiver en wit was, geheel nieuw. Want onze Raadsheer een man van grote middelen zijnde, kocht tot dit werk het aller-fijnste en kostelijkste lijnwaad, dat in Jeruzalem te krijgen was. En met recht, want de Joden wonden hun doden altijd in wit lijnwaad, dat grover of fijner was, naar een ieders vermogen. Want volgens hetgeen ons de Joodse Meesters verhalen, mocht niemand in zijde noch kostelijker stofje begraven worden, zelfs niet de President of Voorzitter van het grote Sanhedrin, wiens begrafenis nochtans op een koninklijke wijze verricht werd. Maar het kostelijkste dat men hiertoe gebruiken mocht was fijn wit lijnwaad. Zulk lijnwaad had onze Raadsheer hier ook gekocht en met zich gebracht en daarin wond hij naar het getuigenis van Mattheüs 's Heilands dode lichaam.

Dit winden ging bij de Joden aldus toe: zij namen een lang stuk fijn lijnwaad, daar rolden zij de dode lichamen geheel en al in, van het hoofd tot de voeten en opdat het vast zou blijven, namen zij lange zwachtels of windsels, die zij rondom over het lijnwaad heenrolden en daarmee dit vast maakten. Zo nu, deed Jozef hier ook, hij wond het dode en naakte lichaam van Jezus van het hoofd tot de voeten, in het gekochte zuiver fijn lijnwaad. En rolde daar weer zwachtels overheen, zodat het lijnwaad rondom, vast over het lichaam bleef. Wij zouden voor vast geloven dat Jozef toen hij dit deed, het dode lichaam reeds in zijn hof, die, gelijk nog volgen zal, daar dicht bij lag gebracht had. Want dat hij dit alles voor een ieders oog, hier op de openbare weg op Golgótha zou verricht hebben, dunkt ons niet waarschijnlijk. Hij was dan in zijn hof, toen hij 's Heilands dode lichaam dus in fijn lijnwaad wond.

3. Ondertussen, terwijl hij daarmee bezig was, of voordat hij nog had begonnen, het lijk in lijnwaad te winden, wat gebeurt er? Johannes verhaalt hfd. 19: 39 *en Nicodé-*

mus, enz. Deze Nicodémus was mede een groot en aanzienlijk man onder de Joden; hij was een Overste, dat is, een Lid van de grote Raad; een Raadsbeer van het Sanhedrin, gelijk blijkt uit Joh. 3: 1, 2. Van deze Nicodémus vinden wij hier verder aangetekend, dat hij eerst, dat is, enige tijd tevoren, gelijk de Syrische taalman heeft, *tot Jezus des nachts gekomen was*. Dat kunnen wij nogmaals lezen Joh. 7. Nicodémus was mede een discipel van de Heere Jezus geworden en had Hem aangenomen voor zijn Meester. Maar uit vrees voor de Joden had hij dat evenals de Raadsheer Jozef, tot nog toe zoveel mogelijk was bedekt gehouden. En daarom kwam hij van de nachts in het heimelijke tot de Heere Jezus, om van niemand gezien te worden en zo in stilte met Hem te spreken en van Hem in de verborgenheden van Zijn Koningrijk onderwezen te worden. Deze dan mogelijk met de Raadsheer Jozef, tevoren afgesproken zijnde, kwam hier nu ook in de hof en brengt volgens Johannes, met zich een mengsel van mirre en aloë. Mirre is eigenslijk een soort van gom of vocht druipende uit zekere bomen in Arabië, zeer bitter van smaak, maar liefelijk en aangenaam van reuk. Waarom wij meermalen in het Oude Testament lezen, dat de klederen van Koningen en Prinsessen, met mirre werden besmeerd en welriekend gemaakt.

Aloë die Nicodémus hier ook met zich bracht, is een zeker kruid, dat niet slechts in de woeste plaatsen van de Indië aan de zeekant groeide, maar zelfs, gelijk men ons verzekert, hier in Palestina rondom Jeruzalem. In dit kruid was een zeer bittere smaak. Maar evenals in de mirre, een zeer aangename reuk, waarom vermogende mensen in het Oosten, deze aloë dan ook gebruikten in hun specerijen, uit die de Joden en de meeste Oosterlingen, een soort van zeer kostelijke olie of balsem maakten, daar zij de dode lijken der vermogenden mee zalfden en balsemden, om die voor de verrotting te bewaren. Want de mirre en aloë hadden die kracht, dat ze de dode lichamen uitdroegen en ze dus honderden van jaren voor het verderf bewaarden. Daar een dood lichaam anders in korte tijd, noodzakelijk moet verrotten.

Van deze tweeërlei soort van specerijen bracht Nicodémus hier een mengsel. Dat is, een gemengde olie, volgens het schrijven van Johannes, *van omtrent honderd ponden gewicht*. Waarlijk! Een kostbare schat van specerijen, die onze Nicodémus al vrij wat geld zal gekost hebben. Want deze specerijen waren zeer duur in het Oosten, gelijk nog onder ons. En dus blijkt hier dan uit, dat de Raadsheer Nicodémus, zoveel als Jozef, een man van grote middelen en rijkdommen moet geweest zijn. Maar waartoe hier zo'n verbazende menigte van specerijen, daar een pond 5 of 6 reeds overvloedig genoeg was, om een dood lijk te balsemen. Sommigen willen dat geheel de rest, bij 's Heilands begrafenis is verbrand, gelijk men zo in het Oosten, als er Koningen of grote Vorsten begraven werden, gewoon was een menigte van specerijen te verbranden. Maar dan zijn honderd ponden evenwel nog al teveel. Want wij lezen nooit van een begrafenis, daar men honderd ponden gewicht aan specerijen gebruikte. Hierom nemen andere deze ponden, voor een soort geld en houden het daar voor, dat de specerijen, die Nicodémus meebracht, geen honderd ponden zwaar wogen, maar omtrent honderd ponden in muntgeld waardig waren. En dit dunkt ons ook veel waarschijnlijker. Wat er van zij, dit mengsel dat de Raadsheer Nicodémus, hier met zich bracht, of door zijn knechten liet dragen, was geheel niet zuinig, noch bekrompen, maar ruim en overvloedig om meer dan een lichaam daarmee te balsemen. Nicodémus was zo mild, in het bezorgen der specerijen, als Jozef in het lijnwaad; alles was even kostbaar, ja, Koninklijk. En dus zien wij hier dan levendig de grote liefde en achting, zo wel van de een als van de andere, jegens de gekruiste Heiland, voor Wie zij alles over hadden en geen geld noch kosten ontzagen. Wat doen zij nu met deze specerijen?

Dat verhaalt ons Johannes al weer veel netter, dan de andere Evangelisten. **En Jozef**

het lichaam nemende, wond dit in een zuiver fijn lijnwaad en legde dat in zijn nieuw graf, wat hij in een steenrots uitgehouwen had. Met korte woorden zullen wij u maar zeggen toehoorders, hoe dit toeging. Want de ruimte der stof belet ons, meer dan met een enkel woord, deze zaak op te helderen. Men besmeerde de dode lichamen van onderen tot boven, met de olie der specerijen, zeer dik en vet en omwond het gesmeerde, met de droge kruiden of specerijen, dan nam men een zeer lang stuk wit lijnwaad en rolde daar het gebalsemde lichaam, met de droge specerijen in. Men legde de handen en armen recht uit langs het lichaam en zo rolde men dat gesmeerde en gebalsemde lichaam, dan geheel en al in het lijnwaad dat zeer sterk en dubbel om het hele lichaam, (leggende de benen tegen elkaar), gerold werd, zodat er niets dan alleen het aangezicht bloot was. Terwijl men ook nog een linnen doek, evenals een muts over het hoofd wond. Dan kwam men, als het gebalsemde lichaam zo geheel in het lijnwaad gewonden lag, met de zwachtels en rolde die over en weer, rechts en links om het hele lichaam. Zodat het lijnwaad vast bleef en onmogelijk los kon gaan, maar door de tijd aan het lichaam droogde. Deze was de gewoonte van de Joden in het begraven en zalven van hun doden. Want zo schrijft Johannes, *gelijk de Joden de gewoonte hebben*. Zo balsemde Jozef en Nicodémus het lichaam van Jezus dan ook. Zo wonden zij het met specerijen, in linnen doeken en zwachtels.

Dat nu gedaan hebbende, nam Jozef het lichaam en legde het volgens Mattheüs in zijn *nieuw graf*, enz. Johannes verhaalt dit al weer veel netter, schrijvende: *en daar was in de hof*, enz. U moet weten aandachtigen de Joden hadden, gelijk wij nu nog doen, hun tuinen en hoven, gewoonlijk buiten de stad Jeruzalem. Daar had de Raadsheer Jozef zijn hof ook, die naar het schrijven van Johannes, gelegen was in die plaats, daar de Heiland gedood was. Dat is, in die streek of hoek daar Golgótha lag, dicht bij de plaats waar de misdadigers gekruist werden.

In die hof nu schrijft Johannes, dat Jozef een graf had en wel een graf, *dat nog nieuw was*, enz. De Joden hadden hun begraafplaatsen, altijd buiten de steden, gelijk blijkt uit veel plaatsen van het Nieuwe Testament. Zelfs hadden velen hun graven in hoven of tuinen, die zij buiten de stad hadden liggen, waarvan wij enige voorbeelden in het Oude Testament vinden. Zelfs de Romeinen hadden ook grafsteden en begroeven hun dode lijken in hun hoven of tuinen. Zo'n graf nu had de Raadsheer ook in zijn hof. En dat wel naar het schrijven van Mattheüs en twee andere Evangelisten, in een steenrots uitgehouwen. Wij hebben u laatst reeds gezegd, dat de grond rondom Jeruzalem, overal rots en steenachtig was, zelfs nog hedendaags, naar het getuigenis van reizigers die er geweest zijn. Nu holden de Joden die steenrotsen uit en maakten daarvan binnen, wijde en brede vertrekken of grafsteden in; hoedanige graven men nog hedendaags verscheiden in het Heilige Land vindt, die in de steenrotsen zijn uitgehouwen. Want zulke graven konden honderden van jaren in wezen blijven door de duurzaamheid en hardheid der rotsen, daar zij in gehouwen zijn. Zulk een graf, in een steenrots uitgehouwen, was ook dat van Jozef. En dus dwalen zij die willen, dat het slechts van stenen in de grond zou zijn gemetseld.

Mattheüs zegt dat het een nieuw graf was. En Johannes bevestigt dat nader schrijvende: *dat er nog nooit iemand in gelegen had*. Het was nog een geheel nieuw werk, dat Jozef zeker voor zijn familie zal hebben laten maken. Want in zo'n graf konden acht, tien en meer dode lijken bij elkaar liggen. In dat graf nu schrijft Mattheüs dat onze Raadsheer het lichaam van Jezus legde. Hij plaatste het daar, in een van de zij- of achtergaten, daar men de dode lijken, zo gebalsemd op de grond neerlegde. Zo dra dan 's Heilands lichaam daarin het graf lag, werd dat graf weer gesloten. Want zo

vervolgt Mattheüs: *een grote steen*, enz. Zo deden de Joden altijd; hun graven waren, evenals onze putten boven de grond open, met een zeer wijde opening, waardoor men in die graven inging. Om die opening of mond te sluiten, hadden zij zeer grote en zware stenen of zerken, die wentelstenen genoemd werden, die zij dan voor die opening wentelden en het graf dus dicht toesloten, zodat er noch dieven, noch wilde dieren in konden komen. Zo'n zware grafsteen wierpen onze twee Raadsheren met hun bedienden hier ook voor het graf en zo werd dit dan gesloten, zodat er niemand in kon komen. Daar is onze gestorven Heiland nu begraven, op een zeer eerlijke wijze, door de liefdadige zorg van twee van Zijn discipelen!

Met een woord moeten wij nog onderzoek doen naar de reden, waarom Jezus juist in dit graf gelegd werd en in geen ander. Deze reden heeft Johannes aangetekend, schrijvende, *dat het geschiedde, om de voorbereiding*, enz. De voorbereiding liep teneinde en de Sabbat begon reeds aan te komen. Dus was er dan geen tijd, om het lichaam ver te vervoeren. Nu was dit graf zeer nabij de plaats, daar de Heiland gestorven was. En om deze reden legde Jozef Hem daar maar in. Hij zou Hem anders in een ander graf begraven hebben dat verder van de stad af gelegen was. Maar omdat er, wegens de op handen zijnde en reeds aangekomen Sabbat geen tijd toe was, hierom legde hij Jezus' lichaam in dat graf, dat dicht bij de hand was neer. ***En een grote steen tegen de deur des grafs gewenteld hebbende, ging hij weg.*** De Heiland dus begraven zijnde, wat gebeurt er nu verder?

Mattheüs schrijft: ***En daar was Maria Magdalena en de andere Maria, zittende tegenover het graf.*** Lukas verhaalt het wat nauwkeuriger, schrijvende: *en ook de vrouwen*, enz. Lukas spreekt slechts in het algemeen van vrouwen, enz. Maar Mattheüs en Markus noemen er twee met namen; namelijk Maria, enz. Van deze vrouwen zegt Lukas, dat zij navolgden. Dat is, zij kwamen er enige tijd naderhand, terwijl Jozef en Nicodémus reeds in de hof, met 's Heilands lichaam te balsemen bezig waren. En daarbij komende, wat doen zij? Zij zaten schrijft Mattheüs, tegen over het graf.

Het zitten is doorgaans eigen aan de treurigen en een teken van droefheid. Zo zaten deze vrouwen hier ook, tegen over het graf. Mogelijk dat zij ook al vrij wat vermoeid geweest zijn, van het lang overeind staan op Golgótha; althans zij zaten hier nu over het graf zeer bedrukt en met grote droefheid. En dus zittende schrijft Lukas, *dat zij het graf aanschouwden*, enz. Dat is, zij zagen hoe alles in zijn werk ging; hoe het lichaam begraven werd.

Lukas vervolgt: *en wedergekeerd zijnde*, enz. Toen zij lang genoeg bij en tegen over het graf gezeten hadden, keerden zij weer terug naar Jeruzalem. En wat deden zij in de stad? Zij bereidden, enz. Zij gingen daar nog een gedeelte specerijen en zalf olie kopen, om het lichaam van Jezus dat nu reeds in het graf gelegd was, nogmaals te zalven. Het zij dat die eerste zalving van Nicodémus, als in de haast geschied, net naar hun genoegen was. Althans, zij nemen voor de Heiland nog weer opnieuw te zalven en daartoe kopen en bereiden zij hier nog, in de late avond van de voorbereiding, eer de Sabbat nog aankwam, een genoegzame menigte van zalven en specerijen en die gereed hebbende, bleven zij hier te Jeruzalem wachten en stelden haar werk uit, totdat de Sabbat voorbij was, want zo schrijft Lukas: *en op de Sabbat*, enz. Zij vierden de Sabbat naar de wet in stilte, zonder op dezelve 's Heilands lichaam te gaan zalven, omdat dat als dan verboden was. Maar dit stelden zij uit tot na de Sabbat en toen kwamen zij vroeg, op de eerste dag der week, met hun specerijen bij het graf, zoals wij op Pasen zien zullen.

Nu schieten er nog vijf verzen van onze tekst over. Maar om de verlopen tijd, zullen

wij die niet naar de letter verklaren, maar u de inhoud slechts met een woord zeggen.

Des andere daags, die is na de voorbereiding, vergaderden de Overpriesters en de Farizeeën tot Pilatus zeggende: Heer! Wij zijn indachtig, dat deze verleider nog levende gezegd heeft, na drie dagen zal ik opstaan. Beveel dan, dat het graf verzekerd worde, tot de derden dag toe, opdat Zijn discipelen misschien niet komen bij nacht en Hem stelen en zeggen tot het volk: Hij is opgestaan van de doden! En zo zal de laatste dwaling erger zijn dan de eerste. En Pilatus zeide tot henlieden: gij hebt een wacht, gaat heen, verzekert het, gelijk gij het verstaat. En zij heengaande, verzekerden het graf met de wacht, de steen verzegeld hebbende.

Op de volgende dag, nadat de Heiland zoals wij gezien hebben begraven was, kwamen de afgezonden van het grote Sanhedrin bij Pilatus en vertoonden hem, hoe Jezus nog levende voorzeggd had, dat Hij ten derden dage, uit de doden zou opstaan. Dat zij met reden vreesden, dat Zijn discipelen in stilte van de nacht zouden komen en het lichaam uit het graf halen en dan uitstrooien, dat de gekruiste Jezus uit de doden was opgestaan. Bijgevolg dat zij, om dit voor te komen, van Pilatus verzochten, dat hij het graf met een wacht van soldaten wilde bezetten en het dus tegen de discipelen verzekeren. Dit verzoek stond de Landvoogd hun toe; hij gaf hun een wacht van enige krijgsknechten. Daarmee werd het graf bezet en de steen nog daar en boven, met het Romeinse zegel verzegeld, zodat het dode lichaam nu onmogelijk kon gestolen worden. Zie, dit is de voorname inhoud van alles, dat Mattheüs in de vijf laatste verzen heeft aangetekend, daar wij nu niet breder van zullen spreken.

Ziedaar mijn vrienden! Daar hebt u de beroemde geschiedenis van 's Heilands begrafenis, zoals u hebt kunnen merken, zo kort ons mogelijk was afgehandeld. Tot bevestiging van al ons gezegde, zullen wij hier nu niet anders bijvoegen, dan slechts dit ene, dat namelijk deze begrafenis van onze Heiland, al weer naar het leven was voorzeggd en afgebakend in de oude Godsspraken. Een levendig voorbeeld van die begrafenis, was de begrafenis der opgehangene misdadigers, onder het Oude Testament, die voor de avond van het hout moesten worden afgenomen en begraven. Wat afbeeldde, dat de Messias in der tijd, zó ook eens, als een vloek voor ons geworden zijnde, aan het hout zou worden gehangen. Maar voor de avond ook moest worden afgenomen en begraven. De plaats van 's Heilands begrafenis betreffende, die was ook alweer, als met de vinger aangewezen Jes. 53: 9, daar een gelovige ziel zo klagende voorkomt: *men heeft Zijn graf bij de goddeloze gesteld en Hij is bij de rijken in Zijn dood geweest.* Dit werd hier immers naar de letter bewaarheid? Het Joodse volk stelde Zijn graf bij de goddeloze, doordien zij niet anders gedacht hebben, of men zou Hem in dezelfde kuil, met de twee moordenaars begraven hebben. En dus bestelden zij bij deze goddeloze en geschavotteerde misdadigers Zijn graf. Maar God beschikte het anders. Hij kwam in Zijn dood bij de rijken, die Hem begroeven. Want Jozef van Arimathéa was een rijk man, gelijk wij gezien hebben, als ook zijn metgezel Nicodémus, opdat wij thans nog twee andere Godsspraken, uit Davids Psalmen, als: Psalm 32: 16 en Psalm 88: 7, handelende beide van 's Heilands begrafenis, met stilzwijgen voorbijgaan. Ziet, zo zijn in deze begrafenis van Jezus van Nazareth, dan nu weer de oude Godsspraken, naar de letter vervuld.

Om nu het stuk naar tijdsgelegenheid, een weinig nader op onze zielen toe te passen. Waar zijt gij nu, die met de Heere Christus gestorven, ook met Hem in Zijn dood begraven zijt? U moeten wij hebben ware gelovigen! Die uit de dood en het graf der zou zijt opgestaan en levend geworden en nu wandelt in een geheel nieuw leven.

Dezelfde Jezus, die u heden van Jozef en Nicodémus hebt zien begraven, heeft ons gelast ulieden, zo velen er Hem, door het zaligmakend geloof hebben aangenomen, tegen overmorgen te nodigen tot Zijn verbondstafel, tot Zijn heilig en hoogwaardig Avondmaal. Hij wil Zijn volk naar gewoonte, weer feestelijk onthalen. Hij wil hun weer de onderpanden van Zijn gadeloze mensenliefde doen smaken. Hij wil Zichzelf weer, als het was Paaslam laten eten en de Zijnen doen drinken, de zuivere specerijenwijn van Zijn genade. Wat gebeurt ons, mijn Broeders en Zusters! Hij, die God Zelf is, boven al te prijzen in der eeuwigheid, wil met arme en doemschuldige zondaars en zondaressen Avondmaal houden en zichzelf daar vuur dissen, tot een geestelijke spijs van de ziel!

Tot deze dierbare liefdemaaltijd dan, nodigen wij heden weer al degenen, die tot Jezus' erfdeel behoren en aan Zijn verworvene heilgoederen deel hebben. Wij roepen u toe met Samuël, komt op overmorgen met ons ten offer! Maar wie zijt gij, die wij dus nodigen? Wij moeten hier niet buiten onze last gaan. Wij moeten hier geen natuurlijke en goddeloze mensen nodigen, die nog in de zonden leven. Wij moeten slechts alleen Gods kinderen nodigen, zulken, die met de Heere Jezus, in Zijn dood zijn begraven. Wier oude mens der zonde niet meer leeft, noch heerst in hun lichamen. Deze zijn het maar alleen, die als waardige disgenoten van des Heilands tafel, aan dezelve mogen aanzitten. Het moeten Jozefs van Arimathéa zijn, dat is, vrome en rechtvaardige mensen, die rijk zijn in het geloof; geestelijke Nicodémussen, die allerlei specerijen, van ware geloofsdeugden, overal met zich brengen. Wier nardus, als zij met de Heiland aanzitten, zijn reuk geeft. Het moeten vrouwen zijn, die de Heere Jezus, door zuur en zoet overal navolgen. Die steeds specerijen verzamelen van vurige gebeden.

Maar wereldlingen, die nog in het midden van de zonden leven. Die nog niet inwendig, met de Heere Christus verenigd zijn; die nog geen discipelen van Hem zijn geworden. Maar die integendeel de wereldse begeerlijkheden nog aanhangen, die de boze lusten van hun vlees nog niet gedood en begraven hebben. Die maar alleen met de uiterlijke naam van ledematen pronken, terwijl zij in hun hart niets bezitten, dat naar een waar lidmaat gelijkt. Dezulken nodigen wij niet toehoorders. Nee, nee! Die vermanen wij veeleer, van des Heeren bondtafel af te blijven, opdat zij die bondtafel niet komen te ontheiligen en zo hun oordeel der verdoemenis nog meer verzwaren.

Een ieder ga hier dan in zijn hart en onderzoekte zijn nieren! Wij kunnen aan het uiterlijke, zolang iemand niet ergerlijk leeft, maar over het inwendige niet oordelen. Wij kunnen niet weten hoe gij, die hier voor onze ogen zit, met de Heere uw God staat en of uw uitwendige mondbelijdenis, met de staat van uw zielen overeenkomt. Wij laten dat dan voor de Heere onze God over, die uwer aller harten kent en weet, of u in oprechtheid Hem dient en voor Zijn aangezicht wandelt. U zult die God niet bedriegen toehoorders, dat waarschuwen wij u; u zult zijn rechtvaardig oordeel niet ontgaan!

En daarom, wie u zijn mag, wij vermanen u, doorzoekt uzelf! Ja, doorzoekt u nauw, of u wel gronden van een vast vertrouwen in u gewaar wordt. Om met zekerheid, ten minste met een geheiligde hoop te kunnen besluiten, dat u behoort tot de schapen van Jezus weide en tot dat volk, voor wat Hij deze maaltijd van reine wijnen heeft aangericht! Bedenkt toch deze dingen! Komt niet tot het heilig Avondmaal, gelijk velen doen, uit sleur en gewoonte, om welstaanshalve, enz. Die niet eens weten, wat het Avondmaal houden in zich heeft. Welk een gewichtig stuk het is, daar onze eeuwige zaligheid of rampzalige verdoemenis aan gelegen is.

Ik bid u, broeders en zusters! alsof God door mij bade, zie, ziet hoe gij met de Heere Avondmaal zult houden! Wij hadden hier een breed veld, om veel dingen op te halen. Maar tegenwoordig willen wij met weinige woorden u allen samen, die van voornemen

zijt op overmorgen, met de Heere hier Avondmaal te houden, deze heilzame raad geven, daar iedereen zich van kan bedienen. Wij hebben een formulier of voorschrift van het Heilige Avondmaal, dat wij telkens als wij Avondmaal houden, aan de gemeente gewoon zijn voor te lezen. Neemt dat formulier en leest het voordat u op aanstaande Paasdag hier komt! Leest het in de vreze Gods en in stilte, een en andermaal! Het is klaar en eenvoudig geschreven, zodat de aller-onkundigste het verstaan kan. Legt daar dan uw zielen bij neer en bereidt u volgens hetgeen u in dat formulier zult geschreven vinden! Dat zal u duidelijk leren, hoe een waardig disgenoot van de Heeren bondtafel moet gesteld zijn. Wie tot die tafel al en wie tot de zelf niet mogen naderen.

Wij zullen het daar dan heden op laten aflopen. Want ik houd mij verzekerd, dat ik u het noodzakelijke tot een voorbereiding, voor des Heeren heilig en hoogwaardig Avondmaal, niet beter zeggen kan, dan het in dat formulier geschreven staat. In die verwachting sluiten wij dan heden, God biddende, dat Hij uwer aller harten wil bewegen, om niet slechts onze raad te horen, maar om die ook te volgen! Teneinde u volgens dezelve, uw kostelijke zaligheid moogt uitwerken, in een gedurige vreze en beving! Amen.

EINDE VAN HET TWEEDE EN LAATSTE DEEL